

گزارش اقتصادی شاپرک

مهر ۱۳۹۹. شماره ۶۴

فهرست مطالب

۶.....	فهرست شکل‌ها
۸.....	فهرست جداول
۱۱.....	پیشگفتار
۱۲.....	شاخص‌های عمده اقتصادی و عملکردی شرکت شاپرک در یک نگاه
۱۶.....	۱- جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی
۱۷.....	۱-۱- نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی
۱۸.....	۱-۱-۱- نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی
۱۹.....	۱-۱-۲- مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرکی و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی
۲۱.....	۲-۱- بررسی ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP در طول زمان
۲۲.....	۱-۲-۱- قیاس روند فصلی ارزش تراکنش‌های شاپرک و تولید ناخالص داخلی
۲۳.....	۲-۲-۱- نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP
۲۶.....	۲- شاخص‌های عملکردی شاپرک در مهر ماه ۱۳۹۹
۲۶.....	۱-۲- آمار عملکردی شاپرک
۲۷.....	۱-۱-۲- آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک
۲۸.....	۲-۱-۲- رشد حقیقی ارزش تراکنش‌های شاپرکی
۲۹.....	۳-۱-۲- عملکرد شبکه شاپرک در توزیع ابزار پذیرش
۳۱.....	۴-۱-۲- عملکرد هر ابزار پذیرش به لحاظ تعداد و مبلغ تراکنشها
۳۵.....	۵-۱-۲- عملکرد شاپرک به ازای نوع خدمت
۳۹.....	۲-۲- نفوذ منطقه‌ای
۳۹.....	۱-۲-۲- ضریب نفوذ ابزار پذیرش فعال سیستمی
۴۰.....	۲-۲-۲- سرانه تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در کشور
۴۱.....	۳-۲-۲- تعداد و تعداد سرانه کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان
۴۶.....	۴-۲-۲- تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی
۴۷.....	۵-۲-۲- تعداد سرانه تراکنش‌های کارتهای فروشگاهی در استان‌های کشور
۴۹.....	۳-۲- شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها
۴۹.....	۱-۳-۲- دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزارهای پذیرش شبکه
۵۳.....	۲-۳-۲- نسبت متوسط ارزش دهک دهم به دهک اول تراکنش‌ها
۵۴.....	۳-۳-۲- بررسی دهک‌های قیمتی هر خدمت به تفکیک ابزار پذیرش
۶۰.....	۳- کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارت

- ۱-۳- سهم تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها ۶۱
- ۲-۳- آنالیز خطاهای تراکنش‌ها ۶۱
- ۳-۳- دسترس‌پذیری حس شده خدمات ۶۵
- ۴-۳- آنالیز تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه ۶۶
- ۴- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت ۶۸**
- ۱-۴- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های PSP ۶۹
- ۱-۱-۴- سهم تعدادی و مبلغی هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های حوزه پرداخت الکترونیک کارت ۶۹
- ۲-۱-۴- سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش ۷۱
- ۳-۱-۴- سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس ۷۵
- ۴-۱-۴- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در تعداد خطاهای تراکنش‌ها ۷۹
- ۵-۱-۴- اندازه‌گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرفیندال - هیرشمن به ازای ابزارهای پذیرش ۸۲
- ۶-۱-۴- اندازه‌گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرفیندال - هیرشمن به ازای نوع سرویس ۸۴
- ۲-۴- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش ۸۶
- ۳-۴- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتهای فروشگاهی ۸۹
- ۱-۳-۴- سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های کارتهای فروشگاهی در استان‌های کشور ۹۰
- ۲-۳-۴- سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در استان‌های کشور ۹۳
- ۳-۳-۴- شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در بعد کشوری ۹۶
- ۴-۳-۴- شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور ۱۰۰
- ۵-۳-۴- عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتهای فروشگاهی کم‌تراکنش و فاقد تراکنش ۱۰۳
- ۵- بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده ۱۰۷**
- ۱-۵- سهم بازار پذیرندگی ۱۰۷
- ۱-۱-۵- سهم بازار هر یک از بانک‌های پذیرنده از تعداد و مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت ۱۰۸
- ۲-۱-۵- سهم تعدادی و مبلغی بانک‌های پذیرنده از کل بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش ۱۰۹
- ۳-۱-۵- سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده ۱۱۳
- ۴-۱-۵- اندازه‌گیری تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها ۱۱۵
- ۲-۵- سهم بازار صادرکنندگی ۱۱۸
- ۱-۲-۵- تعداد کل هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در سوئیچ شاپرک ۱۱۹
- ۲-۲-۵- سهم بانک‌های صادرکننده از کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار ۱۲۰
- ۳-۲-۵- سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار ۱۲۱
- ۴-۲-۵- سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک ۱۲۳

- ۵-۲-۵- اندازه‌گیری تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار ۱۲۵
- ۵-۳- سهم تعداد و مبلغ تراکنش‌های بانک‌های کشور در نقش پذیرنده و صادرکننده ۱۲۷
- ۵-۴- کارمزد پرداختی هر بانک به ازای هر صدهزار ریال تراکنش ۱۳۴
- ۵-۴-۱- کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش خرید ۱۳۵
- ۵-۴-۲- کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ ۱۴۱
- ۶- جمع‌بندی ۱۴۴
- ۷- واژه‌نامه ۱۵۴

فهرست شکل‌ها

- شکل ۱-۱ مقایسه روند شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی از ابتدای سال ۱۳۹۲ لغایت خرداد ۱۳۹۹. ۱۸.
- شکل ۲-۱ مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی ۲۰.
- شکل ۳-۱ مقایسه روند GDP و ارزش تراکنش‌های شاپرک در ۱۲ فصل منتهی به زمستان ۱۳۹۸ ۲۲.
- شکل ۴-۱ نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP ۲۴.
- شکل ۱-۲ سهم هریک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش‌ها - مهر ۱۳۹۹ ۳۱.
- شکل ۲-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش ۳۳.
- شکل ۳-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - مهر ماه ۱۳۹۹ و ۱۳۹۸ ۳۴.
- شکل ۴-۲ سهم تعدادی انواع خدمات ارائه شده شاپرک - مهر ۱۳۹۹ ۳۵.
- شکل ۵-۲ سهم انواع خدمات از مبلغ تراکنش‌ها - مهر ۱۳۹۹ ۳۶.
- شکل ۶-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی انواع خدمات - شهریور و مهر ۱۳۹۹ ۳۷.
- شکل ۷-۲ مقایسه نسبت مبلغی و تعدادی انواع خدمات - مهر ۱۳۹۸ و مهر ۱۳۹۹ ۳۸.
- شکل ۸-۲ تغییر در تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان - مهر نسبت به شهریور ۱۳۹۹ ۴۲.
- شکل ۹-۲ تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان - مهر ۱۳۹۹ ۴۳.
- شکل ۱۰-۲ سرانه تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی هر استان به ازای افراد بالای ۱۸ سال - مهر ۱۳۹۹ ۴۵.
- شکل ۱۱-۲ تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در استان‌های کشور - مهر ۱۳۹۹ ۴۷.
- شکل ۱۲-۲ تعداد سرانه تراکنش‌های کارتهای فروشگاهی به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان - مهر ۱۳۹۹ ۴۸.
- شکل ۱۳-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتهای فروشگاهی (بر حسب ریال) - مهر ۱۳۹۹ ۵۰.
- شکل ۱۴-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی (بر حسب ریال) - مهر ۱۳۹۹ ۵۱.
- شکل ۱۵-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایل (بر حسب ریال) - مهر ۱۳۹۹ ۵۲.
- شکل ۱۶-۲ روند نسبت متوسط مبالغ دهک دهم به دهک اول قیمتی ۵۴.
- شکل ۱۷-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت خرید کالا و خدمات - مهر ۱۳۹۹ ۵۶.
- شکل ۱۸-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه - مهر ۱۳۹۹ ۵۸.
- شکل ۱-۳ سهم هر یک از انواع خطا از مجموع تراکنش‌های ناموفق - مهر ۱۳۹۹ ۶۲.
- شکل ۲-۳ سهم هر یک از انواع تراکنش‌های ناموفق و تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها - مهر ۱۳۹۹ ۶۳.
- شکل ۴-۱ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر تعداد تراکنش‌ها - مهر ۱۳۹۹ ۶۹.
- شکل ۴-۲ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر مبلغ تراکنش‌ها - مهر ۱۳۹۹ ۷۰.

- شکل ۳-۴ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - مهر ۱۳۹۹ ۷۲
- شکل ۴-۴ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - مهر ۱۳۹۹ ۷۵
- شکل ۴-۵ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - مهر ۱۳۹۹ ۷۷
- شکل ۴-۶ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - مهر ۱۳۹۹ ۷۹
- شکل ۴-۷ مقایسه شرکت‌های PSP در شاخص نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها - شهریور و مهر ۹۹ ۸۱
- شکل ۴-۸ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی به تفکیک استان‌ها - مهر ۱۳۹۹ ۹۲
- شکل ۴-۹ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان‌ها - مهر ۱۳۹۹ ۹۵
- شکل ۴-۱۰ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاهی شرکت‌های PSP به تفکیک هر استان - مهر ۱۳۹۹ ۱۰۲
- شکل ۴-۱۱ روند تغییر تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی از ابتدای سال ۹۸ تاکنون ۱۰۴
- ۱-۵ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل تراکنش‌های مهر ماه ۱۳۹۹ ۱۰۸
- شکل ۲-۵ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت - مهر ۱۳۹۹ ۱۰۹
- شکل ۳-۵ سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک - مهر ۱۳۹۹ ۱۲۰
- شکل ۴-۵ اختلاف در تعداد تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - مهر ۱۳۹۹ ۱۳۰
- شکل ۵-۵ مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک - مهر ۱۳۹۹ ۱۳۱
- شکل ۶-۵ گردش مالی شاپرکی هر بانک (بر حسب میلیارد ریال) - مهر ۱۳۹۹ ۱۳۲
- شکل ۷-۵ اختلاف در مبلغ تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - مهر ۱۳۹۹ ۱۳۳

فهرست جداول

جدول ۱-۱	مقایسه ماهانه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به خرداد ۱۳۹۹.....	۱۷
جدول ۲-۱	مقایسه ماهانه نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به خرداد ۱۳۹۹.....	۱۹
جدول ۳-۱	نسبت ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارت به GDP در ۱۲ فصل منتهی به زمستان ۱۳۹۸.....	۲۳
جدول ۱-۲	مقایسه آمار ماهانه تراکنش‌های شاپرک.....	۲۷
جدول ۲-۲	مقایسه آمار تراکنش‌های شاپرک نسبت به ماه مشابه سال ۱۳۹۸.....	۲۷
جدول ۳-۲	مقایسه رشد اسمی و حقیقی ارزش ماهانه تراکنش‌های شبکه شاپرک.....	۲۸
جدول ۴-۲	مقایسه رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک.....	۲۹
جدول ۵-۲	مقایسه تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در مهر ۱۳۹۹ نسبت به ماه گذشته.....	۳۰
جدول ۶-۲	مقایسه سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی از کل ابزارهای بازار مهر ۱۳۹۹.....	۳۰
جدول ۷-۲	شاخص تعداد متوسط تراکنش‌ها به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - مهر ۱۳۹۹.....	۳۲
جدول ۸-۲	شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - مهر ۱۳۹۹.....	۳۲
جدول ۹-۲	شاخص متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش - مهر ۱۳۹۹.....	۳۳
جدول ۱۰-۲	ضریب نفوذ ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در کشور به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال - مهر ۱۳۹۹.....	۴۰
جدول ۱۱-۲	سرانه تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش به ازای جمعیت بالای ۱۸ سال کل کشور - مهر ۱۳۹۹.....	۴۰
جدول ۱۲-۲	پنج استان دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی - شهریور ۱۳۹۹ و مهر ۱۳۹۹.....	۴۱
جدول ۱۳-۲	سرانه استانی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی به ازای افراد بالای ۱۸ سال - شهریور ۱۳۹۹ و مهر ۱۳۹۹.....	۴۴
جدول ۱۴-۲	مقایسه تغییرات ماهانه و نقطه به نقطه شاخص نسبت دهکی.....	۵۳
جدول ۱۵-۲	متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت خرید کالا و خدمات به ازای هر ابزار پذیرش.....	۵۵
جدول ۱۶-۲	متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه به ازای هر ابزار پذیرش.....	۵۶
جدول ۱-۳	تعداد و سهم تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها - مهر ۹۹.....	۶۱
جدول ۲-۳	مقایسه تعداد انواع تراکنش‌ها و خطاها - مهر ماه ۱۳۹۹ نسبت به ماه گذشته.....	۶۲
جدول ۳-۳	آنالیز خطاهای رخ داده در شبکه پرداخت الکترونیک کارت - مهر ۱۳۹۹.....	۶۳
جدول ۴-۳	قیاس سهم هر یک از انواع خطا - مهر ۱۳۹۹ و ماه گذشته.....	۶۴
جدول ۵-۳	دسترس‌پذیری حس شده خدمات شاپرک و کل شبکه پرداخت الکترونیک کارت.....	۶۵

جدول ۳-۶ درصد تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه پرداخت شاپرک - شهریور و مهر ماه ۱۳۹۹.....	۶۶
جدول ۱-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - شهریور و مهر ۹۹.....	۷۱
جدول ۲-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - شهریور و مهر ۹۹.....	۷۴
جدول ۳-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - شهریور و مهر ۹۹.....	۷۶
جدول ۴-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - شهریور و مهر ۹۹.....	۷۸
جدول ۵-۴ مقایسه نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌های هر شرکت PSP - شهریور و مهر ۹۹.....	۸۰
جدول ۶-۴ وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال-هیرشمن.....	۸۲
جدول ۷-۴ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای ابزارهای پذیرش - مهر ۹۹.....	۸۳
جدول ۸-۴ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP در شهریور و مهر ۹۹.....	۸۴
جدول ۹-۴ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای نوع سرویس - مهر ۹۹.....	۸۵
جدول ۱۰-۴ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP در شهریور و مهر ۹۹.....	۸۶
جدول ۱۱-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هریک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - شهریور و مهر ۹۹.....	۸۷
جدول ۱۲-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هریک از ابزارهای پذیرش تراکنش‌دار - شهریور و مهر ۹۹.....	۸۸
جدول ۱۳-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشنده به تفکیک استان - مهر ۹۹.....	۹۰
جدول ۱۴-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشنده فعال سیستمی به تفکیک استان - مهر ۹۹.....	۹۳
جدول ۱۵-۴ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشنده فعال سیستمی هر شرکت - شهریور و مهر ۹۹.....	۹۷
جدول ۱۶-۴ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشنده تراکنش دار هر شرکت - شهریور و مهر ۹۹.....	۹۹
جدول ۱۷-۴ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشنده فعال سیستمی هر شرکت PSP در هر استان - مهر ۹۹.....	۱۰۰
جدول ۱۸-۴ سهم تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش هر شرکت از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی آن - مهر ۹۹.....	۱۰۵
جدول ۵-۱ سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - مهر ۱۳۹۹.....	۱۱۰
جدول ۵-۲ سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده - مهر ۱۳۹۹.....	۱۱۳
جدول ۵-۳ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - مهر ۱۳۹۹.....	۱۱۵
جدول ۵-۴ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - مهر و شهریور ۹۹.....	۱۱۸
جدول ۵-۵ مقایسه تعداد و سهم هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - مهر ۱۳۹۹.....	۱۱۹
جدول ۵-۶ سهم هر بانک صادرکننده از تعداد هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - مهر ۱۳۹۹.....	۱۲۱
جدول ۵-۷ سهم هر دسته از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارتهای بانک صادرکننده - مهر ۱۳۹۹.....	۱۲۳
جدول ۵-۸ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار صادرکنندگی کارت‌های بانکی تراکنش دار - مهر ۱۳۹۹.....	۱۲۵
جدول ۵-۹ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های صادرکننده - مهر و شهریور ۹۹.....	۱۲۷

جدول ۵-۱۰ سهم تعدادی و مبلغی هر بانک از کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده - مهر ۱۳۹۹.....	۱۲۷
جدول ۵-۱۱ مبلغ کارمزد پرداختی بانکهای پذیرنده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش خرید - مهر ۱۳۹۹.....	۱۳۵
جدول ۵-۱۲ مبلغ کارمزد پرداختی به ازای هر صدهزار ریال تراکنش خرید از ابزار کارتخوان فروشگاهی با احتساب هزینه اجاره بها - مهر ۱۳۹۹.....	۱۳۸
جدول ۵-۱۳ مبلغ کارمزد پرداختی بانکهای صادرکننده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ - مهر ۱۳۹۹.....	۱۴۱

پیشگفتار

مستند حاضر، گزارش شماره ۶۴ شاپرک است که به منظور اطلاع رسانی در فضای پرداخت الکترونیک کشور و با هدف کمک به فعالان حوزه پرداخت الکترونیک در عرصه‌های تصمیم‌گیری و اجرایی منتشر شده است. تدوین این گزارش ضمن بازنگری مستمر شاخص‌های ارائه شده در ۵ بخش اصلی زیر صورت می‌پذیرد:

۱. بخش «جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی» که به بیان شاخص‌های کلان اقتصادی شاپرک می‌پردازد.
۲. بخش «شاخص‌های عملکردی شاپرک» که عملکرد ابزارها و خدمات مختلف شبکه پرداخت و ضریب نفوذ منطقه‌ای آنها را تشریح می‌کند.
۳. بخش «کیفیت خدمات پرداخت کارتی» که میزان دسترس‌پذیری حس‌شده و آمادگی شبکه در پذیرش تراکنش‌های پرداخت کارتی را بیان می‌کند.
۴. بخش «بررسی عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت» که نتیجه فعالیت شرکت‌ها را در کشور و هر استان نشان می‌دهد.
۵. بخش «بررسی عملکرد بانک‌های صادرکننده و پذیرنده» که به بیان میزان مساعی بانک‌های صادرکننده و پذیرنده در صنعت پرداخت الکترونیک کشور پرداخته است.

به علت خطای شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" در تعریف پایانه‌های اینترنتی، تا زمان اصلاح اطلاعات مبنای انجام محاسبات تعداد ابزار پذیرش اینترنتی در تمامی بخش‌های این گزارش برای این شرکت اطلاعات مربوط به آبان ماه ۱۳۹۸ می‌باشد.

شاخص‌های عمده اقتصادی و عملکردی شرکت شاپرک در یک نگاه

شاخص‌های مختلفی که جهت پایش وضعیت شرکت شاپرک، بصورت تفصیلی در این گزارش معرفی و محاسبه شده‌اند، در جدول در یک نگاه، به طور خلاصه و در چهار دسته ارائه شده است. بخش‌های شاخص‌های جدول در یک نگاه به صورت زیر تقسیم‌بندی شده است:

- جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی
- شاخص‌های عملکردی شاپرک در مهر ماه ۱۳۹۹
- شاخص‌های کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیکی کارت
- شاخص‌های بازار شبکه پرداخت الکترونیک کارتی (شامل عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت و عملکرد بانک‌های صادرکننده و پذیرنده)

جزئیات و توضیحات بیشتر هر شاخص در ادامه و در بخش مربوطه بیان شده است.

شاخص های گزارش اقتصادی شاپرک در یک نگاه

۱ جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

نسبت به آخرین آمار منتشر شده

سهم از نقدینگی

نسبت ارزش تراکنش های شاپرک به نقدینگی	۱۴/۶۲ درصد
نسبت اسکناس و مسکوکات در دست اشخاص به نقدینگی	۲/۱۸ درصد
سهم ارزش پرداخت الکترونیک شاپرک به تولید ناخالص داخلی (GDP)	۱۵۸/۹۱ درصد

۲ شاخص های عملکردی شاپرک در مهرماه ۹۹

آمار عملکردی

تعداد تراکنش های شاپرک	۲۸۰۱۶۲۴۰۹۶۵ عدد
ارزش تراکنش های شاپرک	۴۸۳۹۰۱۹۴۰۷۶۸ میلیون ریال

رشد اسمی و حقیقی ارزش تراکنش ها

رشد اسمی ماهانه مهر ۹۹ نسبت به شهریور ۹۹	۰۰/۷۴ درصد
رشد حقیقی ماهانه مهر ۹۹ نسبت به شهریور ۹۹	۷/۲۷ درصد
رشد اسمی مهر ۹۹ نسبت به مهر ۹۸	۹۰/۹۰ درصد
رشد حقیقی مهر ۹۹ نسبت به مهر ۹۸	۲۴/۹۸ درصد

سهم هر یک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش ها

ابزار پذیرش اینترنتی	۵/۶۶ درصد
ابزار پذیرش موبایلی	۲/۹۶ درصد
کارتخوان فروشگاهی	۹۰/۲۸ درصد

سهم مبلغی هر یک از انواع خدمات شاپرک

خرید کالا و خدمات	۹۶/۷۶ درصد
پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه	۲/۲۴ درصد

سهم تعدادی هر یک از انواع خدمات شاپرک

خرید کالا و خدمات	۸۶/۹۸ درصد
پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه	۸/۲۶ درصد
مانده گیری	۴/۷۲ درصد

ضریب نفوذ منطقه ای

سرنه ابزارهای پذیرش فعال سیستمی به ازای هر ۱۰۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال کشور

کل ابزارها	۱۹۲۰/۲۲
کارتخوان فروشگاهی	۱۰۴۷۶/۸۶
ابزار پذیرش موبایلی	۲۲۲/۴۲
ابزار پذیرش اینترنتی	۲۲۱/۰۲

سرنه تراکنش های هر ابزار پذیرش به ازای افراد بالای ۱۸ سال کشور

کل ابزارها	۴۶/۱۲
کارتخوان فروشگاهی	۴۱/۶۹
ابزار پذیرش موبایلی	۱/۸۲
ابزار پذیرش اینترنتی	۲/۶۱

نفوذ منطقه ای کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی

بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاهی	۱۸۵۹۰۱۰۰ عدد استان تهران
بیشترین تغییر در تعداد کارتخوان فروشگاهی	۳۷۰۱۳ عدد استان تهران
بیشترین سرنه تعداد کارتخوان فروشگاهی	۰/۱۹۳ عدد استان یزد
بیشترین تعداد سرنه تراکنش های کارتخوان فروشگاهی	۵۵/۵۱ عدد استان هرمزگان

نسبت دهکی میالغ تراکنش ها

نسبت متوسط دهک دهم به دهک اول	۸۰۲/۵۶
-------------------------------	--------

ستون اول مربوط به شرکت های PSP و ستون دوم مربوط به بانک های پذیرنده

بالاترین سهم از کل تراکنش های بازار

بالاترین سهم ملی تراکنش ها از کل بازار	۳۱/۸۸ درصد به پرداخت ملت	۳۱/۳۵ درصد بانک ملت
بالاترین سهم تعدادی تراکنش ها از کل بازار	۳۱/۳۷ درصد به پرداخت ملت	۳۰/۵۷ درصد بانک ملت

بالاترین سهم مبلغ تراکنش ها از بازار هر یک از ابزارهای پذیرش

ابزار پذیرش اینترنتی	۳۶/۶۸ درصد پرداخت الکترونیک ملی	۳۷/۰۲ درصد بانک ملت
ابزار پذیرش موبایلی	۳۷/۷۷ درصد پرداخت الکترونیک ملی	۳۵/۳۹ درصد بانک ملت
کارتخوان فروشگاهی	۲۰/۷۸ درصد به پرداخت ملت	۲۰/۸۱ درصد بانک ملت

بالاترین سهم تعداد تراکنش ها از بازار هر یک از ابزارهای پذیرش

ابزار پذیرش اینترنتی	۳۰/۵۹ درصد تعداد الکترونیک ایران	۳۲/۰۴ درصد بانک پارسیان
ابزار پذیرش موبایلی	۳۹/۳۹ درصد پرداخت الکترونیک ملی	۳۰/۴۵ درصد بانک ملت
کارتخوان فروشگاهی	۲۱/۹۰ درصد به پرداخت ملت	۲۰/۴۷ درصد بانک ملت

شاخص هرفیندال-هیرشمن (HHI)

ابزار پذیرش اینترنتی	۲,۱۸۰	۱,۳۳۲
ابزار پذیرش موبایلی	۲,۱۰۱	۲,۱۳۰
کارتخوان فروشگاهی	۱,۴۵۱	۹۱۵

بالاترین سهم بانک های صادر کننده از تعداد کارت های بانکی تراکنش دار

کارت هدیه و بن کارت	بانک ملی ایران	۱۵/۵۳ درصد
کارت اعتباری	بانک ملی ایران	۲۷/۸۳ درصد
کارت پرداخت	بانک ملی ایران	۲۲/۵۱ درصد

کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیکی کارت

سهم تراکنش های موفق

درصد تراکنش های موفق به کل تراکنش ها	۹۲/۰۱ درصد
درصد تراکنش های موفق شاپرک به کل تراکنش ها	۹۹/۹۸ درصد

سهم هریک از خطاهای رخ داده در تراکنش ها

خطای پذیرندگی	۰/۶۲ درصد
خطای شاپرکی	۰/۲۰ درصد
خطای صادرکنندگی	۱۱/۲۸ درصد
خطای کاربری	۸۷/۳۶ درصد
خطای کسب و کار	۰/۵۵ درصد

دسترس پذیری حس شده خدمات

دسترس پذیری حس شده شبکه	۹۸/۹۹ درصد
دسترس پذیری حس شده شاپرک	۹۹/۹۸ درصد

تراکنش های ناتمام

درصد تراکنش های موفق از کل تراکنش ها	۰/۰۲۵ درصد
درصد تغییرات تراکنش های ناتمام	۱۱/۵۷ درصد

شاخص های بازار شبکه پرداخت الکترونیکی کارتی در مهر ماه ۹۹

شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی

بالاترین میزان شاخص	به پرداخت ملت	۱/۷۰۱
کمترین میزان شاخص	سایبان کارت	۰/۳۰۷

نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش ها

بالاترین میزان شاخص	الکترونیک کارت دماوند	۰/۱۰۸ درصد
کمترین میزان شاخص	پرداخت الکترونیک سپهر	۰/۰۰۴ درصد

سهم کارتخوان های کم تراکنش و فاقد تراکنش از پایانه های فعال

بالاترین سهم	فن آوا کارت	۲۸/۲۵ درصد
کمترین سهم	پرداخت الکترونیک سپهر	۵/۳۸ درصد

جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

۱ - جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی و از جمله نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی، در این بخش تبیین شده است. به علاوه روند ارزش تراکنش‌های شاپرک و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در این بخش مقایسه شده است که در نتیجه آن می‌توان تغییر رفتار افراد جامعه در تمایل به پرداخت الکترونیکی را در طول زمان مشاهده کرد. محاسبه سهم ارزش پرداخت‌های الکترونیکی کارتی شاپرک از کل GDP نیز شاخص دیگری است که نمایانگر جایگاه و گستره فعالیت شبکه شاپرک با توجه به اندازه اقتصاد ملی است.

۱-۱- نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی

این شاخص نشان می‌دهد که صنعت پرداخت الکترونیک تا چه میزان در اقتصاد ملی نقش داشته و چقدر در تسهیل مبادلات اقتصادی کشور موثر بوده است. برای بررسی نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی^۱، درصدی از نقدینگی^۲ که به صورت الکترونیکی پرداخت شده، محاسبه می‌شود. جدول ۱-۱ اطلاعات این شاخص را نشان می‌دهد.

شایان توجه است در محاسبه این شاخص از اطلاعات موجود (تا خرداد ۱۳۹۹) استفاده شده است.

جدول ۱-۱ مقایسه ماهانه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به خرداد ۱۳۹۹

ماه	نقدینگی (میلیارد ریال)	ارزش تراکنش‌های شاپرک (میلیارد ریال)	نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی
تیر ۹۸	۲۰,۲۳۷,۰۰۰	۲,۶۴۶,۰۵۳	۱۳/۰۸٪
مرداد ۹۸	۲۰,۷۶۵,۹۰۰	۲,۶۱۶,۷۷۰	۱۲/۶۰٪
شهریور ۹۸	۲۱,۲۶۴,۴۰۰	۲,۵۰۵,۳۶۴	۱۱/۷۸٪
مهر ۹۸	۲۱,۵۶۸,۳۰۰	۲,۵۳۴,۹۶۸	۱۱/۷۵٪
آبان ۹۸	۲۲,۱۱۳,۰۰۰	۲,۵۲۲,۶۳۶	۱۱/۴۱٪
آذر ۹۸	۲۲,۶۲۳,۱۰۰	۲,۷۹۰,۸۳۵	۱۲/۳۴٪
دی ۹۸	۲۳,۱۲۲,۹۰۰	۲,۸۱۳,۷۲۳	۱۲/۱۷٪
بهمن ۹۸	۲۳,۷۹۰,۷۰۰	۳,۲۴۲,۳۰۸	۱۳/۶۳٪
اسفند ۹۸	۲۴,۷۲۱,۵۰۰	۳,۲۸۱,۷۰۶	۱۳/۲۷٪
فروردین ۹۹	۲۵,۱۴۰,۸۰۰	۱,۹۷۸,۵۸۰	۷/۸۷٪
اردیبهشت ۹۹	۲۵,۹۴۸,۳۰۰	۳,۹۷۷,۴۱۵	۱۵/۳۳٪
خرداد ۹۹	۲۶,۵۷۱,۷۰۰	۳,۸۸۶,۳۸۰	۱۴/۶۳٪

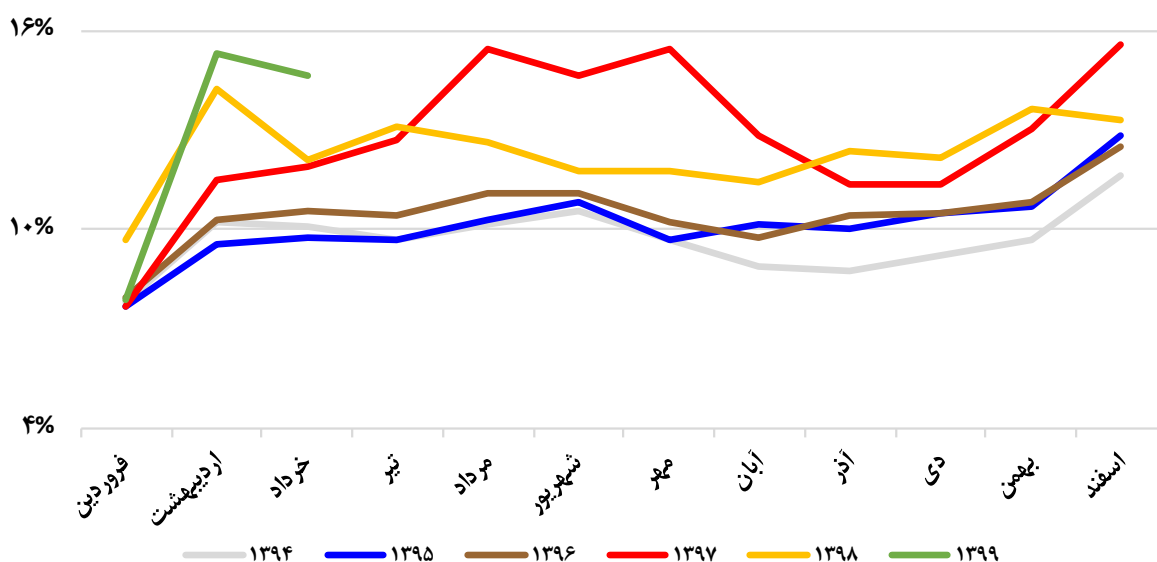
در خرداد ۱۳۹۹ ارزش تراکنش‌های شاپرک ۱۴/۶۳ درصد از کل نقدینگی بوده است که این شاخص نسبت به ماه اردیبهشت ۹۹، کاهش ۰/۷۰ درصدی داشته است.

^۱ رجوع شود به پیوست ۷-۲-۱.

^۲ رجوع شود به پیوست ۷-۲-۲. آمارهای نقدینگی و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. از بخش پولی و بانکی در گزارش‌های گزیده آمارهای اقتصادی استخراج شده است.

در خرداد ۱۳۹۹، ارزش تراکنش‌های شاپرک کاهش ۲/۲۹ درصدی داشته است که در قیاس با رشد ۲/۴۰ درصدی نقدینگی نسبت به ماه گذشته، افزایش شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرکی به نقدینگی نسبت به ماه اردیبهشت ۹۹ را در پی داشته است.

در زمان تولید گزارش حاضر، آمار میزان نقدینگی تا خرداد ۱۳۹۹ منتشر شده است، لذا نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی به تفکیک هر سال در دوره‌ی زمانی سال ۱۳۹۲ لغایت خرداد ۱۳۹۹ در شکل ۱-۱ ترسیم شده است که بیانگر روند رو به رشد و نوسانی این شاخص در مدت مورد بررسی است.

شکل ۱-۱ مقایسه روند شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی از ابتدای سال ۱۳۹۲ لغایت خرداد ۱۳۹۹

۱-۱-۱- نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

درصدی از نقدینگی که به صورت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص جامعه وجود دارد و پرداخت نقدی را ممکن ساخته، در جدول ۲-۱ ارائه شده است.

جدول ۲-۱ مقایسه ماهانه نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به خرداد ۱۳۹۹

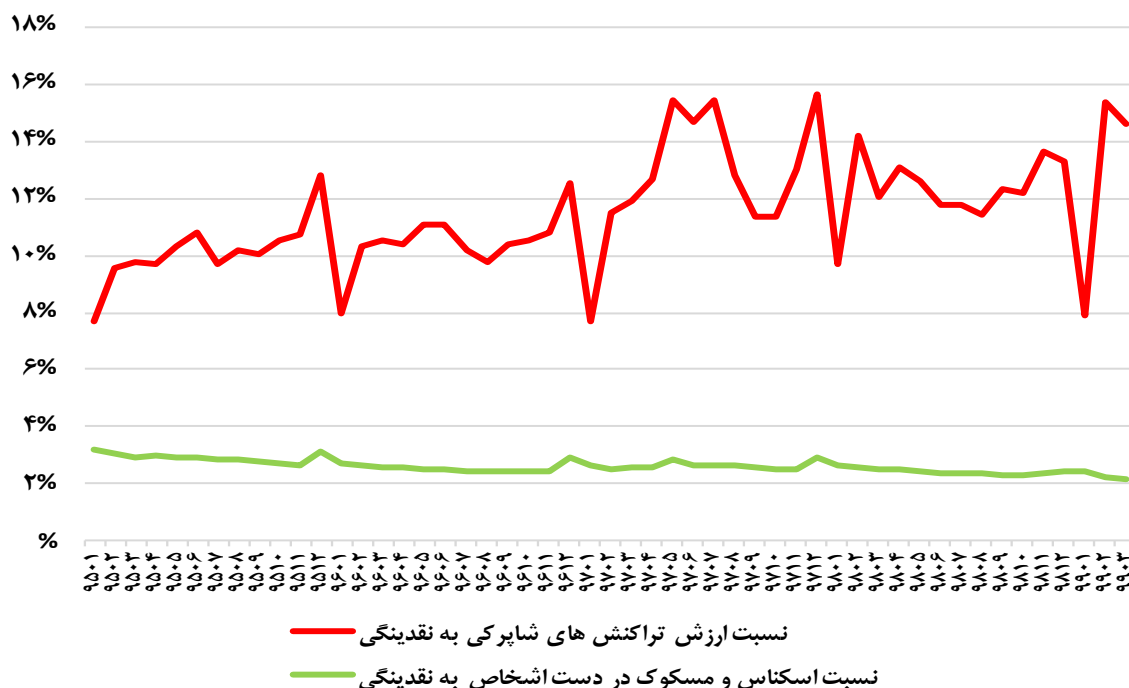
دوره	نقدینگی (میلیارد ریال)	اسکناس و مسکوک در دست اشخاص (میلیارد ریال)	نسبت اسکناس و مسکوکات به نقدینگی
تیر ۹۸	۲۰,۲۳۷,۰۰۰	۵۰۱,۲۰۰	۲/۴۸٪
مرداد ۹۸	۲۰,۷۶۵,۹۰۰	۵۰۸,۹۰۰	۲/۴۵٪
شهریور ۹۸	۲۱,۲۶۴,۴۰۰	۴۹۸,۶۰۰	۲/۳۴٪
مهر ۹۸	۲۱,۵۶۸,۳۰۰	۵۱۰,۴۰۰	۲/۳۷٪
آبان ۹۸	۲۲,۱۱۳,۰۰۰	۵۲۲,۷۰۰	۲/۳۶٪
آذر ۹۸	۲۲,۶۲۳,۱۰۰	۵۲۷,۹۰۰	۲/۳۳٪
دی ۹۸	۲۳,۱۲۲,۹۰۰	۵۳۵,۱۰۰	۲/۳۱٪
بهمن ۹۸	۲۳,۷۹۰,۷۰۰	۵۵۹,۰۰۰	۲/۳۵٪
اسفند ۹۸	۲۴,۷۲۱,۵۰۰	۶۱۱,۴۰۰	۲/۴۷٪
فروردین ۹۹	۲۵,۱۴۰,۸۰۰	۶۰۶,۶۰۰	۲/۴۱٪
اردیبهشت ۹۹	۲۵,۹۴۸,۳۰۰	۵۸۴,۸۰۰	۲/۲۵٪
خرداد ۹۹	۲۶,۵۷۱,۷۰۰	۵۷۸,۰۰۰	۲/۱۸٪

در خرداد ۱۳۹۹، ۲/۱۸ درصد از کل نقدینگی، متعلق به اسکناس و مسکوک در دست اشخاص بوده است که نسبت به مقدار مشابه در اردیبهشت ۹۹ کاهش ۰/۰۸- درصدی را تجربه نموده است. در خرداد ۹۹ میزان نقدینگی با افزایش ۲/۴۰ درصدی همراه بوده و میزان اسکناس و مسکوک در دست اشخاص نیز با کاهش - ۱/۱۶ درصدی همراه بوده است.

۲-۱-۱- مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرکی و اسکناس و

مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

شکل زیر روند دو شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی را نشان داده و امکان مقایسه تغییرات ارزش تراکنش‌های پرداخت الکترونیک و حجم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص را از کل نقدینگی در طول زمان، ممکن می‌سازد.

شکل ۱-۲ مقایسه نسبت ارزش تراکنش های شاپرک و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

روند نسبت ارزش تراکنش های شاپرک به نقدینگی در طول مدت مورد بررسی (ابتدای سال ۱۳۹۳ تا خرداد ۱۳۹۹) دارای برآیند صعودی بوده است و از ۷/۸۰ درصد در فروردین ماه ۱۳۹۳ به ۱۴/۶۳ درصد در خرداد ۱۳۹۹ افزایش یافته است. این در حالی است که درصد اسکناس و مسکوک به نقدینگی در طول این مدت روندی در مجموع کاهشی داشته و از ۴/۵۶ درصد به ۲/۱۸ درصد رسیده است. به عبارت دیگر، گسترش نفوذ ابزارهای پذیرش، یکی از دلایل کاهش ۲/۳۹ درصدی نسبت اسکناس و مسکوک به نقدینگی در مدت مورد بررسی بوده است که انتظار می رود این روند کاهشی همچنان تداوم داشته باشد. اما با توجه به شروع روند کاهشی میزان نقدینگی به نظر می رسد سرعت کاهش سهم اسکناس و مسکوکات از نقدینگی، نسبت به گذشته کاهش یابد. کاهش این نسبت در خرداد ۱۳۹۹ نسبت به فروردین ماه ۱۳۹۳ یکی از عوامل اصلی افزایش ضریب فزاینده و سالم سازی ترکیب نقدینگی^۳ در بازه زمانی اخیر بوده و باعث شده برای تامین

^۳ منظور کاهش سهم پول پر قدرت از ترکیب نقدینگی و افزایش سهم ضریب فزاینده است.

نقدینگی، پول پر قدرت کمتری به اقتصاد کشور تزریق شود و بخشی از نیاز به پول فیزیکی برای پرداخت بهای کالاها و خدمات مورد تقاضا، با گسترش زیرساخت‌های لازم توسط شبکه پرداخت الکترونیک کارت جبران شود. این در صورتی است که در ماه‌های گذشته شاهد افزایش سهم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از نقدینگی می‌باشیم که این بیانگر تزریق پول پر قدرت به بازار می‌باشد.

۲-۱- بررسی ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP در طول زمان

بر اساس انتظارات و در حالت عمومی، رابطه مستقیمی بین تقاضا در دوره مشخص و مبلغ پرداخت‌های صورت گرفته در آن دوره وجود دارد؛ چرا که بهای کالای مورد تقاضا به صورت الکترونیکی و یا نقدی پرداخت می‌شود. از سوی دیگر عواملی از قبیل تورم، نرخ بهره، رکود و رونق اقتصادی، اوضاع سیاسی و سایر عوامل، بر تقاضا، عادات و رفتار مصرفی آحاد جامعه اثرگذار است. به عنوان مثال در یک اقتصاد رکودی، با کاهش تقاضا و خرید کالاها و خدمات، انتظار بر آن است که پرداخت وجوه چه به صورت نقدی و چه به صورت الکترونیکی در مجموع کاهش یابد.

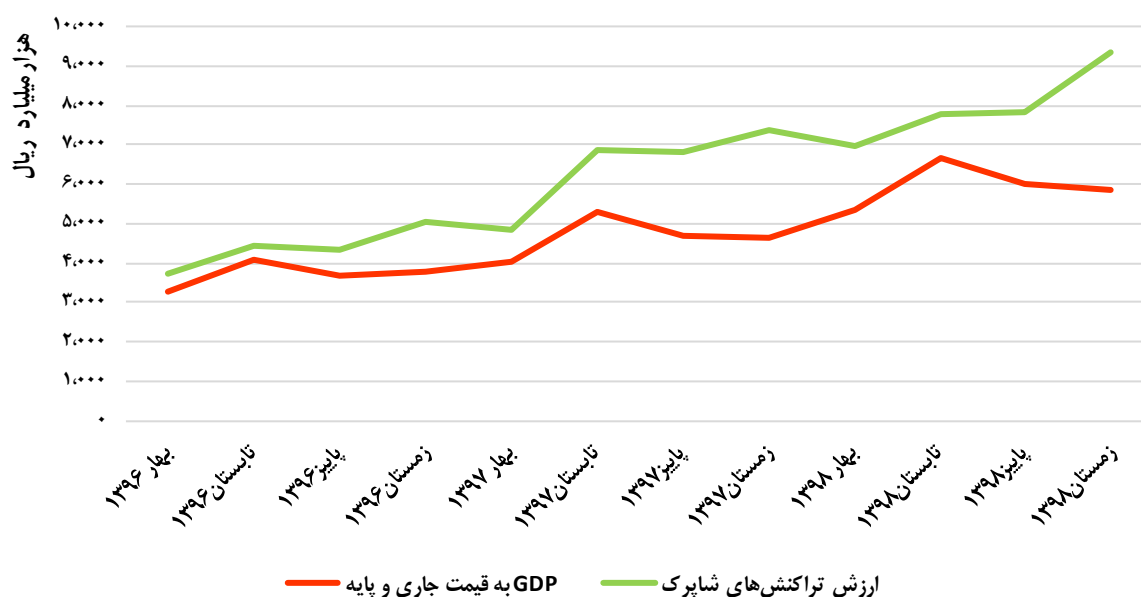
به عبارت دیگر روند ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارتی، به تنهایی عملکرد شرکت شاپرک و یا اعتماد افراد جامعه به صنعت پرداخت الکترونیک کارتی را نشان نداده و لازم است بررسی ارزش تراکنش‌های کارتی را با توجه به وضعیت سیکل‌های تجاری^۴ و دوره‌های رکود و رونق اقتصادی کشور و نسبت به تولید ناخالص داخلی مورد تحلیل قرار داد.

^۴ بررسی روند تاریخی تولید ناخالص داخلی هر کشوری به عنوان معیاری از سطح فعالیت اقتصادی آن کشور نمایان‌گر آن است که این متغیر در طول سال‌ها، حول یک روند رشد بلندمدت نوسان کرده است. این نوسانات در ادبیات اقتصادی به سیکل‌های تجاری معروفند.

۱-۲-۱- قیاس روند فصلی ارزش تراکنش‌های شاپرک و تولید

ناخالص داخلی

در شکل شماره ۱-۳ روند تولید ناخالص داخلی ۵ به قیمت پایه بر حسب قیمت‌های جاری و ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک در ۱۲ فصل منتهی به زمستان ۱۳۹۸ به صورت فصلی ترسیم شده است.^۶

شکل ۱-۳ مقایسه روند GDP و ارزش تراکنش‌های شاپرک در ۱۲ فصل منتهی به زمستان ۱۳۹۸

در محاسبات تولید ناخالص داخلی برای جلوگیری از محاسبه چند باره ارزش کالای تولید شده، صرفاً ارزش کالاهای نهایی و نه واسط محاسبه می‌شود. اما از آنجا که ارزش تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک، شامل بهای همه انواع کالا، چه نهایی و چه واسط است، امکان بالاتر رفتن ارزش تراکنش‌ها از ارزش تولید ناخالص

^۵ رجوع شود به پیوست ۷-۲-۴.

^۶ آمار تولید ناخالص داخلی از سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. و از گزارش سه ماهه نماگرهای اقتصادی اخذ شده است. در گزارش‌های منتشره بانک مرکزی ج.ا.ا. آخرین اطلاعات موجود برای تولید ناخالص داخلی به صورت فصلی، مربوط به زمستان ۱۳۹۸ می‌باشد.

داخلی وجود داشته که به این دلیل ارزش تراکنش‌های شاپرک از میزان تولید ناخالص داخلی در برخی برهه‌های زمانی بیشتر است.

۱-۲-۲- نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP

نسبت ارزش تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارتی به GDP، شاخصی جهت نشان دادن گستره فعالیت شبکه شاپرک با توجه به اندازه اقتصاد ملی است. آمار این شاخص در طول زمان^۷ در جدول ۱-۳ ارائه شده است. ارقام این جدول با توجه به تغییر سال پایه محاسبه GDP از سال ۱۳۸۳ به سال ۱۳۹۰ توسط بانک مرکزی ج.ا.ا. مورد بازنگری قرار گرفته است و دلیل وجود اختلاف در GDP اعلام شده در شماره‌های گذشته گزارش اقتصادی شاپرک با این گزارش نیز همین مهم می‌باشد.

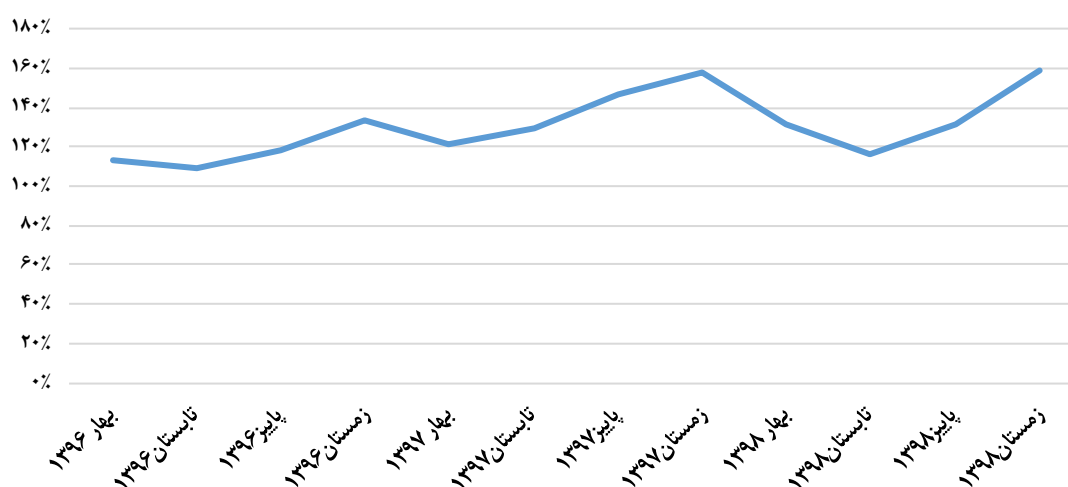
جدول ۱-۳ نسبت ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارتی به GDP در ۱۲ فصل منتهی به زمستان ۱۳۹۸

دوره	GDP (میلیارد ریال)	ارزش تراکنش‌های شاپرک (میلیارد ریال)	نسبت ارزش تراکنش‌های به GDP
بهار ۱۳۹۶	۳,۲۸۲,۰۰۰	۳,۷۲۰,۸۱۱	۱۱۳/۳۷٪
تابستان ۱۳۹۶	۴,۰۸۲,۰۰۰	۴,۴۴۳,۷۱۷	۱۰۸/۸۶٪
پاییز ۱۳۹۶	۳,۶۶۰,۰۰۰	۴,۳۲۸,۷۱۹	۱۱۸/۲۷٪
زمستان ۱۳۹۶	۳,۷۸۳,۰۰۰	۵,۰۶۰,۱۱۸	۱۳۳/۷۶٪
بهار ۱۳۹۷	۴,۰۰۹,۰۰۰	۴,۸۴۴,۴۰۶	۱۲۰/۸۴٪
تابستان ۱۳۹۷	۵,۲۸۲,۰۰۰	۶,۸۴۵,۶۹۹	۱۲۹/۶۰٪
پاییز ۱۳۹۷	۴,۶۶۶,۰۰۰	۶,۸۳۱,۳۴۰	۱۴۶/۴۱٪
زمستان ۱۳۹۷	۴,۶۶۱,۰۰۰	۷,۳۶۵,۸۲۶	۱۵۸/۰۳٪
بهار ۱۳۹۸	۵,۳۲۸,۰۰۰	۶,۹۸۵,۰۴۴	۱۳۱/۱۰٪
تابستان ۱۳۹۸	۶,۶۶۳,۰۰۰	۷,۷۶۸,۱۸۶	۱۱۶/۵۹٪
پاییز ۱۳۹۸	۵,۹۸۶,۰۰۰	۷,۸۴۸,۴۳۹	۱۳۱/۱۱٪
زمستان ۱۳۹۸	۵,۸۷۶,۰۰۰	۹,۳۳۷,۷۳۷	۱۵۸/۹۱٪

^۷ در گزارش‌های منتشره بانک مرکزی ج.ا.ا. آخرین اطلاعات موجود برای تولید ناخالص داخلی به صورت فصلی، مربوط به بهار ۱۳۹۷ می‌باشد.

*در محاسبات GDP صرفا ارزش مبادلات کالاها و محصولات نهایی لحاظ می‌شود و به دلیل جلوگیری از محاسبات چند باره ارزش کالاها، ارزش مبادلات کالاها واسطه‌ای لحاظ نمی‌شود. لذا ارزش مبادلات الکترونیکی ممکن است به دلیل محاسبات ارزش مبادلات کالاها واسطه‌ای، بیش از ارزش GDP شود و نسبت آن به GDP بیش از ۱۰۰ درصد شود.

بر اساس اطلاعات جدول ۱-۵، نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP طی دوره مورد بررسی در مجموع روندی صعودی داشته است که این روند در شکل ۱-۴ به تصویر کشیده شده است.

شکل ۱-۴ نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP

روند افزایشی این شاخص، نشان‌دهنده عملکرد مثبت شاپرک و افزایش سطح فعالیت آن با توجه به اندازه اقتصاد کشور می‌باشد. در واقع شکل ۱-۴ نشان می‌دهد در طول مدت مورد بررسی، بخش بیشتری از جوجه در تبادلات مالی به صورت الکترونیکی پرداخت شده است.

شاخص‌های عملکردی شاپرک

در مهر ماه ۹۹

۲- شاخص‌های عملکردی شاپرک در مهر ماه ۱۳۹۹

فعالیت و عملکرد پذیرندگی در کل شبکه پرداخت الکترونیک کارت در این بخش بررسی شده است. این بخش خود به سه زیر بخش "آمار عملکردی شاپرک"، "نفوذ منطقه‌ای" و نیز "شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها" تقسیم شده که در هر زیر بخش شاخص‌های مختلفی ارائه شده است.

۲-۱- آمار عملکردی شاپرک

در این بخش، عملکرد شاپرک به لحاظ تعدادی و ارزشی و نیز رشد اسمی و حقیقی آن، نسبت تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش و سهم هر یک از انواع خدمات پرداخت الکترونیک کارت (خرید کالا و خدمات، پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه و مانده‌گیری) با ارائه شاخص‌هایی بررسی می‌شود.

۱-۱-۲- آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک

در مهر ماه ۱۳۹۹ بالغ بر ۲,۸۰۲ میلیون تراکنش با ارزش ۴,۸۳۹ هزار میلیارد ریال در شبکه الکترونیک پرداخت کارت پردازش شده که نسبت به شهریور ماه رشد ۴/۱۲- درصدی در تعداد و ۰/۷۴- درصدی در ارزش ریالی داشته است. در جدول ۱-۲ آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک در مهر ماه ۱۳۹۹ و درصد تغییرات آن نسبت به ماه گذشته درج شده است.

جدول ۱-۲ مقایسه آمار ماهانه تراکنش‌های شاپرک

نوع	شهریور ۱۳۹۹	مهر ۱۳۹۹	درصد تغییرات
تعداد تراکنش	۲,۹۲۲,۰۵۱,۳۳۱	۲,۸۰۱,۶۲۴,۹۶۵	-۴/۱۲٪
مبلغ تراکنش (میلیون ریال)	۴,۸۷۵,۱۲۱,۷۰۰	۴,۸۳۹,۱۹۴,۷۶۸	-۰/۷۴٪

همچنین جدول ۲-۲ حاوی آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک در مهر ۱۳۹۹ و ماه مشابه سال گذشته به همراه درصد تغییرات آن می‌باشد.

جدول ۲-۲ مقایسه آمار تراکنش‌های شاپرک نسبت به ماه مشابه سال ۱۳۹۸

نوع	مهر ۱۳۹۸	مهر ۱۳۹۹	درصد تغییرات
تعداد تراکنش	۲,۲۶۳,۳۹۸,۷۷۰	۲,۸۰۱,۶۲۴,۹۶۵	۲۳/۷۸٪
مبلغ تراکنش (میلیون ریال)	۲,۵۳۴,۹۶۷,۶۳۹	۴,۸۳۹,۱۹۴,۷۶۸	۹۰/۹۰٪

بر اساس مندرجات جدول ۲-۲ تراکنش‌های مهر ۱۳۹۹ به نسبت ماه مشابه سال ۱۳۹۸ از نظر تعدادی ۲۳/۷۸٪ و از نظر ریالی ۹۰/۹۰٪ رشد داشته است.

۲-۱-۲- رشد حقیقی ارزش تراکنش‌های شاپرکی

در اقتصاد برای ارائه تحلیل‌های قابل اتکا، متغیرهای ارزشی و مبلغی را به صورت حقیقی بررسی می‌کنند. به این مفهوم که متغیر ارزشی اسمی^۸ را تورمزدایی نموده تا اثر عامل تورم موجب برداشت‌های اشتباه و انحراف در تصمیم‌گیری نشود. لذا شاخص مناسب‌تر برای بیان رشد ارزش تراکنش‌ها، بیان آن به صورت رشد حقیقی^۹ و تورمزدایی شده می‌باشد.

جدول ۳-۲ مقایسه رشد اسمی و حقیقی ارزش ماهانه تراکنش‌های شبکه شاپرک

ارزش تراکنش‌ها (میلیون ریال)	شهریور ۱۳۹۹	مهر ۱۳۹۹	درصد تغییرات
ارزش اسمی تراکنش‌ها	۴,۸۷۵,۱۲۱,۶۹۹/۸۵	۴,۸۳۹,۱۹۴,۷۶۸/۱۷	-۰/۷۴٪
ارزش حقیقی تراکنش‌ها	۱۹,۹۵۵,۴۷۱/۵۵	۱۸,۵۰۵,۵۲۴/۹۳	-۷/۲۷٪
شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI) *	۲۴۴/۳۰	۲۶۱/۵۰	۷/۰۴٪

*نرخ تورم ماهانه: درصد تغییرات شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در دو ماه متوالی بیانگر نرخ تورم ماهانه می‌باشد. (مرجع آمار CPI تا ابتدای آذر ماه سایت بانک مرکزی ج.ا.و بعد از آن سایت مرکز آمار کشور می‌باشد.)

همان‌گونه که جدول ۳-۲ نشان می‌دهد ارزش اسمی تراکنش‌های مهر ۱۳۹۹ نسبت به ماه گذشته با رشد -۰/۷۴ درصدی همراه بوده و این در حالی است که ارزش حقیقی تراکنش‌ها در مهر ۱۳۹۹ رشد ۷/۲۷- درصدی را تجربه نموده است. ارزش حقیقی تراکنش‌ها در واقع ارزش تراکنش‌های شاپرکی بدون در نظر گرفتن اثرات تورم می‌باشد. به عبارت دیگر ارزش تراکنش‌های شاپرکی که نسبت به نرخ تورم خالص سازی شده است، ارزش حقیقی تراکنش‌های شاپرکی را تشکیل می‌دهد. در ادامه طی جدول ۴-۲ مقایسه‌ای بین رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک آورده شده است.

^۸ ارزش تراکنش‌های شاپرک با احتساب نرخ تورم (مبلغ معمول گزارش شده)

^۹ ارزش تراکنش‌های شاپرک بدون اثرات تورم، برای محاسبه ارزش حقیقی، شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI) به قیمت سال پایه ۱۳۹۵ به صورت ماهانه از سایت مرکز آمار اخذ شده است.

جدول ۲-۴ مقایسه رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش های شبکه شاپرک

ارزش تراکنش ها (میلیون ریال)	مهر ۹۸	مهر ۹۹	درصد تغییرات
ارزش اسمی تراکنش ها	۲,۵۳۴,۹۶۷,۶۳۹/۰۲	۴,۸۳۹,۱۹۴,۷۶۸/۱۷	۹۰/۹۰٪
ارزش حقیقی تراکنش ها	۱۳,۷۰۹,۹۳۸/۵۶	۱۸,۵۰۵,۵۲۴/۹۳	۳۴/۹۸٪
شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI) *	۱۸۴/۹۰	۲۶۱/۵۰	۴۱/۴۳٪

* تورم نقطه به نقطه: رشد شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در ماه مشخص نسبت به ماه مشابه سال قبل را در نظر می گیرد.
(مرجع آمار CPI: سایت بانک مرکزی ج.ا.ا.)

همانگونه که مشاهده می گردد، مندرجات جدول ۲-۴ بیانگر رشد ۹۰/۹۰ درصدی در ارزش اسمی تراکنش ها در قیاس نقطه به نقطه بوده که می توان آن را شاهدی برای افزایش استقبال عمومی از پرداخت الکترونیکی تفسیر کرد. همچنین ملاحظه می شود که رشد حقیقی ارزش تراکنش ها بدون در نظر گرفتن اثرات تورم محاسبه شده است ۳۴/۹۸ درصد می باشد. اثرات نرخ تورم بر مبلغ تراکنش های شاپرک طی سال های ۱۳۹۸ و ۱۳۹۹ به وضوح در جدول فوق قابل مشاهده می باشد.

همانطور که قبلا نیز اشاره گردید ارزش حقیقی تراکنش های شاپرک در واقع ارزش تراکنش های شاپرک بدون در نظر گرفتن اثرات تورمی می باشد.

۲-۱-۳- عملکرد شبکه شاپرک در توزیع ابزار پذیرش

سوئیچ شرکت شبکه الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) سه نوع "ابزار پذیرش اینترنتی"، "ابزار پذیرش موبایلی" و "ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاهی" را پشتیبانی می نماید که در این بخش تعداد هر یک از این ابزارها، در کنار سایر عوامل نظیر تعداد تراکنش، دسترسی و توسعه شبکه پرداخت الکترونیک کارتی مورد بررسی قرار می گیرد. در مبحث بررسی تعداد ابزارهای پذیرش، به جهت قیاس بهتر و تحلیل دقیق تر، از تعداد

ابزار "فعال سیستمی"^{۱۰} استفاده شده است. در این راستا تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در مهر ۱۳۹۹ در قیاس با ماه گذشته در جدول ۲-۵ ارائه شده است.

جدول ۲-۵ مقایسه تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در مهر ۱۳۹۹ نسبت به ماه گذشته

تعداد ابزار فعال سیستمی			ابزار پذیرش
رشد	مهر ۱۳۹۹	شهریور ۱۳۹۹	
۱۶/۷۱٪	۱,۵۸۶,۷۳۴	۱,۳۵۹,۴۹۹	ابزار پذیرش اینترنتی
۰/۹۱٪	۱,۴۱۱,۶۲۶	۱,۳۹۸,۹۶۵	ابزار پذیرش موبایلی
۲/۷۸٪	۸,۹۶۹,۴۷۵	۸,۷۲۶,۵۶۵	کارتخوان فروشگاهی
۴/۲۰٪	۱۱,۹۶۷,۸۳۵	۱۱,۴۸۵,۰۲۹	مجموع ابزارها

بر اساس جدول ۲-۵ تعداد ابزارهای شاپرکی در مجموع نسبت به شهریور ماه رشد ۴/۲۰ درصدی را تجربه نموده‌اند که به نظر می‌رسد سبب این تغییر، افزایش ۲/۷۸ درصدی تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی می‌باشد. ابزارهای پذیرش اینترنتی در مهر ۱۳۹۹ نسبت به شهریور ماه رشد ۱۶/۷۱ درصدی را تجربه نموده‌اند و تعداد ابزار پذیرش موبایلی نیز در مدت مشابه با افزایش ۰/۹۱ درصدی همراه بوده است. در ادامه آمار سهم بازار هر یک از ابزارها در جدول ۲-۶ ارائه شده است.

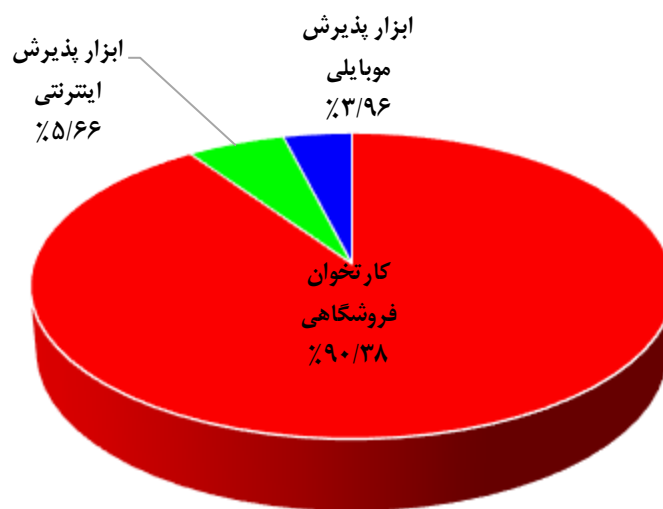
جدول ۲-۶ مقایسه سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی از کل ابزارهای بازار مهر ۱۳۹۹

مهر ۱۳۹۹		شهریور ۱۳۹۹		ابزار پذیرش
سهم از بازار	تعداد ابزار فعال سیستمی	سهم از بازار	تعداد ابزار فعال سیستمی	
۱۳/۲۶٪	۱,۵۸۶,۷۳۴	۱۱/۸۴٪	۱,۳۵۹,۴۹۹	ابزار پذیرش اینترنتی
۱۱/۸۰٪	۱,۴۱۱,۶۲۶	۱۲/۱۸٪	۱,۳۹۸,۹۶۵	ابزار پذیرش موبایلی
۷۴/۹۵٪	۸,۹۶۹,۴۷۵	۷۵/۹۸٪	۸,۷۲۶,۵۶۵	کارتخوان فروشگاهی
۱۰۰/۰۰٪	۱۱,۹۶۷,۸۳۵	۱۰۰/۰۰٪	۱۱,۴۸۵,۰۲۹	مجموع ابزارها

^{۱۰} ابزارهایی که به لحاظ فنی امکان انجام تراکنش بر روی آن‌ها مهیا می‌باشد و در پایگاه داده شاپرک با وضعیت "Y" ثبت شده است.

۲-۱-۴- عملکرد هر ابزار پذیرش به لحاظ تعداد و مبلغ تراکنش‌ها

سهم تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش نیز شاخص دیگری است که در شکل ۲-۱ نشان داده شده است. همانطور که مشخص است کارتخوان فروشگاه‌های با سهم ۹۰/۳۸ درصدی، بیشترین تعداد تراکنش را در بین سایر ابزارهای پذیرش داشته است و ابزار پذیرش موبایلی و ابزار پذیرش اینترنتی به ترتیب در جایگاه‌های بعدی قرار گرفته‌اند.

شکل ۲-۱ سهم هر یک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش‌ها - مهر ۱۳۹۹

بیشترین سهم بازار تراکنش‌های شاپرکی در اختیار ابزار کارتخوان فروشگاه‌های می‌باشد. این در حالی است که عواملی مانند وجود محدودیت انجام تراکنش بر روی ابزار پذیرش موبایلی، تعداد بالای ابزار کارتخوان فروشگاه‌های، فراگیر بودن این ابزار، عدم نیاز این ابزار به تجهیزات مکمل دیگر نظیر کامپیوتر یا گوشی موبایل و عواملی از این دست را می‌توان از جمله عوامل تاثیر گذار بر تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های دانست. این در حالی است که به منظور استفاده از ابزار پذیرش اینترنتی، به بستر اینترنتی امن و در استفاده از ابزار پذیرش موبایل به وجود دستگاه گوشی تلفن همراه نیاز می‌باشد که ممکن است هنگام خرید در دسترس همگان قرار نداشته باشد. متوسط تعداد تراکنش به ازای هر یک از ابزارها در جدول ۲-۷ به خوبی قابل ملاحظه می‌باشد.

جدول ۲-۷ شاخص تعداد تراکنش‌ها به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - مهر ۱۳۹۹

ابزار پذیرش	تعداد ابزار فعال سیستمی	تعداد تراکنش‌ها	تعداد تراکنش به ازای هر ابزار
ابزار پذیرش اینترنتی	۱,۵۸۶,۷۳۴	۱۵۸,۶۸۰,۵۹۴	۱۰۰
ابزار پذیرش موبایلی	۱,۴۱۱,۶۲۶	۱۱۰,۹۰۸,۸۸۷	۷۹
کارتخوان فروشگاهی	۸,۹۶۹,۴۷۵	۲,۵۳۲,۰۳۵,۴۸۴	۲۸۲
مجموع ابزارها	۱۱,۹۶۷,۸۳۵	۲,۸۰۱,۶۲۴,۹۶۵	۲۳۴

متوسط تراکنش هر ابزار پذیرش شاپرکی در مهر ۱۳۹۹، ۲۳۴ تراکنش می‌باشد که این تعداد نسبت به مقدار مشابه در ماه گذشته کاهش ۲۰/۳۳ واحدی (۷/۹۹٪- درصدی) را تجربه نموده است. بیشترین کاهش متوسط تعداد تراکنش مربوط به ابزار پذیرش اینترنتی می‌باشد. در مهر ماه متوسط تعداد تراکنش‌های اینترنتی با کاهش ۳۲/۳۹ درصدی از ۱۳۲ تراکنش در شهریور ماه ۱۳۹۸ به ۱۰۰ تراکنش رسیده است. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار پذیرش موبایلی ۷۹ تراکنش است که این مقدار نسبت به ماه گذشته با کاهش ۴/۴۰ واحدی همراه بوده است. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار کارتخوان فروشگاهی نیز با ۱۸/۶۲ واحد کاهش نسبت به شهریور ۱۳۹۹ به ۲۸۲ عدد در مهر ماه رسیده است. در ادامه طی جدول ۲-۸ به بررسی شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزار پذیرش فعال سیستمی پرداخته شده است.

جدول ۲-۸ شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - مهر ۱۳۹۹

ابزار پذیرش	تعداد ابزار فعال سیستمی	مجموع مبلغ تراکنش‌ها (میلیون ریال)	سرانه مبلغ تراکنش‌های هر ابزار پذیرش (میلیون ریال)
ابزار پذیرش اینترنتی	۱,۵۸۶,۷۳۴	۴۹۶,۹۲۲,۳۸۶	۳۱۳/۱۷
ابزار پذیرش موبایلی	۱,۴۱۱,۶۲۶	۹,۵۷۲,۱۱۵	۶/۷۸
کارتخوان فروشگاهی	۸,۹۶۹,۴۷۵	۴,۳۳۲,۷۰۰,۲۶۷	۴۸۳/۰۵
مجموع ابزارها	۱۱,۹۶۷,۸۳۵	۴,۸۳۹,۱۹۴,۷۶۸	۴۰۴/۳۵

متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار پذیرش اینترنتی در مهر ۱۳۹۹ ماه با کاهش ۲۴۹/۸۴ میلیون ریالی نسبت به ماه گذشته به ۳۱۳/۱۷ میلیون ریال رسیده است. متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار پذیرش موبایلی با کاهش ۰/۲۷ میلیون ریالی نسبت به ماه گذشته به ۶/۷۸ میلیون ریال به ازای هر ابزار در مهر ماه رسیده است. متوسط مبلغ

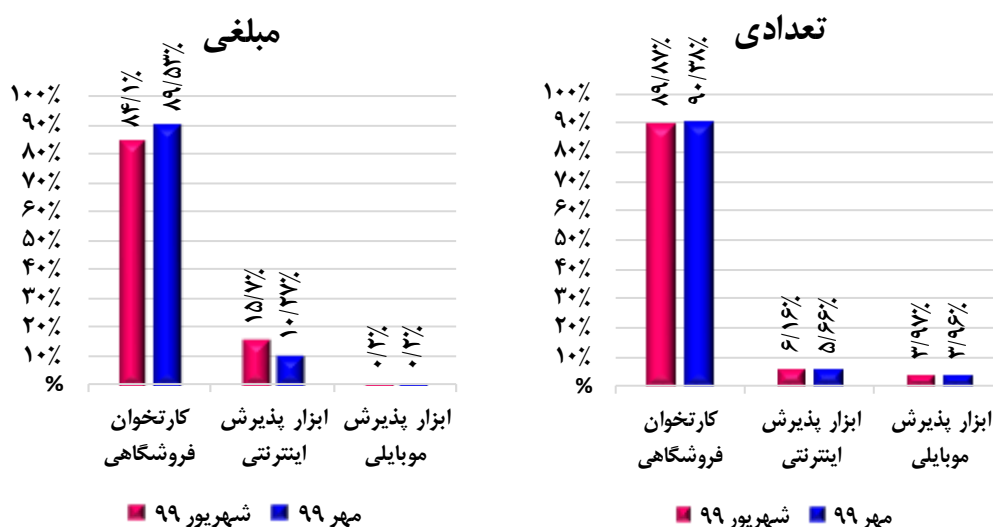
کارکرد هر ابزار کارتخوان فروشگاهی نیز با توجه به جدول ۲-۸ برابر با ۴۸۳/۰۵ میلیون ریال می‌باشد که این میزان نیز نسبت به ماه گذشته ۱۳/۲۴ میلیون ریال افزایش را تجربه نموده است.

همانگونه که مشاهده می‌گردد، جدول ۲-۹ حاوی اطلاعات متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش است. بر اساس این جدول تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به طور متوسط کمترین ارزش ریالی را داشته و ابزار کارتخوان فروشگاهی از این منظر رتبه نخست را دارد.

جدول ۲-۹ شاخص متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش - مهر ۱۳۹۹

ابزار پذیرش	تعداد تراکنش‌ها (عدد)	مجموع مبلغ تراکنش‌ها (میلیون ریال)	متوسط مبلغ هر تراکنش در هر ابزار (میلیون ریال)
ابزار پذیرش اینترنتی	۱۵۸,۶۸۰,۵۹۴	۴۹۶,۹۲۲,۳۸۶	۳/۱۳
ابزار پذیرش موبایلی	۱۱۰,۹۰۸,۸۸۷	۹,۵۷۲,۱۱۵	۰/۰۹
کارتخوان فروشگاهی	۲,۵۳۲,۰۳۵,۴۸۴	۴,۳۳۲,۷۰۰,۳۶۷	۱/۷۱
مجموع ابزارها	۲,۸۰۱,۶۲۴,۹۶۵	۴,۸۳۹,۱۹۴,۷۶۸	۱/۷۳

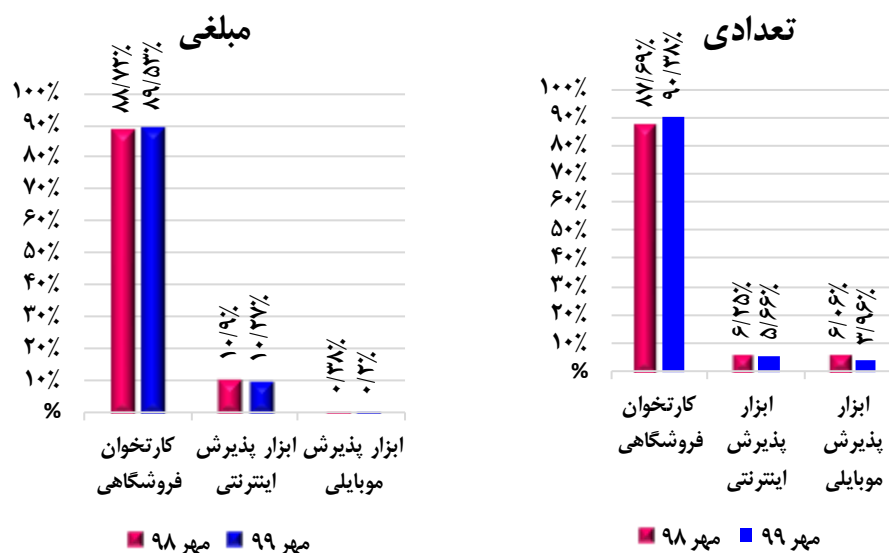
اطلاعات مربوط به تغییرات سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های هر ابزار پذیرش، در ماه مهر ۱۳۹۹ نسبت به ماه گذشته در شکل ۲-۲ ترسیم شده است.

شکل ۲-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش

همانگونه که در شکل ۲-۲ ملاحظه می‌شود، سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های در مهر ۱۳۹۹ نسبت به ماه گذشته به ترتیب افزایش ۰/۵۱ و افزایش ۵/۴۴ درصدی داشته است. تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی در مهر ۱۳۹۹ نسبت به ماه گذشته به ترتیب کاهش ۰/۵۰ و کاهش ۵/۴۳ درصدی را تجربه نموده‌اند در بررسی تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی نیز کاهش ۰/۰۱ درصدی در تعداد تراکنش‌ها و کاهش ۰/۰۰۵ درصدی در مبلغ تراکنش‌ها مشهود می‌باشد.

شکل ۲-۳ تغییرات سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ازای هر نوع ابزار پذیرش برای مهر ۱۳۹۹ و مقایسه آن با مهر ۱۳۹۸ را نشان می‌دهند.

شکل ۲-۳ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - مهر ماه ۱۳۹۹ و ۱۳۹۸

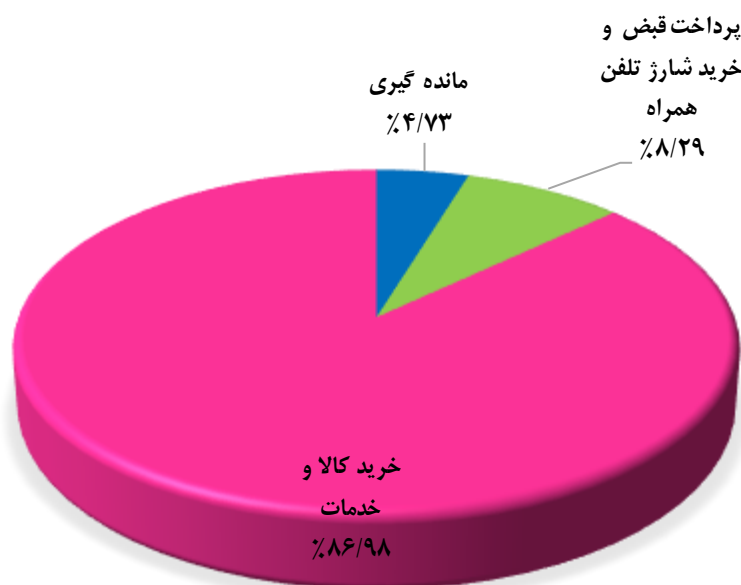
همانگونه که در شکل ۲-۳ مشاهده می‌گردد، تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های در مهر ماه ۱۳۹۹ نسبت به ماه مشابه سال گذشته به ترتیب با افزایش ۲/۶۹ و افزایش ۰/۸۱ درصدی همراه بوده است. تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به ترتیب کاهش ۵/۵۹ درصدی و کاهش ۰/۶۳ درصدی را تجربه نموده است. همچنین در زمان مشابه تعداد تراکنش ابزار پذیرش موبایلی با کاهش ۲/۱۰ درصدی همراه بوده و مبلغ تراکنش‌های این ابزار نیز با کاهش ۰/۱۷۸ درصدی همراه بوده است.

۵-۱-۲ عملکرد شاپرک به ازای نوع خدمت

شبکه پرداخت الکترونیک کارتی سه خدمت "خرید کالا و خدمات"، "پرداخت قبض و خرید شارژ" و "مانده‌گیری" را به جامعه ارائه می‌نماید.

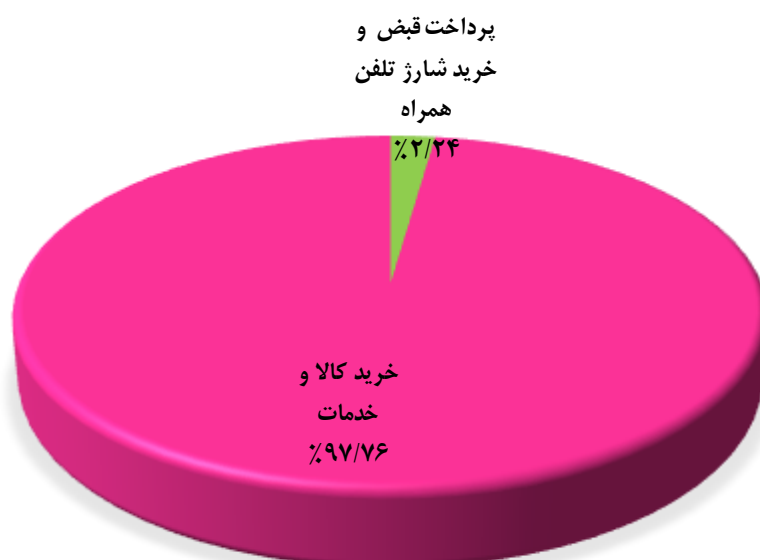
در این راستا شکل ۴-۲ و شکل ۵-۲ به ترتیب نسبت تعدادی و مبلغی هر یک از انواع خدمات ارائه شده را در کل شبکه پرداخت نشان می‌دهد.

شکل ۴-۲ مبین آن است که در مهر ۱۳۹۹، ۸۶/۹۸ درصد خدمات ارائه شده توسط شبکه شاپرک از نوع خدمت "خرید کالا و خدمات" بوده که با توجه به شکل ۶-۲ نسبت به ماه گذشته این سهم کاهش ۰/۰۱- درصدی داشته است. همانگونه که مشاهده می‌گردد، خدمت "مانده‌گیری" با ۴/۷۳ درصد سهم، کمترین سهم از کل خدمات در بین خدمات ارائه شده داشته است.

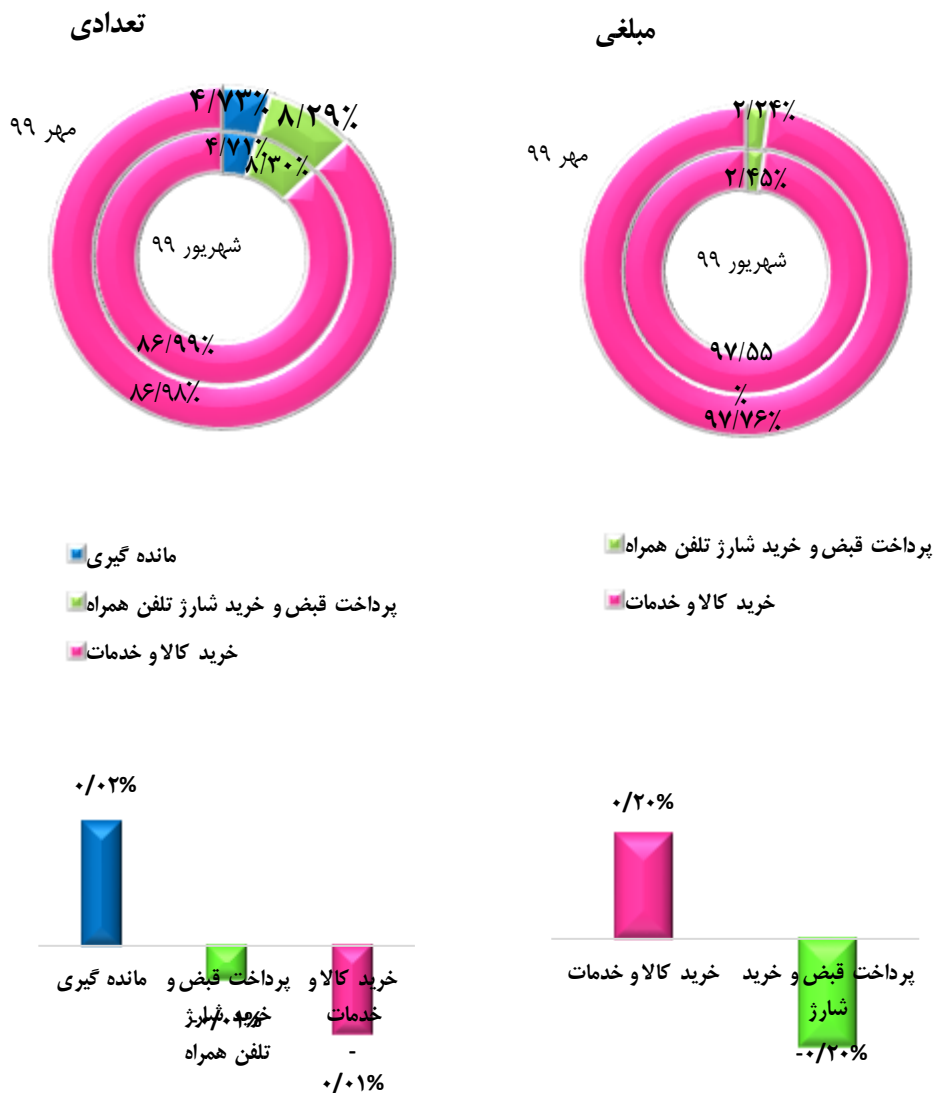
شکل ۴-۲ سهم تعدادی انواع خدمات ارائه شده شاپرک - مهر ۱۳۹۹

شکل ۵-۲ نشان می‌دهد که ۹۷/۷۶ درصد مبلغ خدمات ارائه شده در ماه مهر ۱۳۹۹ مربوط به خدمت "خرید کالا و خدمات" بوده است و خدمت "مانده‌گیری" نیز به دلیل عدم اثر مالی بر مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت، سهم مبلغی صفر را دارا بوده است.

شکل ۵-۲ سهم انواع خدمات از مبلغ تراکنش‌ها - مهر ۱۳۹۹

برای بررسی تغییرات تعدادی و مبلغی در انواع خدمات به صورت ماهانه، شکل ۶-۲ ترسیم شده است. دو شکل دایره‌ای سهم هر یک از خدمات از کل و شکل‌های میله‌ای اختلاف سهم خدمات در این دوره یک ماهه را نشان می‌دهد.

شکل ۲-۶ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی انواع خدمات - شهریور و مهر ۱۳۹۹

در شکل ۲-۶ ملاحظه می‌شود که نسبت به ماه گذشته، سهم تعدادی خدمات "خرید کالا و خدمات" از کل تراکنش‌ها با کاهش همراه بوده، خدمت "پرداخت قبض و خرید شارژ" از کل تراکنش‌ها کاهش داشته و خدمت "مانده‌گیری" با افزایش مواجه بوده است. سهم تعدادی تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" نسبت به ماه گذشته کاهش ۰/۰۱- درصدی، "پرداخت قبض و خرید شارژ" کاهش ۰/۰۱- درصدی و سهم تعدادی تراکنش‌های مانده‌گیری با افزایش ۰/۰۲ درصدی مواجه بوده است. سهم مبلغی تراکنش‌های "خرید کالا

و خدمات" نیز در مهر ماه با افزایش ۰/۲۰ درصدی همراه بوده است که میزان افزایش یافته از سهم مبلغی تراکنش‌های "پرداخت قبض و خرید شارژ" کاسته شده است.

در شکل ۷-۲ این موضوع در مقایسه با ماه مشابه سال گذشته یعنی مهر ۱۳۹۸ بررسی شده است.

شکل ۷-۲ مقایسه نسبت مبلغی و تعدادی انواع خدمات - مهر ۱۳۹۸ و مهر ۱۳۹۹

بر اساس شکل ۷-۲ ملاحظه می‌شود همزمان با رشد ۲/۹۸- درصدی سهم تعداد تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" در مهر ۱۳۹۹ نسبت به مهر ۱۳۹۸، سهم مبلغی آن به میزان ۰/۹۲- درصد کاهش داشته است. تعداد

تراکنش‌های "پرداخت قبض و خرید شارژ" در قیاس نقطه به نقطه با افزایش ۳/۰۵ درصدی همراه بوده است. همچنین تعداد تراکنش‌های مانده‌گیری نیز کاهش ۰/۰۶- درصدی را تجربه نموده است.

۲-۲- نفوذ منطقه‌ای

شاخص نفوذ منطقه‌ای بیانگر سرانه ابزارهای پذیرش و تعداد تراکنش‌های هر ابزار در کل کشور و در هر استان است. این شاخص معیاری برای سنجش فراگیر شدن خدمات پرداخت الکترونیک کارتی در مناطق مختلف کشور است.

۲-۲-۱- ضریب نفوذ ابزار پذیرش فعال سیستمی

آمار تعداد کل هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی شبکه شاپرک و سرانه آن به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال^{۱۱} مصرف‌کننده خدمات کارت در کل کشور (ضریب نفوذ ابزار پذیرش) در جدول ۲-۱۰ ارائه شده است.

همانطور که ملاحظه می‌شود ضریب نفوذ مجموع ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در مهر ۱,۹۷۰/۵۵ ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال در کشور بوده است. بیشترین میزان نفوذ این ابزارها متعلق به کارتخوان فروشگاه‌های با تعداد ۱,۴۷۶/۸۶ به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال در کشور می‌باشد و کمترین آن به ابزار پذیرش اینترنتی اختصاص دارد که به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر صرفاً ۲۶۱/۲۶ ابزار پذیرش اینترنتی در کشور وجود دارد. به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال کشور نیز ۲۳۲/۴۳ ابزار پذیرش موبایلی نیز در کشور وجود دارد. شایان توجه است که بر خلاف کارتخوان فروشگاه‌های، امکان دسترسی از نقاط مختلف کشور به ابزار

^{۱۱} آمار جمعیت افراد بالای ۱۸ سال در هر استان، از بخش نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال ۱۳۹۵ از شبکه ملی آمار استخراج شده است.

پذیرش اینترنتی و موبایلی برای انجام پرداخت‌ها میسر بوده است. این در حالی است که ماهیت پرداخت وجوه با استفاده از ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی به نسبت ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های که نیازمند حضور فیزیکی کارت در محل می‌باشد، متفاوت است.

جدول ۲-۱۰ ضریب نفوذ ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در کشور به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال - مهر ۱۳۹۹

ابزار پذیرش	تعداد ابزار	جمعیت بالای ۱۸ سال در کشور	ضریب نفوذ هر ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر
ابزار پذیرش اینترنتی	۱,۵۸۶,۷۳۴	۶۰,۷۳۳,۶۰۵	۲۶۱/۲۶
ابزار پذیرش موبایلی	۱,۴۱۱,۶۲۶		۲۳۲/۴۳
کارتخوان فروشگاه‌های	۸,۹۶۹,۴۷۵		۱,۴۷۶/۸۶
کل ابزارها	۱۱,۹۶۷,۸۳۵		۱,۹۷۰/۵۵

در مهر ۱۳۹۹ بیش از ۱,۹۷۱ ابزار شاپرکی به ازای هر ۱۰ هزار نفر جمعیت بالای ۱۸ سال کشور وجود دارد که از این تعداد ۱,۴۷۷ ابزار کارتخوان فروشگاه‌های می‌باشد. همچنین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی نیز به ازای هر ۱۰ هزار نفر بالای ۱۸ سال در کشور به ترتیب ۲۳۲ و ۲۶۱ ابزار می‌باشد.

۲-۲-۲- سرانه تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در کشور

آمار تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش و نیز سرانه تراکنش‌های هر یک از این ابزارها به ازای افراد بالای ۱۸ سال را در مهر ماه سال جاری در جدول ۲-۱۱ ارائه گردیده است.

جدول ۲-۱۱ سرانه تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش به ازای جمعیت بالای ۱۸ سال کل کشور - مهر ۱۳۹۹

ابزار پذیرش	تعداد تراکنش‌ها	جمعیت بالای ۱۸ سال در کشور	سرانه تراکنش‌های هر ابزار
ابزار پذیرش اینترنتی	۱۵۸,۶۸۰,۵۹۴	۶۰,۷۳۳,۶۰۵	۲/۶۱
ابزار پذیرش موبایلی	۱۱۰,۹۰۸,۸۸۷		۱/۸۳
کارتخوان فروشگاه‌های	۲,۵۳۲,۰۳۵,۴۸۴		۴۱/۶۹
کل ابزارها	۲,۸۰۱,۶۲۴,۹۶۵		۴۶/۱۳

همانطور که در جدول ۲-۱۱ ملاحظه می‌شود به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال، در مهر ماه سال جاری ۴۶/۱۳ عدد تراکنش پرداخت الکترونیکی صورت گرفته است و بیشترین سرانه تعداد تراکنش متعلق به کارتخوان فروشگاه‌های با ۴۱/۶۹ تراکنش برای هر فرد بالای ۱۸ سال بوده است.

۲-۲-۳- تعداد و تعداد سرانه کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر استان

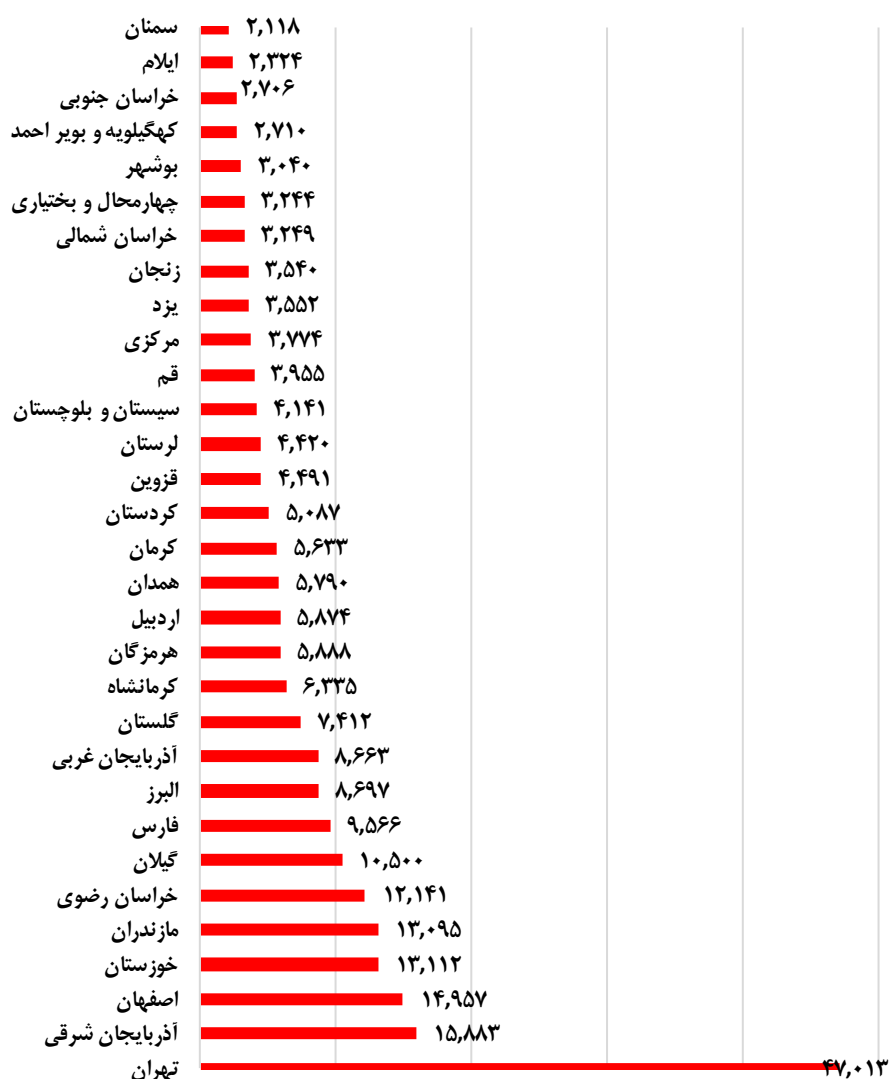
در این بخش به منظور بررسی نحوه توزیع و میزان نفوذ ابزارهای پذیرش، تعداد و سرانه هر یک از ابزارهای فعال سیستمی در استان‌های مختلف مورد بررسی قرار می‌گیرد. شایان توجه است که برخلاف کارتخوان فروشگاه‌ها، خدمات ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و از سایر نقاط کشور نیز امکان استفاده از خدمات این ابزارها فراهم است. بنابراین سرانه ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی برای هر استان معنای دقیقی نداشته و صرفاً تعداد توزیع شده این دو ابزار پذیرش در بخش بعدی مورد توجه قرار می‌گیرد. اطلاعات مربوط به تعداد توزیع شده کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در ۵ استان دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال و تغییرات آن در مهر ۱۳۹۹ نسبت به ماه گذشته در جدول ۲-۱۲ ارائه شده است.

جدول ۲-۱۲ پنج استان دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی - شهریور ۱۳۹۹ و مهر ۱۳۹۹

نام استان	شهریور ۱۳۹۹	مهر ۱۳۹۹	میزان تغییرات	درصد تغییرات
تهران	۱,۸۱۲,۰۸۷	۱,۸۵۹,۱۰۰	۴۷,۰۱۳	۲/۵۹٪
خراسان رضوی	۶۷۸,۵۳۱	۶۹۰,۶۷۳	۱۲,۱۴۱	۱/۷۹٪
اصفهان	۶۰۷,۴۹۱	۶۲۲,۴۴۸	۱۴,۹۵۷	۲/۴۶٪
فارس	۵۳۷,۰۳۶	۵۴۶,۶۰۲	۹,۵۶۶	۱/۷۸٪
خوزستان	۴۴۹,۰۳۵	۴۶۲,۱۴۷	۱۳,۱۱۲	۲/۹۲٪

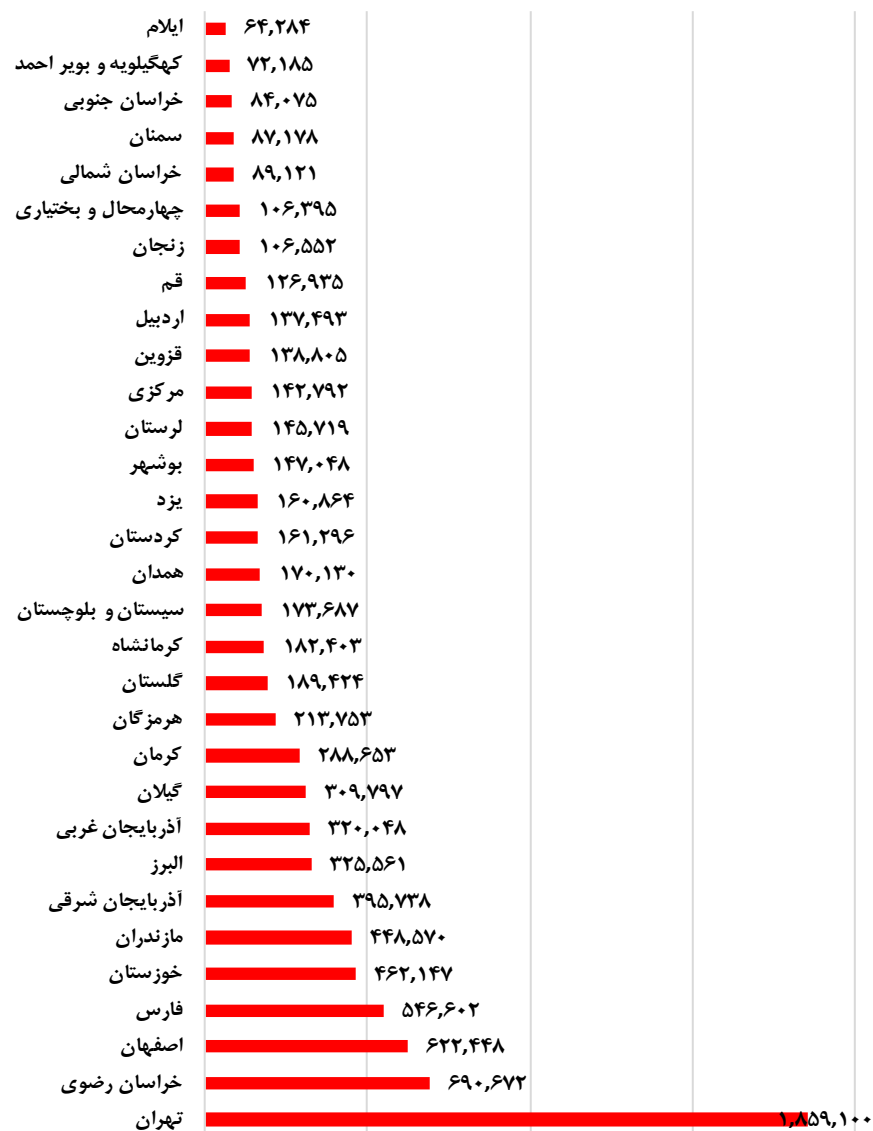
همانگونه که در جدول ۱۲-۲ مشاهده می‌گردد، استان‌های تهران، خراسان رضوی، اصفهان، فارس و خوزستان به ترتیب دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال در مهر ۱۳۹۹ بوده‌اند.

بر اساس اطلاعات جدول ۱۲-۲، شکل ۸-۲ تغییرات تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر یک از استان‌ها را در مهر ۱۳۹۹ نسبت به شهریور ماه نشان می‌دهد.

شکل ۸-۲ تغییر در تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان - مهر نسبت به شهریور ۱۳۹۹

در مهر ۱۳۹۹ بیشترین افزایش در تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال با ۴۷,۰۱۳ افزایش متعلق به استان تهران می‌باشد. شکل ۲-۹ تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در استان‌های کشور را نشان می‌دهد و مبین آن است که همچنان بیشترین تعداد این ابزار با اختلاف زیادی نسبت به سایر استان‌ها، در استان تهران توزیع شده است.

شکل ۲-۹ تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان - مهر ۱۳۹۹

در ادامه توزیع کارتخوان فروشگاهی به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال که متقاضی استفاده از خدمات پرداخت الکترونیک هستند، در هر استان مورد بررسی قرار گرفته است. اطلاعات مربوط به تعداد سرانه این ابزار پذیرش به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر یک از استان‌های کشور، در جدول ۲-۱۳ ارائه شده است.

جدول ۲-۱۳ سرانه استانی کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی به ازای افراد بالای ۱۸ سال - شهریور ۱۳۹۹ و مهر ۱۳۹۹

تعداد سرانه ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی			
استان	شهریور ۹۹	مهر ۹۹	درصد تغییرات
یزد	۰/۱۸۹	۰/۱۹۳	۲/۲۶٪
تهران	۰/۱۷۱	۰/۱۷۶	۲/۵۹٪
بوشهر	۰/۱۶۸	۰/۱۷۱	۲/۱۱٪
هرمزگان	۰/۱۶۷	۰/۱۷۱	۲/۸۳٪
مازندران	۰/۱۶۵	۰/۱۷۰	۳/۰۱٪
سمنان	۰/۱۵۴	۰/۱۵۸	۲/۴۹٪
اصفهان	۰/۱۵۱	۰/۱۵۵	۲/۴۶٪
البرز	۰/۱۴۹	۰/۱۵۳	۲/۷۴٪
خراسان جنوبی	۰/۱۴۸	۰/۱۵۲	۳/۳۳٪
چهارمحال و بختیاری	۰/۱۴۷	۰/۱۵۲	۳/۱۴٪
گیلان	۰/۱۴۴	۰/۱۴۹	۳/۵۱٪
خراسان رضوی	۰/۱۴۴	۰/۱۴۷	۱/۷۹٪
فارس	۰/۱۴۴	۰/۱۴۶	۱/۷۸٪
ایلام	۰/۱۳۹	۰/۱۴۴	۳/۷۵٪
قزوین	۰/۱۳۸	۰/۱۴۲	۳/۳۴٪
خراسان شمالی	۰/۱۳۷	۰/۱۴۲	۳/۷۸٪
اردبیل	۰/۱۳۶	۰/۱۴۲	۴/۴۶٪
کهگیلویه و بویر احمد	۰/۱۳۴	۰/۱۳۹	۳/۹۰٪
گلستان	۰/۱۳۳	۰/۱۳۸	۴/۰۷٪
خوزستان	۰/۱۳۱	۰/۱۳۵	۲/۹۲٪
قم	۰/۱۲۸	۰/۱۳۳	۳/۲۲٪
زنجان	۰/۱۲۸	۰/۱۳۲	۳/۴۴٪
کردستان	۰/۱۲۸	۰/۱۳۲	۳/۲۶٪

تعداد سرانه ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی			
استان	شهریور ۹۹	مهر ۹۹	درصد تغییرات
آذربایجان غربی	۰/۱۲۸	۰/۱۳۲	۲/۷۸٪
آذربایجان شرقی	۰/۱۲۶	۰/۱۳۱	۴/۱۸٪
مرکزی	۰/۱۲۴	۰/۱۲۸	۲/۷۱٪
همدان	۰/۱۲۲	۰/۱۲۶	۳/۵۲٪
کرمان	۰/۱۲۳	۰/۱۲۵	۱/۹۹٪
کرمانشاه	۰/۱۱۵	۰/۱۱۹	۳/۶۰٪
لرستان	۰/۱۰۶	۰/۱۱۰	۳/۱۳٪
سیستان و بلوچستان	۰/۰۹۹	۰/۱۰۱	۲/۴۴٪

در شکل ۲-۱۰ سرانه تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی هر استان قابل ملاحظه می‌باشد.

شکل ۲-۱۰ سرانه تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی هر استان به ازای افراد بالای ۱۸ سال - مهر ۱۳۹۹

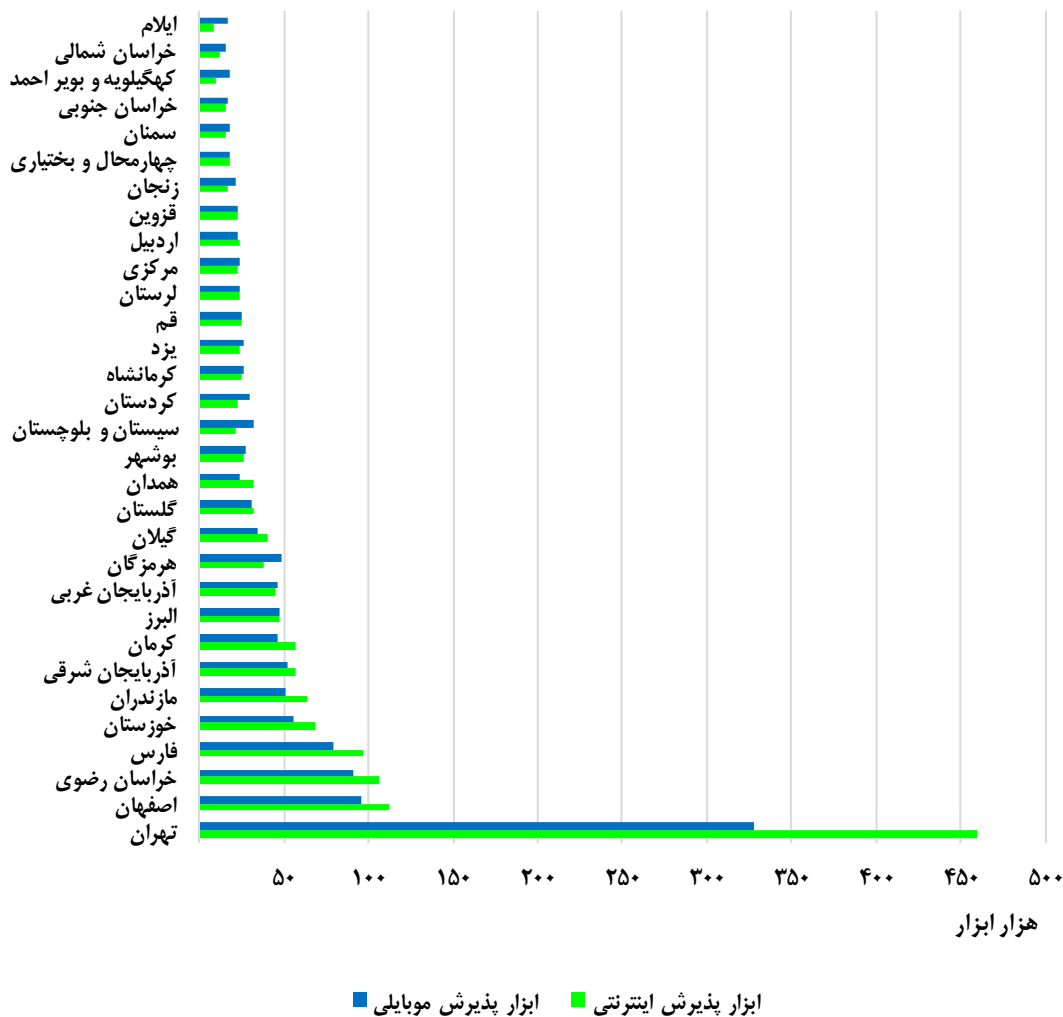
همانگونه که مشاهده می‌گردد، بیشترین تعداد سرانه کارتخوان فروشگاهی به ترتیب به استان‌های یزد، تهران و بوشهر و کمترین آن به ترتیب به استان‌های سیستان و بلوچستان، لرستان و کرمانشاه تعلق گرفته است.

لازم به ذکر است که به منظور انجام محاسبات سرانه ابزار کارتخوان فروشگاهی هر استان از جمعیت بالای ۱۸ سال کشور بر اساس سرشماری سال ۱۳۹۵ استفاده شده است. بر همین اساس در مهر ۱۳۹۹، تعداد سرانه ابزار کارتخوان فروشگاهی در کل کشور ۰/۱۴۷۷ عدد به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال (۱,۴۷۷ ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال) بوده است.

۲-۲-۴- تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی

همانطور که قبلاً ذکر شد، امکان استفاده از ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی برای انجام عملیات پرداخت الکترونیکی (بر خلاف کارتخوان فروشگاهی) به دلیل اینکه نیاز به حضور فیزیکی ابزار کارت ندارد، لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و از سایر نقاط کشور نیز امکان استفاده از خدمات این ابزارهای پذیرش میسر می‌باشد. لذا محاسبه تعداد سرانه این ابزارها برای بررسی، معنای دقیقی نداشته و تنها تعداد این ابزارها در استان‌های کشور بررسی می‌شود. شایان ذکر است که این اطلاعات بر مبنای آدرس و استان ثبت شده در اطلاعات پذیرندگان ابزار پذیرش موبایلی و ابزار پذیرش اینترنتی محاسبه شده است.

تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی به تفکیک استان‌های محل استقرار پذیرندگان ثبت شده در سوییچ شاپرک، در شکل ۲-۱۱ ترسیم شده است.

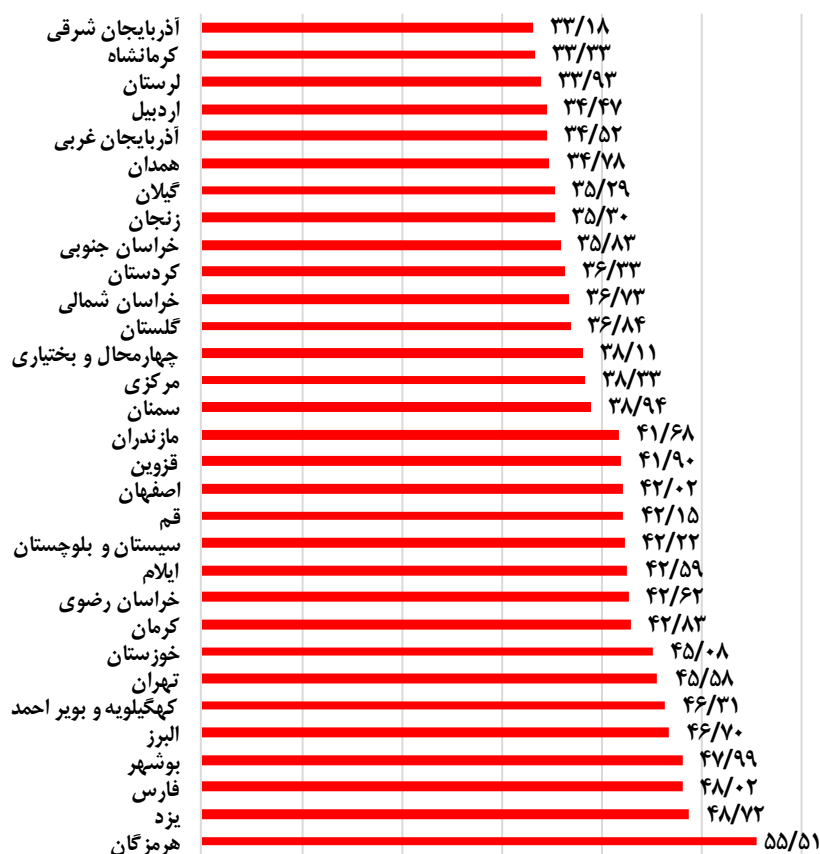
شکل ۲-۱۱ تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در استان‌های کشور - مهر ۱۳۹۹

شکل ۲-۱۱ مبین آن است بیشترین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی به ترتیب در اختیار استان‌های تهران، اصفهان و خراسان رضوی می‌باشد.

۲-۲-۵- تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های در استان‌های کشور

استفاده از ابزارهای پذیرشی که در انجام عملیات پرداخت الکترونیکی نیازی به ارائه فیزیک کارت بانکی ندارد (یعنی ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی) بر خلاف کارتخوان فروشگاه‌های لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و انجام تراکنش به وسیله این ابزارها (که هر یک از پذیرندگان آن به یک استان خاص تعلق

دارند) از نقاط مختلف کشور امکان پذیر است. به همین دلیل شکل زیر به منظور نمایش تعداد سرانه تراکنش‌ها صرفاً برای ابزار کارتخوان فروشگاهی (که موقعیت محلی برای آن معنی دار بوده) در استان‌های مختلف برای مهر ۱۳۹۹ ترسیم شده است.

شکل ۲-۱۲ تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان - مهر ۱۳۹۹

همانطور که در شکل ۲-۱۲ ملاحظه می‌شود استان‌های هرمزگان، یزد و فارس در سه جایگاه برتر تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان، قرار گرفته‌اند و آذربایجان شرقی، کرمانشاه و لرستان کمترین تعداد تراکنش‌های این ابزار را در مهر ۱۳۹۹ داشته‌اند.

۳-۲- شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها

در این قسمت به بررسی دقیق‌تر مبالغ تراکنش‌ها پرداخته می‌شود. بدین منظور ابتدا دامنه مبلغی تراکنش‌های هر سه ابزار پذیرش به تفکیک ارائه شده و سپس نسبت دهکی برای کل ابزارهای پذیرش و نیز دهک‌های قیمتی به تفکیک هر خدمت و به طور هم‌زمان به تفکیک نوع ابزار ارائه می‌شود.

۲-۳-۱- دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزارهای پذیرش شبکه

در این بخش از گزارش شکل دامنه مبلغی تراکنش‌های هر سه ابزارهای پذیرش یعنی "کارتخوان فروشگاه"، "ابزار پذیرش موبایلی" و "ابزار پذیرش اینترنتی" در مهر ماه ۱۳۹۹ ترسیم شده و مورد بررسی قرار می‌گیرد. بر اساس شکل ۱۳-۱ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه ترسیم شده است. این بازه‌ها با توجه به نحوه محاسبه کارمزد بانک پذیرنده تقسیم‌بندی شده‌اند، چراکه سهم کارمزدی بانک پذیرنده به ازای تراکنش‌های با مبالغ:

- زیر ۵۰,۰۰۰ ریال

- بین ۵۰,۰۰۱ تا ۲۵۰,۰۰۰ ریال

- بالای ۲۵۰,۰۰۰ ریال

محاسبه می‌گردد.

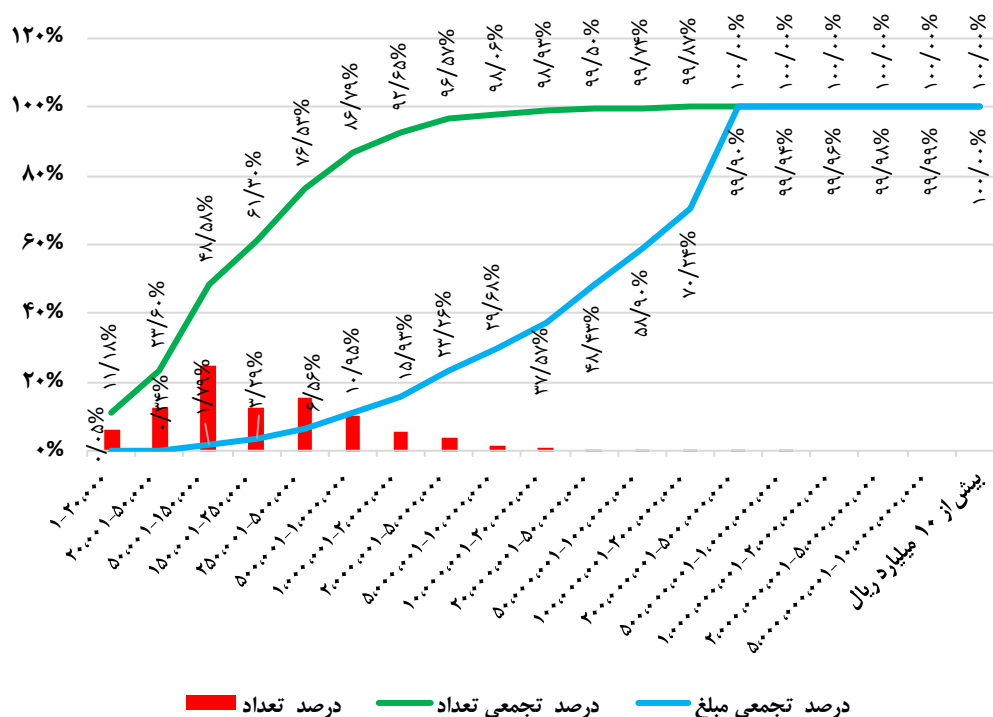
سهم تراکنش‌های مانده‌گیری از کل تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه ۵/۱۴ درصد می‌باشد. همانگونه که از اطلاعات موجود در شکل ۲-۱۳ مشخص است در مهر ماه ۱۳۹۹:

- بیشترین تعداد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه دارای مبلغی بین ۵۰,۰۰۱ تا ۱۵۰,۰۰۰ ریال بوده است.

- ۱۸/۴۶ درصد تعداد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه، مبلغ زیر ۵۰,۰۰۰ ریال را داشته‌اند.

- ۳۷/۷۰ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه، در بازه مبلغی ۵۰,۰۰۱ تا ۲۵۰,۰۰۰ ریال بوده‌اند.

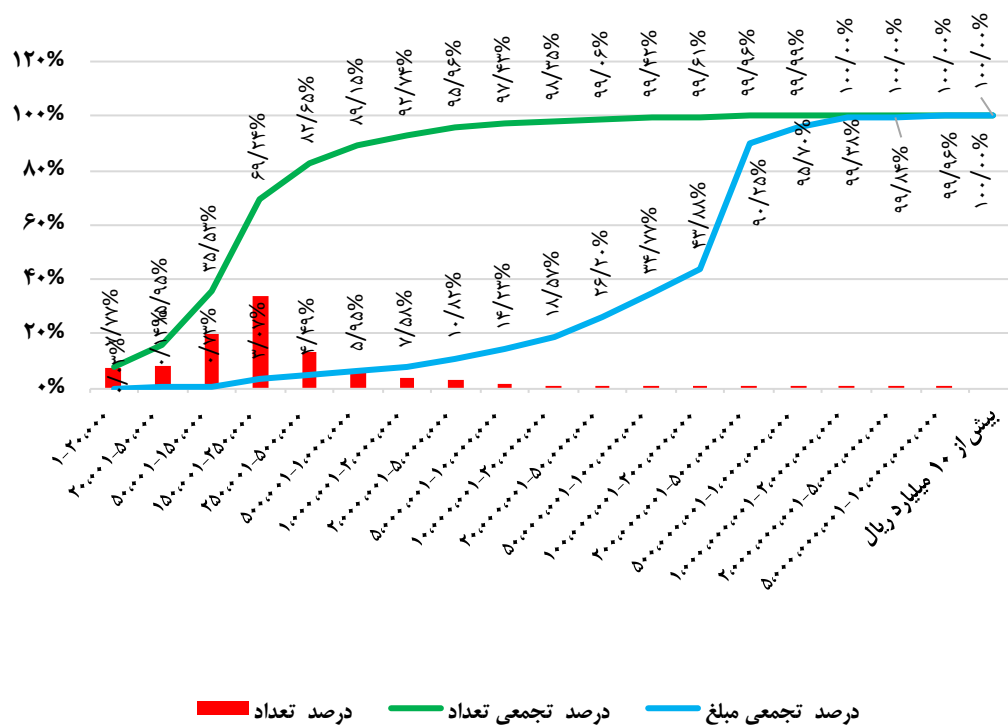
- ۳۸/۷۰ درصد تراکنش‌ها با مبلغ بالای ۲۵۰,۰۰۰ ریال انجام گرفته‌اند.

شکل ۲-۱۳ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه (بر حسب ریال) - مهر ۱۳۹۹

در مهر ماه ۱۳۹۹، تعداد تراکنش‌های با مبلغ زیر ۵۰,۰۰۰ ریال در ابزار کارتخوان فروشگاه برابر با ۴۶۷,۴۱۲,۰۵۲ عدد تراکنش بوده است. همچنین تعداد تراکنش‌های با مبلغ بین ۵۰,۰۰۱ ریال و ۲۵۰,۰۰۰ ریال برابر با ۹۵۴,۴۵۳,۷۷۸ عدد تراکنش بوده و کل تعداد تراکنش‌های با مبلغ بالای ۲۵۰,۰۰۱ ریال برابر با ۹۷۹,۹۷۳,۸۴۲ عدد تراکنش می‌باشد. با توجه به نمودار دامنه مبلغی ابزار کارتخوان فروشگاه می‌توان بیان نمود که نزدیک به ۹۰ درصد تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه دارای مبلغ کمتر از ۵ میلیون ریال می‌باشد.

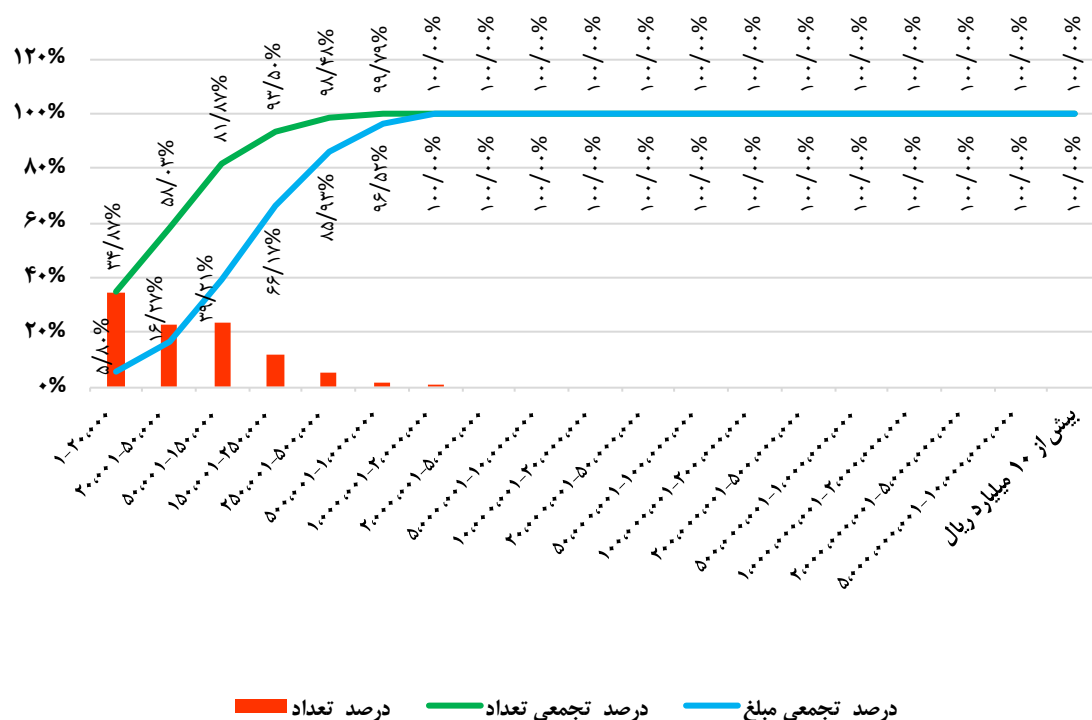
شکل ۲-۱۴ ترسیم کننده دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی است.

شکل ۲-۱۴ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی (بر حسب ریال) - مهر ۱۳۹۹

دامنه مبلغی تراکنش‌های انجام شده توسط ابزار پذیرش اینترنتی، مبین آن است بیشترین تعداد تراکنش‌ها در بازه ۵۰,۰۰۱ تا ۱۵۰,۰۰۰ ریال قرار گرفته‌اند و این بازه ۱۹/۵۸ درصد از کل تراکنش‌ها را در بر می‌گیرد. در این ابزار پذیرش حدود ۶۹/۲۴ درصد کل تراکنش‌ها دارای مبلغ کمتر از ۲۵۰,۰۰۰ هزار ریال هستند.

شکل ۲-۱۵ نیز دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی را نمایش می‌دهد.

شکل ۲-۱۵ دامنه مبلغ تراکنش‌های انار یذرش، موبایل (بر حسب سال) - مهر ۱۳۹۹

در بررسی شکل ۲-۱۵ که مربوط به دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد، شرایط کاملاً متفاوت با ابزار پذیرش اینترنتی و کارتهخوان فروشگاهی بوده است، به نحوی که ۳۴/۸۷ درصد مجموع تراکنش‌ها دارای مبلغ کمتر از ۲۰,۰۰۰ ریال و ۵۸/۰۳ درصد تراکنش‌ها دارای مبلغ کمتر از ۵۰,۰۰۰ ریال بوده‌اند. با توجه به استفاده عموم جامعه از کارت‌های شارژ با مبلغ در حدود ۵۰,۰۰۰ ریالی و همچنین اقبال فراوان ابزار پذیرش موبایلی به منظور تهیه کارت‌های شارژ اپراتورهای مختلف، می‌توان حضور حداکثری تراکنش‌های موبایلی در دامنه مبلغی کمتر از ۵۰,۰۰۰ ریال را توجیه نمود. شایان ذکر است که با توجه به ممنوعیت ارائه خدمت خرید کالا و خدمات با استفاده ابزار پذیرش موبایلی در دی ماه ۱۳۹۴ از سوی بانک مرکزی ج.ا.ا.، شکل فوق صرفاً نمایشی از دامنه مبلغی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه توسط ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد. نکته قابل توجه در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه توسط ابزار

پذیرش موبایلی، اعمال محدودیت سقف مبلغی ۲ میلیون ریالی می‌باشد که شکل ۲-۱۵ به خوبی نمایانگر انجام تراکنش‌ها با مبلغ حداکثر تا این سقف می‌باشد.

۲-۳-۲- نسبت متوسط ارزش دهک دهم به دهک اول تراکنش‌ها

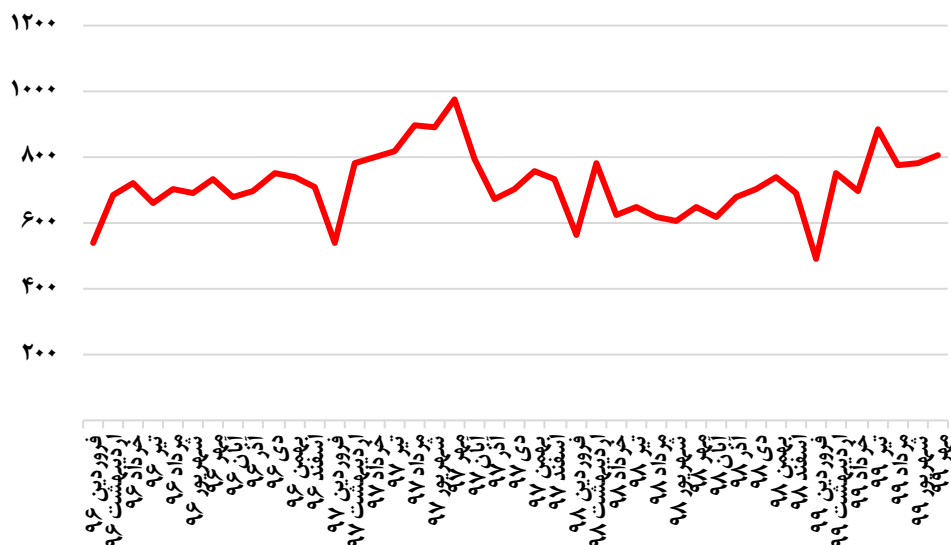
در این بخش شاخص نسبت دهکی^{۱۲} به منظور اندازه‌گیری نابرابری در توزیع ارزش‌هایی نظیر درآمد، ثروت و ... محاسبه می‌شود. محاسبه این نسبت برای مبلغ تراکنش‌ها، بیانگر توزیع نابرابری مبلغی تراکنش‌های پرداخت الکترونیک کارتی می‌باشد که روند کاهشی آن در طول زمان نشان‌دهنده حذف تراکنش‌های با مبالغ بسیار ریز و یا بسیار بزرگ تعریف می‌شود. جدول ۲-۱۲ شاخص نسبت دهکی مبلغ تراکنش‌های شبکه شاپرک را در مهر ماه ۱۳۹۹ در مقایسه با ماه گذشته و نیز ماه مشابه سال ۱۳۹۸ ارائه نموده است.

جدول ۲-۱۴ مقایسه تغییرات ماهانه و نقطه به نقطه شاخص نسبت دهکی

مقایسه ماهانه			مقایسه نقطه به نقطه			محاسبه نسبت دهکی
شهریور ۱۳۹۹	مهر ۱۳۹۹	درصد تغییرات	مهر ۱۳۹۸	مهر ۱۳۹۹	درصد تغییرات	
۱۵,۲۱۲,۹۱۸/۶۰	۱۵,۷۵۵,۴۲۳/۰۴	۳/۵۷٪	۱۰,۰۳۴,۶۰۶/۹۶	۱۵,۷۵۵,۴۲۳/۰۴	۵۷/۰۱٪	میانگین مبالغ تراکنش دهک دهم (ریال)
۱۹,۵۱۳/۱۳	۱۹,۶۰۶/۹۳	۰/۴۸٪	۱۵,۴۹۵/۵۴	۱۹,۶۰۶/۹۳	۲۶/۵۳٪	میانگین مبالغ تراکنش دهک اول (ریال)
۷۷۹/۶۲	۸۰۳/۵۶	۳/۰۷٪	۶۴۷/۵۸	۸۰۳/۵۶	۲۴/۰۹٪	نسبت دهکی

ملاحظه می‌شود که نسبت دهکی در مقایسه نقطه به نقطه رشد ۲۴/۰۹ درصدی و در قیاس ماهانه نیز رشد ۳/۰۷ درصدی داشته است. در قیاس ماهانه، متوسط مبلغی تراکنش‌های دهک دهم رشد ۳/۵۷ درصدی و متوسط مبلغی دهک اول نیز رشد ۰/۴۸ درصدی را تجربه نموده است که در نهایت منجر به رشد ۳/۰۷ درصدی نسبت متوسط قیمت دهک دهم به دهک اول در قیاس ماهانه شده است.

^{۱۲} تراکنش‌های دوره مورد بررسی به ۱۰ دهک با تعداد تراکنش مساوی تقسیم شده و مورد بررسی قرار گرفته است.

شکل ۲-۱۶ روند نسبت متوسط مبالغ دهک دهم به دهک اول قیمتی

با توجه به شکل ۲-۱۶، نسبت دهکی در مهر ۱۳۹۹ نسبت به ماه گذشته روند افزایشی داشته است، به طوری که نسبت دهکی در مهر ۱۳۹۹ نسبت به شهریور رشد ۲۳/۹۴ واحدی را تجربه نموده است.

۲-۳-۳- بررسی دهک‌های قیمتی هر خدمت به تفکیک ابزار پذیرش

در این بخش به منظور بررسی دقیق‌تر مبالغ تراکنش‌ها، دهک‌های قیمتی هر دو خدمت "خرید کالا و خدمات" و "پرداخت قبض و خرید شارژ" به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش ارائه شده است.

جدول ۲-۱۵ اطلاعات مربوط به متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت "خرید کالا و خدمات" را به تفکیک ابزارهای پذیرش ارائه نموده است.

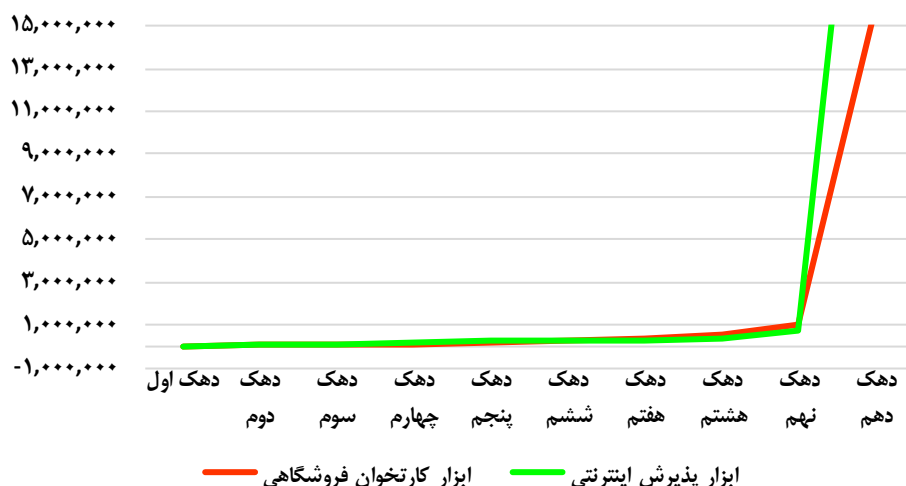
جدول ۱۵-۲ متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت خرید کالا و خدمات به ازای هر ابزار پذیرش

متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)		دهک قیمتی
ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار کارتخوان فروشگاه	
۱۹,۰۱۷/۸۵	۲۰,۲۵۱/۶۳	دهک اول
۶۸,۳۵۹/۰۵	۴۶,۲۹۵/۷۴	دهک دوم
۱۲۱,۱۱۶/۹۵	۷۴,۱۹۳/۱۲	دهک سوم
۱۸۱,۳۵۵/۱۹	۱۰۸,۷۲۵/۱۷	دهک چهارم
۲۲۰,۱۸۳/۹۱	۱۵۹,۲۵۷/۲۴	دهک پنجم
۲۴۷,۹۲۷/۷۱	۲۲۸,۶۷۱/۳۹	دهک ششم
۲۵۱,۰۴۶/۰۳	۳۳۸,۷۷۶/۳۸	دهک هفتم
۳۱۵,۱۸۱/۴۴	۵۳۶,۸۰۷/۵۴	دهک هشتم
۷۶۷,۷۳۷/۳۰	۱,۰۳۴,۲۳۴/۹۴	دهک نهم
۳۴,۱۶۲,۰۶۱/۳۴	۱۵,۹۶۶,۶۰۱/۶۰	دهک دهم

* ارائه خدمت خرید کالا و خدمات از طریق ابزار پذیرش موبایلی ممنوع و متوقف شده است.

با توجه به اطلاعات جدول فوق ملاحظه می‌شود که متوسط مبلغ تراکنش‌های خرید کالا و خدمات در دهک آخر قیمتی در ابزار پذیرش اینترنتی بالاتر از ابزار کارتخوان فروشگاه است، این امر مؤید این موضوع است که ابزار پذیرش اینترنتی ابزار مطلوب انجام تراکنش‌های خرید در دهک دهم می‌باشد. در خدمت خرید کالا و خدمات اعداد جدول مبین آن است که به طور متوسط ۹۰ درصد تراکنش‌ها (۹ دهک) در ابزارهای کارتخوان فروشگاه و اینترنتی مربوط به خرید کالا و خدمات با مبلغ کمتر از ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریالی بوده است.

اطلاعات جدول ۱۵-۲ در شکل ۱۷-۲ برای مقایسه بهتر ترسیم شده است.

شکل ۲-۱۷ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت خرید کالا و خدمات - مهر ۱۳۹۹

در شکل ۲-۱۷ به علت نمایش بهتر، متوسط مبلغ دهک دهم به ۱۵,۰۰۰,۰۰۰ ریال محدود شده است تا اختلاف متوسط قیمت ابزارها در دهک‌های دیگر قابل تشخیص باشد. در این ماه متوسط مبلغ دهک دهم تراکنش‌های خرید کالا و خدمات توسط ابزار پذیرش اینترنتی ۳۴,۱۶۲,۰۶۱/۳۴ ریال بوده است.

جدول ۲-۱۶ اطلاعات مربوط به متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت "پرداخت قبض و خرید شارژ" را به تفکیک ابزارهای پذیرش ارائه نموده است.

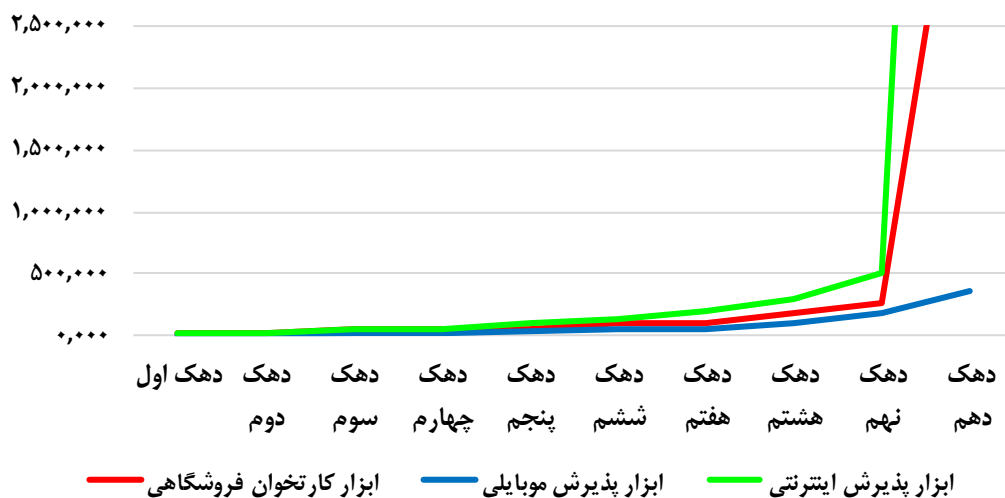
جدول ۲-۱۶ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه به ازای هر ابزار پذیرش

متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)			دهک قیمتی
ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار کارتخوان فروشگاهی	
۱۵,۲۳۸/۹۷	۹,۲۹۹/۳۱	۱۸,۱۱۵/۳۰	دهک اول
۲۷,۹۴۳/۵۲	۱۱,۰۱۲/۲۹	۲۰,۱۹۱/۲۰	دهک دوم
۵۰,۸۸۸/۱۷	۱۹,۹۷۶/۲۸	۴۸,۵۷۰/۹۸	دهک سوم
۵۷,۹۹۸/۷۹	۲۰,۹۲۱/۸۲	۵۰,۰۰۰/۰۰	دهک چهارم
۱۰۰,۳۹۵/۹۰	۳۹,۰۷۳/۵۸	۶۰,۴۶۲/۲۷	دهک پنجم
۱۳۶,۳۵۳/۶۲	۵۰,۸۵۳/۱۷	۹۹,۹۹۸/۳۴	دهک ششم

۲۰۶,۲۲۸/۳۲	۶۰,۳۷۵/۱۲	۱۰۱,۶۸۹/۲۴	دهک هفتم
۲۹۲,۷۵۲/۵۲	۱۰۳,۱۸۰/۹۴	۱۸۸,۴۲۹/۱۳	دهک هشتم
۵۰۴,۷۲۶/۶۵	۱۷۹,۵۸۸/۶۴	۲۶۵,۰۴۵/۵۷	دهک نهم
۱۳,۸۲۲,۸۸۷/۰۸	۳۶۸,۸۸۰/۰۱	۴,۶۶۴,۶۸۸/۲۸	دهک دهم

با توجه به اطلاعات جدول ۲-۱۶ به نظر می‌رسد که از ابزار کارتخوان فروشگاه‌های و نیز ابزار پذیرش موبایلی به طور عمده برای خرید کارت‌های شارژ تلفن همراه اعتباری نیز استفاده می‌شود. به طوری که بیشترین تعداد تراکنش از نوع خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه صورت گرفته توسط کارتخوان فروشگاه‌های، خرید کارت شارژ ۲۰,۰۰۰ ریالی بوده است که به طور متوسط ۳۰ درصد تراکنش‌های این ابزار (دو دهک قیمتی) را در بر می‌گیرد و ۱۰ درصد تراکنش‌های این خدمت (یک دهک قیمتی) با مبلغ ۵۰,۰۰۰ ریالی انجام گرفته است. این در حالی است که به طور متوسط ۱۰ درصد تراکنش‌های این خدمت (یک دهک قیمتی) در ابزار پذیرش موبایلی با مبلغ ۲۰,۰۰۰ ریالی انجام شده است. به عبارتی این طور به نظر می‌رسد که به طور متوسط حداقل ۴۰ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های و ۱۰ درصد تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی مربوط به خرید کارت شارژ تلفن همراه اعتباری بوده است. مقایسه متوسط مبالغ هر دهک مبین آن است که در دهک‌های پایانی اختلاف متوسط مبالغ ابزار پذیرش اینترنتی با دو ابزار دیگر در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه قابل ملاحظه است. از جمله علل بیشتر بودن متوسط مبلغ دهک‌های مختلف در ابزار پذیرش اینترنتی، استفاده اکثر نهادهای متولی دریافت مالیات و عوارض از درگاه‌های اینترنتی می‌باشد.

شکل ۲-۱۸ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه را به تفکیک ابزارهای پذیرش نشان می‌دهد.

شکل ۲-۱۸ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه - مهر ۱۳۹۹

در شکل ۲-۱۸ به علت نمایش بهتر، دهک دهم به ۲,۵۰۰,۰۰۰ ریال محدود شده است تا اختلاف متوسط قیمت ابزارها در دهک‌های دیگر قابل تشخیص باشد. متوسط مبلغ دهک دهم خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ در ابزار پذیرش اینترنتی حدود ۱۳,۸۲۲,۸۸۷/۰۸ ریال و متوسط مبلغ دهک دهم تراکنش‌های این خدمت در ابزار کارتخوان فروشگاه در حدود ۴,۶۶۴,۶۸۸/۲۸ ریال بوده است. این در حالی است که در ابزار پذیرش موبایلی متوسط مبلغ دهک دهم حدود ۳۶۸,۸۸۰/۰۱ ریال بوده است که نسبت به دو ابزار پذیرش دیگر، به طور قابل ملاحظه‌ای کمتر است.

کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارتی

۳- کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارتی

ارتقای کیفیت خدمات ارائه شده اصلی‌ترین هدف شرکت‌های ارائه‌دهنده آن خدمات می‌باشد؛ چرا که ارتقای کیفیت خدمت ارائه شده افزایش مطلوبیت و رضایت‌مندی مصرف‌کننده را به دنبال خواهد داشت. شرکت شاپرک نیز در راستای وظایف نظارتی خود، به دنبال افزایش کیفیت انجام خدمات ارائه شده در شبکه و انجام صحیح پرداخت‌ها می‌باشد. کاهش خطاها و تراکنش‌های ناتمام از یک سو و افزایش دسترس‌پذیری حس شده خدمات و دسترس‌پذیری زمانی از سوی دیگر منجر به بهبود عملکرد شاپرک می‌گردد در ادامه شاخص‌هایی برای سنجش این هدف ارائه می‌گردد.

۳-۱- سهم تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها

یکی از اصلی‌ترین برنامه‌های شرکت شاپرک، تلاش برای کاهش وقوع خطاهای شبکه و افزایش نسبت تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها می‌باشد. در حال حاضر در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی، خطاها در پنج گروه "خطای صادرکنندگی"^{۱۳}، "خطای پذیرندگی"^{۱۴}، "خطای شاپرکی"^{۱۵}، "خطای کاربری"^{۱۶} و "خطای کسب و کار"^{۱۷} طبقه‌بندی می‌شوند. جدول ۳-۱ اطلاعات مربوط به تعداد تراکنش‌های موفق و ناموفق (خطادار) کل شبکه شاپرک را نشان می‌دهد که این بررسی حکایت از سهم ۹۲/۰۱ درصدی تراکنش‌های موفق و ۷/۹۹ درصدی خطاهای رخ داده در مهر ۹۹ دارد.

جدول ۳-۱ تعداد و سهم تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها - مهر ۹۹

نوع تراکنش	تعداد	سهم از کل تراکنش‌ها
تراکنش‌های موفق	۲,۸۰۱,۶۲۴,۹۶۵	۹۲/۰۱٪
تراکنش‌های ناموفق	۲۴۳,۳۳۴,۴۷۲	۷/۹۹٪
تعداد کل تراکنش‌ها	۳,۰۴۴,۹۵۹,۴۳۷	۱۰۰/۰۰٪

۳-۲- آنالیز خطاهای تراکنش‌ها

همانطور که ذکر گردید، خطاهای تراکنش‌ها انواع مختلفی دارند که اطلاعات مربوط به آمار تعدادی هر یک از انواع خطا در مهر ۱۳۹۹ و ماه گذشته در جدول ۲-۳ ارائه شده است. اطلاعات مندرج در این جدول تغییرات مربوط به هر یک از انواع تراکنش‌های موفق و ناموفق را نشان می‌دهد.

^{۱۳} علت خطا بانک صادر کننده یا شبکه شتاب می‌باشد.

^{۱۴} علت خطا سوئیچ شرکت ارائه کننده خدمات پرداخت می‌باشد.

^{۱۵} علت خطا سوئیچ شرکت شاپرک می‌باشد.

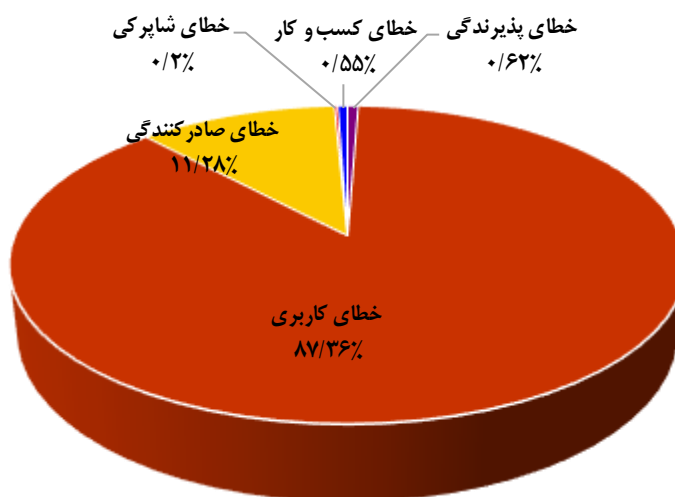
^{۱۶} علت خطا کاربران شبکه پرداخت الکترونیکی (دارندگان کارت) می‌باشد.

^{۱۷} رخداد خطا بر اثر راهبری سیستم و بدون دخالت ذینفعان می‌باشد.

جدول ۳-۲ مقایسه تعداد انواع تراکنش‌ها و خطاها - مهر ماه ۱۳۹۹ نسبت به ماه گذشته

نوع تراکنش و انواع خطا	شهریور ۱۳۹۹	مهر ۱۳۹۹	درصد تغییرات
خطای پذیرندگی	۲,۱۲۷,۸۴۱	۱,۴۹۷,۷۳۶	-۲۹/۶۱%
خطای کاربری	۲۲۹,۶۶۴,۶۴۷	۲۱۲,۵۷۱,۹۹۰	-۷/۴۴%
خطای صادرکنندگی	۳۲,۵۳۸,۰۱۷	۲۷,۴۵۰,۳۹۱	-۱۵/۶۴%
خطای شاپرکی	۱,۵۲۶,۳۸۹	۴۸۳,۱۸۶	-۶۸/۳۴%
خطای کسب و کار	۳,۵۵۱,۴۴۹	۱,۳۳۱,۱۶۹	-۶۲/۵۲%
تعداد کل تراکنش‌های ناموفق	۲۶۹,۴۰۸,۳۴۳	۲۴۳,۳۳۴,۴۷۲	-۹/۶۸%
تعداد کل تراکنش‌های موفق	۲,۹۲۲,۰۵۱,۳۳۱	۲,۸۰۱,۶۲۴,۹۶۵	-۴/۱۲%
تعداد کل تراکنش‌ها	۳,۱۹۱,۴۵۹,۶۷۴	۳,۰۴۴,۹۵۹,۴۳۷	-۴/۵۹%

میزان تغییرات تعداد تراکنش‌های خطا در تمام گروه‌های خطایی در مهر ماه ۱۳۹۹ نسبت به ماه گذشته در جدول ۳-۲ قابل ملاحظه می‌باشد.

شکل ۳-۱ سهم هر یک از انواع خطا از مجموع تراکنش‌های ناموفق - مهر ۱۳۹۹

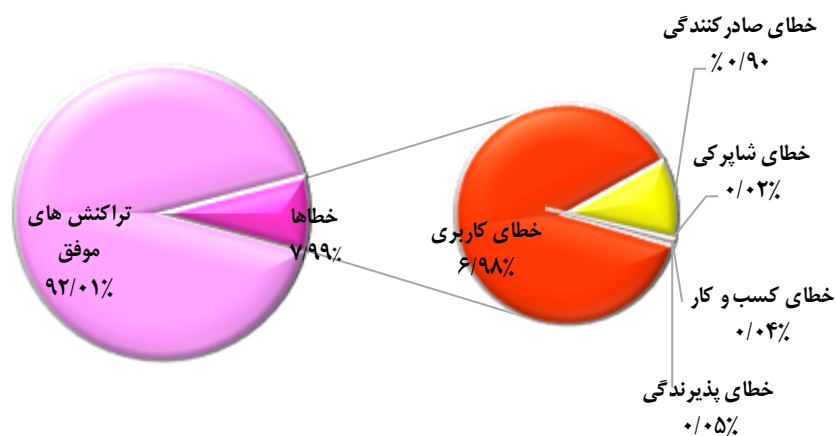
همچنین در راستای بررسی‌های انجام گرفته، اطلاعات جدول ۳-۳ حاکی از آن است که بروز خطای کاربری عمده‌ترین دلیل بروز خطاها بوده و ۸۷/۳۶ درصد از کل تراکنش‌های خطا را شامل می‌شود. این نوع خطا به

عملکرد شبکه پرداخت الکترونیک ارتباطی نداشته و ناشی از عملکرد دارنده کارت (نظیر کمبود موجودی یا فراموشی رمز) می‌باشد.

جدول ۳-۳ آنالیز خطاهای رخ داده در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی - مهر ۱۳۹۹

نوع تراکنش و انواع خطا	تعداد	سهم
موفق	تراکنش‌های موفق	۲,۸۰۱,۶۲۴,۹۶۵
ناموفق	خطای پذیرندگی	۱,۴۹۷,۷۳۶
	خطای کاربری	۲۱۲,۵۷۱,۹۹۰
	خطای صادرکنندگی	۲۷,۴۵۰,۳۹۱
	خطای شاپرکی	۴۸۳,۱۸۶
	خطای کسب و کار	۱,۳۳۱,۱۶۹
	تعداد کل تراکنش‌ها	۳,۰۴۴,۹۵۹,۴۳۷
		۹۲/۰۱%
		۰/۰۵%
		۶/۹۸%
		۰/۹۰%
		۰/۰۲%
		۰/۰۴%
		۱۰۰/۰۰%

در ادامه اطلاعات جدول ۳-۳ در شکل ۲-۳ به تصویر کشیده شده و سهم هر یک از انواع تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها در شکل آمده است.

شکل ۲-۳ سهم هر یک از انواع تراکنش‌های ناموفق و تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها - مهر ۱۳۹۹

همانگونه که در شکل ۳-۲ فوق ملاحظه می‌شود، کمترین سهم در تراکنش‌های خطادار مربوط به خطای شاپرکی با سهم ۰/۰۲ درصدی از کل تراکنش‌ها بوده است. این نوع خطا سهم ۰/۲۰ درصدی را در بین تراکنش‌های خطادار داشته که در شکل ۳-۱ نشان داده شده است.

جهت بررسی تغییرات تراکنش‌های خطا در دو ماه متوالی بهتر است سهم انواع خطا نسبت به کل تراکنش‌های صورت گرفته در ماه مورد نظر، مورد قیاس قرار گیرد. لذا تغییر سهم تراکنش‌های خطا در مهر ۱۳۹۹ نسبت به ماه گذشته در جدول ۳-۴ ارائه شده است.

جدول ۳-۴ قیاس سهم هر یک از انواع خطا - مهر ۱۳۹۹ و ماه گذشته

نوع تراکنش و انواع خطا	سهم از کل تراکنش‌ها شهریور ۱۳۹۹	سهم از کل تراکنش‌ها مهر ۱۳۹۹	تغییر سهم
خطای پذیرندگی	۰/۰۷٪	۰/۰۵٪	-۰/۰۱۷٪
خطای کاربری	۷/۲۰٪	۶/۹۸٪	-۰/۲۱۵٪
خطای صادرکنندگی	۱/۰۲٪	۰/۹۰٪	-۰/۱۱۸٪
خطای شاپرکی	۰/۰۵٪	۰/۰۲٪	-۰/۰۳۲٪
کسب و کار	۰/۱۱٪	۰/۰۴٪	-۰/۰۶۸٪
تعداد کل تراکنش‌های ناموفق	۸/۴۴٪	۷/۹۹٪	-۰/۴۵۰٪
تعداد کل تراکنش‌های موفق	۹۱/۵۶٪	۹۲/۰۱٪	۰/۴۵۰٪
تعداد کل تراکنش‌ها	۱۰۰/۰۰٪	۱۰۰/۰۰٪	-

اطلاعات جدول ۳-۴ مبین کاهش سهم گروه‌های خطایی پذیرندگی، کاربری و کسب و کار در مقابل افزایش سهم تراکنش‌های گروه خطایی پذیرندگی از کل تراکنش‌های مهر ۱۳۹۹ نسبت به شهریور ماه می‌باشد.

۳-۳- دسترسی پذیری حس شده خدمات

یکی از دلایل وجودی شرکت شاپرک و از مهم ترین اهداف آن، بهبود امکان دسترسی به خدمات و انجام تراکنش موفق در هر زمانی می باشد. برای سنجش میزان تحقق این هدف، شاخص دسترسی پذیری حس شده خدمات تعریف شده که سهم تراکنش های موفق سیستمی کل شبکه یا تراکنش های موفق سیستمی سوئیچ شاپرک را از کل تراکنش ها محاسبه می کند. در ادامه اطلاعات مربوط به شاخص دسترسی پذیری حس شده خدمات در جدول ۳-۵ ارائه شده است.

جدول ۳-۵ دسترسی پذیری حس شده خدمات شاپرک و کل شبکه پرداخت الکترونیک کارتی

مهر ۱۳۹۹		شهریور ۱۳۹۹		مهر ۱۳۹۸		تراکنش های موفق
دسترس پذیری حس شده	تعداد تراکنش	دسترس پذیری حس شده	تعداد تراکنش	دسترس پذیری حس شده	تعداد تراکنش ها	
۹۸/۹۹٪	۳,۰۱۴,۱۹۶,۹۵۵	۹۸/۷۵٪	۳,۱۵۱,۷۱۵,۹۷۸	۹۹/۴۲٪	۲,۴۴۸,۴۰۸,۲۶۹	تراکنش های موفق سیستمی کل شبکه پرداخت ^{۱۸}
۹۹/۹۸٪	۳,۰۴۴,۴۷۶,۲۵۱	۹۹/۹۵٪	۳,۱۸۹,۹۳۳,۲۸۵	۹۹/۹۷٪	۲,۴۶۱,۸۴۹,۵۴۲	تراکنش های موفق سیستمی شاپرکی ^{۱۹}
-	۳,۰۴۴,۹۵۹,۴۳۷	-	۳,۱۹۱,۴۵۹,۶۷۴	-	۲,۴۶۲,۶۲۳,۸۶۲	تعداد کل تراکنش

جدول ۳-۵ مبین در دسترس بودن ۹۹/۹۸ درصدی خدمات شرکت شاپرک در مهر ۱۳۹۹ می باشد که نسبت به مهر ۱۳۹۸ تغییر ۰/۰۱۶ درصدی و نسبت به شهریور ۱۳۹۹ رشد ۰/۰۳ درصدی داشته است.

^{۱۸} تراکنشی است که از دید شبکه ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده است. این تراکنش ها شامل خطاهای کاربری و تراکنش های موفق کاربری هستند. خطاهای کاربری، تراکنش موفق سیستمی محسوب می شوند؛ چرا که نمایش دهنده ی نقصی در شبکه نیستند و به علت اشتباه کاربران یا انجام عملیات روزانه ی سیستم رخ داده اند.

^{۱۹} تراکنشی است که از دید سوئیچ شاپرک موفق است و کل تراکنش های شبکه پرداخت الکترونیک کارت به جز تراکنش های خطای شاپرکی را شامل می شود.

۳-۴ - آنالیز تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه

شاخص میزان تراکنش‌های ناتمام^{۲۰} رخ داده در شبکه الکترونیک پرداخت کارتی و روند آن در طول زمان، یکی از شاخص‌هایی است که بر کیفیت انجام عملیات و رضایت از شبکه پرداخت اثرگذار است. لذا می‌بایست نسبت تعداد تراکنش‌های ناتمام به کل تراکنش‌ها روندی کاهشی داشته باشد. جدول ۳-۶ مقادیر این شاخص را ارائه نموده است.

جدول ۳-۶ درصد تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه پرداخت شاپرک - شهریور و مهر ۱۳۹۹

تراکنش‌های ناتمام	شهریور ۱۳۹۹	مهر ۱۳۹۹	تغییرات
تعداد تراکنش‌های ناتمام	۶۱۶,۱۶۸	۶۸۷,۴۷۴	۱۱/۵۷٪
تعداد کل تراکنش‌ها	۲,۹۲۲,۰۵۱,۳۳۱	۲,۸۰۱,۶۲۴,۹۶۵	-۴/۱۲٪
نسبت تعداد تراکنش‌های ناتمام به کل تراکنش‌ها	۰/۰۲۱٪	۰/۰۲۵٪	۰/۰۳۵٪

*در گزارش‌های پیشین، از عنوان "تراکنش معوق" به جای "تراکنش ناتمام" استفاده شده بود

همانطور که در جدول ۳-۶ ملاحظه می‌شود تعداد تراکنش‌های ناتمام مهر ماه نسبت به شهریور ماه با رشد ۱۱/۵۷ درصدی همراه بوده است. همزمان با رشد ۴/۱۲- درصدی تعداد تراکنش‌های موفق در مهر ۱۳۹۹ نسبت به شهریور ماه، تعداد تراکنش‌های ناتمام نیز در این دوره با افزایش همراه بوده است. نسبت تراکنش‌های ناتمام به کل تراکنش‌های موفق در این ماه نسبت به ماه گذشته افزایش ۰/۰۳۵ درصدی را تجربه نموده است.

^{۲۰} تراکنش دارنده‌ی کارت که موفق کاربری بوده است و به ازای آن تراکنش درخواست واریز تا ۴۸ ساعت به سویچ شاپرک ارسال نشده است را تراکنش ناتمام می‌گویند (معادل تراکنش موفق کاربری با شناسه‌ی ۲۲۰۰ که تراکنش ۲۲۲۰ آن در مدت مجاز ارسال نشده است).

بررسی عملکرد کلی شرکتهای ارائه دهنده خدمات پرداخت

۴- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت

شاخص‌های معرفی شده در این بخش، گستره فعالیت هر یک از شرکت‌های PSP را در صنعت پرداخت الکترونیکی نشان می‌دهند که آگاهی از آن برای نهاد نظارتی شاپرک جزو ملزومات به‌شمار می‌رود؛ چرا که این نهاد سیاستگذار و ناظر می‌بایست به خوبی از نقش و سطح فعالیت هر یک از شرکت‌های مزبور اطلاع داشته باشد تا با نظارت بر عملکرد آن‌ها بتواند در هدایت صنعت پرداخت الکترونیک ایفای نقش نماید. همچنین این شاخص‌ها کمک شایان توجهی به مطالعه‌ی بازار هریک از شرکت‌های ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت خواهد نمود.

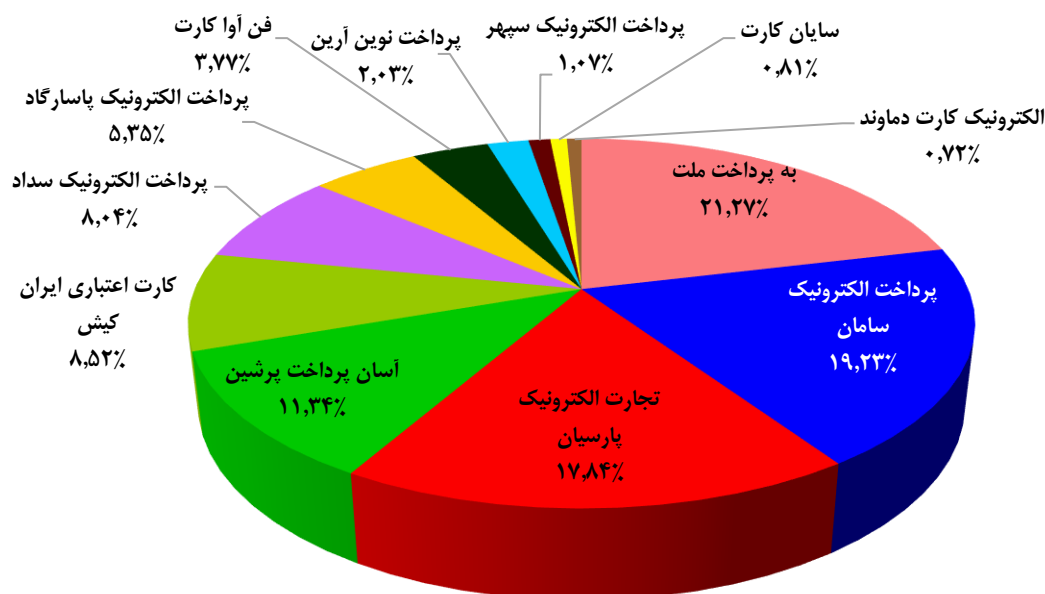
در این بخش عملکرد شرکت‌های PSP در دو حوزه اصلی مورد بررسی قرار می‌گیرد که اولین حوزه عملکرد کلی شرکت‌ها در شبکه پرداخت را مورد بررسی قرار داده و در بخش دوم به‌طور ویژه عملکرد این شرکت‌ها در بازار کارتخوان فروشگاهی تحلیل می‌شود.

۱-۴- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های PSP

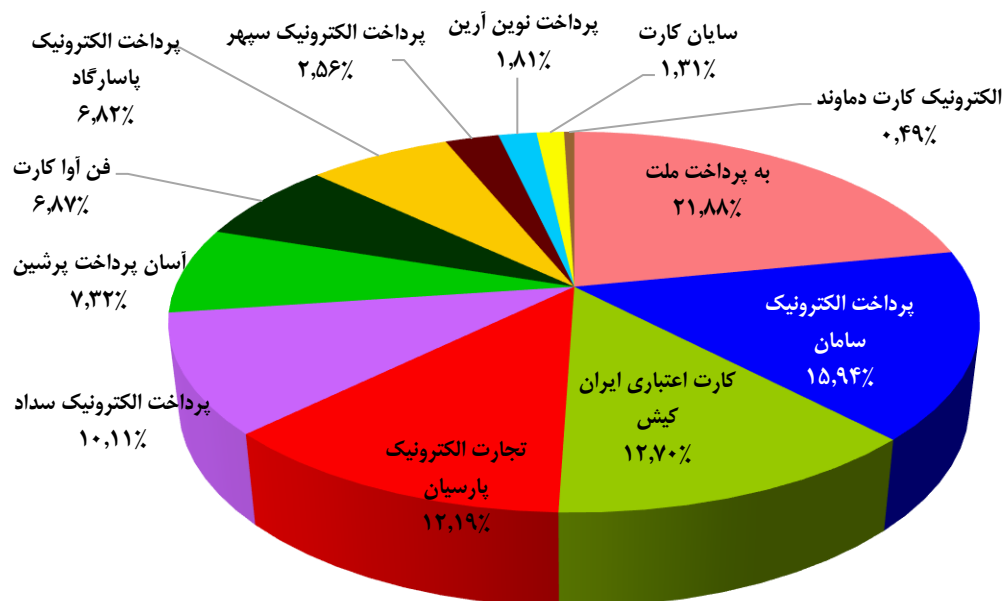
به منظور رصد وضعیت کنونی صنعت پرداخت الکترونیکی کارت کشور و ترسیم مسیر حرکت آتی بازار آن و همچنین کمک به تعیین سیاست‌های توسعه‌ی بازار و نظارت بر آن، می‌بایست شاخص‌هایی تعریف و روند تغییرات آن بررسی گردد. در این بخش از گزارش سعی گردیده است تا با مطالعه‌ی شاخص‌های عملکرد تعدادی و مبلغی شرکت‌ها در کل و همچنین به تفکیک هریک از ابزار پذیرش و نوع سرویس، تصویری کلی از وضعیت آن‌ها در صنعت پرداخت الکترونیکی کارت ترسیم شود. در پایان نیز عملکرد هریک از شرکت‌های PSP در رخداد تراکنش‌های خطا مورد بررسی قرار می‌گیرد.

۱-۱-۴- سهم تعدادی و مبلغی هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های حوزه پرداخت الکترونیک کارت

سهم تعدادی و مبلغی هر یک از شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت از کل تراکنش‌های بازار خدمات پرداخت الکترونیک کارت، در دو شکل ۴-۱ و شکل ۴-۲ ترسیم شده است.

شکل ۴-۱ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر تعداد تراکنش‌ها - مهر ۱۳۹۹

شکل ۲-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر مبلغ تراکنش‌ها - مهر ۱۳۹۹

همانگونه که در دو شکل فوق ملاحظه می‌گردد، شرکت "به پرداخت ملت" با سهم ۲۱/۲۷ درصدی از تعداد تراکنش‌ها و سهم ۲۱/۸۸ درصدی از مبلغ آن‌ها، همچنان بیشترین سهم را به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست هر دو بازار قرار گرفته است. در این ماه همچنان اختلاف سهم مبلغی شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" - دومین شرکت بازار - با این شرکت به حدود شش درصد رسیده است. این شاخص در مولفه تعدادی نیز دو درصد است.

مقایسه دو شکل بالا با شکل‌های مشابه در گزارش شهریور ماه سال ۹۹ حکایت از آن دارد که نوسانات این سهم‌ها در مولفه تعدادی و مبلغی چندان قابل توجه نبوده اما با این وجود در مولفه سهم مبلغی جابه‌جایی بین شرکت‌های "کارت اعتباری ایران کیش" و "تجارت الکترونیک پارسین" اتفاق افتاده است.

۴-۱-۲- سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر یک از

ابزارهای پذیرش

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه سرمایه‌گذاری هر یک از شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش می‌شود. در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر شرکت به تفکیک ابزار پذیرش مورد بررسی قرار می‌گیرد. سهم تعدادی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار ابزارهای پذیرش برای دو ماه متوالی شهریور و مهر ۹۹ در جدول ۴-۱ ارائه شده است.

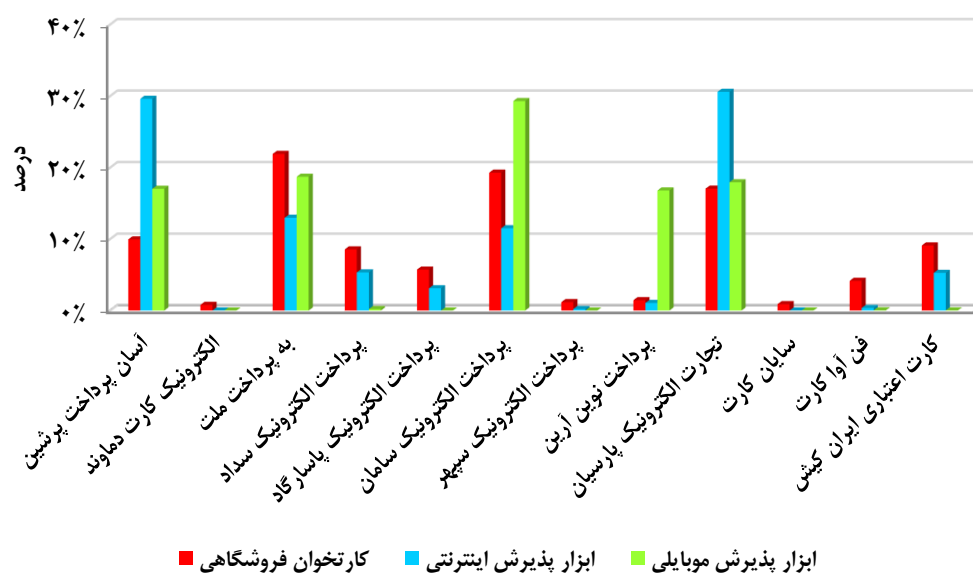
در مهر ماه شرکت "به پرداخت ملت" همچنان با پوشش ۲۱/۹۰ درصد از بازار تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها، بالاترین سهم را در اختیار خود دارد. در این ماه شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" با کسب ۳۰/۵۹ درصد از سهم بازار تراکنش‌های اینترنتی، به عنوان ارائه‌دهنده خدمات به بیشترین تعداد تراکنش‌های مذکور محسوب می‌شود. شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" با پوشش ۲۹/۲۹ درصدی از سهم تعدادی تراکنش‌های موبایلی به عنوان دارنده‌ی بالاترین سهم در بازار تراکنش‌های موبایلی شناخته شده است.

جدول ۴-۱ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش- شهریور و مهر ۹۹

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت			سهم از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها			سهم از تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی		
شهریور	مهر	اختلاف	شهریور	مهر	اختلاف	شهریور	مهر	اختلاف	شهریور	مهر	اختلاف
۹/۹۹٪	۹/۹۵٪	-۰/۰۴٪	۲۶/۶۰٪	۲۹/۶۰٪	۳/۰۰٪	۱۷/۱۷٪	۱۷/۰۲٪	-۰/۱۵٪	۱۷/۱۷٪	۱۷/۰۲٪	-۰/۱۵٪
۰/۷۸٪	۰/۷۹٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۲۲/۶۵٪	۲۱/۹۰٪	-۰/۷۵٪	۱۳/۵۳٪	۱۲/۹۷٪	-۰/۵۶٪	۱۸/۹۵٪	۱۸/۷۱٪	-۰/۲۳٪	۲۶/۱۱٪	۲۹/۲۹٪	۳/۱۸٪
۸/۵۶٪	۸/۵۵٪	-۰/۰۱٪	۵/۶۳٪	۵/۳۳٪	-۰/۳۰٪	۰/۲۲٪	۰/۲۰٪	-۰/۰۲٪	۰/۲۲٪	۰/۲۰٪	-۰/۰۲٪
۵/۵۸٪	۵/۷۳٪	۰/۱۵٪	۳/۸۶٪	۳/۱۲٪	-۰/۷۵٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۱۸/۹۰٪	۱۹/۲۸٪	۰/۳۸٪	۱۶/۴۱٪	۱۱/۵۱٪	-۴/۹۰٪	۲۶/۱۱٪	۲۹/۲۹٪	۳/۱۸٪	۲۶/۱۱٪	۲۹/۲۹٪	۳/۱۸٪
۱/۱۲٪	۱/۱۷٪	۰/۰۵٪	۰/۲۶٪	۰/۲۱٪	-۰/۰۵٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۱/۴۴٪	۱/۴۵٪	۰/۰۰٪	۱/۵۸٪	۱/۰۶٪	-۰/۵۱٪	۱۷/۰۴٪	۱۶/۷۸٪	-۰/۲۶٪	۱۷/۰۴٪	۱۶/۷۸٪	-۰/۲۶٪
۱۶/۷۷٪	۱۷/۰۴٪	۰/۲۶٪	۲۶/۵۷٪	۳۰/۵۹٪	۴/۰۲٪	۲۰/۴۷٪	۱۷/۹۴٪	-۲/۵۲٪	۲۰/۴۷٪	۱۷/۹۴٪	-۲/۵۲٪
۰/۹۴٪	۰/۹۰٪	-۰/۰۵٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۴/۲۰٪	۴/۱۵٪	-۰/۰۴٪	۰/۲۷٪	۰/۳۶٪	۰/۰۹٪	۰/۰۲٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۲٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪
۹/۰۶٪	۹/۱۰٪	۰/۰۴٪	۵/۳۰٪	۵/۲۶٪	-۰/۰۴٪	۰/۰۳٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۳٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪

بیشترین اختلاف بین سهم تعدادی تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های به شرکت "به پرداخت ملت" تعلق دارد. اختلاف سهم این شرکت در ابزار کارتخوان فروشگاه‌های در مهرماه نسبت به ماه گذشته، رقم ۰/۷۵ درصد کاهش گزارش شده است. بالاترین اختلاف بین سهم تعدادی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی و اینترنتی به ترتیب با رقم ۳/۱۸ درصد و منفی ۴/۹۰ درصد به شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" تعلق دارد.

سه‌م شرکت‌های مختلف ارائه دهنده خدمات پرداخت از تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در شکل ۳-۴ نمایش داده شده است.

شکل ۳-۴ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - مهر ۱۳۹۹

سهم مبلغی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار ابزارهای پذیرش برای دو ماه متوالی شهریور و مهر ۹۹ در جدول ۲-۴ ارائه شده است. در این ماه همچنان شرکت "به‌پرداخت ملت" با پوشش ۲۰/۷۸ درصدی از مبالغ بازار کارته‌خوان فروشگاهی، بالاترین سهم را در اختیار خود دارد. شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" با رقمی معادل ۳۴/۱۹ درصد بخش قابل توجهی از بازار مبلغی تراکنش‌های اینترنتی شبکه را کسب

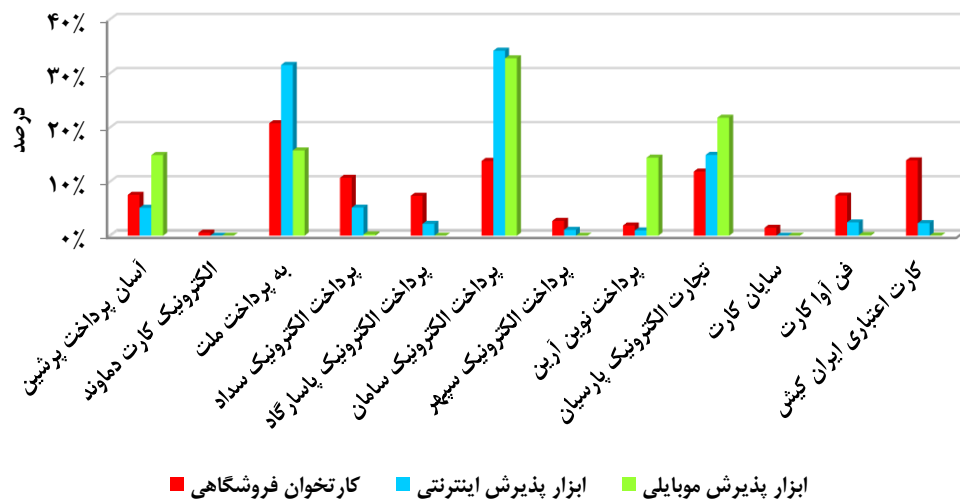
نموده است. این شرکت در ابزار پذیرش موبایلی نیز با پوشش ۳۲/۷۷ درصدی، سهم عمده‌ای از بازار مبلغی تراکنش‌های این ابزار را پشتیبانی می‌نماید.

جدول ۴-۲ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - شهریور و مهر ۹۹

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از مبلغ تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های			سهم از مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی		
	شهریور	مهر	اختلاف	شهریور	مهر	اختلاف	شهریور	مهر	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۷/۵۶٪	۷/۵۵٪	-۰/۰۱٪	۵/۳۹٪	۵/۱۵٪	-۰/۲۳٪	۱۵/۲۱٪	۱۴/۹۰٪	-۰/۳۱٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۵۴٪	۰/۵۵٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۲۱/۳۰٪	۲۰/۷۸٪	-۰/۵۲٪	۲۹/۷۰٪	۳۱/۵۵٪	۱/۸۵٪	۱۵/۸۰٪	۱۵/۷۵٪	-۰/۰۵٪
پرداخت الکترونیک سداد	۱۰/۶۹٪	۱۰/۷۰٪	۰/۰۱٪	۶/۴۱٪	۵/۱۹٪	-۱/۲۲٪	۰/۳۳٪	۰/۲۴٪	-۰/۰۹٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۷/۰۳٪	۷/۳۷٪	۰/۳۴٪	۱/۹۵٪	۲/۱۸٪	۰/۲۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۳/۸۶٪	۱۳/۸۱٪	-۰/۰۴٪	۳۶/۸۵٪	۳۴/۱۹٪	-۲/۶۶٪	۲۹/۳۷٪	۳۲/۷۷٪	۳/۴۰٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۲/۶۱٪	۲/۷۳٪	۰/۱۳٪	۱/۲۷٪	۱/۰۸٪	-۰/۱۹٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت نوین آراین	۱/۸۵٪	۱/۸۸٪	۰/۰۳٪	۰/۷۸٪	۰/۹۷٪	۰/۱۹٪	۱۴/۶۵٪	۱۴/۴۱٪	-۰/۲۳٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۱/۷۸٪	۱۱/۸۵٪	۰/۰۷٪	۱۴/۴۰٪	۱۴/۹۲٪	۰/۵۳٪	۲۴/۵۲٪	۲۱/۸۰٪	-۲/۷۲٪
سایان کارت	۱/۵۷٪	۱/۴۷٪	-۰/۱۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
فن آوا کارت	۷/۳۱٪	۷/۴۰٪	۰/۰۹٪	۱/۱۳٪	۲/۴۶٪	۱/۳۴٪	۰/۱۱٪	۰/۱۲٪	۰/۰۱٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۳/۹۲٪	۱۳/۹۲٪	۰/۰۰٪	۲/۱۴٪	۲/۳۲٪	۰/۱۸٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪

بیشترین اختلاف بین سهم مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های به شرکت "به پرداخت ملت" تعلق دارد. اختلاف سهم این شرکت در ابزار کارتخوان فروشگاه‌های در مهر ماه نسبت به ماه گذشته، رقم منفی ۰/۵۲ درصد می‌باشد و شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" در ابزار پذیرش اینترنتی با منفی ۲/۶۶ درصد و نیز در ابزار پذیرش موبایلی با ۳/۴۰ درصد افزایش سهم، بالاترین تفاضل را نشان می‌دهد.

لازم به توضیح است تغییرات سهم مبلغی تراکنش‌های شرکت‌های ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت در مقایسه با سهم تعدادی لزوماً همسو نبوده و حتی میزان آن‌ها نیز هم اندازه نیستند. شکل ۴-۴ سهم شرکت‌های PSP از مبلغ تراکنش‌های ابزارهای پذیرش مختلف را در مهرماه ۱۳۹۹ نمایش می‌دهد.

شکل ۴-۴ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - مهر ۱۳۹۹

نتایج بررسی‌های این بخش حاکی از آن است که شرکت "الکترونیک کارت دماوند" همچنان کمترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها را در بین شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت داشته و سهم آن از بازار کلیه ابزارهای پذیرش بسیار ناچیز است.

۴-۱-۳- سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه سرمایه‌گذاری هر شرکت PSP در سرویس‌های خدمات پرداخت می‌شود. در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از شرکت‌ها به تفکیک نوع سرویس مورد بررسی قرار می‌گیرد. سهم تعدادی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس برای دو ماه متوالی شهریور و مهر ۹۹ در جدول ۳-۴ ارائه شده است.

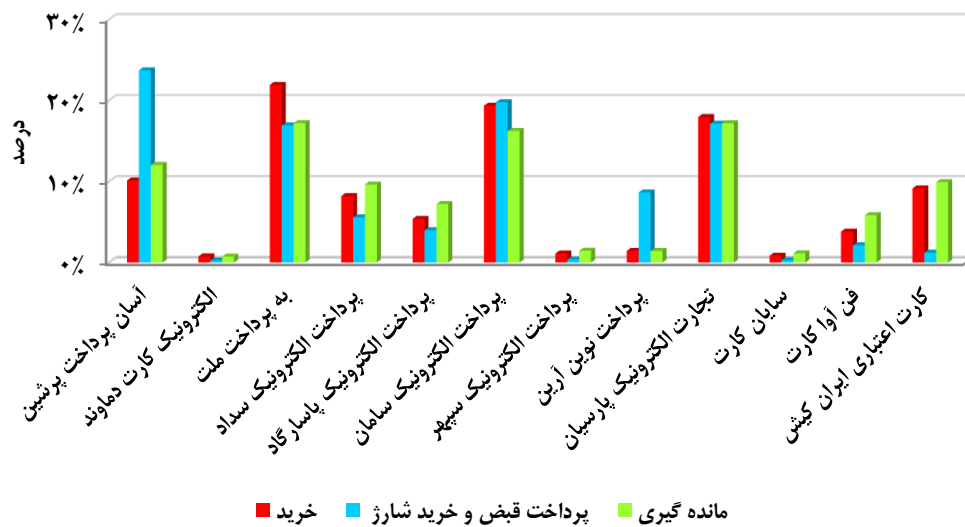
شرکت "به‌پرداخت ملت" با پوشش ۲۱/۹۰ درصد از بازار تراکنش‌های خرید، بالاترین سهم را در اختیار دارد. شرکت فوق همانند گذشته با کسب ۱۷/۱۹ درصد از سهم بازار تراکنش‌های مانده‌گیری، به بالاترین حجم از این گونه تراکنش‌ها نیز خدمت ارائه می‌دهد. در حوزه تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ همچنان شرکت "آسان پرداخت پرشین" با کسب ۲۳/۷۱ درصد از بازار تراکنش‌های فوق، بیشترین سهم را به خود اختصاص داده است.

جدول ۳-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - شهریور و مهر ۹۹

نام شرکت ارائه‌کننده خدمات پرداخت	سهم از تعداد تراکنش‌های خرید			سهم از تعداد تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ			سهم از تعداد تراکنش‌های مانده‌گیری		
	شهریور	مهر	اختلاف	شهریور	مهر	اختلاف	شهریور	مهر	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۱۰/۰۸٪	۱۰/۱۲٪	۰/۰۴٪	۲۳/۶۳٪	۲۳/۷۱٪	۰/۰۹٪	۱۲/۰۴٪	۱۲/۰۴٪	۰/۰۰٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۷۴٪	۰/۷۶٪	۰/۰۲٪	۰/۲۶٪	۰/۲۶٪	۰/۰۰٪	۰/۷۴٪	۰/۷۴٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۲۲/۶۱٪	۲۱/۹۰٪	-۰/۷۱٪	۱۷/۲۳٪	۱۶/۹۱٪	-۰/۳۲٪	۱۷/۷۸٪	۱۷/۱۹٪	-۰/۵۹٪
پرداخت الکترونیک سداد	۸/۲۰٪	۸/۱۹٪	-۰/۰۱٪	۵/۵۸٪	۵/۵۷٪	-۰/۰۱٪	۹/۶۱٪	۹/۶۲٪	۰/۰۱٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۵/۳۰٪	۵/۳۸٪	۰/۰۸٪	۳/۷۹٪	۳/۹۹٪	۰/۲۰٪	۶/۹۳٪	۷/۲۳٪	۰/۲۹٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۹/۲۶٪	۱۹/۳۴٪	۰/۰۸٪	۱۸/۲۴٪	۱۹/۷۷٪	۱/۵۳٪	۱۶/۲۰٪	۱۶/۲۳٪	۰/۰۳٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۱/۰۷٪	۱/۱۲٪	۰/۰۵٪	۰/۳۵٪	۰/۳۷٪	۰/۰۲٪	۱/۴۰٪	۱/۴۶٪	۰/۰۶٪
پرداخت نوین آریا	۱/۴۶٪	۱/۴۳٪	-۰/۰۳٪	۸/۷۹٪	۸/۶۴٪	-۰/۱۴٪	۱/۴۱٪	۱/۴۳٪	۰/۰۲٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۷/۴۸٪	۱۷/۹۵٪	۰/۴۷٪	۱۸/۲۹٪	۱۷/۱۳٪	-۱/۱۷٪	۱۶/۹۸٪	۱۷/۱۷٪	۰/۱۹٪
سایان کارت	۰/۸۸٪	۰/۸۴٪	-۰/۰۴٪	۰/۳۳٪	۰/۳۱٪	-۰/۰۲٪	۱/۲۰٪	۱/۱۴٪	-۰/۰۶٪
فن آوا کارت	۳/۸۲٪	۳/۸۲٪	۰/۰۰٪	۲/۲۴٪	۲/۱۲٪	-۰/۱۲٪	۵/۹۱٪	۵/۸۴٪	-۰/۰۶٪
کارت اعتباری ایران کیش	۹/۰۹٪	۹/۱۴٪	۰/۰۶٪	۱/۲۷٪	۱/۲۲٪	-۰/۰۵٪	۹/۸۱٪	۹/۹۲٪	۰/۱۰٪

بیشترین اختلاف بین سهم تعدادی تراکنش‌های خرید در ماه مهر نسبت به شهریورماه با ۰/۷۱ درصد کاهش در شرکت "به‌پرداخت ملت" مشاهده می‌شود. شرکت فوق در تراکنش‌های مانده‌گیری نیز کاهش ۰/۵۹ درصدی را تجربه کرده است. در تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ، شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" با رقم مثبت ۱/۵۳ درصد بیشترین اختلاف سهم تعدادی را کسب نموده است.

سهم شرکت‌های مختلف ارائه‌دهنده خدمات پرداخت از تعداد تراکنش‌های هر یک از سرویس‌های شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت در شکل ۴-۵ نمایش داده شده است.

شکل ۴-۵ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - مهر ۱۳۹۹

سهم مبلغی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار سرویس‌های شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت برای دو ماه متوالی شهریور و مهر ۹۹ در جدول ۴-۴ ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در مهر ماه شرکت "به پرداخت ملت" همچنان با پوشش ۲۲/۲۲ درصد از بازار تراکنش‌های خرید، به عنوان بالاترین دارنده‌ی سهم مبلغی تراکنش‌های مذکور محسوب می‌گردد. همچنین شرکت "تجارت الکترونیک پارسین" با سهم مبلغی ۳۲/۲۵ درصد بیشترین سهم مبلغی تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ را به خود اختصاص داده است.

جدول ۴-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - شهریور و مهر ۹۹

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت			سهم از مبلغ تراکنش‌های خرید			سهم از مبلغ تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ		
شهریور	مهر	اختلاف	شهریور	مهر	اختلاف	شهریور	مهر	اختلاف
۷/۲۰٪	۷/۲۸٪	۰/۰۸٪	۸/۶۲٪	۹/۱۹٪	۰/۵۷٪			
۰/۴۶٪	۰/۵۰٪	۰/۰۴٪	۰/۰۴٪	۰/۰۵٪	۰/۰۰٪			
۲۳/۰۰٪	۲۲/۲۲٪	-۰/۷۸٪	۶/۸۶٪	۶/۹۰٪	۰/۰۵٪			
۹/۷۴٪	۹/۸۴٪	۰/۱۰٪	۲۰/۱۸٪	۲۱/۸۷٪	۱/۶۹٪			
۶/۲۷٪	۶/۸۸٪	۰/۶۱٪	۴/۰۶٪	۴/۳۰٪	۰/۲۳٪			
۱۷/۷۴٪	۱۶/۱۲٪	-۱/۶۳٪	۷/۶۸٪	۸/۲۵٪	۰/۵۷٪			
۲/۳۸٪	۲/۵۹٪	۰/۲۱٪	۲/۹۸٪	۱/۳۲٪	-۱/۶۶٪			
۱/۷۱٪	۱/۸۲٪	۰/۱۱٪	۱/۵۱٪	۱/۵۷٪	۰/۰۵٪			
۱۱/۵۹٪	۱۱/۷۳٪	۰/۱۳٪	۳۷/۱۹٪	۳۲/۲۵٪	-۴/۹۴٪			
۱/۳۵٪	۱/۳۴٪	-۰/۰۲٪	۰/۱۶٪	۰/۱۶٪	-۰/۰۱٪			
۶/۲۷٪	۶/۷۶٪	۰/۴۹٪	۸/۴۹٪	۱۲/۰۰٪	۳/۵۱٪			
۱۲/۲۸٪	۱۲/۹۴٪	۰/۶۶٪	۲/۲۲٪	۲/۱۵٪	-۰/۰۷٪			

بیشترین اختلاف بین سهم مبلغی تراکنش‌های خرید در شهریور و مهر ۹۹ با رقمی برابر با ۱/۶۳ درصد کاهش در شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" گزارش شده است. این شاخص در تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ با ۴/۹۴ درصد کاهش، در شرکت "تجارت الکترونیک پارس‌بان" مشاهده شده است.

شکل ۴-۶ سهم شرکت‌های PSP از مبلغ تراکنش‌های سرویس‌های مختلف را در مهر ماه ۱۳۹۹ نمایش می‌دهد.

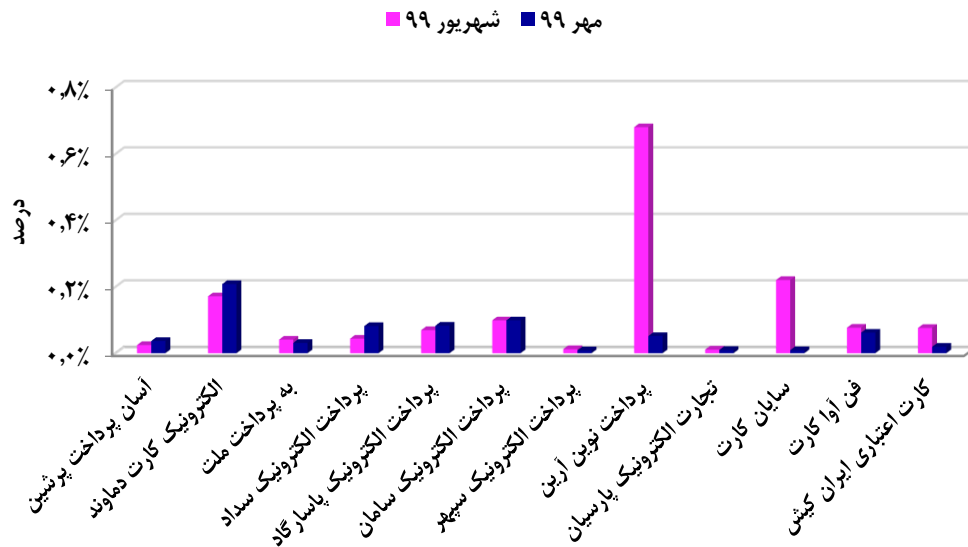
جدول ۴-۵- مقایسه نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌های هر شرکت PSP- شهریور و مهر ۹۹

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	نسبت تعداد خطای پذیرندگی به تعداد کل تراکنش‌ها		درصد تغییرات
	شهریور ۹۹	مهر ۹۹	
آسان پرداخت پرشین	۰/۰۲۴٪	۰/۰۳۷٪	۰/۰۱۲٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۱۷۱٪	۰/۲۰۸٪	۰/۰۳۷٪
به پرداخت ملت	۰/۰۴۱٪	۰/۰۳۱٪	-۰/۰۱۰٪
پرداخت الکترونیک سداد	۰/۰۴۴٪	۰/۰۸۳٪	۰/۰۳۸٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۰/۰۶۹٪	۰/۰۸۳٪	۰/۰۱۳٪
پرداخت الکترونیک سامان	۰/۰۹۹٪	۰/۰۹۹٪	۰/۰۰۰٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۰/۰۱۲٪	۰/۰۰۹٪	-۰/۰۰۴٪
پرداخت نوین آراین	۰/۶۸۰٪	۰/۰۵۲٪	-۰/۶۲۸٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۰/۰۱۱٪	۰/۰۱۰٪	-۰/۰۰۱٪
سایان کارت	۰/۲۲۰٪	۰/۰۰۹٪	-۰/۲۱۱٪
فن آوا کارت	۰/۰۷۷٪	۰/۰۶۲٪	-۰/۰۱۵٪
کارت اعتباری ایران کیش	۰/۰۷۶٪	۰/۰۱۹٪	-۰/۰۵۷٪

*هر چه این شاخص کمتر باشد، نشان‌دهنده آن است که شرکت عملکرد بهتری به نسبت سایر شرکت‌ها داشته است، لذا در این جدول بر خلاف سایر جدول‌ها، کمترین میزان شاخص به صورت **Bold** نمایش داده شده است.

در ماه مهر شرکت "پرداخت الکترونیک سپهر" با رقمی برابر با ۰/۰۰۹ درصد، بهترین عملکرد از منظر نسبت خطای پذیرندگی به مجموع تراکنش‌ها را داشته است. در مقابل شرکت "الکترونیک کارت دماوند" با کسب رقم ۰/۲۰۸ درصد بالاترین عدد شاخص مذکور را به خود اختصاص داده است.

در ماه جاری عملکرد کاهشی در بیشتر شرکت‌ها به ویژه شرکت "پرداخت نوین آراین" سبب ریزش حدود ۳۰ درصدی در خطای پذیرندگی شبکه شده است. اطلاعات این جدول در شکل ۴-۷ به تصویر کشیده شده است.

شکل ۷-۴ مقایسه شرکت‌های PSP در شاخص نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها - شهر یور و مهر ۹۹

در مقایسه ماهانه عملکرد این شرکت‌ها ملاحظه می‌شود که بیشترین کاهش در نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها (عملکرد مثبت)، با کاهشی برابر با ۰/۶۲۸ درصد در شرکت "پرداخت نوین آراین" رخ داده است. همچنین شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" با رقم ۰/۰۳۸ درصد، بیشترین افزایش را نسبت به سایر شرکت‌ها در این شاخص تجربه کرده است.

۴-۱-۵- اندازه گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرفیندال -

هیرشمن^{۲۱} به ازای ابزارهای پذیرش

در این بخش وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی شرکت‌های فعال در بازار با استفاده از شاخص هرفیندال-هیرشمن سنجیده و بررسی می‌شود.^{۲۲} شاخص هرفیندال-هیرشمن یکی از شاخص‌های مهم و کاربردی برای بیان مفهوم تمرکز است که از اطلاعات همه‌ی شرکت‌ها برای اندازه گیری تمرکز و قدرت رقابتی در صنعت استفاده می‌کند؛ به طوری که هرچه میزان شاخص تمرکز کمتر باشد، بازار رقابتی‌تر است و هر چه میزان شاخص تمرکز بیشتر باشد، نشان‌دهنده آن است که رقابت کمتری در صنعت وجود دارد و بازار به انحصار نزدیک‌تر می‌باشد. بر اساس مقادیر مختلف شاخص هرفیندال - هیرشمن، می‌توان در خصوص تمرکز بازار قضاوت نمود که دامنه مقادیر شاخص و وضعیت تمرکز بازار در جدول ۴-۶ ارائه شده است.

جدول ۴-۶ وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال-هیرشمن

وضعیت تمرکز	اندازه HHI
رقابتی	کمتر از ۱۰۰۰
تمرکز ملایم	بین ۱۰۰۰ تا ۱۸۰۰
تمرکز بالا	بالای ۱۸۰۰

برای محاسبه شاخص هرفیندال - هیرشمن در شبکه پرداخت الکترونیک کشور، نیاز به دانستن سهم بازاری هر یک از شرکت‌های PSP می‌باشد. به این منظور می‌توان سهم هر یک از شرکت‌ها از تعداد تراکنش‌ها را به ازای ابزارهای مختلف و همچنین نوع خدمات پرداخت مورد ارائه آن‌ها به کار گرفت.

^{۲۱} Herfindahl-Hirshman Index

^{۲۲} برای به دست آوردن این شاخص از مجموع مربع سهم در بازار صنایع مختلف، اندازه‌های تولید، فروش، نیروی کار و مانند آن برای همه بنگاه‌ها در صنعت یا بازار استفاده می‌شود. درواقع این شاخص به هر بنگاه به اندازه سهم آن در بازار وزن می‌دهد. شاخص هرفیندال - هیرشمن (HHI) به صورت زیر تعریف می‌شود:

$$HHI = \sum_{i=1}^N S_i^2$$

که S_i^2 مربع سهم بازار بنگاه (شرکت) i و N تعداد بنگاه‌های موجود در صنعت یا بازار است.

در جدول ۷-۴ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک که متشکل از ۱۲ شرکت PSP می‌باشد به ازای هر سه ابزار پذیرش برای مهرماه سال ۹۹ محاسبه شده است. بدین منظور ابتدا درصد سهم از تعداد تراکنش‌های بازار هر ابزار پذیرش محاسبه و در ستون بعدی، مجذور هر سهم احصاء گردیده‌است. مجموع مجذور سهم تمام شرکت‌ها، شاخص هرفیندال-هیرشمن را به دست داده که در ردیف آخر جدول مشخص شده است.

جدول ۷-۴ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای ابزارهای پذیرش - مهر ۹۹

شاخص H-H و شرکت PSP		کارتخوان فروشگاهی		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی
S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2
۱۰	۹۹	۳۰	۸۷۶	۱۷	۲۹۰	۰
۱	۱	۰	۰	۰	۰	۰
۲۲	۴۸۰	۱۳	۱۶۸	۱۹	۳۵۰	۰
۹	۷۳	۵	۲۸	۰	۰	۰
۶	۳۳	۳	۱۰	۰	۰	۰
۱۹	۳۷۲	۱۲	۱۳۲	۲۹	۸۵۸	۰
۱	۱	۰	۰	۰	۰	۰
۱	۲	۱	۱	۱۷	۲۸۲	۰
۱۷	۲۹۰	۳۱	۹۳۶	۱۸	۳۲۲	۰
۱	۱	۰	۰	۰	۰	۰
۴	۱۷	۰	۰	۰	۰	۰
۹	۸۳	۵	۲۸	۰	۰	۰
-	۱,۴۵۱	-	۲,۱۸۰	-	۲,۱۰۱	-

در مهرماه ۱۳۹۹ شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار کارتخوان فروشگاهی عددی حدود ۱,۴۵۱ به دست آمده است (بین ۱,۰۰۰ تا ۱,۸۰۰) که نشان‌دهنده تمرکز ملایم در بازار این ابزار است؛ به این معنا که پشتیبانی از تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی در بین شرکت‌ها توزیع شده و نمی‌توان گفت که در انحصار شرکت و یا شرکت‌های خاصی می‌باشد. برای این شاخص در بازار ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی به ترتیب ارقامی در حدود ۲,۱۸۰ و ۲,۱۰۱ حاصل شده است (بیشتر از ۱,۸۰۰) که مبین وجود تمرکز بالا در بازار این ابزارهاست. به این معنا که تعداد بسیار کمی از شرکت‌ها سهم قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. شرکت‌های "تجارت الکترونیک پارسیان" و "آسان پرداخت پرشین" و پس از آن‌ها با اختلاف دو شرکت "به پرداخت ملت" و

"پرداخت الکترونیک سامان" در بازار تراکنش‌های اینترنتی و شرکت‌های "پرداخت الکترونیک سامان"، "به-پرداخت ملت"، "تجارت الکترونیک پارسیان"، "آسان پرداخت پرشین" و "پرداخت نوین آرین" در بازار تراکنش‌های موبایلی تاثیرگذار هستند.

اختلاف میزان شاخص هرفیندال-هیرشمن در ماه مهر ۹۹ نسبت به ماه گذشته‌ی آن در جدول ۸-۴ ارائه شده است.

جدول ۸-۴ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP در شهریور و مهر ۹۹

HHI	کارتخوان فروشگاهی		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
	شهریور	مهر	اختلاف	شهریور	مهر	اختلاف
شاخص H-H	۱,۴۶۰	۱,۴۵۱	-۹	۱,۹۴۳	۲,۱۸۰	۲۳۷
				۲,۰۴۵	۲,۱۰۱	۵۶

در ماه مهر شاخص هرفیندال-هیرشمن نسبت به ماه گذشته در ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی افزایش داشته است. البته این تغییرات در آن‌ها حائز اهمیت نمی‌باشد چرا که وضعیت تمرکز بازار هیچ یک را تغییر نداده است. بالارفتن این شاخص بیانگر بیشتر شدن تمرکز بازار بین شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت با سهم بالا و کاهش قدرت بازاری دیگر شرکت‌ها است. عملکرد دو شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" و "آسان پرداخت پرشین" افزایش شاخص مذکور را در بازار تراکنش‌های اینترنتی به دنبال داشته است.

۴-۱-۶- اندازه گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرفیندال-

هیرشمن به ازای نوع سرویس

در این بخش وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی شرکت‌های فعال در بازار با استفاده از شاخص هرفیندال-هیرشمن به ازای هریک از انواع سرویس در شبکه‌ی پرداخت کشور سنجیده و بررسی می‌شود.

در جدول ۹-۴ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک که متشکل از ۱۲ شرکت PSP می‌باشد، به ازای هر سه نوع خدمت برای مهر ۹۹ محاسبه شده است. بدین منظور ابتدا درصد سهم از تعداد تراکنش‌های بازار

هر نوع سرویس محاسبه و در ستون بعدی، مجذور هر سهم احصاء گردیده است. مجموع مجذور سهم تمام شرکت‌ها، شاخص هرفیندال-هیرشمن را به دست داده که در ردیف آخر جدول مشخص شده است.

جدول ۹-۴ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای نوع سرویس - مهر ۹۹

شاخص H-H و شرکت PSP		خرید		پرداخت قبض و خرید شارژ		مانده‌گیری
S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2
۱۰۲	۱۰	۵۶۲	۲۴	۱۲	۱۴۵	
۱	۱	۰	۰	۱	۱	
۴۸۰	۲۲	۲۸۶	۱۷	۱۷	۲۹۵	
۶۷	۸	۳۱	۶	۱۰	۹۲	
۲۹	۵	۱۶	۴	۷	۵۲	
۳۷۴	۱۹	۳۹۱	۲۰	۱۶	۲۶۴	
۱	۱	۰	۰	۱	۲	
۲	۱	۷۵	۹	۱	۲	
۳۳۲	۱۸	۲۹۳	۱۷	۱۷	۲۹۵	
۱	۱	۰	۰	۱	۱	
۱۵	۴	۵	۲	۶	۳۴	
۸۴	۹	۱	۱	۱۰	۹۸	
۱,۴۷۷	-	۱,۶۶۰	-	-	۱,۲۸۲	جمع

در مهرماه شاخص هرفیندال-هیرشمن در تراکنش‌های خرید، پرداخت قبض و خرید شارژ و مانده‌گیری به ترتیب ۱,۴۷۷، ۱,۶۶۰ و ۱,۲۸۲ به دست آمده است (بین ۱,۰۰۰ تا ۱,۸۰۰) که نشان‌دهنده تمرکز ملایم در بازار این سرویس‌هاست. به این معنا که پشتیبانی از تراکنش‌های همه‌ی سرویس‌ها در بین شرکت‌ها توزیع شده و نمی‌توان گفت که در انحصار شرکت و یا شرکت‌های خاصی می‌باشد.

اختلاف میزان شاخص هرفیندال-هیرشمن در ماه مهر ۹۹ نسبت به ماه گذشته‌ی آن در جدول ۱۰-۴ ارائه شده است.

جدول ۱۰-۴ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP در شهریور و مهر ۹۹

HHI	خرید			پرداخت قبض و خرید شارژ			مانده‌گیری	
	شهریور	مهر	اختلاف	شهریور	مهر	اختلاف	شهریور	مهر
شاخص H-H	۱,۴۸۷	۱,۴۷۷	-۱۰	۱,۶۵۲	۱,۶۶۰	۸	۱,۲۸۹	۱,۲۸۲
								-۷

در ماه مهر شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار خرید و مانده‌گیری نسبت به ماه گذشته کاهش و در بازار پرداخت قبض و خرید شارژ، افزایش داشته است. تغییرات این شاخص در هر سه نوع سرویس حائز اهمیت نمی‌باشد چرا که وضعیت تمرکز بازار هیچ یک را تغییر نداده است.

۲-۴- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش

یکی از مهمترین شاخص‌های حوزه‌ی پرداخت الکترونیک کارت، بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در مدیریت، پشتیبانی و توسعه ابزارهای پذیرش می‌باشد. با توجه به آینده‌ی صنعت پرداخت در حوزه‌ی پرداخت‌های موبایلی و اینترنتی، در گزارش اقتصادی شاپرک سعی شده است که علاوه بر ارائه‌ی اطلاعات در خصوص کارتهای-های فروشگاه‌ها، به ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی نیز پرداخته شود. از این رو در این بخش ابتدا عملکرد شرکت‌ها در هریک از ابزارهای پذیرش به تفکیک ابزارهای فعال سیستمی و تراکنش‌دار مورد بررسی قرار گرفته و پس از آن به‌طور ویژه به عملکرد آن‌ها در کارتهای فروشگاه‌ها توجه می‌شود.

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه‌ی سرمایه‌گذاری هر یک از شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش می‌شود. در این بخش تعداد هر یک از انواع ابزار پذیرش فعال سیستمی و تراکنش‌دار به ازای هر شرکت مورد بررسی قرار می‌گیرد. سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتهای فروشگاه‌ها، ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در دو ماه شهریور و مهر ۹۹ در جدول ۱۱-۴ ارائه شده است.

در مهر ماه حدود سه درصد بر تعداد کارتهای فروشگاه‌ها فعال سیستمی شبکه‌ی پرداخت کارت کشور نسبت به ماه گذشته افزوده شده است. شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" با کسب سهم بازار ۱۴/۹۳ درصدی همانند ماه گذشته به عنوان دارنده‌ی بالاترین تعداد کارتهای فروشگاه‌ها فعال سیستمی محسوب می‌گردد.

شرکت "آسان پرداخت پرشین" نیز با سهم بازار ۴۰/۹۷ درصد همچنان از بیشترین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی فعال پشتیبانی می‌کند. لازم به توضیح است که برخی شرکت‌ها با بازتعریف بعضی از کارتهای فروشگاهی خود به عنوان ابزار پذیرش اینترنتی، سعی در تسهیل انجام خدمات پرداخت کارت از طریق نرم‌افزار موبایلی خود و بر بستر اینترنت می‌نمایند. ابزارهای پذیرش فوق این امکان را برای مشتریان فراهم می‌کند تا با استفاده از نرم افزار این شرکت‌ها بر روی موبایل، اقدام به دریافت QRCode پذیرنده نموده و به آسانی پرداخت بدون کارت خود را با وارد کردن اطلاعات رمز دوم و CVV۲ انجام دهند.

در بازار ابزار پذیرش موبایلی نیز شرکت "به پرداخت ملت" با رشد مثبت روبه‌رو بوده است و همچنان بخش عظیمی از سهم بازار ابزارهای موبایلی فعال سیستمی را با رقمی معادل با ۹۵/۷۳ درصد در اختیار دارد.

جدول ۱۱-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هریک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - شهریور و مهر ۹۹

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد کارتهای فروشگاهی			سهم از تعداد ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد ابزار پذیرش موبایلی		
	شهریور	مهر	اختلاف	شهریور	مهر	اختلاف	شهریور	مهر	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۶/۹۴٪	۶/۶۸٪	-۰/۲۶٪	۴۰/۵۱٪	۴۰/۹۷٪	۰/۴۶٪	۳/۶۸٪	۳/۶۴٪	-۰/۰۴٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۶۱٪	۰/۶۰٪	-۰/۰۲٪	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۱۳/۱۹٪	۱۲/۸۷٪	-۰/۳۲٪	۲/۱۶٪	۲/۲۹٪	۰/۱۳٪	۹۵/۶۹٪	۹۵/۷۳٪	۰/۰۵٪
پرداخت الکترونیک سداد	۹/۷۰٪	۹/۵۰٪	-۰/۲۰٪	۳/۸۸٪	۳/۶۰٪	-۰/۲۸٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۹/۳۹٪	۱۰/۱۶٪	۰/۷۸٪	۱۰/۶۵٪	۱۱/۳۱٪	۰/۶۷٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۳/۶۴٪	۱۲/۹۸٪	-۰/۶۵٪	۱۰/۰۱٪	۸/۳۰٪	-۱/۷۱٪	۰/۱۷٪	۰/۱۷٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۲/۰۸٪	۲/۱۱٪	۰/۰۳٪	۰/۲۸٪	۰/۴۹٪	۰/۲۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪
پرداخت نوین آراین	۲/۴۶٪	۲/۴۹٪	۰/۰۳٪	۱۰/۴۸٪	۱۰/۷۱٪	۰/۲۳٪	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۵/۱۴٪	۱۴/۹۳٪	-۰/۲۲٪	۷/۸۸٪	۷/۹۸٪	۰/۱۰٪	۰/۳۹٪	۰/۳۸٪	-۰/۰۱٪
سایان کارت	۱/۷۳٪	۲/۹۳٪	۱/۲۱٪	۰/۰۴٪	۰/۰۵٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪
فن آوا کارت	۱۰/۱۵٪	۱۰/۰۰٪	-۰/۱۵٪	۰/۱۳٪	۰/۱۳٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۴/۹۷٪	۱۴/۷۴٪	-۰/۲۳٪	۱۳/۹۷٪	۱۴/۱۵٪	۰/۱۸٪	۰/۰۴٪	۰/۰۳٪	-۰/۰۱٪

شرکت "سایان کارت" با ۱/۲۱ درصد افزایش، بیشترین اختلاف سهم را در تعداد کارتهای فروشگاهی نسبت به شهریور ماه رقم زده است. شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" در ابزار پذیرش اینترنتی بالاترین تغییر سهم را با ۱/۷۱ درصد کاهش نشان داده است. سهم ابزار پذیرش موبایلی شرکت "به پرداخت ملت" با تغییر مثبت ۰/۰۵ درصدی بیشترین اختلاف را نسبت به ماه گذشته نشان می‌دهد.

سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتهای فروشگاهی، ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی تراکنش‌دار در دو ماه متوالی شهریور و مهر ۹۹ در جدول ۱۲-۴ ارائه شده است. همانگونه که ملاحظه می‌گردد، در این ماه همچنان شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" در ابزار کارتهای فروشگاهی تراکنش‌دار با کسب ۱۴/۶۹ درصد بالاترین سهم را در اختیار دارد.

شرکت "آسان پرداخت پرشین" با کسب سهم ۲۶/۲۷ درصدی بیشترین سهم در ابزارهای تراکنش‌دار اینترنتی را به خود اختصاص داده است. شرکت "به پرداخت ملت" نیز با ۳۹/۲۵ درصد بیشترین سهم بازار ابزارهای پذیرش تراکنش‌دار موبایلی را در دست دارد.

جدول ۱۲-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هریک از ابزارهای پذیرش تراکنش‌دار- شهریور و مهر ۹۹

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد کارتهای فروشگاهی			سهم از تعداد ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد ابزار پذیرش موبایلی		
	شهریور	مهر	اختلاف	شهریور	مهر	اختلاف	شهریور	مهر	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۷/۸۵٪	۷/۷۹٪	-۰/۰۶٪	۲۸/۶۲٪	۲۶/۲۷٪	-۲/۳۵٪	۲۱/۸۴٪	۲۰/۷۸٪	-۱/۰۶٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۶۷٪	۰/۶۶٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۵٪	۰/۰۵٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۱۳/۰۳٪	۱۲/۸۶٪	-۰/۱۷٪	۹/۲۵٪	۹/۵۱٪	۰/۲۶٪	۴۲/۲۷٪	۳۹/۲۵٪	-۳/۰۲٪
پرداخت الکترونیک سداد	۱۰/۳۶٪	۱۰/۳۰٪	-۰/۰۶٪	۲/۸۶٪	۲/۵۴٪	-۰/۳۲٪	۱/۴۳٪	۱/۴۶٪	۰/۰۴٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۹/۶۰٪	۱۰/۰۷٪	۰/۴۸٪	۲۱/۶۲٪	۲۱/۵۴٪	-۰/۰۸٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۴/۶۱٪	۱۴/۵۳٪	-۰/۰۷٪	۱۷/۴۰٪	۱۷/۳۸٪	-۰/۰۲٪	۱۹/۱۳٪	۲۱/۳۹٪	۲/۲۶٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۲/۴۲٪	۲/۵۱٪	۰/۰۹٪	۱/۱۳٪	۱/۲۹٪	۰/۱۶٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت نوین آراین	۲/۴۶٪	۲/۵۱٪	۰/۰۵٪	۲/۰۵٪	۴/۳۴٪	۲/۲۹٪	۱۲/۶۳٪	۱۲/۳۹٪	-۰/۲۴٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۴/۸۶٪	۱۴/۶۹٪	-۰/۱۷٪	۱۵/۶۷٪	۱۴/۸۸٪	-۰/۷۹٪	۲/۱۳٪	۴/۱۳٪	۲/۰۱٪
سایان کارت	۱/۶۱٪	۱/۵۶٪	-۰/۰۵٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
فن آوا کارت	۸/۸۵٪	۸/۸۰٪	-۰/۰۵٪	۰/۳۱٪	۰/۳۰٪	-۰/۰۱٪	۰/۲۴٪	۰/۲۴٪	۰/۰۰٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۳/۶۹٪	۱۳/۷۱٪	۰/۰۲٪	۱/۰۵٪	۱/۸۹٪	۰/۸۴٪	۰/۳۵٪	۰/۳۶٪	۰/۰۱٪

سهم بازار کارتهای فروشگاهی در شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" با افزایش ۰/۴۸ درصدی بیشترین اختلاف را داشته است. شرکت "آسان پرداخت پرشین" با کاهش ۲/۳۵ درصدی بیشترین اختلاف را در سهم بازار ابزار پذیرش اینترنتی رقم زده است. شرکت "به پرداخت ملت" با کاهش ۳/۰۲ درصدی، بالاترین تفاضل سهم را در ابزارهای پذیرش موبایلی تراکنش‌دار نسبت به ماه گذشته داشته است.

۴-۳- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاه‌ها

کارتخوان فروشگاه‌ها به سبب تعدد ابزار و نیز تعداد و مبلغ^{۳۳} تراکنش‌ها اهمیت ویژه‌ای نسبت به سایر ابزارهای پذیرش در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی دارد. به همین علت به طور ویژه عملکرد کارتخوان فروشگاه‌ها شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت بررسی می‌شود.

با توجه به اهمیت کارتخوان‌های فروشگاه‌ها در صنعت پرداخت کشور به دلیل سهم بالای تعدادی و مبلغی آن‌ها در تراکنش‌ها، مطالعه‌ای در عملکرد شرکت‌ها در این ابزار انجام شده و با محاسبه شاخص اثربخشی آن‌ها، نحوه‌ی توزیع این ابزارها توسط شرکت‌ها مورد بررسی قرار می‌گیرد. برای این منظور ابتدا سهم هر شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت از کل تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها و سهم هر شرکت PSP از کل تعداد ابزار کارتخوان‌های فروشگاه‌ها در هر استان مورد بررسی و محاسبه قرار گرفته و اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌ها فعال سیستمی و کارتخوان فروشگاه‌ها تراکنش‌دار برای هر یک از آن‌ها در بعد کشوری و نیز در بعد استانی اندازه‌گیری و تحلیل شده است. در پایان با بهره‌جویی از آمار کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی شرکت‌های PSP، عملکرد هر شرکت در خصوص این نوع کارتخوان‌ها بررسی خواهد شد.

^{۳۳} سهم تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها از کل تراکنش‌های شبکه پرداخت در مهر ماه نزدیک به ۸۸ درصد بوده که بالغ بر ۸۴ درصد مبالغ تراکنش‌های این شبکه را جابجا می‌نماید.

۴-۳-۱- سهم هر یک از شرکت های PSP از تعداد تراکنش های

کارتخوان فروشگاهی در استان های کشور

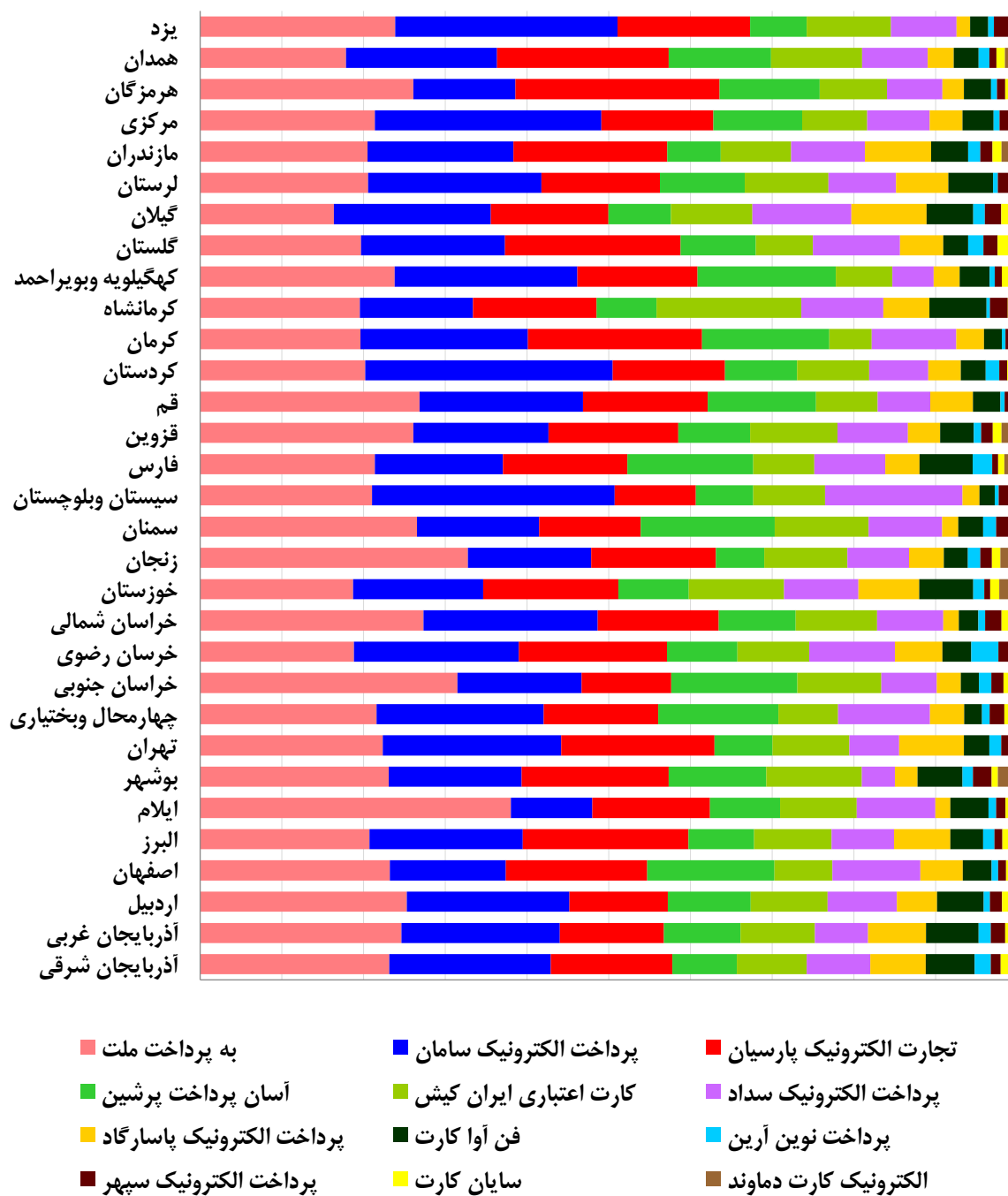
سهم هر یک از شرکت های PSP از تعداد تراکنش های کارتخوان های فروشگاهی به تفکیک استان های کشور در مهرماه ۱۳۹۹ در جدول ۴-۱۳ ارائه شده است. در مجموع شرکت های "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سامان" و "تجارت الکترونیک پارسیان" بیشترین سهم از تعداد تراکنش های کارتخوان فروشگاهی را در اکثر استان های کشور داشته اند. شرکت "به پرداخت ملت" تقریباً در تمام استان ها، با اختلاف نسبت به سایر شرکت ها از تراکنش های کارتخوان فروشگاهی پشتیبانی می نماید.

جدول ۴-۱۳ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد تراکنش های کارتخوان فروشگاهی به تفکیک استان - مهر ۹۹

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت نوین آرین	تجارت الکترونیک پارسیان	سایان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش
آذربایجان شرقی	۷/۹۰٪	۰/۳۵٪	۲۳/۱۳٪	۷/۷۹٪	۶/۷۹٪	۱۹/۷۸٪	۱/۲۲٪	۱/۹۶٪	۱۴/۸۶٪	۱/۷۰٪	۶/۰۰٪	۸/۵۲٪
آذربایجان غربی	۹/۳۹٪	۰/۵۶٪	۲۴/۶۱٪	۶/۵۰٪	۷/۰۹٪	۱۹/۳۸٪	۱/۷۴٪	۱/۴۹٪	۱۲/۷۴٪	۰/۹۶٪	۶/۴۴٪	۹/۱۰٪
اردبیل	۱۰/۱۵٪	۰/۷۴٪	۲۵/۳۰٪	۸/۴۸٪	۴/۹۲٪	۱۹/۹۰٪	۱/۴۸٪	۰/۷۷٪	۱۲/۰۳٪	۱/۱۴٪	۵/۷۰٪	۹/۴۰٪
اصفهان	۱۵/۵۷٪	۰/۸۴٪	۲۳/۲۲٪	۱۰/۷۸٪	۵/۱۹٪	۱۴/۱۷٪	۰/۹۷٪	۰/۸۲٪	۱۷/۳۲٪	۰/۵۵٪	۳/۵۱٪	۷/۰۷٪
البرز	۸/۰۴٪	۰/۹۲٪	۲۰/۷۳٪	۷/۶۳٪	۶/۹۰٪	۱۸/۷۳٪	۰/۹۴٪	۱/۴۰٪	۲۰/۲۷٪	۰/۹۴٪	۴/۰۰٪	۹/۴۸٪
ایلام	۸/۵۷٪	۰/۰۲٪	۳۸/۰۱٪	۹/۶۱٪	۱/۸۴٪	۹/۹۶٪	۱/۱۴٪	۰/۹۴٪	۱۴/۴۱٪	۱/۴۵٪	۴/۶۸٪	۹/۳۶٪
بوشهر	۱۱/۹۵٪	۲/۴۱٪	۲۳/۰۶٪	۴/۰۵٪	۲/۷۸٪	۱۶/۲۵٪	۲/۲۹٪	۱/۲۹٪	۱۸/۰۰٪	۰/۷۵٪	۵/۴۷٪	۱۱/۶۹٪
تهران	۷/۰۹٪	۰/۳۴٪	۲۲/۳۳٪	۶/۰۸٪	۷/۹۱٪	۲۱/۸۴٪	۰/۹۳٪	۱/۴۶٪	۱۸/۷۴٪	۰/۷۱٪	۳/۱۲٪	۹/۴۴٪
چهارمحال و بختیاری	۱۴/۷۱٪	۰/۳۶٪	۲۱/۵۷٪	۱۱/۲۵٪	۴/۱۹٪	۲۰/۴۶٪	۱/۷۹٪	۰/۹۳٪	۱۴/۰۰٪	۱/۲۴٪	۲/۱۸٪	۷/۳۱٪
خراسان جنوبی	۱۵/۴۳٪	۰/۵۲٪	۳۱/۴۷٪	۶/۸۰٪	۲/۹۳٪	۱۵/۲۰٪	۱/۴۹٪	۱/۵۳٪	۱۰/۹۸٪	۱/۱۸٪	۲/۲۱٪	۱۰/۲۵٪
خراسان رضوی	۸/۶۳٪	۰/۵۸٪	۱۸/۸۱٪	۱۰/۴۹٪	۵/۸۱٪	۲۰/۲۰٪	۱/۲۲٪	۳/۳۳٪	۱۸/۱۱٪	۰/۵۴٪	۳/۵۳٪	۸/۷۷٪
خراسان شمالی	۹/۴۳٪	۰/۷۷٪	۲۷/۳۳٪	۸/۱۰٪	۱/۹۱٪	۲۱/۳۲٪	۲/۰۲٪	۰/۸۳٪	۱۴/۷۹٪	۱/۱۹٪	۲/۳۶٪	۹/۹۶٪
خوزستان	۸/۶۳٪	۲/۲۴٪	۱۸/۷۲٪	۹/۰۹٪	۷/۴۴٪	۱۵/۹۲٪	۰/۷۵٪	۱/۳۵٪	۱۶/۵۲٪	۱/۰۸٪	۶/۵۹٪	۱۱/۶۶٪
زنجان	۵/۹۲٪	۲/۱۱٪	۳۲/۷۶٪	۷/۵۳٪	۴/۲۸٪	۱۵/۰۸٪	۱/۴۲٪	۱/۵۴٪	۱۵/۲۷٪	۱/۰۱٪	۲/۹۲٪	۱۰/۱۶٪
سمنان	۱۶/۴۰٪	۰/۰۱٪	۲۶/۵۴٪	۸/۹۹٪	۱/۹۹٪	۱۴/۹۶٪	۱/۴۸٪	۱/۵۹٪	۱۲/۴۰٪	۱/۱۲٪	۳/۰۳٪	۱۱/۴۹٪

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت نوین آراین	تجارت الکترونیک پارسین	سیان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش
سیستان و بلوچستان	۷/۰۱٪	۰/۰۱٪	۲۱/۰۲٪	۱۶/۷۹٪	۲/۱۰٪	۲۹/۶۸٪	۱/۳۷٪	۰/۴۸٪	۹/۹۵٪	۰/۹۰٪	۱/۸۷٪	۸/۸۰٪
فارس	۱۵/۳۹٪	۱/۶۲٪	۲۱/۳۹٪	۸/۷۰٪	۴/۲۰٪	۱۵/۶۸٪	۰/۷۲٪	۲/۳۸٪	۱۵/۲۰٪	۰/۷۵٪	۶/۵۰٪	۷/۴۸٪
قزوین	۸/۸۱٪	۱/۹۴٪	۲۶/۰۸٪	۸/۶۱٪	۳/۹۶٪	۱۶/۵۴٪	۱/۴۲٪	۰/۹۰٪	۱۵/۸۷٪	۱/۰۷٪	۴/۱۲٪	۱۰/۶۸٪
قم	۱۳/۲۶٪	۰/۱۰٪	۲۶/۸۳٪	۶/۴۳٪	۵/۲۲٪	۲۰/۱۰٪	۰/۷۷٪	۰/۵۲٪	۱۵/۲۴٪	۰/۷۹٪	۳/۳۶٪	۷/۵۵٪
کردستان	۸/۸۵٪	۰/۳۹٪	۲۰/۲۱٪	۷/۲۳٪	۳/۹۵٪	۳۰/۲۶٪	۰/۹۹٪	۱/۶۷٪	۱۳/۷۲٪	۰/۸۵٪	۳/۰۵٪	۸/۸۱٪
کرمان	۱۵/۵۶٪	۰/۱۳٪	۱۹/۶۰٪	۱۰/۳۴٪	۳/۳۷٪	۲۰/۴۹٪	۰/۷۸٪	۰/۴۶٪	۲۱/۳۲٪	۰/۵۶٪	۲/۱۸٪	۵/۲۱٪
کرمانشاه	۷/۳۱٪	۰/۰۴٪	۱۹/۵۳٪	۱۰/۰۴٪	۵/۶۶٪	۱۳/۸۵٪	۲/۱۸٪	۰/۴۱٪	۱۵/۱۳٪	۱/۱۶٪	۶/۹۸٪	۱۷/۷۱٪
کهگیلویه و بویراحمد	۱۶/۹۲٪	۰/۰۶٪	۲۳/۸۱٪	۵/۰۴٪	۳/۲۰٪	۲۲/۳۵٪	۰/۸۷٪	۰/۶۲٪	۱۴/۶۹٪	۱/۸۴٪	۳/۶۷٪	۶/۹۳٪
گلستان	۹/۱۹٪	۰/۸۲٪	۱۹/۶۹٪	۱۰/۶۴٪	۵/۳۱٪	۱۷/۶۱٪	۱/۷۴٪	۱/۸۶٪	۲۱/۴۷٪	۱/۶۰٪	۳/۰۴٪	۷/۰۲٪
گیلان	۷/۶۷٪	۰/۶۹٪	۱۶/۳۵٪	۱۲/۱۰٪	۹/۲۰٪	۱۹/۲۲٪	۲/۰۴٪	۱/۴۲٪	۱۴/۳۷٪	۱/۲۸٪	۵/۷۰٪	۹/۹۷٪
لرستان	۱۰/۳۸٪	۰/۱۰٪	۲۰/۵۶٪	۸/۲۷٪	۶/۳۹٪	۲۱/۲۱٪	۱/۲۷٪	۰/۶۰٪	۱۴/۴۹٪	۱/۱۲٪	۵/۴۶٪	۱۰/۲۴٪
مازندران	۶/۵۴٪	۱/۹۵٪	۲۰/۴۸٪	۹/۰۴٪	۸/۰۹٪	۱۷/۸۶٪	۱/۴۸٪	۱/۴۹٪	۱۸/۸۱٪	۱/۱۱٪	۴/۵۵٪	۸/۶۰٪
مرکزی	۱۰/۸۷٪	۰/۰۴٪	۲۱/۳۶٪	۷/۶۷٪	۴/۰۱٪	۲۷/۷۲٪	۱/۱۶٪	۰/۷۱٪	۱۳/۶۹٪	۱/۰۱٪	۳/۸۰٪	۷/۹۶٪
هرمزگان	۱۲/۲۵٪	۰/۶۷٪	۲۶/۰۹٪	۶/۷۸٪	۲/۶۲٪	۱۲/۴۶٪	۱/۰۰٪	۰/۷۳٪	۲۴/۹۹٪	۰/۸۵٪	۳/۳۲٪	۸/۲۴٪
همدان	۱۲/۵۳٪	۱/۵۵٪	۱۷/۸۳٪	۸/۰۳٪	۳/۱۷٪	۱۸/۴۷٪	۰/۸۵٪	۱/۳۱٪	۲۱/۰۰٪	۱/۰۴٪	۳/۰۶٪	۱۱/۱۵٪
یزد	۶/۹۱٪	۰/۳۲٪	۲۳/۸۸٪	۸/۰۳٪	۱/۶۶٪	۲۷/۱۹٪	۲/۰۱٪	۰/۶۸٪	۱۶/۲۳٪	۰/۵۶٪	۲/۲۳٪	۱۰/۳۱٪

سهم بازار هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی به تفکیک استان‌های کشور برای مهر ماه در شکل ۸-۴ به تصویر کشیده شده است.

شکل ۸-۴ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های کارتهای فروشنده به تفکیک استان‌ها- مهر ۱۳۹۹

۴-۳-۲- سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتخوان

فروشگاهی فعال سیستمی در استان‌های کشور

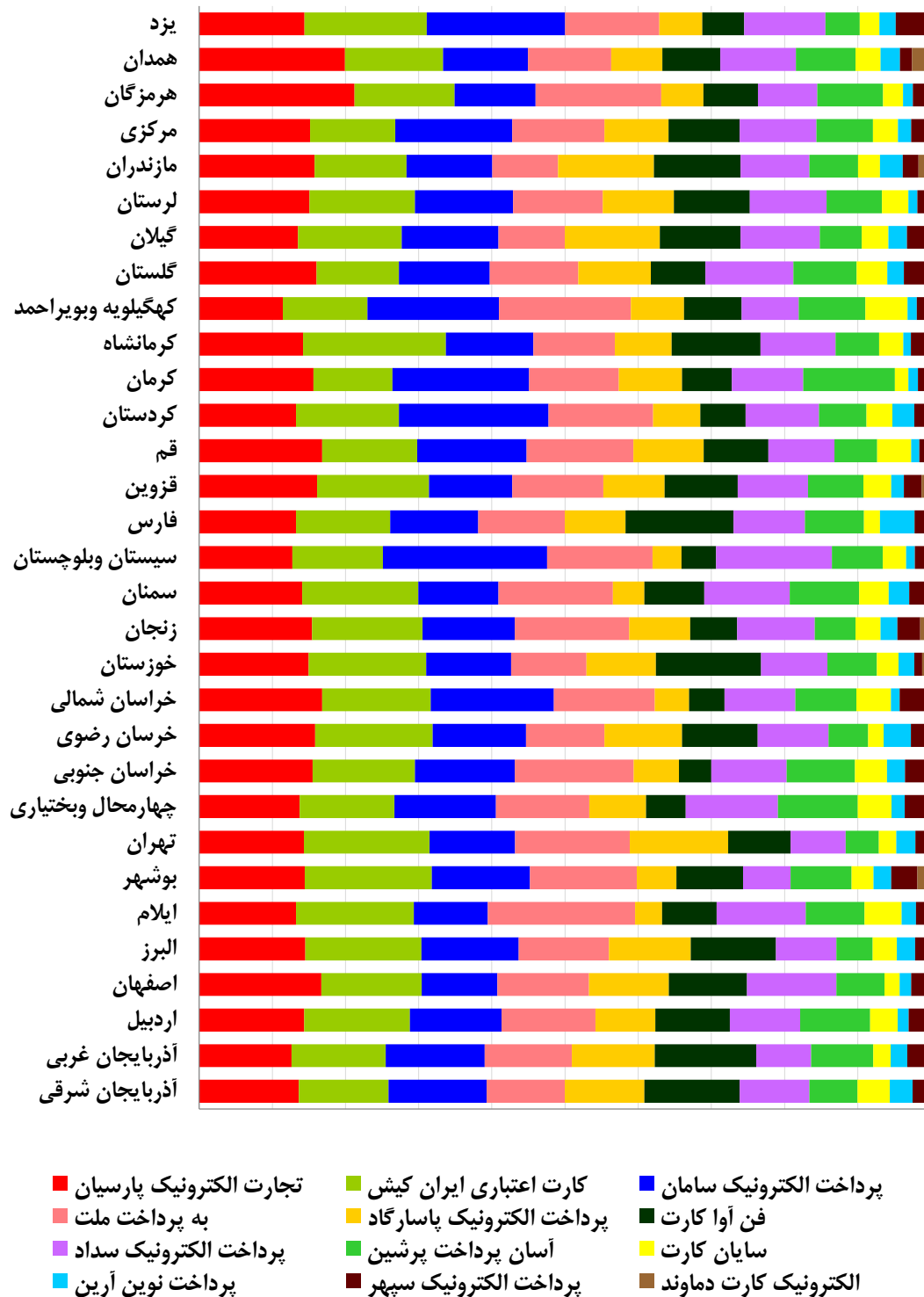
در این بخش به بررسی اطلاعات سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور پرداخته می‌شود. جدول ۱۴-۴ اطلاعات سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی هر استان را برای مهر ۱۳۹۹ نشان می‌دهد. شرکت‌های "تجارت الکترونیک پارسیان"، "کارت اعتباری ایران کیش"، "پرداخت الکترونیک سامان" و "به پرداخت ملت" به ترتیب بیشترین سهم از بازار را از این منظر در اکثر استان‌های کشور داشته‌اند. این امر با توجه به میزان شرکت‌های PSP در پشتیبانی از تعداد کارتخوان‌های فعال سیستمی قابل انتظار است.

جدول ۱۴-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی به تفکیک استان - مهر ۹۹

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت نوین آراین	تجارت الکترونیک پارسیان	سایان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش
آذربایجان شرقی	۶/۵۸٪	۰/۲۹٪	۱۰/۶۷٪	۹/۵۳٪	۱۰/۸۸٪	۱۳/۴۳٪	۲/۲۰٪	۳/۱۱٪	۱۳/۶۱٪	۴/۴۲٪	۱۳/۰۱٪	۱۲/۲۶٪
آذربایجان غربی	۸/۴۹٪	۰/۴۱٪	۱۱/۹۳٪	۷/۵۱٪	۱۱/۳۴٪	۱۳/۵۳٪	۲/۸۰٪	۲/۲۹٪	۱۲/۶۳٪	۲/۳۵٪	۱۳/۸۵٪	۱۲/۸۸٪
اردبیل	۹/۵۷٪	۰/۵۴٪	۱۲/۸۳٪	۹/۶۱٪	۸/۱۷٪	۱۲/۵۴٪	۲/۵۰٪	۱/۵۱٪	۱۴/۳۶٪	۳/۷۵٪	۱۰/۱۹٪	۱۴/۴۴٪
اصفهان	۶/۵۵٪	۰/۴۹٪	۱۲/۵۳٪	۱۲/۲۱٪	۱۰/۹۲٪	۱۰/۳۲٪	۲/۲۰٪	۱/۵۷٪	۱۶/۷۱٪	۲/۱۰٪	۱۰/۶۸٪	۱۳/۷۲٪
البرز	۴/۹۶٪	۰/۴۹٪	۱۲/۳۵٪	۸/۲۶٪	۱۱/۱۵٪	۱۳/۳۰٪	۱/۶۵٪	۲/۴۹٪	۱۴/۵۰٪	۳/۳۱٪	۱۱/۶۶٪	۱۵/۸۶٪
ایلام	۸/۰۳٪	۰/۰۷٪	۲۰/۱۱٪	۱۲/۲۰٪	۳/۷۰٪	۱۰/۱۰٪	۱/۹۶٪	۱/۹۵٪	۱۳/۲۵٪	۵/۰۷٪	۷/۴۳٪	۱۶/۱۰٪
بوشهر	۸/۳۴٪	۱/۸۴٪	۱۴/۶۱٪	۶/۵۱٪	۵/۴۱٪	۱۳/۳۸٪	۳/۵۸٪	۲/۴۴٪	۱۴/۴۴٪	۲/۹۷٪	۹/۱۲٪	۱۷/۳۸٪
تهران	۴/۵۴٪	۰/۳۰٪	۱۵/۶۸٪	۷/۵۳٪	۱۳/۴۶٪	۱۱/۶۶٪	۱/۸۰٪	۲/۶۲٪	۱۴/۳۰٪	۲/۴۰٪	۸/۵۰٪	۱۷/۲۱٪
چهارمحال و بختیاری	۱۰/۹۴٪	۰/۴۷٪	۱۲/۷۶٪	۱۲/۵۹٪	۷/۷۶٪	۱۳/۸۶٪	۳/۱۲٪	۱/۸۱٪	۱۳/۷۴٪	۴/۵۸٪	۵/۴۱٪	۱۲/۹۶٪
خراسان جنوبی	۹/۳۷٪	۰/۷۴٪	۱۶/۲۶٪	۱۰/۲۹٪	۶/۱۸٪	۱۳/۶۶٪	۲/۷۹٪	۲/۴۴٪	۱۵/۵۳٪	۴/۳۸٪	۴/۴۰٪	۱۳/۹۶٪
خراسان رضوی	۵/۴۳٪	۰/۴۵٪	۱۰/۷۱٪	۹/۶۹٪	۱۰/۶۱٪	۱۲/۷۴٪	۲/۲۹٪	۳/۷۱٪	۱۵/۸۵٪	۲/۱۱٪	۱۰/۳۴٪	۱۶/۰۷٪
خراسان شمالی	۸/۳۳٪	۰/۶۵٪	۱۳/۸۳٪	۹/۶۷٪	۴/۶۶٪	۱۶/۸۰٪	۳/۶۲٪	۱/۱۹٪	۱۶/۸۲٪	۴/۷۳٪	۴/۸۷٪	۱۴/۸۳٪
خوزستان	۶/۷۷٪	۱/۲۰٪	۱۰/۳۰٪	۹/۰۶٪	۹/۴۹٪	۱۱/۶۱٪	۱/۰۶٪	۲/۱۸٪	۱۴/۹۶٪	۲/۹۳٪	۱۴/۳۸٪	۱۶/۰۵٪
زنجان	۵/۵۶٪	۱/۴۸٪	۱۵/۶۴٪	۱۰/۶۴٪	۸/۳۳٪	۱۲/۶۰٪	۳/۱۱٪	۲/۳۳٪	۱۵/۴۲٪	۳/۳۹٪	۶/۳۹٪	۱۵/۱۱٪

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت نوین آراین	تجارت الکترونیک پارسین	سیان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش
سمنان	۹/۴۸٪	۰/۰۴٪	۱۵/۶۲٪	۱۱/۷۰٪	۴/۳۳٪	۱۰/۹۵٪	۲/۹۴٪	۲/۷۸٪	۱۴/۰۹٪	۴/۰۴٪	۸/۱۶٪	۱۵/۸۸٪
سیستان و بلوچستان	۶/۹۵٪	۰/۰۱٪	۱۴/۳۸٪	۱۵/۸۵٪	۳/۹۹٪	۲۲/۴۳٪	۲/۱۷٪	۱/۱۹٪	۱۲/۷۵٪	۳/۲۰٪	۴/۷۱٪	۱۲/۳۸٪
فارس	۸/۰۶٪	۰/۸۱٪	۱۱/۸۱٪	۹/۷۵٪	۸/۳۰٪	۱۲/۰۴٪	۱/۴۱٪	۴/۷۳٪	۱۳/۲۴٪	۲/۲۱٪	۱۴/۷۸٪	۱۲/۸۷٪
قزوین	۷/۵۵٪	۱/۲۶٪	۱۲/۴۷٪	۹/۶۰٪	۸/۳۶٪	۱۱/۳۷٪	۲/۴۳٪	۱/۷۳٪	۱۶/۱۱٪	۳/۸۱٪	۱۰/۰۱٪	۱۵/۲۹٪
قم	۵/۸۶٪	۰/۰۱٪	۱۴/۶۰٪	۹/۰۰٪	۹/۵۹٪	۱۴/۹۵٪	۱/۵۶٪	۱/۱۲٪	۱۶/۸۱٪	۴/۶۳٪	۸/۸۷٪	۱۲/۹۸٪
کردستان	۶/۵۰٪	۰/۳۷٪	۱۴/۲۹٪	۱۰/۰۱٪	۶/۴۸٪	۲۰/۴۵٪	۱/۹۲٪	۲/۹۸٪	۱۳/۲۵٪	۳/۵۴٪	۶/۱۷٪	۱۴/۰۴٪
کرمان	۱۲/۴۹٪	۰/۲۷٪	۱۲/۲۷٪	۹/۷۸٪	۸/۶۴٪	۱۸/۶۴٪	۱/۵۱٪	۱/۳۰٪	۱۵/۶۱٪	۱/۸۶٪	۶/۷۹٪	۱۰/۸۳٪
کرمانشاه	۵/۹۵٪	۰/۰۶٪	۱۱/۱۴٪	۱۰/۲۶٪	۷/۷۳٪	۱۱/۹۸٪	۲/۶۹٪	۱/۰۲٪	۱۴/۱۹٪	۳/۳۱٪	۱۲/۱۶٪	۱۹/۵۱٪
کهگیلویه و بویراحمد	۹/۱۲٪	۰/۰۸٪	۱۸/۰۰٪	۷/۸۰٪	۷/۲۷٪	۱۷/۹۸٪	۱/۸۵٪	۱/۲۵٪	۱۱/۴۵٪	۵/۷۷٪	۷/۸۷٪	۱۱/۵۵٪
گلستان	۸/۶۷٪	۰/۸۰٪	۱۲/۱۱٪	۱۲/۰۲٪	۹/۸۹٪	۱۲/۴۰٪	۲/۸۸٪	۲/۲۸٪	۱۶/۰۶٪	۴/۱۶٪	۷/۴۶٪	۱۱/۲۶٪
گیلان	۵/۷۱٪	۰/۵۶٪	۹/۱۰٪	۱۰/۸۳٪	۱۲/۹۸٪	۱۳/۱۹٪	۲/۷۲٪	۲/۵۱٪	۱۳/۵۱٪	۳/۶۷٪	۱۱/۰۳٪	۱۴/۱۹٪
لرستان	۷/۵۴٪	۰/۰۰٪	۱۲/۲۶٪	۱۰/۵۲٪	۹/۷۰٪	۱۳/۴۱٪	۱/۸۳٪	۱/۲۴٪	۱۵/۰۸٪	۳/۶۲٪	۱۰/۳۷٪	۱۴/۴۱٪
مازندران	۶/۶۵٪	۱/۶۹٪	۹/۰۰٪	۹/۴۴٪	۱۳/۰۷٪	۱۱/۷۱٪	۲/۱۴٪	۳/۱۳٪	۱۵/۷۹٪	۲/۹۸٪	۱۱/۸۵٪	۱۲/۵۶٪
مرکزی	۷/۷۲٪	۰/۱۰٪	۱۲/۵۹٪	۱۰/۴۷٪	۸/۷۷٪	۱۶/۰۰٪	۲/۵۹٪	۱/۷۹٪	۱۵/۱۷٪	۳/۴۴٪	۹/۷۳٪	۱۱/۶۲٪
هرمزگان	۹/۰۱٪	۰/۶۹٪	۱۷/۱۸٪	۸/۰۹٪	۵/۷۷٪	۱۱/۰۹٪	۱/۷۶٪	۱/۳۴٪	۲۱/۲۳٪	۲/۷۳٪	۷/۴۴٪	۱۳/۶۶٪
همدان	۸/۱۴٪	۲/۵۹٪	۱۱/۳۸٪	۱۰/۳۵٪	۶/۹۶٪	۱۱/۶۱٪	۱/۶۳٪	۲/۶۷٪	۱۹/۹۱٪	۳/۴۲٪	۷/۹۱٪	۱۳/۴۳٪
یزد	۴/۶۷٪	۰/۴۷٪	۱۲/۸۶٪	۱۱/۱۳٪	۵/۹۰٪	۱۸/۹۰٪	۴/۳۵٪	۲/۲۳٪	۱۴/۳۹٪	۲/۶۸٪	۵/۷۱٪	۱۶/۷۲٪

شکل ۹-۴ سهم بازار هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد ابزار کارخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور را برای دوره مهر ۱۳۹۹ را به تصویر می‌کشد.

شکل ۹-۴ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر استان‌ها- مهر ۱۳۹۹

۴-۳-۳- شاخص اثربخشی کارتخوان فروش گاهی فعال سیستمی در

بعد کشوری

دو شاخص تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های و تعداد تراکنش‌های آن در کنار یکدیگر می‌توانند تعیین کننده عملکرد شرکت و توزیع مناسب این ابزارها توسط شرکت‌ها باشند که برای این منظور می‌توان شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی را تعریف نمود.

این شاخص بیانگر نسبت سهم هر شرکت از تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به سهم آن شرکت از ابزار کارتخوان فروشگاه‌های است.^{۲۴} عدد حاصل میزان اثربخشی کارتخوان‌های یک شرکت در شبکه پرداخت الکترونیک را نشان می‌دهد و مقدار آن بیانگر میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌ها است. در واقع چنانچه مقدار این شاخص برای شرکتی برابر یک باشد، بدین معنی است که آن شرکت توانسته است دقیقاً به اندازه سهمی که در ابزارها دارد، از بازار تراکنش‌ها به دست آورد و چنانچه مقدار شاخص بالاتر از یک باشد یعنی شرکت بیشتر از سهمی که از ابزارها دارد، موفق به جذب تراکنش شده است. بنابراین می‌توان چنین گفت که شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های، کارایی توزیع کارتخوان‌های شرکت‌های PSP را بررسی نموده و از این رو شرکت‌ها به سبب کارا تر بودن توزیع، می‌بایست با جایی مناسب کارتخوان‌ها برای جذب تراکنش‌های بیشتر، شاخص اثربخشی این ابزار پذیرش را بهبود بخشند.

در جدول ۴-۱۵ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی برای هر یک از شرکت‌های PSP در مهر ۱۳۹۹ محاسبه شده است.

^{۲۴} این شاخص به عبارتی همان متوسط تراکنش کارتخوان فروشگاه‌های هر شرکت است که نسبت به کل نرمالایز شده است.

جدول ۱۵-۴ شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت- شهریور و مهر ۹۹

کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی					شرکت
اختلاف	مهر ۹۹	شهریور ۹۹	سهم از کل تعداد ابزار	سهم از کل تراکنشهای کارتهای فروشگاهی	
۰/۰۴۹	۱/۴۸۸	۱/۴۳۹	۶/۶۸٪	۹/۹۵٪	آسان پرداخت پرشین
۰/۰۵۶	۱/۳۳۰	۱/۲۷۴	۰/۶۰٪	۰/۷۹٪	الکترونیک کارت دماوند
-۰/۰۱۶	۱/۷۰۱	۱/۷۱۷	۱۲/۸۷٪	۲۱/۹۰٪	به پرداخت ملت
۰/۰۱۸	۰/۹۰۰	۰/۸۸۲	۹/۵۰٪	۸/۵۵٪	پرداخت الکترونیک سداد
-۰/۰۳۱	۰/۵۶۳	۰/۵۹۴	۱۰/۱۶٪	۵/۷۳٪	پرداخت الکترونیک پاسارگاد
۰/۰۹۹	۱/۴۸۵	۱/۳۸۶	۱۲/۹۸٪	۱۹/۲۸٪	پرداخت الکترونیک سامان
۰/۰۱۴	۰/۵۵۵	۰/۵۴۱	۲/۱۱٪	۱/۱۷٪	پرداخت الکترونیک سپهر
-۰/۰۰۵	۰/۵۸۰	۰/۵۸۵	۲/۴۹٪	۱/۴۵٪	پرداخت نوین آراین
۰/۰۳۴	۱/۱۴۱	۱/۱۰۸	۱۴/۹۳٪	۱۷/۰۴٪	تجارت الکترونیک پارسیان
-۰/۲۴۰	۰/۳۰۷	۰/۵۴۷	۲/۹۳٪	۰/۹۰٪	سایان کارت
۰/۰۰۲	۰/۴۱۵	۰/۴۱۴	۱۰/۰۰٪	۴/۱۵٪	فن آوا کارت
۰/۰۱۲	۰/۶۱۷	۰/۶۰۶	۱۴/۷۴٪	۹/۱۰٪	کارت اعتباری ایران کیش

در مهر ماه همانند ماه پیشین شرکت‌های "به پرداخت ملت"، "آسان پرداخت پرشین"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "الکترونیک کارت دماوند" و "تجارت الکترونیک پارسیان" به رقمی بالاتر از یک در شاخص اثربخشی دست یافته‌اند. دارا بودن عدد بالاتر از یک در شاخص اثربخشی به این معناست که جذب تراکنش‌های این شرکت‌ها بر روی کارتهای آنها بیشتر از سهم تعداد کارتهای هایشان از کل کارتهای کشور بوده است. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتهای فروشگاهی این شرکت‌ها به گونه‌ای بوده که در جذب بیشتر تراکنش‌ها به نسبت سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نموده‌اند.

بیشترین تغییر در میزان شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در مهر ماه ۹۹ نسبت به ماه گذشته در شرکت "سایان کارت" با ۰/۲۴۰ واحد کاهش گزارش می‌شود. این امر به دلیل کاهش سهم تعداد تراکنش‌های کارتهای فروشگاهی این شرکت در مقابل افزایش سهم پایانه‌های کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی آن ارزیابی می‌شود. با توجه به متغیر بودن روند و مقدار رشد سهم تعدادی تراکنش‌های کارتهای فروشگاهی شرکت‌ها نسبت به سهم ابزار کارتهای فروشگاهی آنها، شاخص مذکور در هریک از شرکت‌های PSP ممکن است دچار کاهش و یا افزایش شده باشد.

همانگونه که ذکر شد دو شاخص تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌ی و تعداد تراکنش‌های آن در کنار یکدیگر می‌توانند تصویر خوبی از توزیع مناسب این ابزارها توسط هر یک از شرکت‌های PSP را ارائه دهند. نکته حائز اهمیت این است که در شبکه‌ی شاپرک کارتخوان‌های فروشگاه‌ی فعالی وجود دارند که فاقد تراکنش هستند. به این معنا که وضعیت آن‌ها در شبکه فعال است ولیکن تراکنشی از سوی آن‌ها وارد شبکه‌ی پرداخت نشده‌است.

اثربخشی هریک از شرکت‌ها در کل کارتخوان‌های فروشگاه‌ی در بالا به تفصیل بررسی گردید. در این بخش به منظور مشاهده‌ی نحوه‌ی جایابی کارتخوان‌های فروشگاه‌ی تراکنش‌دار^{۲۵} در کشور و همچنین بررسی میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌ها، شاخص اثربخشی به ازای سهم تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ی هر شرکت به سهم آن‌ها از تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌ی تراکنش‌دار بازتعریف شده و به‌عنوان شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌ی تراکنش‌دار ارائه می‌گردد.

در واقع چنانچه مقدار این شاخص برای شرکتی برابر یک باشد، بدین معنی است که آن شرکت توانسته است دقیقاً به اندازه سهمی که در ابزارهای تراکنش‌دار دارد، از بازار تراکنش‌ها به‌دست آورد و چنانچه مقدار شاخص بالاتر از یک باشد یعنی شرکت بیشتر از سهمی که از ابزارهای مزبور دارد، موفق به جذب تراکنش شده است. جدول زیر همچنین، شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌ی را بر حسب ابزارهای کارتخوان فروشگاه‌ی تراکنش‌دار در مهر ۹۹ محاسبه و ارائه می‌نماید.

^{۲۵} با حداقل یک تراکنش در ماه.

جدول ۱۶-۴ شاخص اثربخشی کارتهخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش دار هر شرکت - شهریور و مهر ۹۹

شرکت		کارتهخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار		اثربخشی کارتهخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار	
سهم از کل تراکنش‌های کارتهخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار	سهم از کل تعداد ابزار	شهریور ۹۹	مهر ۹۹	اختلاف	
۹/۹۵٪	۷/۷۹٪	۱/۲۷۳	۱/۲۷۷	۰/۰۰۳	آسان پرداخت پرشین
۰/۷۹٪	۰/۶۶٪	۱/۱۵۹	۱/۱۹۶	۰/۰۳۶	الکترونیک کارت دماوند
۲۱/۹۰٪	۱۲/۸۶٪	۱/۷۳۸	۱/۷۰۳	-۰/۰۳۶	به پرداخت ملت
۸/۵۵٪	۱۰/۳۰٪	۰/۸۲۶	۰/۸۳۰	۰/۰۰۴	پرداخت الکترونیک سداد
۵/۷۳٪	۱۰/۰۷٪	۰/۵۸۲	۰/۵۶۸	-۰/۰۱۳	پرداخت الکترونیک پاسارگاد
۱۹/۲۸٪	۱۴/۵۳٪	۱/۲۹۴	۱/۳۲۶	۰/۰۳۳	پرداخت الکترونیک سامان
۱/۱۷٪	۲/۵۱٪	۰/۴۶۵	۰/۴۶۷	۰/۰۰۲	پرداخت الکترونیک سپهر
۱/۴۵٪	۲/۵۱٪	۰/۵۸۷	۰/۵۷۷	-۰/۰۱۰	پرداخت نوین آراین
۱۷/۰۴٪	۱۴/۶۹٪	۱/۱۲۸	۱/۱۶۰	۰/۰۳۱	تجارت الکترونیک پارسیان
۰/۹۰٪	۱/۵۶٪	۰/۵۸۷	۰/۵۷۷	-۰/۰۱۰	سایان کارت
۴/۱۵٪	۸/۸۰٪	۰/۴۷۴	۰/۴۷۲	-۰/۰۰۲	فن آوا کارت
۹/۱۰٪	۱۳/۷۱٪	۰/۶۶۲	۰/۶۶۴	۰/۰۰۲	کارت اعتباری ایران کیش

در شاخص اثربخشی کارتهخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار شرکت‌های "به‌پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "آسان پرداخت پرشین"، "الکترونیک کارت دماوند" و "تجارت الکترونیک پارسیان" به عددی بالاتر از یک دست یافته‌اند. این بدین معناست که جذب تراکنش‌های این شرکت‌ها بر روی کارتهخوان‌های تراکنش‌دار بیشتر از سهم تعداد کارتهخوان‌هایشان از کل کارتهخوان‌های تراکنش‌دار کشور بوده است. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتهخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار این شرکت‌ها به گونه‌ای بوده که در جذب بیشتر تراکنش‌ها به نسبت سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نموده‌اند. عملکرد مختلف هر یک از شرکت‌های PSP در کسب سهم بازار تراکنش‌ها و کارتهخوان‌های تراکنش‌دار سبب گردیده تا میزان شاخص مذکور بعضاً با افزایش و یا کاهش مواجه شود. بالاترین تغییر در شاخص اثربخشی کارتهخوان‌های تراکنش‌دار، با افزایش ۰/۰۳۶ واحدی در شرکت "الکترونیک کارت دماوند" و کاهش همین رقم در شرکت "به‌پرداخت ملت" مشاهده می‌شود.

شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور - ۴-۳-۴

در این قسمت شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی برای هر شرکت در هر یک از ۳۱ استان کشور مورد بررسی قرار می‌گیرد. شرکت "به پرداخت ملت" در تمام استان‌ها و دو شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" و "آسان پرداخت پرشین" در غالب استان‌ها، دارای شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاهی بالاتر از یک هستند. همچنین اعداد این شاخص در شرکت "الکترونیک کارت دماوند" و شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" نشان می‌دهد که آن‌ها در برخی از استان‌های کشور رقم بالاتر از یک را کسب نموده‌اند. در جدول ۴-۱۷ این شاخص در مهر ماه برای هر یک از شرکت‌های PSP به ازای استان‌های کشور مورد محاسبه قرار گرفته است.

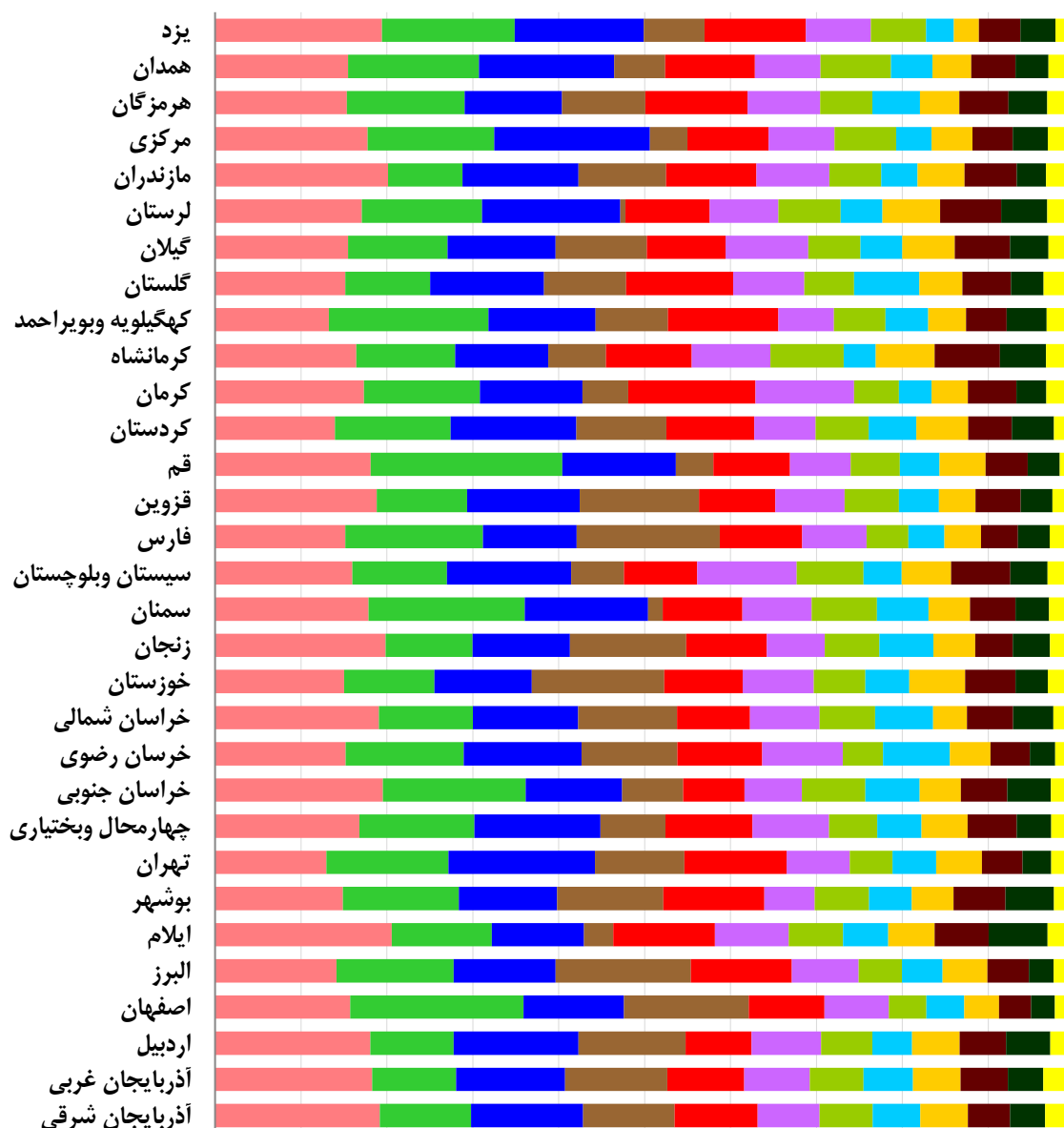
جدول ۴-۱۷ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت PSP در هر استان - مهر ۹۹

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت نوین آرین	تجارت الکترونیک پارسیان	سایان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش
آذربایجان شرقی	۱/۲۰۰	۱/۲۰۳	۲/۱۶۸	۰/۸۱۸	۰/۶۲۴	۱/۴۷۲	۰/۵۵۵	۰/۶۲۸	۱/۰۹۲	۰/۳۸۴	۰/۴۶۱	۰/۶۹۵
آذربایجان غربی	۱/۱۰۶	۱/۳۴۵	۲/۰۶۵	۰/۸۶۶	۰/۶۲۵	۱/۴۳۳	۰/۶۲۲	۰/۶۴۸	۱/۰۰۸	۰/۴۰۹	۰/۴۶۵	۰/۷۰۶
اردبیل	۱/۰۶۰	۱/۳۶۱	۱/۹۷۴	۰/۸۸۳	۰/۶۰۲	۱/۵۸۷	۰/۵۹۳	۰/۵۰۷	۰/۸۳۷	۰/۳۰۶	۰/۵۶۰	۰/۶۵۱
اصفهان	۲/۳۷۶	۱/۷۱۲	۱/۸۵۳	۰/۸۸۳	۰/۴۷۵	۱/۳۷۴	۰/۴۳۹	۰/۵۲۰	۱/۰۳۷	۰/۲۶۳	۰/۳۲۹	۰/۵۱۵
البرز	۱/۶۱۹	۱/۸۷۰	۱/۶۷۹	۰/۹۲۴	۰/۶۱۹	۱/۴۰۸	۰/۵۷۲	۰/۵۶۳	۱/۳۹۸	۰/۲۸۴	۰/۳۴۳	۰/۵۹۷
ایلام	۱/۰۶۷	۰/۳۱۳	۱/۸۹۰	۰/۷۸۸	۰/۴۹۶	۰/۹۸۷	۰/۵۷۸	۰/۴۸۱	۱/۰۸۷	۰/۲۸۶	۰/۶۲۹	۰/۵۸۱
بوشهر	۱/۴۳۳	۱/۳۱۴	۱/۵۷۹	۰/۶۲۲	۰/۵۱۳	۱/۲۱۵	۰/۶۴۱	۰/۵۲۸	۱/۲۴۶	۰/۲۵۲	۰/۶۰۰	۰/۶۷۳
تهران	۱/۵۶۴	۱/۱۴۶	۱/۴۲۴	۰/۸۰۷	۰/۵۸۷	۱/۸۷۳	۰/۵۱۹	۰/۵۵۷	۱/۳۱۱	۰/۲۹۵	۰/۳۶۷	۰/۵۴۸
چهارمحال و بختیاری	۱/۳۴۴	۰/۷۶۲	۱/۶۹۰	۰/۸۹۴	۰/۵۴۰	۱/۴۷۶	۰/۵۷۵	۰/۵۱۷	۱/۰۱۹	۰/۲۷۰	۰/۴۰۳	۰/۵۶۴
خراسان جنوبی	۱/۶۴۷	۰/۷۰۴	۱/۹۳۵	۰/۶۶۱	۰/۴۷۵	۱/۱۱۲	۰/۵۳۴	۰/۶۲۷	۰/۷۱	۰/۲۷۰	۰/۵۰۲	۰/۷۳۴
خرسان رضوی	۱/۵۹۰	۱/۲۹۱	۱/۷۵۶	۱/۰۸۲	۰/۵۴۸	۱/۵۸۵	۰/۵۳۲	۰/۸۹۶	۱/۱۴۳	۰/۲۵۴	۰/۳۴۱	۰/۵۴۶
خراسان شمالی	۱/۱۳۲	۱/۱۹۱	۱/۹۷۶	۰/۸۳۸	۰/۴۱۰	۱/۲۶۹	۰/۵۵۷	۰/۶۹۶	۰/۸۷۹	۰/۲۵۱	۰/۴۸۴	۰/۶۷۱

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت نوین آرین	تجارت الکترونیک پارسین	سایان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش
خوزستان	۱/۲۷۵	۱/۸۶۴	۱/۸۱۸	۱/۰۰۳	۰/۷۸۴	۱/۳۷۱	۰/۷۱۱	۰/۶۲۱	۱/۱۰۴	۰/۳۷۰	۰/۴۵۸	۰/۷۲۶
زنجان	۱/۰۶۴	۱/۴۲۷	۲/۰۹۴	۰/۷۰۸	۰/۵۱۴	۱/۱۹۶	۰/۴۵۸	۰/۶۶۴	۰/۹۹۰	۰/۲۹۸	۰/۴۵۷	۰/۶۷۲
سمنان	۱/۷۳۰	۰/۱۶۳	۱/۶۹۹	۰/۷۶۹	۰/۴۵۹	۱/۳۶۶	۰/۵۰۶	۰/۵۷۱	۰/۸۸۰	۰/۲۷۸	۰/۳۷۲	۰/۷۲۴
سیستان و بلوچستان	۱/۰۰۹	۰/۵۶۳	۱/۴۶۱	۱/۰۶۰	۰/۵۲۷	۱/۳۲۳	۰/۶۳۳	۰/۴۰۷	۰/۷۸۱	۰/۲۸۳	۰/۳۹۷	۰/۷۱۱
فارس	۱/۹۱۰	۱/۹۸۷	۱/۸۱۱	۰/۸۹۲	۰/۵۰۶	۱/۳۰۲	۰/۵۱۵	۰/۵۰۳	۱/۱۴۸	۰/۳۴۱	۰/۴۴۰	۰/۵۸۱
قزوین	۱/۱۶۶	۱/۵۴۵	۲/۰۹۲	۰/۸۹۷	۰/۴۷۳	۱/۴۵۴	۰/۵۸۴	۰/۵۱۹	۰/۹۸۵	۰/۲۸۰	۰/۴۱۲	۰/۶۹۹
قم	۲/۲۶۱	۰/۴۴۴	۱/۸۳۷	۰/۷۱۵	۰/۵۴۴	۱/۳۳۹	۰/۴۹۵	۰/۴۶۸	۰/۹۰۷	۰/۱۷۱	۰/۳۷۹	۰/۵۸۱
کردستان	۱/۳۶۲	۱/۰۶۱	۱/۴۱۴	۰/۷۲۳	۰/۶۱۱	۱/۴۷۹	۰/۵۱۶	۰/۵۶۱	۱/۰۳۶	۰/۲۴۰	۰/۴۹۴	۰/۶۲۸
کرمان	۱/۲۴۵	۰/۴۹۴	۱/۵۹۷	۱/۰۵۷	۰/۳۸۹	۱/۰۹۹	۰/۵۲۱	۰/۳۵۱	۱/۳۶۶	۰/۳۰۱	۰/۳۲۱	۰/۴۸۱
کرمانشاه	۱/۲۲۹	۰/۷۱۶	۱/۷۵۳	۰/۹۷۹	۰/۷۳۲	۱/۱۵۶	۰/۸۱۰	۰/۳۹۹	۱/۰۶۶	۰/۳۵۰	۰/۵۷۴	۰/۹۰۸
کهگیلویه و بویراحمد	۱/۸۵۵	۰/۸۴۲	۱/۳۲۳	۰/۶۴۶	۰/۴۴۰	۱/۲۴۳	۰/۴۷۰	۰/۴۹۷	۱/۲۸۳	۰/۳۱۹	۰/۴۶۷	۰/۶۰۰
گلستان	۱/۰۶۰	۱/۰۲۸	۱/۶۲۶	۰/۸۸۵	۰/۵۳۷	۱/۴۱۹	۰/۶۰۵	۰/۸۱۵	۱/۳۳۷	۰/۳۸۴	۰/۴۰۸	۰/۶۲۳
گیلان	۱/۳۴۳	۱/۲۳۳	۱/۷۹۷	۱/۱۱۷	۰/۷۰۹	۱/۴۵۸	۰/۷۴۸	۰/۵۶۵	۱/۰۶۴	۰/۳۴۹	۰/۵۱۷	۰/۷۰۲
لرستان	۱/۳۷۵	۰/۰۵۹	۱/۶۷۷	۰/۷۸۶	۰/۶۵۹	۱/۵۸۱	۰/۶۹۶	۰/۴۸۱	۰/۹۶۱	۰/۳۱۰	۰/۵۲۷	۰/۷۱۱
مازندران	۰/۹۸۴	۱/۱۵۵	۲/۲۷۷	۰/۹۵۸	۰/۶۱۸	۱/۵۲۵	۰/۶۹۰	۰/۴۷۸	۱/۱۹۱	۰/۳۷۲	۰/۳۸۴	۰/۶۸۵
مرکزی	۱/۴۰۸	۰/۴۱۶	۱/۶۹۷	۰/۷۳۲	۰/۴۵۸	۱/۷۳۳	۰/۴۴۷	۰/۳۹۳	۰/۹۰۳	۰/۲۹۲	۰/۳۹۰	۰/۶۸۵
هرمزگان	۱/۳۵۹	۰/۹۶۱	۱/۵۱۹	۰/۸۳۸	۰/۴۵۵	۱/۱۲۳	۰/۵۶۸	۰/۵۴۶	۱/۱۷۷	۰/۳۱۱	۰/۴۴۶	۰/۶۰۳
همدان	۱/۵۴۱	۰/۶۰۰	۱/۵۶۷	۰/۷۷۵	۰/۴۵۵	۱/۵۹۲	۰/۵۲۲	۰/۴۸۹	۱/۰۵۵	۰/۳۰۴	۰/۳۸۶	۰/۸۳۱
یزد	۱/۴۷۹	۰/۶۷۶	۱/۸۵۷	۰/۷۲۱	۰/۲۸۱	۱/۴۳۹	۰/۴۶۳	۰/۳۰۷	۱/۱۲۸	۰/۲۰۷	۰/۳۹۱	۰/۶۱۷

همچنین شکل شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی هر شرکت PSP برای هر یک از استانهای کشور در

شکل ۱۰-۴ آمده است.

به پرداخت ملت آسان پرداخت پرشین پرداخت الکترونیک سامان
 الکترونیک کارت دماوند تجارت الکترونیک پارسیان پرداخت الکترونیک سداد
 کارت اعتباری ایران کیش پرداخت نوین آراین پرداخت الکترونیک پاسارگاد
 پرداخت الکترونیک سپهر فن آوا کارت سایان کارت

شکل ۱۰-۴ شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی شرکت های PSP به تفکیک هر استان - مهر ۱۳۹۹

۴-۳-۵- عملکرد شرکت های PSP در ابزار کارتخوان های فروشگاه های

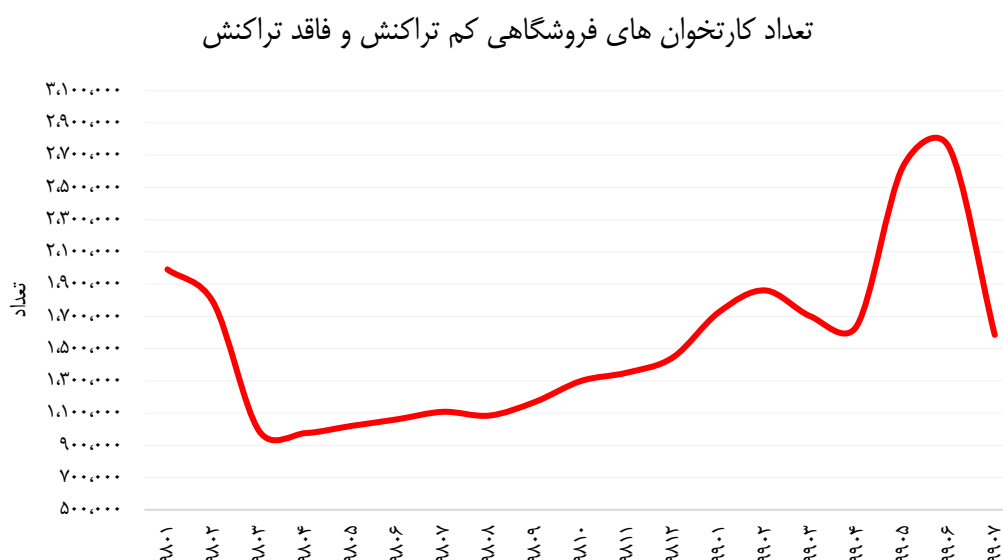
کم تراکنش و فاقد تراکنش

بر اساس روش معمول در سایر کشورها، پذیرندگان برای استفاده از ابزار کارتخوان فروشگاه های، ناچار به خرید یا اجاره دستگاه کارتخوان بوده و به علاوه موظف به پرداخت هزینه های نصب، نگهداری و نیز پرداخت بهای کاغذ رول مورد استفاده در آن هستند. در نتیجه در این کشورها، توجه به بهره وری در به کارگیری این ابزار بسیار بیشتر است. اما در ایران به واسطه مداخله بانک ها در این امر، نه تنها کارتخوان به صورت رایگان در اختیار پذیرندگان قرار می گیرد، بلکه همه هزینه های مربوطه حتی رول کاغذ رسید نیز به رایگان در اختیار پذیرندگان قرار می گیرد. به تبع این رویکرد، تعدد دستگاه های کارتخوان در فروشگاه ها و در نتیجه فراوانی کارتخوان های فروشگاه های کم تراکنش و فاقد تراکنش مشاهده می شود. متأسفانه بی تفاوتی فروشندگان و یا حتی استقبال از افزایش کارتخوان های فروشگاه های به دلیل ارزش نمایشی آن از یک سو و الزام شرکت PSP به نصب کارتخوان بدون توجه به کارایی آن که از قراردادهای این شرکت ها با بانک ها ناشی می شود از سوی دیگر، موجب تشدید پدیده هایی نظیر تعدد کارتخوان نصب شده در هر فروشگاه ها و وجود کارتخوان های کم تراکنش و فاقد تراکنش شده است.

در این قسمت به منظور بررسی نمایش میزان کارایی و بهره وری کارتخوان های فروشگاه های، آمار کارتخوان های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی هر شرکت PSP بررسی خواهد شد. از اردیبهشت ماه ۹۷ مفهوم این نوع کارتخوان ها بازتعریف گردیده و بر این اساس به کارتخوانی کم تراکنش گفته می شود که در یک بازه زمانی دو ماهه متوالی، کمتر از ۶۰ تراکنش مالی در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش های آن در دو ماه متوالی، کمتر از ۲۰ میلیون ریال در هر ماه باشد^{۲۶}. علت ملاک قرار گرفتن بازه زمانی دو ماهه در تعریف ابزار کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی، کنترل شرکت ها در نصب جدید کارتخوان ها و نیز در بر گرفتن فعالیت فصلی برخی پذیرندگان بنابر ماهیت فعالیت آن ها است.

^{۲۶} در تعریف گذشته به کارتخوانی کم تراکنش گفته می شد که در یک بازه زمانی سه ماهه متوالی کمتر از ۶۰ تراکنش در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش های آن کمتر از ۲۰ میلیون ریال در هر ماه باشد.

برای بررسی روند تغییر تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی، شکل ۴-۱۱ طی ابتدای سال ۹۸ تا مهرماه ۹۹ ترسیم شده است.

شکل ۴-۱۱ روند تغییر تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی از ابتدای سال ۹۸ تاکنون

تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش در مهر ماه بالغ بر ۴۲ درصد کاهش نشان داده است. پایین آمدن تعداد آن‌ها در تمامی شرکت‌ها مشاهده می‌شود. این کاهش در ارقام شاخص سهم تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی از کارتخوان‌های فعال سیستمی هر شرکت نیز تاثیرگذار بوده است. در ماه مهر ۹۹ سهم کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی، ۱۷/۶۷ درصد از کل کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی شبکه شاپرک را شامل شده است. عدد فوق نسبت به رقم مشابه در شهریور ماه ۱۳/۸۶ درصد کمتر شده است. جدول زیر سهم تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی از کارتخوان‌های فعال سیستمی هر شرکت را ارائه می‌دهد.

جدول ۱۸-۴ سهم تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش هر شرکت از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی آن - مهر ۹۹

نام شرکت	سهم مجموع تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی هر شرکت		اختلاف
	شهریور ۹۹	مهر ۹۹	
آسان پرداخت پرشین	۱۸/۴۸٪	۷/۶۷٪	-۱۰/۸۱٪
الکترونیک کارت دماوند	۲۱/۴۸٪	۱۲/۹۴٪	-۸/۵۴٪
به پرداخت ملت	۲۷/۷۰٪	۲۰/۳۳٪	-۷/۳۷٪
پرداخت الکترونیک سداد	۲۷/۹۲٪	۱۴/۷۶٪	-۱۳/۱۶٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۲۵/۶۴٪	۱۴/۲۰٪	-۱۱/۴۴٪
پرداخت الکترونیک سامان	۲۶/۳۷٪	۱۰/۵۱٪	-۱۵/۸۶٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۱۵/۰۴٪	۵/۳۸٪	-۹/۶۵٪
پرداخت نوین آراین	۳۳/۹۴٪	۲۰/۱۹٪	-۱۳/۷۵٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۴۵/۶۸٪	۱۸/۹۲٪	-۲۶/۷۶٪
سایان کارت	۳۷/۱۲٪	۱۵/۳۳٪	-۲۱/۸۰٪
فن آوا کارت	۳۶/۷۰٪	۲۸/۲۵٪	-۸/۴۵٪
کارت اعتباری ایران کیش	۳۵/۵۵٪	۲۴/۰۳٪	-۱۱/۵۲٪
مجموع	۳۱/۵۳٪	۱۷/۶۷٪	-۱۳/۸۶٪

* هر چه این شاخص کمتر باشد، نشان‌دهنده آن است که شرکت عملکرد بهتری به نسبت سایر شرکت‌ها داشته است. لذا در این جدول بر خلاف غالب جدول‌ها، کمترین میزان شاخص به صورت **Bold** نمایش داده شده است.

بسته به جهت و میزان سرعت تغییرات هر یک از دو مولفه‌ی تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش و تعداد کارتخوان‌های فعال سیستمی در هر شرکت PSP، عدد شاخص مذکور تحت تاثیر قرار گرفته است. بیشترین تغییر مربوط به سهم تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش از کارتخوان‌های فعال سیستمی با کاهشی معادل با ۲۶/۷۶ درصد، در شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" مشاهده شده است. شرکت "فن آوا کارت" با عددی برابر با ۲۸/۲۵ درصد بالاترین رقم شاخص را نشان می‌دهد. در مقابل آن تنها ۵/۳۸ درصد از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی شرکت "پرداخت الکترونیک سپهر" را کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی آن شامل می‌شوند.

**بررسی وضعیت بانک‌های
صادرکننده و پذیرنده**

۵- بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده

در این بخش از گزارش برای داشتن درک بهتری از روند کاری بانک‌های کشور، به بررسی سهم بازار پذیرندگی و صادرکنندگی در بانک‌های^{۲۷} پذیرنده^{۲۸} و صادرکننده^{۲۹} در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی پرداخته می‌شود.

۵-۱- سهم بازار پذیرندگی

در این بخش، سهم بازار هریک از بانک‌های پذیرنده از لحاظ تعداد و مبلغ تراکنش‌های کارتی شبکه‌ی شاپرک مورد بررسی قرار گرفته و همچنین سهم هر یک از آن‌ها نیز به تفکیک ابزارهای پذیرش محاسبه شده است.

^{۲۷} در کل گزارش منظور از بانک‌ها، بانک‌ها و موسسات مالی و اعتباری مجاز می‌باشد.

^{۲۸} بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است.

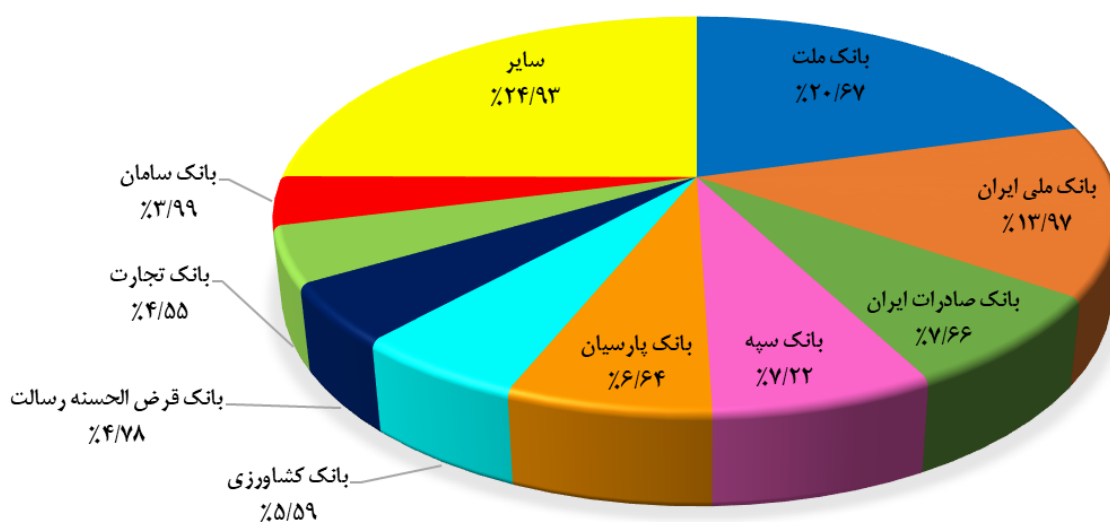
^{۲۹} بانکی است که کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید.

۱-۱-۵- سهم بازار هر یک از بانک‌های پذیرنده از تعداد و مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت

این شاخص گستره فعالیت هر یک از بانک‌ها در پذیرش تعداد و مبلغ تراکنش‌های پشتیبانی شده در شبکه شاپرک را نشان می‌دهد.

شکل ۱-۵ سهم تعدادی هر یک از بانک‌های پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت در مهرماه ۹۹ را نشان می‌دهد. همانگونه که مشاهده می‌گردد، در نمودارهای مربوطه تنها نه بانک نخست با بالاترین سهم تعدادی و مبلغی در شبکه پرداخت آورده شده‌اند و بقیه بانک‌ها در نمودار تحت عنوان سایر آمده‌اند.

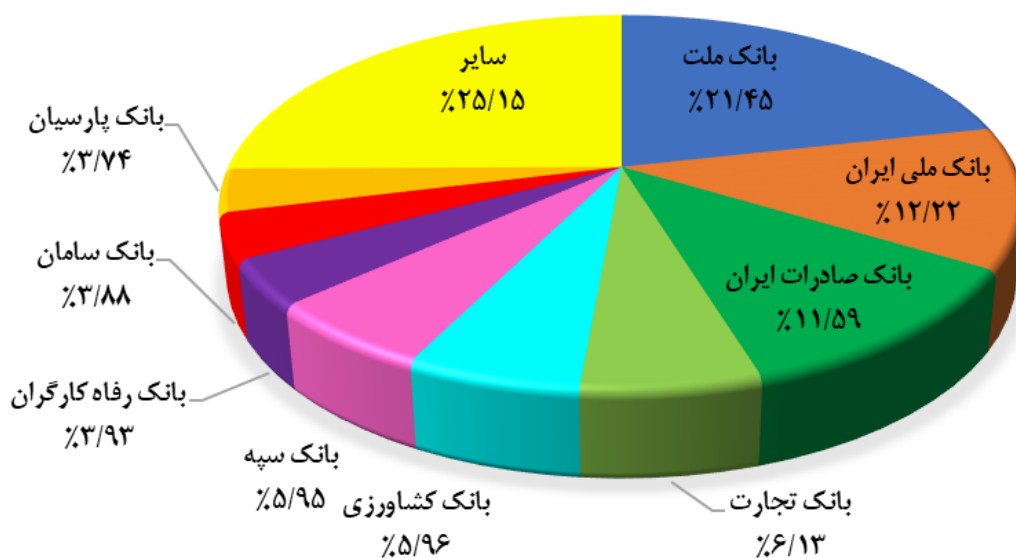
سهم تعدادی

۱-۵ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل تراکنش‌های مهرماه ۱۳۹۹

همچنین در ۱-۵ سهم مبلغی هر یک از بانک‌های پذیرنده از کل جمع مبلغ تراکنش‌های صنعت پرداخت در مهرماه ۹۹ را نشان می‌دهد.

سهم مبلغی

شکل ۵-۲ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت - مهر ۱۳۹۹

از دو شکل بالا ملاحظه می‌شود که "بانک ملت" با سهم ۲۰/۶۷ درصدی از تعداد تراکنش‌ها و سهم ۲۱/۴۵ درصدی از مبلغ تراکنش‌ها، همچنان با اختلاف زیاد، بالاترین سهم از پذیرش تراکنش‌های بازار را به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست در بین تمام بانک‌های پذیرنده قرار گرفته است.

۵-۱-۲- سهم تعدادی و مبلغی بانک‌های پذیرنده از کل بازار

تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش

این شاخص، منجر به شناخت حوزه فعالیت و نحوه‌ی بازاریابی هر یک از بانک‌ها به منظور پذیرش وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی در هر یک از ابزارهای پذیرش می‌شود. ذکر این نکته ضروری است

که در محاسبه شاخص فوق، آمار تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ازای تمامی بانک‌های پذیرنده در کارت‌خوان‌های چندشبایی^{۳۰} نیز در نظر گرفته می‌شود.

سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های هر یک از بانک‌های پذیرنده از بازار ابزارهای پذیرش برای مهر ماه ۹۹ در جدول ۵-۱ ارائه شده است.

جدول ۵-۱ سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - مهر ۱۳۹۹

ردیف	بانک پذیرنده	سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش			سهم هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش		
		کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی
۱	بانک اقتصاد نوین	۱/۲۸٪	۲/۳۶٪	۱۶/۷۳٪	۱/۳۹٪	۱/۳۱٪	۱۴/۱۳٪
۲	بانک انصار	۱/۶۶٪	۱/۲۹٪	۰/۰۳٪	۱/۸۰٪	۰/۳۰٪	۰/۱۲٪
۳	بانک ایران زمین	۰/۶۵٪	۰/۹۰٪	۰/۰۰٪	۰/۷۱٪	۰/۶۵٪	۰/۰۰٪
۴	بانک آینده	۱/۵۹٪	۳/۹۱٪	۲۵/۰۵٪	۱/۶۷٪	۳/۹۵٪	۲۴/۱۵٪
۵	بانک پارسیان	۵/۳۴٪	۲۲/۰۴٪	۱۴/۲۷٪	۲/۹۱٪	۱۰/۵۹٪	۲۴/۰۸٪
۶	بانک پاسارگاد	۳/۵۸٪	۳/۱۶٪	۰/۰۰٪	۳/۰۴٪	۳/۵۰٪	۰/۰۱٪
۷	بانک تجارت	۵/۰۱٪	۰/۴۹٪	۰/۰۰٪	۶/۱۵٪	۶/۰۰٪	۰/۰۱٪
۸	بانک توسعه تعاون	۰/۸۴٪	۰/۰۴٪	۰/۰۱٪	۰/۹۶٪	۰/۲۳٪	۰/۰۵٪
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۱۰	بانک خاورمیانه	۰/۰۵٪	۳/۰۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۹٪	۱۱/۴۳٪	۰/۰۰٪
۱۱	بانک دی	۰/۳۶٪	۰/۰۷٪	۰/۰۰٪	۰/۳۷٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪
۱۲	بانک رفاه کارگران	۴/۰۱٪	۰/۹۱٪	۰/۰۳٪	۴/۱۸٪	۱/۷۷٪	۰/۲۵٪
۱۳	بانک سامان	۴/۰۸٪	۵/۲۵٪	۰/۲۹٪	۲/۹۶٪	۱۱/۹۴٪	۱/۰۲٪

^{۳۰} منظور از لفظ چندشبایی، تعریف و اتصال بیش از یک شماره شبا به ابزار پذیرش است.

ردیف	بانک پذیرنده	سهام هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش			سهام هر بانک پذیرنده از کل تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش		
		کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی
۱۴	بانک سپه	۷/۳۰٪	۱۰/۹۶٪	۰/۰۳٪	۶/۵۰٪	۱/۲۹٪	۰/۰۲٪
۱۵	بانک سپه - حکمت سابق	۰/۱۹٪	۲/۳۰٪	۰/۳۴٪	۰/۱۹٪	۰/۶۶٪	۱/۴۲٪
۱۶	بانک سپه - قوامین سابق	۱/۱۱٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۱/۵۴٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪
۱۷	بانک سپه - مهراقتصاد سابق	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۶٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۱۸	بانک سپه - کوثر سابق	۰/۳۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۲۴٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۱۹	بانک سرمایه	۰/۲۴٪	۰/۰۶٪	۰/۰۷٪	۰/۴۱٪	۰/۰۳٪	۰/۱۲٪
۲۰	بانک سینا	۰/۶۴٪	۰/۱۲٪	۰/۰۲٪	۰/۷۸٪	۰/۰۵٪	۰/۰۲٪
۲۱	بانک شهر	۰/۸۹٪	۰/۲۸٪	۰/۰۰٪	۰/۸۳٪	۴/۱۴٪	۰/۰۱٪
۲۲	بانک صادرات ایران	۸/۲۷٪	۰/۶۵٪	۳/۶۳٪	۱۲/۳۶٪	۵/۰۶٪	۲/۴۴٪
۲۳	بانک صنعت و معدن	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۶٪	۰/۱۷٪	۰/۰۰٪
۲۴	بانک قرض الحسنه رسالت	۵/۲۶٪	۰/۴۷٪	۰/۰۱٪	۳/۳۵٪	۰/۰۹٪	۰/۰۲٪
۲۵	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۱/۹۸٪	۰/۰۸٪	۰/۰۰٪	۱/۹۰٪	۰/۰۵٪	۰/۰۰٪
۲۶	بانک کارآفرین	۰/۱۳٪	۰/۴۴٪	۰/۰۰٪	۰/۲۶٪	۰/۳۵٪	۰/۰۰٪
۲۷	بانک کشاورزی	۵/۸۸٪	۴/۸۲٪	۰/۱۳٪	۶/۵۳٪	۱/۱۶٪	۰/۲۱٪
۲۸	بانک گردشگری	۰/۵۱٪	۰/۰۵٪	۰/۰۰٪	۰/۵۵٪	۰/۲۴٪	۰/۰۰٪
۲۹	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۴۷٪	۰/۶۸٪	۰/۰۰٪	۰/۵۳٪	۰/۹۷٪	۰/۰۰٪
۳۰	بانک مسکن	۱/۲۷٪	۰/۲۰٪	۰/۰۲٪	۱/۳۶٪	۲/۲۳٪	۰/۰۱٪
۳۱	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۲	بانک ملت	۲۰/۴۲٪	۱۷/۷۵٪	۳۰/۴۵٪	۲۰/۸۱٪	۲۷/۰۲٪	۲۵/۴۹٪
۳۳	بانک ملی ایران	۱۳/۹۶٪	۱۷/۶۱٪	۸/۸۸٪	۱۳/۰۹٪	۴/۷۰٪	۶/۴۳٪
۳۴	شرکت دولتی پست بانک	۱/۶۹٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪	۱/۵۳٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪
۳۵	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۲٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪
۳۶	موسسه اعتباری ملل	۰/۵۵٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۵۳٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪

ردیف	بانک پذیرنده	سهم هر بانک پذیرنده از کل تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش			سهم هر بانک پذیرنده از کل تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش		
		کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی
۳۷	موسسه اعتباری نور	۰/۳۸٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۳۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪

همانگونه که در جدول ۵-۱ مشاهده می‌گردد در بررسی این شاخص به ترتیب:

- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های بانک‌های "ملت"، "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "سپه"
- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به بانک‌های "پارسیان"، "ملت"، "ملی ایران" و "سپه"
- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به بانک‌های "ملت"، "آینده"، "اقتصاد نوین" و "پارسیان"
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های بانک‌های "ملت"، "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "کشاورزی"
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به بانک‌های "ملت"، "سامان"، "خاورمیانه" و "پارسیان"
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به بانک‌های "ملت"، "آینده"، "پارسیان" و "اقتصاد نوین"

تعلق گرفته و این بانک‌ها به ترتیب در مکان‌های اول تا چهارم جای گرفته‌اند.

۳-۱-۵- سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده

در این بخش از گزارش، طی شاخصی سهم تعدادی و مبلغی هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های همان بانک برای هر یک از ابزارهای پذیرش مورد بررسی و محاسبه قرار گرفته است. این شاخص می‌تواند دید وسیعی از سهم و کارایی هر ابزار از تعداد کل تراکنش‌های صورت گرفته برای هر بانک پذیرنده را فراهم و زمینه تحلیل و برنامه‌ریزی را برای آن بانک ایجاد نماید.

جدول ۲-۵ سهم تعدادی و مبلغی هر ابزار پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده را به تفکیک بانک‌ها در شبکه پرداخت کشور نشان می‌دهد.

جدول ۲-۵ سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده - مهر ۱۳۹۹

ردیف	بانک پذیرنده	سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده					
		کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی
۱	بانک اقتصاد نوین	۵۹/۱۸٪	۶/۸۶٪	۳۳/۹۶٪	۸۸/۴۷٪	۹/۵۵٪	۱/۹۸٪
۲	بانک انصار	۹۵/۳۰٪	۴/۶۳٪	۰/۰۷٪	۹۸/۱۱٪	۱/۸۸٪	۰/۰۱٪
۳	بانک ایران زمین	۹۲/۰۴٪	۷/۹۶٪	۰/۰۰٪	۹۰/۴۲٪	۹/۵۸٪	۰/۰۰٪
۴	بانک آینده	۵۴/۲۷٪	۸/۳۵٪	۳۷/۳۸٪	۷۶/۷۰٪	۲۰/۸۴٪	۲/۴۵٪
۵	بانک پارسیان	۷۲/۶۹٪	۱۸/۸۰٪	۸/۵۱٪	۶۹/۶۴٪	۲۹/۰۹٪	۱/۲۷٪
۶	بانک پاسارگاد	۹۴/۷۶٪	۵/۲۳٪	۰/۰۰٪	۸۸/۳۵٪	۱۱/۶۵٪	۰/۰۰٪
۷	بانک تجارت	۹۹/۳۸٪	۰/۶۱٪	۰/۰۰٪	۸۹/۹۴٪	۱۰/۰۶٪	۰/۰۰٪
۸	بانک توسعه تعاون	۹۹/۶۱٪	۰/۳۳٪	۰/۰۶٪	۹۷/۲۷٪	۲/۷۲٪	۰/۰۱٪
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۹۹/۶۰٪	۰/۴۰٪	۰/۰۰٪	۹۹/۷۶٪	۰/۲۴٪	۰/۰۰٪
۱۰	بانک خاورمیانه	۱۹/۵۳٪	۸۰/۴۷٪	۰/۰۰٪	۶/۷۴٪	۹۳/۲۶٪	۰/۰۰٪
۱۱	بانک دی	۹۸/۷۹٪	۱/۲۱٪	۰/۰۰٪	۹۸/۸۸٪	۱/۱۲٪	۰/۰۰٪
۱۲	بانک رفاه کارگران	۹۸/۵۶٪	۱/۴۱٪	۰/۰۴٪	۹۵/۳۶٪	۴/۶۳٪	۰/۰۱٪
۱۳	بانک سامان	۹۲/۲۷٪	۷/۴۵٪	۰/۲۸٪	۶۸/۳۴٪	۳۱/۶۰٪	۰/۰۵٪
۱۴	بانک سپه	۹۱/۳۹٪	۸/۶۰٪	۰/۰۱٪	۹۷/۷۷٪	۲/۲۳٪	۰/۰۰٪
۱۵	بانک سپه - حکمت سابق	۵۴/۷۳٪	۴۰/۹۸٪	۴/۲۹٪	۷۰/۵۰٪	۲۸/۳۲٪	۱/۱۸٪
۱۶	بانک سپه - قوامین سابق	۹۹/۸۸٪	۰/۱۲٪	۰/۰۰٪	۹۹/۷۵٪	۰/۲۵٪	۰/۰۰٪

ردیف	بانک پذیرنده	سهیم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده			سهیم مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده		
		کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	موبایلی	کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	موبایلی
۱۷	بانک سپه - مهر اقتصاد سابق	۱۰۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۱۰۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۱۸	بانک سپه - کوثر سابق	۹۹/۹۹٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۹۹/۹۹٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪
۱۹	بانک سرمایه	۹۷/۳۲٪	۱/۴۰٪	۱/۲۹٪	۹۹/۱۴٪	۰/۷۹٪	۰/۰۷٪
۲۰	بانک سینا	۹۸/۷۳٪	۱/۱۶٪	۰/۱۱٪	۹۹/۳۱٪	۰/۶۸٪	۰/۰۱٪
۲۱	بانک شهر	۹۸/۰۲٪	۱/۹۶٪	۰/۰۲٪	۶۳/۶۵٪	۳۶/۳۴٪	۰/۰۰٪
۲۲	بانک صادرات ایران	۹۷/۶۴٪	۰/۴۸٪	۱/۸۷٪	۹۵/۴۸٪	۴/۴۸٪	۰/۰۴٪
۲۳	بانک صنعت و معدن	۹۹/۰۱٪	۰/۹۹٪	۰/۰۰٪	۷۶/۰۰٪	۲۴/۰۰٪	۰/۰۰٪
۲۴	بانک قرض الحسنه رسالت	۹۹/۴۴٪	۰/۵۵٪	۰/۰۱٪	۹۹/۶۸٪	۰/۳۱٪	۰/۰۰٪
۲۵	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۹۹/۷۴٪	۰/۲۶٪	۰/۰۱٪	۹۹/۷۰٪	۰/۳۰٪	۰/۰۰٪
۲۶	بانک کارآفرین	۸۲/۶۳٪	۱۷/۳۷٪	۰/۰۰٪	۸۶/۵۶٪	۱۳/۴۴٪	۰/۰۰٪
۲۷	بانک کشاورزی	۹۵/۰۳٪	۴/۸۸٪	۰/۰۹٪	۹۷/۹۹٪	۲/۰۱٪	۰/۰۱٪
۲۸	بانک گردشگری	۹۹/۳۶٪	۰/۶۲٪	۰/۰۳٪	۹۵/۲۷٪	۴/۷۳٪	۰/۰۰٪
۲۹	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۹۱/۵۸٪	۸/۴۰٪	۰/۰۲٪	۸۲/۷۸٪	۱۷/۲۲٪	۰/۰۰٪
۳۰	بانک مسکن	۹۸/۹۵٪	۰/۹۸٪	۰/۰۷٪	۸۴/۲۰٪	۱۵/۸۰٪	۰/۰۰٪
۳۱	بانک مشترک ایران - ونروثلا	۳۸/۴۶٪	۶۱/۵۴٪	۰/۰۰٪	۹۲/۰۰٪	۸/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۲	بانک ملت	۸۹/۳۰٪	۴/۸۶٪	۵/۸۳٪	۸۶/۸۳٪	۱۲/۹۳٪	۰/۲۴٪
۳۳	بانک ملی ایران	۹۰/۳۴٪	۷/۱۴٪	۲/۵۲٪	۹۵/۹۴٪	۳/۹۵٪	۰/۱۰٪
۳۴	شرکت دولتی پست بانک	۹۹/۸۶٪	۰/۱۴٪	۰/۰۰٪	۹۹/۹۰٪	۰/۱۰٪	۰/۰۰٪
۳۵	موسسه اعتباری توسعه	۹۶/۶۰٪	۳/۴۰٪	۰/۰۰٪	۸۲/۵۷٪	۱۷/۴۳٪	۰/۰۰٪
۳۶	موسسه اعتباری ملل	۹۹/۹۵٪	۰/۰۵٪	۰/۰۰٪	۹۹/۷۵٪	۰/۲۵٪	۰/۰۰٪
۳۷	موسسه اعتباری نور	۱۰۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۱۰۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪

همانگونه که مشاهده می‌گردد:

- بالاترین سهم تعدادی از پذیرش تراکنش‌های هر بانک پذیرنده در خصوص ابزار پذیرش موبایلی در مهر ماه ۹۹ در تراکنش‌های بانک‌های کشور به بانک "آینده" تعلق گرفته است. پس از آن بانک‌های "بانک اقتصاد نوین"، "پارسیان" و "ملت" در مکان‌های دوم تا چهارم قرار گرفته‌اند.
 - بالاترین سهم تعدادی از پذیرش تراکنش‌های بانک‌های پذیرنده در خصوص ابزار پذیرش اینترنتی در مهر ماه ۹۹ در تراکنش‌های بانک‌ها، با اختلاف خیلی زیاد با دیگر بانک‌های کشور به بانک "خاورمیانه" تعلق گرفته است. بعد از بانک "خاورمیانه"، بانک‌های "ایران-ونزئلا"، "سپه-حکمت سابق"، "پارسیان" و "کارآفرین" به ترتیب در مکان‌های دوم تا چهارم قرار گرفته‌اند.
- این درحالیست که طی بررسی‌های انجام شده مشخص می‌گردد که در مهر ماه بانک‌های "آینده" و "خاورمیانه" در کل به ترتیب ۲/۳۹ و ۰/۲۸ درصد تعداد تراکنش‌های کارتی شبکه پرداخت کشور را در دست داشته‌اند که همانگونه که مشاهده می‌گردد، ارقام متعلق به بانک‌های "آینده" و "خاورمیانه" در مقابل کل تعداد تراکنش‌های کارتی در شبکه پرداخت سهم بسیار ناچیزی بوده است.
- کلیه این موارد در حالی است که در سایر بانک‌های کشور بیشترین پذیرش تراکنش از طریق ابزار کارتخوان فروشنده بوده و نیز بیشترین سهم از مبالغ تراکنش‌ها توسط ابزارهای کارتخوان فروشنده‌ای جذب هر بانک شده است.

۵-۱-۴- اندازه‌گیری تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها

همانند آنچه در بخش ۴-۱-۴ معرفی شد، با اندازه‌گیری میزان تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها، می‌توان میزان رقابت و انحصار در آن بازار را بررسی نمود. هرچه میزان شاخص تمرکز، عدد کمتری باشد، بازار رقابتی‌تر و هر چه شاخص تمرکز عدد بیشتری باشد، بازار به انحصار نزدیک‌تر خواهد بود. در این قسمت نیز وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی بانک‌ها در نقش پذیرندگی تراکنش‌ها با استفاده از شاخص هرfindال-هیرشمن سنجیده و بررسی می‌شود.

در جدول ۵-۳ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک، به ازای هر سه ابزار پذیرش محاسبه شده است.

جدول ۵-۳ محاسبه شاخص هرfindال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - مهر ۱۳۹۹

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارتخوان فروشگاهی		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
		S_i	2S_i	S_i	2S_i	S_i	2S_i
۱	بانک اقتصاد نوین	۱	۲	۲	۶	۱۷	۲۸۰
۲	بانک انصار	۲	۳	۱	۲	۰	۰
۳	بانک ایران زمین	۱	۰	۱	۱	۰	۰
۴	بانک آینده	۲	۳	۴	۱۵	۲۵	۶۲۷
۵	بانک پارسیان	۵	۲۸	۲۲	۴۸۶	۱۴	۲۰۴
۶	بانک پاسارگاد	۴	۱۳	۳	۱۰	۰	۰
۷	بانک تجارت	۵	۲۵	۰	۰	۰	۰
۸	بانک توسعه تعاون	۱	۱	۰	۰	۰	۰
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۰	بانک خاورمیانه	۰	۰	۳	۹	۰	۰
۱۱	بانک دی	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۲	بانک رفاه کارگران	۴	۱۶	۱	۱	۰	۰
۱۳	بانک سامان	۴	۱۷	۵	۲۸	۰	۰
۱۴	بانک سپه	۷	۵۳	۱۱	۱۲۰	۰	۰
۱۵	بانک سپه - حکمت سابق	۰	۰	۲	۵	۰	۰
۱۶	بانک سپه - قوامین سابق	۱	۱	۰	۰	۰	۰
۱۷	بانک سپه - مهراقتصاد سابق	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۸	بانک سپه - کوثر سابق	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۹	بانک سرمایه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۰	بانک سینا	۱	۰	۰	۰	۰	۰
۲۱	بانک شهر	۱	۱	۰	۰	۰	۰
۲۲	بانک صادرات ایران	۸	۶۸	۱	۰	۴	۱۳
۲۳	بانک صنعت و معدن	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۴	بانک قرض الحسنه رسالت	۵	۲۸	۰	۰	۰	۰
۲۵	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۲	۴	۰	۰	۰	۰
۲۶	بانک کارآفرین	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۷	بانک کشاورزی	۶	۳۵	۵	۲۳	۰	۰

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارتخوان فروشگاه		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
		S_i	$\sum S_i$	S_i	$\sum S_i$	S_i	$\sum S_i$
۲۸	بانک گردشگری	۱	۰	۰	۰	۰	۰
۲۹	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰	۰	۱	۰	۰	۰
۳۰	بانک مسکن	۱	۲	۰	۰	۰	۰
۳۱	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳۲	بانک ملت	۲۰	۴۱۷	۱۸	۳۱۵	۳۰	۹۲۷
۳۳	بانک ملی ایران	۱۴	۱۹۵	۱۸	۳۱۰	۹	۷۹
۳۴	شرکت دولتی پست بانک	۲	۳	۰	۰	۰	۰
۳۵	موسسه اعتباری توسعه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳۶	موسسه اعتباری ملل	۱	۰	۰	۰	۰	۰
۳۷	موسسه اعتباری نور	۰	۰	۰	۰	۰	۰
	شاخص هرفیندال - هیرشمن		۹۱۵		۱,۳۳۲		۲,۱۳۰

ملاحظه می‌شود که در مهر ۱۳۹۹، شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها برای ابزار پذیرش موبایلی عدد ۲,۱۳۰ به دست آمده است (بالاتر از ۱۸۰۰) که با توجه به جدول ۴-۴ و سهم هر بانک پذیرنده از تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش، نشان‌دهنده تمرکز بالا در بازار ابزار پذیرش موبایلی است؛ به این معنا که در بازار ابزار پذیرش موبایلی تعداد بسیار کمی از بانک‌ها سهم قابل توجهی از پذیرش تراکنش‌های بازار را در اختیار گرفته‌اند. برای این شاخص در بازار ابزار پذیرش اینترنتی ۱,۳۳۲ حاصل شده است (بین ۱۰۰۰ تا ۱۸۰۰) که با توجه به اطلاعات جدول ۴-۴، این رقم مبین وجود تمرکز ملایم در بازار این ابزار بین بانک‌های پذیرنده می‌باشد. لذا سایر بانک‌های پذیرنده در بازار این ابزار نسبت به بازار ابزار پذیرش موبایلی سهم بالاتر و قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. مقدار این شاخص در بازار ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های ۹۱۵ حاصل شده است (کمتر از ۱۰۰۰) که با توجه به اطلاعات جدول ۴-۴، این رقم مبین وجود تمرکز رقابتی در بازار این ابزار بین بانک‌های پذیرنده شده است. در جدول ۴-۵ میزان نرخ رشد شاخص هرفیندال - هیرشمن برای بازار بانک‌های پذیرنده در مهر ماه ۹۹ نسبت به شهریور ماه ۹۹ محاسبه شده و ارائه گردیده است.

جدول ۴-۵ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده-مهر و شهریور ۹۹

HHI	کارتخوان فروشگاه‌های			ابزار پذیرش اینترنتی			ابزار پذیرش موبایلی		
	شهریور	مهر	اختلاف	شهریور	مهر	اختلاف	شهریور	مهر	اختلاف
شاخص H-H	۹۳۴	۹۱۵	-۲/۰۲٪	۱,۲۶۴	۱,۳۳۲	۵/۳۸٪	۲,۱۳۳	۲,۱۳۰	-۰/۱۶٪

با توجه به اطلاعات جدول فوق ملاحظه می‌شود که میزان شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های کارت، در دو حوزه ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های و موبایلی رشد منفی داشته است.

۲-۵- سهم بازار صادرکنندگی

در این قسمت به بررسی سهم بازار صادرکنندگی بانک‌ها پرداخته می‌شود. برای این منظور ابتدا آماری از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک^{۳۱} ارائه شده و سپس سهم بازار هر یک از بانک‌های صادرکننده کارت تراکنش‌دار از مجموع کارت‌ها و نیز به تفکیک انواع کارت‌های بانکی محاسبه می‌گردد.

^{۳۱} کارت‌هایی که در دوره مورد بررسی حداقل یک تراکنش در سوییچ شاپرک داشته باشند. در این تعریف تعداد تراکنش‌های کارت‌ها اهمیتی نداشته و هر کارتی با تراکنش بیش از یک عدد، تنها یک مرتبه در آمار لحاظ می‌گردد.

۱-۲-۵- تعداد کل هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در

سوئیچ شاپرک

کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سوئیچ شاپرک به لحاظ کاربری در سه دسته کارت برداشت (بدهی)^{۳۲}، کارت اعتباری^{۳۳} و کارت پیش‌پرداخته^{۳۴} یا بی‌نام (کارت هدیه و بن کارت) طبقه‌بندی می‌شوند.

در مهر ماه ۱۳۹۹، تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در سوئیچ شاپرک مجموعاً ۱۱۱،۱۹۹،۵۰۶ بوده است که بیشترین تعداد آن با ۱۰۷،۱۸۲،۸۶۹ عدد و سهم تعدادی ۹۶/۳۹ درصدی متعلق به کارت برداشت و کمترین تعداد آن ۱۹۲،۶۹۳ عدد و سهم ۰/۱۷ درصدی متعلق به کارت اعتباری بوده است. این اطلاعات در جدول ۵-۵ ارائه شده است.

جدول ۵-۵ مقایسه تعداد و سهم هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - مهر ۱۳۹۹

ماه	شاخص	تعداد کارت هدیه و بن کارت	تعداد کارت اعتباری	تعداد کارت برداشت	مجموع
۹۹۰۶	تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار	۳،۹۷۸،۷۲۰	۲۰۶،۵۳۵	۱۰۸،۰۳۵،۸۱۰	۱۱۲،۲۲۱،۰۶۵
	سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از کل کارت‌های تراکنش‌دار	۳/۵۵٪	۰/۱۸٪	۹۶/۲۷٪	-
۹۹۰۷	تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار	۳،۸۲۳،۹۴۴	۱۹۲،۶۹۳	۱۰۷،۱۸۲،۸۶۹	۱۱۱،۱۹۹،۵۰۶
	سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از کل کارت‌های تراکنش‌دار	۳/۴۴٪	۰/۱۷٪	۹۶/۳۹٪	-
	رشد تعداد کارت بانکی تراکنش‌دار	-۳/۸۹٪	-۶/۷۰٪	-۰/۷۹٪	-۰/۹۱٪

Debit card ^{۳۲}

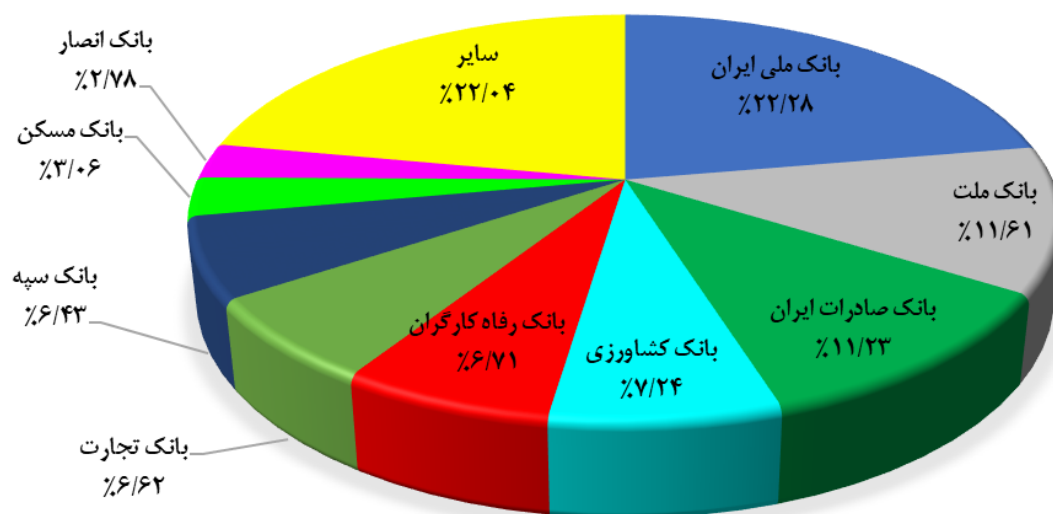
Credit card ^{۳۳}

Prepaid ^{۳۴}

همانگونه که در جدول فوق ملاحظه می‌شود، تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در مهر ماه ۹۹ نسبت به شهریور ماه ۹۹، نرخ رشد منفی معادل ۰/۹۱ درصد داشته است. همانگونه که در جدول ۵-۵ مشخص است، نرخ رشد در هر سه دسته کارت اعتباری و کارت برداشت کارت هدیه و بن کارت منفی بوده است.

۵-۲-۲- سهم بانک‌های صادرکننده از کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار

طی مهر ماه ۹۹ تعداد کارت‌های دارای حداقل یک تراکنش، متعلق به تعداد ۳۷ بانک صادرکننده بوده که سهم تعدادی کارت‌های این بانک‌ها از تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شکل ۵-۳ ترسیم شده است.

شکل ۵-۳ سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک - مهر ۱۳۹۹

ملاحظه می‌شود که در مهر ماه ۹۹ بانک‌های "ملی ایران"، "ملت" و "صادرات ایران" دارای بیشترین سهم از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک بوده‌اند. همانگونه که مشاهده می‌گردد در نمودار بالا

تنها نه بانک با سهم تعدادی بالاتر از کل تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار آورده شده‌اند و بقیه بانک‌ها در نمودار تحت عنوان سایر آمده‌اند.

۳-۲-۵ سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار

سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت بانکی تراکنش‌دار برای مهر ماه سال ۱۳۹۹ در جدول ۵-۶ ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در این ماه بیشترین کارت اعتباری تراکنش‌دار متعلق به بانک‌های "ملی ایران"، "ملت"، "صادرات ایران" و "سپه"؛ بیشترین کارت برداشت تراکنش‌دار به ترتیب متعلق به بانک‌های "ملی ایران"، "ملت"، "صادرات ایران" و "کشاورزی" و بیشترین کارت هدیه و بن کارت تراکنش‌دار متعلق به بانک‌های "ملی ایران"، "پارسیان"، "ملت" و "صادرات ایران" بوده است.

جدول ۵-۶ سهم هر بانک صادرکننده از تعداد هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - مهر ۱۳۹۹

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم از کل کارت اعتباری	سهم از کل کارت برداشت	سهم از کل کارت هدیه و بن کارت
۱	بانک اقتصاد نوین	۱/۲۸٪	۰/۹۰٪	۱/۵۳٪
۲	بانک انصار	۰/۲۱٪	۲/۸۴٪	۱/۴۰٪
۳	بانک ایران زمین	۰/۰۴٪	۰/۴۵٪	۰/۶۰٪
۴	بانک آینده	۰/۰۱٪	۱/۴۵٪	۳/۵۳٪
۵	بانک پارسیان	۰/۰۱٪	۱/۵۴٪	۱۵/۵۲٪
۶	بانک پاسارگاد	۰/۲۳٪	۲/۰۹٪	۳/۵۳٪
۷	بانک تجارت	۷/۶۵٪	۶/۶۹٪	۴/۶۲٪
۸	بانک توسعه تعاون	۱/۹۸٪	۰/۹۳٪	۰/۶۶٪
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪
۱۰	بانک خاورمیانه	۰/۱۶٪	۰/۰۱٪	۰/۰۴٪
۱۱	بانک دی	۰/۸۵٪	۰/۴۸٪	۰/۳۲٪
۱۲	بانک رفاه کارگران	۰/۰۰٪	۶/۷۷٪	۵/۲۵٪

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم از کل کارت اعتباری	سهم از کل کارت برداشت	سهم از کل کارت هدیه و بن کارت
۱۳	بانک سامان	۳/۷۳٪	۰/۹۱٪	۶/۱۶٪
۱۴	بانک سپه	۱۰/۳۳٪	۶/۵۴٪	۳/۱۴٪
۱۵	بانک سپه - حکمت سابق	۰/۰۳٪	۰/۳۲٪	۰/۴۴٪
۱۶	بانک سپه - قوامین سابق	۰/۰۰٪	۱/۷۰٪	۰/۸۵٪
۱۷	بانک سپه - مهر اقتصاد سابق	۰/۰۰٪	۰/۳۸٪	۰/۰۷٪
۱۸	بانک سپه - کوثر سابق	۱/۲۹٪	۰/۸۴٪	۱/۳۹٪
۱۹	بانک سرمایه	۰/۰۰٪	۰/۲۲٪	۰/۴۴٪
۲۰	بانک سینا	۱/۰۹٪	۰/۶۵٪	۲/۶۱٪
۲۱	بانک شهر	۰/۳۴٪	۱/۵۸٪	۳/۹۸٪
۲۲	بانک صادرات ایران	۱۰/۷۸٪	۱۱/۴۰٪	۶/۴۹٪
۲۳	بانک صنعت و معدن	۰/۲۶٪	۰/۰۳٪	۰/۰۶٪
۲۴	بانک قرض الحسنه رسالت	۰/۰۰٪	۱/۵۹٪	۰/۸۸٪
۲۵	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰/۰۰٪	۱/۵۸٪	۱/۶۶٪
۲۶	بانک کارآفرین	۰/۰۰٪	۰/۱۰٪	۰/۳۵٪
۲۷	بانک کشاورزی	۰/۰۰٪	۷/۳۹٪	۳/۴۷٪
۲۸	بانک گردشگری	۰/۳۱٪	۰/۲۵٪	۰/۲۶٪
۲۹	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۲٪
۳۰	بانک مسکن	۰/۰۰٪	۳/۱۳٪	۱/۲۹٪
۳۱	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۲	بانک ملت	۲۳/۵۷٪	۱۱/۵۵٪	۱۲/۷۳٪
۳۳	بانک ملی ایران	۲۷/۸۳٪	۲۲/۵۱٪	۱۵/۵۳٪
۳۴	شرکت دولتی پست بانک	۶/۷۷٪	۲/۶۱٪	۰/۳۸٪
۳۵	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪
۳۶	موسسه اعتباری ملل	۰/۵۰٪	۰/۲۷٪	۰/۱۳٪
۳۷	موسسه اعتباری نور	۰/۸۳٪	۰/۳۰٪	۰/۶۵٪

ملاحظه می‌شود در این ماه، بیشترین سهم از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از نوع کارت برداشت با ۲۲/۵۱ درصد متعلق به بانک "ملی ایران"، از نوع کارت اعتباری با ۲۷/۸۳ درصد متعلق به بانک "ملت" و از نوع کارت هدیه و بن کارت با ۱۵/۵۳ درصد متعلق به بانک "ملی ایران" بوده است.

۵-۲-۴- سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های

بانکی تراکنش‌دار در همان بانک

در این بخش از گزارش برای داشتن تصویری از سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک برای مهر ماه ۹۹ اطلاعات مربوطه در جدول ۵-۷ ارائه شده است.

جدول ۵-۷ سهم هر دسته از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارت‌های بانک صادرکننده - مهر ۱۳۹۹

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم کارت اعتباری از تراکنش‌های بانک	سهم کارت برداشت از تراکنش‌های بانک	سهم کارت هدیه و بن کارت از تراکنش‌های بانک
۱	بانک اقتصاد نوین	۰/۲۴٪	۹۴/۰۵٪	۵/۷۱٪
۲	بانک انصار	۰/۰۱٪	۹۸/۲۶٪	۱/۷۳٪
۳	بانک ایران زمین	۰/۰۲٪	۹۵/۴۶٪	۴/۵۳٪
۴	بانک آینده	۰/۰۰٪	۹۱/۹۹٪	۸/۰۱٪
۵	بانک پارسیان	۰/۰۰٪	۷۳/۴۹٪	۲۶/۵۱٪
۶	بانک پاسارگاد	۰/۰۲٪	۹۴/۳۰٪	۵/۶۹٪
۷	بانک تجارت	۰/۲۰٪	۹۷/۴۰٪	۲/۴۰٪
۸	بانک توسعه تعاون	۰/۳۷٪	۹۷/۱۷٪	۲/۴۶٪
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰٪	۹۳/۵۱٪	۶/۴۹٪
۱۰	بانک خاورمیانه	۲/۱۱٪	۸۷/۰۹٪	۱۰/۸۱٪
۱۱	بانک دی	۰/۳۱٪	۹۷/۳۶٪	۲/۳۳٪
۱۲	بانک رفاه کارگران	۰/۰۰٪	۹۷/۳۱٪	۲/۶۹٪
۱۳	بانک سامان	۰/۵۹٪	۸۰/۰۸٪	۱۹/۳۳٪
۱۴	بانک سپه	۰/۲۸٪	۹۸/۰۵٪	۱/۶۸٪
۱۵	بانک سپه- حکمت سابق	۰/۰۱٪	۹۵/۲۷٪	۴/۷۱٪
۱۶	بانک سپه- قوامین سابق	۰/۰۰٪	۹۸/۲۵٪	۱/۷۵٪
۱۷	بانک سپه- مهراقتصاد سابق	۰/۰۰٪	۹۹/۳۵٪	۰/۶۵٪

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم کارت اعتباری از تراکنش‌های بانک	سهم کارت برداشت از تراکنش‌های بانک	سهم کارت هدیه و بن کارت از تراکنش‌های بانک
۱۸	بانک سپه - کوثر سابق	۰/۲۶٪	۹۴/۱۸٪	۵/۵۶٪
۱۹	بانک سرمایه	۰/۰۰٪	۹۳/۴۶٪	۶/۵۴٪
۲۰	بانک سینا	۰/۲۶٪	۸۷/۳۱٪	۱۲/۴۳٪
۲۱	بانک شهر	۰/۰۴٪	۹۱/۷۲٪	۸/۲۵٪
۲۲	بانک صادرات ایران	۰/۱۷٪	۹۷/۸۵٪	۱/۹۹٪
۲۳	بانک صنعت و معدن	۱/۶۹٪	۹۰/۵۷٪	۷/۷۴٪
۲۴	بانک قرض الحسنه رسالت	۰/۰۰٪	۹۸/۰۷٪	۱/۹۳٪
۲۵	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰/۰۰٪	۹۶/۳۸٪	۳/۶۲٪
۲۶	بانک کارآفرین	۰/۰۰٪	۸۹/۰۳٪	۱۰/۹۷٪
۲۷	بانک کشاورزی	۰/۰۰٪	۹۸/۳۵٪	۱/۶۵٪
۲۸	بانک گردشگری	۰/۲۲٪	۹۶/۲۳٪	۳/۵۵٪
۲۹	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰٪	۸۶/۶۸٪	۱۳/۳۲٪
۳۰	بانک مسکن	۰/۰۰٪	۹۸/۵۵٪	۱/۴۵٪
۳۱	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۷/۳۴٪	۷۶/۶۷٪	۱۵/۹۸٪
۳۲	بانک ملت	۰/۳۵٪	۹۵/۸۸٪	۳/۷۷٪
۳۳	بانک ملی ایران	۰/۲۲٪	۹۷/۳۹٪	۲/۴۰٪
۳۴	شرکت دولتی پست بانک	۰/۴۶٪	۹۹/۰۲٪	۰/۵۲٪
۳۵	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۰٪	۹۶/۶۷٪	۳/۳۳٪
۳۶	موسسه اعتباری ملل	۰/۳۳٪	۹۸/۰۰٪	۱/۶۷٪
۳۷	موسسه اعتباری نور	۰/۴۶٪	۹۲/۴۲٪	۷/۱۳٪

همانگونه که ملاحظه می‌شود همچنان بیشترین سهم از تعداد کارت تراکنش‌دار در هر بانکی به کارت برداشت و سپس کارت هدیه و بن کارت اختصاص داشته و کارت اعتباری کمترین سهم (در اغلب بانک‌ها سهم صفر) را در این بین داشته است.

۵-۲-۵ اندازه‌گیری تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار

در این بخش از گزارش، شاخص هرفیندال - هیرشمن برای سنجش میزان تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک اندازه‌گیری و بررسی می‌شود. در واقع هدف بررسی میزان رقابت بانک‌ها در صادر نمودن انواع کارت‌های بانکی است که به دلیل عدم دسترسی به اطلاعات دقیق کارت‌های صادر شده، از کارت‌های تراکنش‌دار شبکه شاپرک در محاسبه این شاخص استفاده شده است. در جدول ۵-۸ نتایج این بررسی ارائه شده است.

جدول ۵-۸ محاسبه شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار صادرکنندگی کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - مهر ۱۳۹۹

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارت اعتباری		کارت برداشت		کارت هدیه و بن کارت	
		S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2
۱	بانک اقتصاد نوین	۱	۱	۱	۱	۲	۲
۲	بانک انصار	۰	۰	۳	۸	۱	۱
۳	بانک ایران زمین	۰	۰	۰	۰	۱	۱
۴	بانک آینده	۰	۰	۱	۲	۴	۱۲
۵	بانک پارسیان	۰	۰	۲	۲	۱۶	۲۴۱
۶	بانک پاسارگاد	۰	۰	۲	۴	۴	۱۲
۷	بانک تجارت	۸	۵۹	۷	۴۵	۵	۲۱
۸	بانک توسعه تعاون	۲	۴	۱	۱	۱	۰
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۰	بانک خاورمیانه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۱	بانک دی	۱	۱	۰	۰	۰	۰
۱۲	بانک رفاه کارگران	۰	۰	۷	۴۶	۵	۲۸
۱۳	بانک سامان	۴	۱۴	۱	۱	۶	۳۸
۱۴	بانک سپه	۱۰	۱۰۵	۷	۴۳	۳	۱۰
۱۵	بانک سپه - حکمت سابق	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۶	بانک سپه - قوامین سابق	۰	۰	۲	۳	۱	۱
۱۷	بانک سپه - مهر اقتصاد سابق	۰	۰	۰	۰	۰	۰

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارت اعتباری		کارت برداشت		کارت هدیه و بن کارت	
		Si	Si ^۲	Si	Si ^۲	Si	Si ^۲
۱۸	بانک سپه - کوثر سابق	۱	۲	۱	۱	۱	۲
۱۹	بانک سرمایه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۰	بانک سینا	۱	۱	۱	۰	۳	۷
۲۱	بانک شهر	۰	۰	۲	۲	۴	۱۶
۲۲	بانک صادرات ایران	۱۱	۱۱۶	۱۱	۱۳۰	۶	۴۲
۲۳	بانک صنعت و معدن	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۴	بانک قرض الحسنه رسالت	۰	۰	۲	۳	۱	۱
۲۵	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰	۰	۲	۲	۲	۳
۲۶	بانک کارآفرین	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۷	بانک کشاورزی	۰	۰	۷	۵۵	۳	۱۲
۲۸	بانک گردشگری	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۹	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳۰	بانک مسکن	۰	۰	۳	۱۰	۱	۲
۳۱	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳۲	بانک ملت	۲۴	۵۵۵	۱۲	۱۳۳	۱۳	۱۶۲
۳۳	بانک ملی ایران	۲۸	۷۷۵	۲۳	۵۰۷	۱۶	۲۴۱
۳۴	شرکت دولتی پست بانک	۷	۴۶	۳	۷	۰	۰
۳۵	موسسه اعتباری توسعه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳۶	موسسه اعتباری ملل	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳۷	موسسه اعتباری نور	۱	۱	۰	۰	۱	۰
شاخص هرفیندال - هیرشمن		-	۱,۶۸۰		۱,۰۰۷		۸۵۷

ملاحظه می‌شود که در این ماه، شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار صادر کنندگی در دسته "کارت هدیه و بن کارت" رشد مثبت داشته است. همانگونه که در جدول ۵-۹ نیز مشاهده می‌گردد، این شاخص برای "کارت هدیه و بن کارت" نرخ رشد مثبت ۵/۵۳ درصد نشان داده با این حال بازار این نوع کارت همچنان در طبقه "تمرکز بالا" قرار گرفته و هر چه بیشتر به سمت انحصار پیش می‌رود. بالاترین سهم در مهر ماه ۹۹ برای کارت اعتباری به ترتیب به بانک‌های "ملت"، "ملی" و "صادرات ایران" تعلق گرفته است.

میزان نرخ رشد شاخص هرفیندال-هیرشمن برای بازار بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شهریور ماه ۹۹ نسبت به مرداد ماه ۹۹ در جدول ۵-۹ ارائه شده است.

جدول ۵-۹ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های صادرکننده- مهر و شهریور ۹۹

کارت اعتباری			کارت برداشت			کارت هدیه و بن کارت			HHI
شهریور	مهر	نرخ رشد	شهریور	مهر	نرخ رشد	شهریور	مهر	نرخ رشد	
۱,۵۲۵	۱,۶۸۰	۱۰/۱۳٪	۱,۰۱۲	۱,۰۰۷	-۰/۵۲٪	۸۱۲	۸۵۷	۵/۵۳٪	شاخص HHI

با توجه به اطلاعات جدول ۵-۹ ملاحظه می‌شود که میزان تغییرات شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های صادر کننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار، در مهر ماه در حوزه صدور "برداشت" در کشور با رشد منفی ۰/۵۲ درصدی، در حوزه "کارت هدیه و بن کارت" با رشد مثبت ۵/۵۳ درصدی و در حوزه "کارت اعتباری" با رشد مثبت ۱۰/۱۳ درصدی مواجه بوده است.

۳-۵- سهم تعداد و مبلغ تراکنش‌های بانک‌های کشور در نقش پذیرنده و صادرکننده

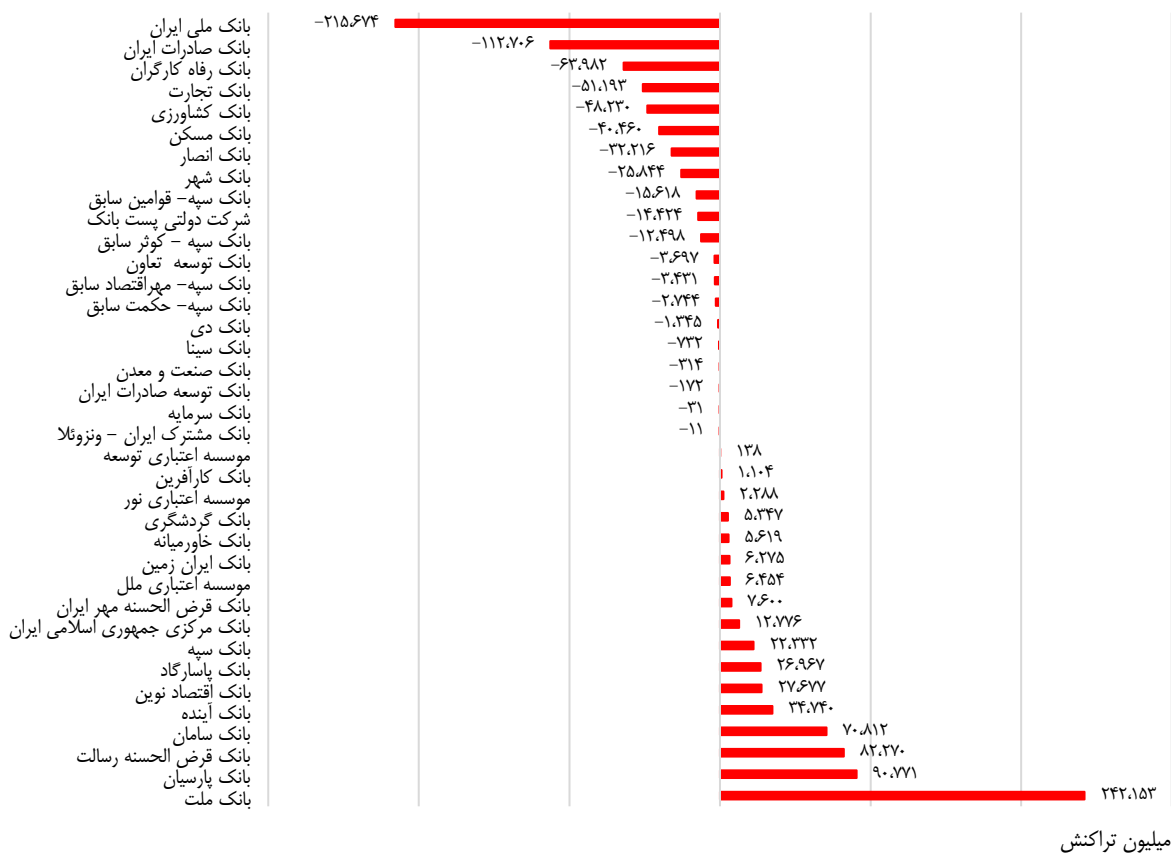
در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک آورده شده تا میزان فعالیت بانک‌ها در حوزه صدور و پذیرش تراکنش‌های شاپرکی مشخص گردد. جدول ۵-۱۰ سهم هر بانک از تعداد و مبلغ کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده را نشان می‌دهد.

جدول ۵-۱۰ سهم تعدادی و مبلغی هر بانک از کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده - مهر ۱۳۹۹

ردیف	نام بانک	سهیم تعدادی تراکنش‌ها		سهیم مبلغی تراکنش‌ها	
		سهیم تعداد تراکنش‌های پذیرش شده از کل صادر شده از کل	سهیم تعداد تراکنش‌های پذیرش شده از کل	سهیم مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده از کل	سهیم مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده از کل
۱	بانک اقتصاد نوین	۰/۹۷٪	۱/۹۵٪	۱/۱۸٪	۱/۴۱٪
۲	بانک انصار	۲/۷۳٪	۱/۵۷٪	۲/۲۹٪	۱/۶۴٪
۳	بانک ایران زمین	۰/۴۲٪	۰/۶۴٪	۰/۵۸٪	۰/۷۰٪
۴	بانک آینده	۱/۴۲٪	۲/۶۵٪	۱/۹۶٪	۱/۹۵٪
۵	بانک پارسیان	۳/۴۰٪	۶/۶۴٪	۲/۷۲٪	۳/۷۴٪
۶	بانک پاسارگاد	۲/۴۶٪	۳/۴۲٪	۲/۵۷٪	۳/۰۸٪
۷	بانک تجارت	۶/۳۷٪	۴/۵۵٪	۵/۸۷٪	۶/۱۳٪
۸	بانک توسعه تعاون	۰/۸۹٪	۰/۷۶٪	۰/۹۲٪	۰/۸۹٪
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪
۱۰	بانک خاورمیانه	۰/۰۱٪	۰/۲۱٪	۰/۰۲٪	۱/۲۶٪
۱۱	بانک دی	۰/۳۸٪	۰/۳۳٪	۰/۴۵٪	۰/۳۴٪
۱۲	بانک رفاه کارگران	۵/۹۶٪	۳/۶۷٪	۴/۵۸٪	۳/۹۳٪
۱۳	بانک سامان	۱/۴۷٪	۳/۹۹٪	۱/۶۷٪	۳/۸۸٪
۱۴	بانک سپه	۶/۴۱٪	۷/۲۲٪	۵/۸۳٪	۵/۹۵٪
۱۵	بانک سپه - حکمت سابق	۰/۴۲٪	۰/۳۲٪	۰/۲۵٪	۰/۲۴٪
۱۶	بانک سپه - قوامین سابق	۱/۵۶٪	۱/۰۰٪	۱/۶۸٪	۱/۳۸٪
۱۷	بانک سپه - مهراقتصاد سابق	۰/۱۶٪	۰/۰۴٪	۰/۳۳٪	۰/۰۵٪
۱۸	بانک سپه - کوثر سابق	۰/۷۵٪	۰/۳۰٪	۰/۵۳٪	۰/۲۱٪
۱۹	بانک سرمایه	۰/۲۳٪	۰/۲۳٪	۰/۲۸٪	۰/۳۷٪
۲۰	بانک سینا	۰/۶۱٪	۰/۵۸٪	۰/۶۶٪	۰/۷۰٪
۲۱	بانک شهر	۱/۷۵٪	۰/۸۲٪	۱/۸۱٪	۱/۱۷٪
۲۲	بانک صادرات ایران	۱۱/۶۹٪	۷/۶۶٪	۱۲/۵۱٪	۱۱/۵۹٪
۲۳	بانک صنعت و معدن	۰/۰۳٪	۰/۰۲٪	۰/۰۳٪	۰/۰۷٪
۲۴	بانک قرض الحسنه رسالت	۱/۸۵٪	۴/۷۸٪	۲/۳۵٪	۳/۰۱٪

ردیف	نام بانک	سهیم تعدادی تراکنش‌ها		سهیم مبلغی تراکنش‌ها	
		سهیم تعداد تراکنش‌های پذیرش شده از کل	سهیم تعداد تراکنش‌های صادر شده از کل	سهیم مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده از کل	سهیم مبلغ تراکنش‌های صادر شده از کل
۲۵	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۱/۵۳٪	۱/۸۰٪	۲/۱۴٪	۱/۷۱٪
۲۶	بانک کارآفرین	۰/۱۰٪	۰/۱۴٪	۰/۱۵٪	۰/۲۷٪
۲۷	بانک کشاورزی	۷/۳۰٪	۵/۵۹٪	۶/۳۸٪	۵/۹۶٪
۲۸	بانک گردشگری	۰/۲۸٪	۰/۴۷٪	۰/۴۳٪	۰/۵۱٪
۲۹	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰٪	۰/۴۶٪	۰/۱۰٪	۰/۵۸٪
۳۰	بانک مسکن	۲/۶۱٪	۱/۱۶٪	۲/۵۹٪	۱/۴۵٪
۳۱	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۲	بانک ملت	۱۲/۰۱٪	۲۰/۶۷٪	۱۷/۶۶٪	۳۱/۴۵٪
۳۳	بانک ملی ایران	۲۱/۶۷٪	۱۳/۹۷٪	۱۷/۲۹٪	۱۲/۲۲٪
۳۴	شرکت دولتی پست بانک	۲/۰۳٪	۱/۵۳٪	۱/۵۹٪	۱/۳۷٪
۳۵	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۱٪	۰/۰۲٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪
۳۶	موسسه اعتباری ملل	۰/۲۶٪	۰/۴۹٪	۰/۳۵٪	۰/۴۸٪
۳۷	موسسه اعتباری نور	۰/۲۷٪	۰/۳۵٪	۰/۳۴٪	۰/۳۰٪

اطلاعات جدول ۵-۱۰ بیانگر آن است که در مهر ماه ۹۹ بیشترین سهم از تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادرشده به ترتیب به بانک‌های "ملی ایران" و "ملت" و "صادرات ایران" تعلق داشته است. بالاترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های پذیرش شده نیز در بانک "ملت" گزارش می‌شود. در ادامه شکل ۵-۴ نشان دهنده برتری عملکرد هر بانک از نظر پذیرش یا صدور تراکنش‌های شاپرکی است. برای محاسبه این ویژگی، تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک از تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک کسر و حاصل در شکل نمایش داده شده است.

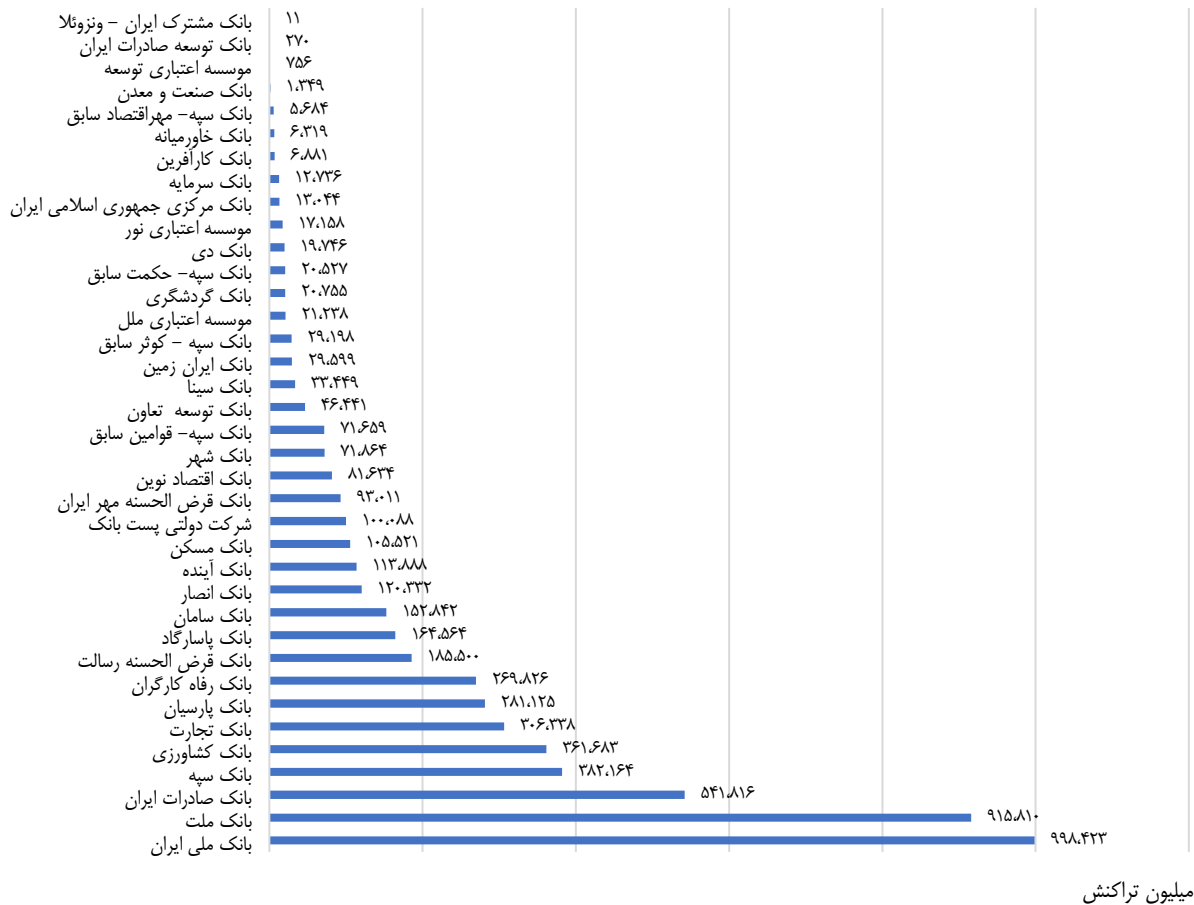

شکل ۴-۵ اختلاف در تعداد تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - مهر ۱۳۹۹

بر اساس این شکل، سه بانک "ملت"، "پارسیان" و "قرض الحسنه رسالت" بیشترین اختلاف مثبت در تعداد تراکنش‌های پذیرش شده را دارا بوده و بانک‌های "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "رفاه کارگران" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را دارند. شکل ۴-۵ شمای کلی از جریان منابع مالی از طریق ابزارهای کارتی در را در هر یک از بانک‌ها نشان می‌دهد.

از سویی دیگر مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده با تراکنش‌های پذیرش شده در هر بانک، بیانگر سهم آن بانک از کل تعداد تراکنش‌ها می‌باشد. بدین ترتیب دید کاملی از عملکرد هر یک از بانک‌ها در هر دو نقش صادرکنندگی و پذیرندگی در نظام پرداخت الکترونیکی کشور به دست می‌آید. این شاخص که از مجموع تعداد

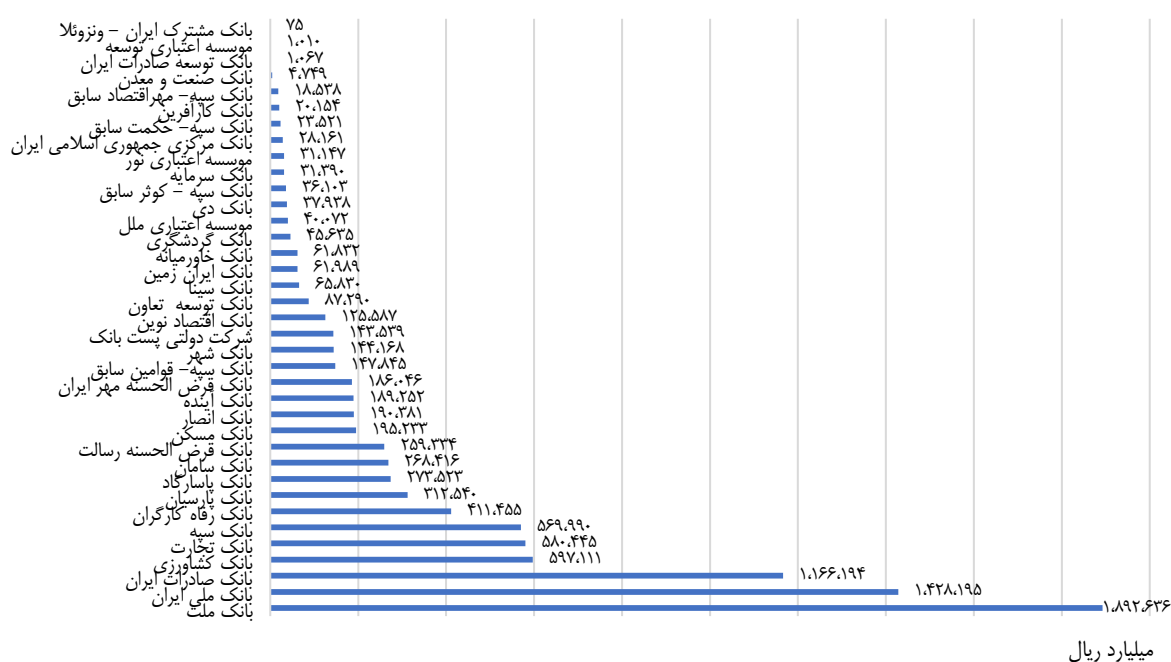
تراکنش‌های صادره هر بانک با تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک به دست می‌آید در شکل ۵-۵ نشان داده شده است.

شکل ۵-۵ مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک - مهر ۱۳۹۹

همانگونه که در شکل ۵-۵ مشاهده می‌گردد سه بانک "ملی ایران"، "ملت" و "صادرات ایران" همچنان بیشترین سهم از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت کارتی و سه بانک "مشترک ایران-ونزوئلا"، "توسعه صادرات ایران" و "مؤسسه اعتباری توسعه" کمترین سهم از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت کارتی را در این ماه در اختیار داشته‌اند.

همانگونه که در بخش‌های قبل مشاهده گردید، قبل از این، سهم مبلغی هر بانک در حوزه‌های صادرکنندگی و پذیرندگی در شاپرک بررسی شد، با این حال در این بخش گردش مالی^{۳۵} ناشی از حضور در شبکه الکترونیکی پرداخت بانک‌ها در شکل ۵-۶ نشان داده شده که در آن مجموع مبالغ تراکنش‌های انجام شده به‌وسیله‌ی کارت‌های هر بانک^{۳۶} و مبالغ پذیرش شده توسط ابزارهایی که به شبای همان بانک متصل است^{۳۷} آمده است.

شکل ۵-۶ گردش مالی شاپرکی هر بانک (بر حسب میلیارد ریال) - مهر ۱۳۹۹

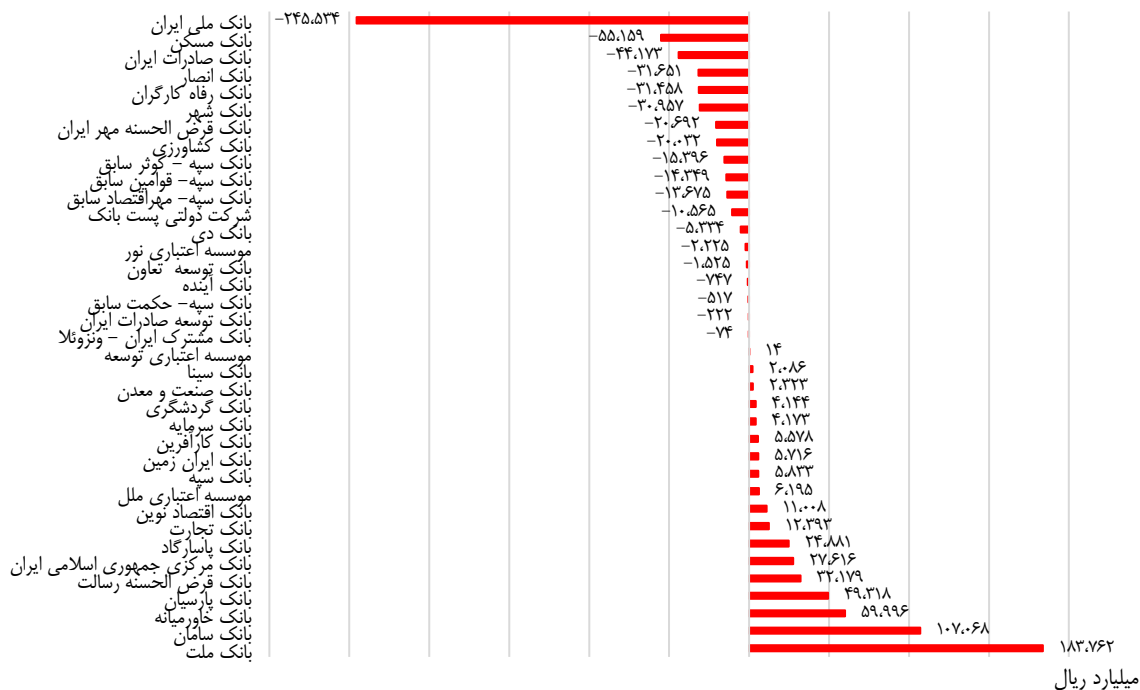
^{۳۵} Turnover

^{۳۶} در نقش بانک صادرکننده (بانکی است که کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید).

^{۳۷} در نقش بانک پذیرنده (بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است).

نمودار شکل ۵-۶ نشان دهنده وجود بیشترین گردش مالی مهر ۱۳۹۹ در بانک‌های "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" بوده و بانک "مشترک ایران-ونزوئلا" کمترین گردش مالی شاپرکی را در این بازه زمانی به خود اختصاص داده است.

یکی دیگر از شاخص‌های مورد اهمیت در بانک‌ها، محاسبه‌ی تفاضل ارزش ریالی صادرکنندگی آن‌ها از مبلغ پذیرندگی آن‌هاست. این شاخص نشان می‌دهد که جریان مبلغی تراکنش‌های هر بانک در کدام جهت بوده و به دنبال آن می‌توان تعیین نمود که آیا نقش بانک به‌عنوان بانک پذیرنده برای وی مقرون به صرفه بوده یا نبوده است. در این راستا در شکل ۵-۷ اختلاف ارزش ریالی بین تراکنش‌های پذیرش شده و تراکنش‌های صادر شده هر بانک آورده شده است. در این بررسی ارزش ریالی تراکنش‌های صادر شده هر بانک از ارزش ریالی تراکنش‌های پذیرش شده توسط همان بانک کسر می‌گردد. در این شکل ارقام مثبت بیانگر عملکرد مطلوب بانک در جذب منابع مالی می‌باشد؛ چراکه بیشتر از آن که منابع مالی از حساب‌های آن خارج شود، پول به حساب‌های آن بانک وارد شده است.

شکل ۵-۷ اختلاف در مبلغ تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - مهر ۱۳۹۹

بر اساس این شکل، بانک‌های "ملت"، "سامان"، "خاورمیانه" و "پارسیان" بیشترین اختلاف مثبت در مبلغ تراکنش‌های صادرشده و پذیرش شده را دارا بوده و بانک‌های "ملی ایران"، "مسکن"، "صادرات ایران" و "انصار" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را دارند. این بدان معناست که وجوهای ذخیره شده در حساب‌های دارندگان کارت عمدتاً از طریق ابزار پرداخت الکترونیکی از بانک‌های "ملی ایران"، "مسکن"، "صادرات ایران" و "انصار" به سمت بانک‌های "ملت"، "سامان"، "خاورمیانه"، "پارسیان" در حال انتقال است.

۵-۴- کارمزد پرداختی هر بانک به ازای هر صدهزار ریال تراکنش

با توجه به پرداخت بخش عمده کارمزدهای شبکه پرداخت توسط بانک‌های پذیرنده و صادرکننده، یکی از مهمترین چالش‌های بانک‌ها، حفظ تعادل بین رسوب ناشی از جذب وجوهای تراکنش‌ها و کارمزدهای پرداختی به شبکه پرداخت است. به جهت کمک به بانک‌ها در جهت تنظیم سیاست‌های ارتباطی با مشتریان و شرکت‌های PSP، لازم است تا این بانک‌ها استنباطی از وضعیت کلی صنعت و میزان کارمزدهای پرداختی در مقایسه با صنعت را داشته باشند.

در ادامه کارمزد پرداخت شده توسط بانک‌های پذیرنده و صادرکننده محاسبه می‌شود. شایان ذکر است که کارمزد تراکنش‌های خرید به طور مستقیم توسط بانک پذیرنده، کارمزد تراکنش‌های قبض و شارژ به طور مستقیم توسط بانک صادرکننده و کارمزد تراکنش‌های مانده گیری توسط دارنده کارت پرداخت می‌گردد.

به منظور دقیق‌تر بودن محاسبه، در این بخش با تاکید بر روی تراکنش‌های خرید و تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ که کارمزد آن به طور مستقیم به ترتیب توسط بانک پذیرنده و بانک صادرکننده پرداخت می‌شود، تمرکز شده و از محاسبه کارمزدهای پرداخت شده توسط دارنده کارت نظیر کارمزد مانده‌گیری، چشم‌پوشی شده است.

۵-۴-۱- کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید

از آنجا که برای تراکنش‌های خرید، کارمزد توسط بانک پذیرنده پرداخت می‌گردد، شاخص انتخاب شده به منظور ارائه این اطلاعات، شاخص "میزان کارمزد پرداخت شده بانک پذیرنده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ تراکنش پذیرش شده" می‌باشد. در این بخش به منظور دقیق‌تر بودن محاسبه، با تاکید بر روی تراکنش‌های خرید که کارمزد آن به طور مستقیم توسط بانک پذیرنده پرداخت می‌شود، تمرکز شده است.

در جدول ۵-۱۱ تنها میزان کارمزد پرداختی هر بانک به ازای هر صد هزار ریال مبلغ تراکنش خرید محاسبه و ارائه گردیده است. همانطور که در این جدول مشاهده می‌گردد، به طور متوسط در مهر ماه ۱۳۹۹، بانک‌های پذیرنده با ۳/۳۷ درصد رشد منفی نسبت به ماه گذشته (شهریور ۹۹) میزان ۸۶ ریال از هر صد هزار ریال مبلغ جذب شده را به عنوان کارمزد پرداخت کرده‌اند. در میان بانک‌های پذیرنده، بانک "ایران ونزوئلا" با مبلغ ۶ ریال از هر صد هزار ریال مبالغ جذب شده کمترین و بانک "پارسیان" با مبلغ ۱۷۷ ریال بیشترین مبلغ کارمزد را به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ جذب شده، پرداخت کرده‌اند.

با توجه به اینکه عامل موثر در پرداخت کارمزد تراکنش‌های خرید، هم تعداد تراکنش‌ها و هم بازه مبلغی تراکنش‌ها هستند، به نظر می‌رسد که بانک‌هایی که نسبت کمتر کارمزد به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش داشته‌اند، متوسط مبلغی بالاتری به ازای هر تراکنش نسبت به سایر بانک‌ها را تجربه کرده‌اند یا به عبارتی مبلغ تراکنش بیشتری به ازای تعداد تراکنش مشابه با سایر بانک‌ها، از پذیرندگان خود دریافت کرده‌اند.

جدول ۵-۱۱ مبلغ کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید - مهر ۱۳۹۹

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش خرید
۱	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۶
۲	بانک توسعه صادرات ایران	۲۱
۳	بانک خاورمیانه	۲۳
۴	بانک صنعت و معدن	۳۲
۵	بانک کارآفرین	۵۷
۶	بانک سرمایه	۶۰

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش خرید
۷	بانک صادرات ایران	۶۱
۸	بانک شهر	۶۴
۹	بانک سپه - قوامین سابق	۶۵
۱۰	بانک تجارت	۶۸
۱۱	بانک سپه - مهراقتصاد سابق	۷۴
۱۲	بانک آینده	۷۶
۱۳	بانک اقتصاد نوین	۷۸
۱۴	بانک مسکن	۷۹
۱۵	بانک توسعه تعاون	۷۹
۱۶	بانک ایران زمین	۸۰
۱۷	بانک سینا	۸۰
۱۸	بانک ملت	۸۱
۱۹	بانک انصار	۸۴
۲۰	بانک کشاورزی	۸۵
۲۱	بانک گردشگری	۸۶
۲۲	بانک رفاه کارگران	۸۷
۲۳	شرکت دولتی پست بانک	۹۳
۲۴	بانک دی	۹۳
۲۵	مؤسسه اعتباری ملل	۹۳
۲۶	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۹۵
۲۷	بانک پاسارگاد	۹۶
۲۸	بانک ملی ایران	۹۷
۲۹	بانک سامان	۱۰۲
۳۰	بانک سپه	۱۰۲
۳۱	مؤسسه اعتباری نور	۱۰۵
۳۲	بانک سپه - حکمت سابق	۱۱۴
۳۳	بانک سپه - کوثر سابق	۱۲۵

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش خرید
۳۴	بانک قرض الحسنه رسالت	۱۲۶
۳۵	موسسه اعتباری توسعه	۱۳۸
۳۶	بانک پارسیان	۱۷۷
	کارمزد پرداختی کل بانک‌های پذیرنده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید	۸۶

به استناد جدول فوق، اختلاف متوسط کارمزد پرداختی بین بانک با کمترین و بیشترین متوسط، ۲۹/۴۱ برابر است. یعنی بانک "پارسیان" به نسبت هر ۱۰۰،۰۰۰ ریال مبلغ تراکنش خرید جذب شده ۲۹/۴۱ برابر بانک "ایران ونزوئلا" کارمزد پرداخت کرده است. بنابراین بانک‌هایی مثل "ایران ونزوئلا"، "توسعه صادرات ایران" و "خاورمیانه" در این ماه در فرآیند بازاریابی و نصب ابزار برای صاحبان حساب، اثربخش‌تر عمل نموده‌اند.

۱-۴-۵- کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صد هزار ریال

تراکنش خرید از ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها با احتساب هزینه اجاره بها

لازم به ذکر است که کارمزد پرداختی، تنها هزینه‌ای نیست که بانک پذیرنده متقبل می‌شود. این بانک در ازای هر نصب ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها نیز مبلغی را به عنوان اجاره بها و پرستاری ابزار کارتخوان به شرکت PSP پرداخت می‌نماید و این مبلغ به ازای ابزارهای مختلف متفاوت می‌باشد. به طور مثال ابزارهای GPRS هزینه اجاره بالاتری داشته و یا اینکه بسته به توافق شرکت‌ها و بانک پذیرنده مورد نظر، این مبلغ متفاوت است. اما در این بخش به جهت اینکه برآوردی از میزان هزینه‌های بانک به ازای هر ۱۰۰،۰۰۰ ریال تراکنش پذیرش شده با توجه به میزان اجاره پرداختی نیز ارائه گردد، با فرض اجاره متوسط ۳۰۰،۰۰۰ ریال (سی هزار تومان به ازای هر ابزار کارتخوان در ماه)، هزینه‌های پرداختی بانک‌ها به ازای هر ۱۰۰،۰۰۰ ریال مبلغ پذیرش شده محاسبه و در جدول جداگانه‌ای ارائه شده است.

حال با توجه به بررسی میزان کارمزد پرداختی هر بانک پذیرنده به ازای هر صد هزار ریال مبلغ پذیرش شده، در این بخش عامل اجاره پرداختی هر بانک نیز به این میزان اضافه می‌گردد. جدول ۵-۱۲ میزان هزینه پرداختی هر بانک به ازای هر صد هزار ریال مبلغ پذیرش شده را نشان می‌دهد. این هزینه شامل جمع مبلغ کارمزد پرداخت شده به اضافه مبلغ اجاره پرداختی به ازای هر کارتخوان می‌باشد. به دلیل عدم دسترسی به اطلاعات دقیق میزان اجاره پرداختی هر بانک به شرکت‌ها، این مبلغ اجاره با توجه به اطلاعات دریافتی به طور متوسط برای کل صنعت مبلغ ۳۰۰,۰۰۰ ریال ماهانه در نظر گرفته شده است. به این معنی که تعداد ابزارهای نصب شده تراکنش دار در هر ماه به ازای هر بانک ضرب در سیصد هزار ریال به اضافه کل مبلغ کارمزد پرداخت شده، تقسیم بر کل مبالغ پذیرش شده بانک در واحد صد هزار ریال شده است.

جدول ۵-۱۲ مبلغ کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید از ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها با احتساب هزینه اجاره بها - مهر ۱۳۹۹

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید با احتساب اجاره بهای ابزارهای کارتخوان
۱	بانک توسعه صادرات ایران	۴۶
۲	بانک صنعت و معدن	۶۱
۳	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۶۸
۴	بانک خاورمیانه	۸۱
۵	بانک کارآفرین	۹۷
۶	بانک صادرات ایران	۱۰۷
۷	بانک سرمایه	۱۱۴
۸	بانک سپه - قوامین سابق	۱۲۰
۹	بانک تجارت	۱۲۵
۱۰	بانک توسعه تعاون	۱۳۰
۱۱	بانک انصار	۱۳۶
۱۲	بانک مسکن	۱۳۸
۱۳	بانک رفاه کارگران	۱۳۹
۱۴	بانک کشاورزی	۱۴۰

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید با احتساب اجاره بهای ابزارهای کارتخوان
۱۵	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۱۴۱
۱۶	بانک ملت	۱۴۱
۱۷	بانک سپه	۱۵۰
۱۸	بانک سینا	۱۵۵
۱۹	بانک گردشگری	۱۵۷
۲۰	شرکت دولتی پست بانک	۱۵۸
۲۱	موسسه اعتباری ملل	۱۶۰
۲۲	بانک آینده	۱۶۰
۲۳	بانک دی	۱۶۲
۲۴	بانک شهر	۱۶۴
۲۵	بانک ملی ایران	۱۶۷
۲۶	بانک سپه- مهراقصا سابق	۱۷۲
۲۷	موسسه اعتباری نور	۱۹۱
۲۸	بانک سپه - کوثر سابق	۲۰۵
۲۹	موسسه اعتباری توسعه	۲۳۶
۳۰	بانک پاسارگاد	۲۴۸
۳۱	بانک سامان	۲۸۴
۳۲	بانک ایران زمین	۳۱۲
۳۳	بانک قرض الحسنه رسالت	۳۱۴
۳۴	بانک پارسیان	۳۹۰
۳۵	بانک اقتصاد نوین	۳۹۱
۳۶	بانک سپه- حکمت سابق	۷۸۸
	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش خرید با احتساب اجاره بهای ابزار در کل شبکه	۱۶۶

ملاحظه می‌گردد که با احتساب میزان اجاره بهای هر ابزار کارتخوان فروشگاه‌های منجر با افزایش میزان کارمزد پرداختی در بانک‌ها گردیده است. به طور متوسط کل بانک‌ها مبلغ جمع کل اجاره و کارمزد پرداختی ۱۶۶ ریال را در مهر ماه ۹۹ به ازای هر صدهزار ریال مبلغ پذیرش شده پرداخت کرده‌اند. همانگونه که در جدول ۵-۱۲ مشاهده می‌گردد در مهرماه ۹۹ بانک "توسعه صادرات ایران" با پرداخت ۴۶ ریال هزینه (کارمزد + اجاره) و پس از آن بانک "صنعت و معدن" با پرداخت ۶۱ ریال هزینه (کارمزد + اجاره)، کمترین هزینه را به ازای جذب هر صد هزار ریال تراکنش خرید پذیرش شده و "بانک سپه- حکمت سابق" با ۷۸۸ ریال هزینه (کارمزد + اجاره) و پس از آن به ترتیب "بانک اقتصاد نوین" با مبلغ ۳۹۱ ریال هزینه (کارمزد + اجاره) و "بانک پارسیان" با مبلغ ۳۹۰ ریال هزینه (کارمزد + اجاره) بیشترین هزینه را به ازای جذب هر صدهزار ریال تراکنش خرید پذیرش شده پرداخت کرده‌اند.

تحلیل اولیه‌ای که در این بخش ارائه می‌شود حاکی از اهمیت مبلغ اجاره ابزار کارتخوان در اقتصادی بودن صنعت پرداخت برای بانک‌هاست چراکه جمع این هزینه باید نسبت به رسوبی که بانک از موجودی پذیرندگان به دست می‌آورد توجیه پذیر باشد. در صورتی که بانک موفق به جذب رسوبی بیشتر از این مبلغ به ازای هر صدهزار ریال نشود، کاربرد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های برای بانک مقرون به صرفه نخواهد بود. همچنین جدا از مبلغ اجاره، نحوه بازاریابی بانک‌ها و شرکت‌های PSP اهمیت دو چندانی می‌یابد. انتخاب پذیرندگان اثربخش، به معنی انتخاب پذیرندگانی که از گردش کافی موجودی به جهت تامین رسوب مورد نظر بانک برخوردار هستند به عاملی مهم جهت سودپذیر بودن ابزار پرداخت برای بانک تبدیل می‌گردد.

به نظر می‌رسد بهتر است بانک‌ها بخشی از هزینه‌های اجاره و نگهداری ابزارهای کارتخوان خود را از پذیرندگانی که گردش موجودی کافی به جهت تامین هزینه‌های بانک ندارند دریافت کرده و امتیاز تقبل هزینه‌های اجاره و نگهداری ابزارهای کارتخوان را فقط برای پذیرندگانی که از گردش موجودی کافی برخوردارند در نظر گیرند.

۵-۴-۲- کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر صدهزار

ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ

بر اساس ابلاغیه‌های بانک مرکزی مبنی بر تعیین کارمزدهای ارائه خدمات پرداخت کارت، تنها کارمزدی که توسط بانک‌های صادرکننده به تراکنش‌های کارتی تعلق می‌گیرد، برای تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ تعریف شده است. در این بخش از گزارش شاخص "میزان کارمزد پرداخت شده توسط بانک صادرکننده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ"، برای مهر ماه ۹۹ محاسبه می‌گردد. در ادامه جدول ۵-۱۳ میزان کارمزد پرداختی هر بانک صادرکننده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ محاسبه و ارائه گردیده است.

جدول ۵-۱۳ مبلغ کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ - مهر ۱۳۹۹

ردیف	بانک صادرکننده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ
۱	بانک پارسیان	۲۳
۲	بانک مسکن	۳۸
۳	بانک خاورمیانه	۵۳
۴	بانک کارآفرین	۶۱
۵	بانک صنعت و معدن	۷۷
۶	بانک توسعه صادرات ایران	۹۳
۷	بانک ایران زمین	۱۱۲
۸	بانک سامان	۱۱۸
۹	بانک صادرات ایران	۱۴۶
۱۰	بانک اقتصاد نوین	۱۵۰
۱۱	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۱۵۷
۱۲	بانک پاسارگاد	۱۵۹
۱۳	بانک دی	۱۵۹
۱۴	بانک سرمایه	۱۶۲
۱۵	بانک سینا	۱۶۲

ردیف	بانک صادرکننده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ
۱۶	بانک سپه - مهر اقتصاد سابق	۱۷۰
۱۷	بانک گردشگری	۱۸۲
۱۸	بانک تجارت	۱۸۳
۱۹	بانک ملت	۱۸۷
۲۰	بانک شهر	۱۹۱
۲۱	بانک رفاه کارگران	۲۰۳
۲۲	بانک آینده	۲۰۸
۲۳	بانک سپه - حکمت سابق	۲۱۴
۲۴	بانک انصار	۲۲۰
۲۵	بانک سپه	۲۵۰
۲۶	بانک سپه - قوامین سابق	۲۵۷
۲۷	بانک ملی ایران	۲۵۸
۲۸	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۲۷۲
۲۹	بانک سپه - کوثر سابق	۲۷۶
۳۰	موسسه اعتباری نور	۲۹۰
۳۱	موسسه اعتباری توسعه	۳۰۳
۳۲	بانک توسعه تعاون	۳۰۸
۳۳	بانک قرض الحسنه رسالت	۳۱۱
۳۴	موسسه اعتباری ملل	۳۳۱
۳۵	بانک کشاورزی	۳۸۴
۳۶	شرکت دولتی پست بانک	۵۶۴
	کارمزد پرداختی کلی بانک صادرکننده به ازای هر تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ	۱۶۶

با توجه به اطلاعات داده‌های موجود مشخص می‌گردد که در کل بانک‌های صادرکننده در این ماه به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ مبلغ ۱۶۷ ریال (۵/۰۳ درصد نرخ رشد مثبت نسبت به ماه قبل) کارمزد پرداخت نموده‌اند.

در این بین، در مهر ماه ۹۹، بانک "پارسیان" با ۲۳ ریال و پس از آن بانک‌های "مسکن" و "خاورمیانه" به ترتیب با ۳۸ و ۵۳ ریال، پایین‌ترین مبلغ کارمزد را برای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ در شبکه پرداخت کارت و بانک "شرکت دولتی پست بانک" با مبلغ ۵۶۴ ریال و پس از آن به ترتیب بانک بانک‌های "کشاورزی" با مبلغ ۳۸۴ ریال و بانک "موسسه اعتباری ملل" با مبلغ ۳۳۱ ریال بالاترین مبلغ کارمزد را به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت و قبض و خرید شارژ، پرداخت کرده‌اند.

با توجه به اینکه عامل موثر در پرداخت کارمزد تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ، تنها تعداد تراکنش‌ها هستند، به نظر می‌رسد که بانک‌هایی که نسبت کمتر کارمزد به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش را داشته‌اند، متوسط مبلغی بالاتری به ازای هر تراکنش نسبت به سایر بانک‌ها را تجربه کرده‌اند.

۶- جمع‌بندی

در راستای ایفای وظایف نظارتی شرکت شاپرک، شناخت موقعیت کنونی صنعت و اندازه‌گیری ابعاد مختلف فعالیت آن به وسیله شاخص‌های مرتبط امری ضروری و اجتناب ناپذیر است. به همین منظور این گزارش بر اساس آخرین اطلاعات در دسترس، به ارائه شاخص‌هایی در چهار بخش "شاخص‌های عملکردی شاپرک"، "کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارتی"، "بررسی عملکرد شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت" و "بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده" در دوره زمانی مهر ماه ۱۳۹۹ پرداخته است.

بخش اول: در این بخش به منظور تبیین جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی، شاخص نسبت تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی محاسبه شده و نتایج آن با نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص در طول زمان مورد مقایسه قرار گرفته است. نتایج حاکی از رشد نسبت تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی بر خلاف شاخص نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی، در طول مدت مورد بررسی بوده است که مبین آن است که صنعت پرداخت الکترونیک با جذب اعتماد عمومی توانسته است بخش بیشتری از میزان نقدینگی را به خود اختصاص دهد. کاهش نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی و جبران بخشی از آن با افزایش دسترسی به خدمات پرداخت الکترونیک ناشی از نفوذ منطقه‌ای ابزارهای پذیرش، یکی از عوامل اصلی افزایش ضریب فزاینده و سالم سازی ترکیب نقدینگی بوده و باعث شده برای تامین نقدینگی، پول پرقدرت کمتری به اقتصاد کشور تزریق شود. رشد پرداخت‌های الکترونیک کارتی به دلایلی از جمله افزایش دسترسی به خدمات پرداخت الکترونیک ناشی از نفوذ منطقه‌ای ابزارهای پذیرش، فرهنگ‌سازی، مزایای امنیتی پرداخت‌های غیر نقدی و با در نظر گیری دیگر مزایای این روش صورت گرفته است. شایان توجه است که آخرین اطلاعات منتشر شده در سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. از اطلاعات پولی مورد نیاز که در این گزارش مورد استفاده قرار گرفته است، مربوط به آذر ماه ۱۳۹۸ می‌باشد.

همچنین در این بخش روند ارزش تراکنش‌های شاپرک با روند GDP مقایسه شد. آمار اعلام شده توسط وب سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. تا پایان زمستان ۱۳۹۸ بوده و تمامی ارقام آورده شده در گزارش اقتصادی شهریور ماه شاپرک تحقق یافته می‌باشد. لازم به ذکر است با توجه به تغییر سال پایه محاسبه GDP از سال ۱۳۸۳ به سال ۱۳۹۰ تمامی ارقام آورده شده در گزارش اقتصادی شاپرک مورد بازنگری قرار گرفته است.

بخش دوم: در این بخش فعالیت و عملکرد کل شبکه پرداخت الکترونیک کارتی از ابعاد مختلف مورد بررسی قرار گرفته شده است. شاخص‌های این بخش در سه بخش "آمار عملکردی شاپرک"، "میزان نفوذ منطقه‌ای" و "پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها" طبقه‌بندی شده‌اند.

در بررسی تعداد و مبلغ تراکنش‌های مهر ماه ۱۳۹۹ مشخص گردید تعداد تراکنش به ازای مجموع ابزارهای پذیرش ۲,۸۰۲ میلیون تراکنش بوده که این تعداد تراکنش مبلغ ۴,۸۳۹ هزار میلیاردی را در پی داشته است. در این ماه سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ترتیب رشد ۴/۱۲- و ۰/۷۴- درصدی را نسبت به ماه گذشته تجربه نموده است.

مجموع ابزارهای پذیرش در مهر ماه ۱۳۹۹ با رشد ۴/۲۰ درصدی به نزدیک به ۱۱,۹۶۸ هزار ابزار رسیده است که از این تعداد ۷۴/۹۵ درصد سهم بازار ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها، ۱۳/۲۶ درصد سهم ابزار پذیرش اینترنتی و ۱۱/۸۰ درصد نیز سهم ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد. بیشترین سهم از مجموع تراکنش‌های مهر ماه ۱۳۹۹ با ۹۰/۳۸ درصد متعلق به ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها و به لحاظ سرویس نیز بیشترین سهم در اختیار خدمت خرید کالا و خدمات با ۸۶/۹۸ درصد مجموع تراکنش‌ها می‌باشد. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار پذیرش اینترنتی ۱۰۰، هر ابزار پذیرش موبایلی ۷۹ متوسط تعداد تراکنش هر ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها ۲۸۲ تراکنش می‌باشد و این در حالی است که متوسط مبلغی هر تراکنش ابزارهای پذیرش موبایلی و اینترنتی به ترتیب ۰/۰۹ و ۳/۱۳ میلیون ریال و در ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها ۱/۷۱ میلیون ریال می‌باشد.

در بررسی نفوذ منطقه‌ای ابزارهای پذیرش شاخص‌ها در بعد کشوری و استانی نشان می‌دهد که تعداد سرانه هر یک از ابزارها به ازای افراد بالای ۱۸ سال که متقاضی خدمات پرداخت الکترونیکی کارت هستند، به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر ۱,۹۷۱ ابزار پذیرش فعال سیستمی می‌باشد که بالاترین سرانه ابزار پذیرش به کارتخوان فروشگاه‌ها با ۱,۴۷۷ عدد به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر تعلق دارد. همچنین در بعد کشوری حدود ۴۶/۱۳ عدد تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال در طول مهر ماه ۱۳۹۹ انجام گرفته است و بیشترین سرانه تراکنش ابزارها نیز مجدداً به کارتخوان فروشگاه‌ها با ۴۱/۶۹ عدد تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال در کشور تعلق داشته است. لذا بالاترین نفوذ منطقه‌ای در بعد کشوری به این ابزار پذیرش تعلق داشته است.

بیشترین سرانه تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های مهر ماه ۱۳۹۹ به ترتیب در اختیار استان‌های یزد، تهران و بوشهر می‌باشد. همچنین بیشترین سرانه تراکنش ابزار کارتخوان فروشگاه‌های نیز با ۵۵/۵۱ تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال متعلق به استان هرمزگان می‌باشد.

شاخص دهکی مهر ماه ۱۳۹۹ در قیاس با شهریور، رشد ۳/۰۷ درصدی داشته است و در قیاس نقطه به نقطه نیز رشد ۲۴/۰۹ درصدی در شاخص دهکی را شاهد می‌باشیم. این میزان رشد شاخص دهکی مهر ماه ۱۳۹۹ نسبت به شهریور ماه به سبب افزایش ۳/۵۷ درصدی متوسط مبلغ هر تراکنش در دهک دهم در مقابل رشد ۰/۴۸ درصدی متوسط مبلغ هر تراکنش دهک اول، می‌باشد. بیشترین فراوانی تراکنشی در دامنه مبلغی هر سه ابزار پذیرش متعلق به بازه مبلغی ۵۰،۰۰۰ ریال تا ۱۵۰،۰۰۰ ریال می‌باشد.

۱۸/۴۶ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های معادل ۴۶۷،۴۱۲،۰۵۲ تراکنش در بازه مبلغی ۱ تا ۵۰،۰۰۰ ریال، ۳۷/۷۰ درصد تراکنش‌ها معادل ۹۵۴،۴۵۳،۷۷۸ تراکنش در بازه مبلغی ۵۰،۰۰۱ تا ۲۵۰،۰۰۰ ریال و ۳۸/۷۰ درصد معادل ۹۷۹،۹۷۳،۸۴۲ تراکنش دارای مبلغ بیش از ۲۵۰،۰۰۱ ریال می‌باشند.

بخش سوم: شاخص‌های این بخش با هدف سنجش کیفیت و صحت خدمات ارائه شده شبکه شاپرک، تعریف و اندازه‌گیری شده‌اند. در همین راستا انواع خطاهای رخ داده در تراکنش‌ها، دسترس پذیری حس شده و نیز تراکنش‌های ناتمام در این بخش تحلیل و مورد بررسی قرار گرفته است. تحلیل خطاهای تراکنش‌ها نشان می‌دهد که عمده‌ترین دلیل بروز خطاها، همچنان از نوع خطاهای کاربری است که این نوع خطا به عملکرد شبکه پرداخت الکترونیک ارتباطی نداشته و ناشی از عملکرد دارنده کارت است.

تعداد خطاهای گروه‌های پذیرندگی، کسب و کار، کاربری، صادر کنندگی و شاپرکی به ترتیب با رشد ۲۹/۶۱- درصدی، ۶۲/۵۲- درصدی، ۷/۴۴- درصدی، ۱۵/۶۴- درصدی و ۶۸/۳۴- درصدی در این ماه نسبت به ماه پیش همراه بوده است.

میزان دسترس‌پذیری محاسبه شده مهر ماه ۱۳۹۹ به ازای شبکه شاپرک ۹۹/۹۸ درصد می‌باشد که این میزان نسبت به مقدار مشابه در ماه شهریور دارای رشد ۰/۰۳ درصدی و همچنین میزان دسترس‌پذیری محاسبه شده

به ازای شبکه پرداخت در مهر ماه ۱۳۹۹، ۹۸/۹۹ درصد می‌باشد که این میزان نسبت به میزان مشابه در شهریور ماه رشد ۰/۲۴ درصدی، و در قیاس نقطه به نقطه نیز رشد ۰/۴۳- درصدی را تجربه نموده است.

بخش چهارم: در این بخش ابتدا عملکرد کلی شرکت‌ها در شبکه پرداخت مورد بررسی قرار گرفته و سپس به طور ویژه عملکرد آن‌ها در بازار ابزار کارتخوان فروشگاه‌های تحلیل می‌شود. نتایج شاخص سهم از بازار شرکت‌های PSP حاکی از آن بوده که در مهرماه ۹۹ نیز چون گذشته شرکت "به‌پرداخت ملت" بیشترین سهم تعدادی و مبلغی از بازار را به خود اختصاص داده و همچنان در جایگاه نخست قرار گرفته است. نوسانات این سهم‌ها در مولفه تعدادی و مبلغی چندان قابل توجه نبوده اما با این وجود در مولفه سهم مبلغی جابه‌جایی بین شرکت‌های "کارت اعتباری ایران کیش" و "تجارت الکترونیک پارسیان" اتفاق افتاده است.

در بررسی سهم از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در این ماه به طور همزمان بیشترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های به شرکت "به‌پرداخت ملت" تعلق داشته است. در مهر ماه شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" بالاترین سهم را در حجم تراکنش‌های اینترنتی کسب نموده- است. بالاترین سهم مبلغی تراکنش‌های اینترنتی نیز در اختیار شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" است. همچنین در ماه جاری شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" در سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی بالاترین رقم را نشان می‌دهند.

در بررسی سهم از بازار تراکنش‌های هر یک از سرویس‌های شبکه‌ای پرداخت کارت در این ماه به طور همزمان بیشترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های خرید و سهم تعدادی تراکنش‌های مانده‌گیری به شرکت "به‌پرداخت ملت" تعلق داشته است. در ماه جاری همچنان شرکت "آسان پرداخت پرشین" بالاترین سهم را در حجم تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ کسب نموده و بیشترین سهم مبلغی تراکنش‌های مذکور توسط شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" پوشش داده شده است.

در ماه مهر شرکت "پرداخت الکترونیک سپهر" با رقم ۰/۰۰۹ درصد، جایگاه نخست در بهترین عملکرد از منظر نسبت خطای پذیرندگی به مجموع تراکنش‌ها را به‌دست آورده‌اند. در این ماه شرکت "الکترونیک کارت دماوند" بالاترین عدد شاخص مذکور را در اختیار دارد.

نتایج اندازه‌گیری تمرکز بازار شرکت‌های PSP با شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی نشان‌دهنده تمرکز بالا است؛ به این معنا که تعداد بسیار کمی از شرکت‌ها سهم قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. شرکت‌های "تجارت الکترونیک پارسیان" و "آسان پرداخت پرشین" و پس از آن‌ها با اختلاف دو شرکت "به پرداخت ملت" و "پرداخت الکترونیک سامان" در بازار تراکنش‌های اینترنتی و شرکت‌های "پرداخت الکترونیک سامان"، "به پرداخت ملت"، "تجارت الکترونیک پارسیان"، "آسان پرداخت پرشین" و "پرداخت نوین آرین" در بازار تراکنش‌های موبایلی تاثیرگذار هستند. این شاخص همچنین از وجود تمرکز ملایم در بازار کارتخوان فروشگاهی حکایت دارد. تغییرات شاخص در هیچ یک از ابزارها حائز اهمیت نیست چرا که وضعیت تمرکز بازار آن‌ها تغییری پیدا نکرده است.

نتایج اندازه‌گیری تمرکز بازار شرکت‌های PSP با شاخص هرفیندال-هیرشمن نشان‌دهنده تمرکز ملایم در بازار تمام سرویس‌هاست؛ به این معنا که پشتیبانی از تراکنش‌های خرید، پرداخت قبض و خرید شارژ و مانده‌گیری در بین شرکت‌ها توزیع شده و نمی‌توان گفت که در انحصار شرکت و یا شرکت‌های خاصی می‌باشد. تغییرات شاخص در هیچ یک از سرویس‌ها حائز اهمیت نیست چرا که وضعیت تمرکز بازار آن‌ها تغییری پیدا نکرده است.

در بررسی تعداد ابزارهای پذیرش فعال در مهرماه، شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" در ابزار کارتخوان فروشگاهی بالاترین سهم را در بین سایر شرکت‌ها به خود اختصاص داده است. شرکت "آسان پرداخت پرشین" و شرکت "به پرداخت ملت" به ترتیب در دو ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی بیشترین سهم بازار را پوشش می‌دهند.

در حوزه ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاهی تراکنش‌دار نیز شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" بیشترین تعداد را به خود اختصاص داده است. شرکت "آسان پرداخت پرشین" به بالاترین رتبه در ابزار پذیرش اینترنتی تراکنش‌دار دست یافته است. شرکت "به پرداخت ملت" نیز به گونه‌ای عمل نموده که بالاترین سهم ابزار پذیرش موبایلی تراکنش‌دار را کسب کرده است.

نتایج محاسبه شاخص اثر بخشی کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در بعد کشوری مبین آن است که پنج شرکت "به پرداخت ملت"، "آسان پرداخت پرشین"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "الکترونیک کارت دماوند"

و "تجارت الکترونیک پارسیان" به رقمی بالاتر از یک در شاخص اثربخشی دست یافته‌اند. این شرکت‌ها در شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار نیز عددی بالاتر از یک کسب نموده‌اند. این بدان معناست که شرکت‌های مذکور هم در بین کارتخوان‌های فعال سیستمی و هم در بین کارتخوان‌های تراکنش-دار نسبت به سایر شرکت‌ها، تراکنش بیشتری جذب نموده و کارایی مناسبی را نشان می‌دهند.

در بعد استانی شرکت "به پرداخت ملت" در تمام استان‌ها و دو شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" و "آسان پرداخت پرشین" در غالب استان‌ها، دارای شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های بالاتر از یک هستند. همچنین اعداد این شاخص در شرکت‌های "الکترونیک کارت دماوند" و "تجارت الکترونیک پارسیان" نشان می‌دهد که این شرکت در برخی از استان‌های کشور رقم بالاتر از یک را کسب نموده‌اند. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتخوان‌های فروشگاه‌های این شرکت‌ها به گونه‌ای بوده که در جذب بیشتر تراکنش‌ها به نسبت سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نموده‌اند. شرکت "به پرداخت ملت" در تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های و شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" در تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی بالاترین سهم از بازار را در اکثر استان‌های کشور داشته‌اند.

در بررسی شرکت‌ها از منظر نسبت مجموع کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی به پایانه‌های فعال سیستمی آن شرکت، ملاحظه شد که در این ماه کمترین رقم این شاخص با عدد ۵/۳۸ درصد به شرکت "پرداخت الکترونیک سپهر" تعلق دارد. بیشترین نسبت مذکور در شرکت "فن آوا کارت" مشاهده می‌شود. معادل ۲۸/۲۵ درصد از کارتخوان‌های فعال سیستمی این شرکت، کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش گزارش شده‌اند. به طور کلی در مهر ماه سال ۹۹ سهم کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی، ۱۷/۶۷ درصد از کل کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی شبکه شاپرک را شامل شده است. این مهم در پی کاهش حدود ۴۲ درصدی کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی در شبکه اتفاق افتاده است.

بخش پنجم: در این بخش از گزارش، بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های کارت‌ی و بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

نتایج شاخص بازار در بخش بانک‌های پذیرنده حاکی از آن است که در مهر ماه ۹۹ همچنان بانک "ملت" به لحاظ تعدادی و مبلغی بیشترین سهم از بازار تراکنش‌ها را به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست در بین تمام بانک‌های پذیرنده قرار گرفته است. همچنین در بررسی بازار تراکنش‌ها به تفکیک ابزارهای پذیرش برای هر بانک، همچنان "بانک ملت" در جایگاه نخست قرار دارد.

در بررسی سهم تعدادی و مبلغی هر ابزار پذیرش از تراکنش‌های هر بانک در شبکه پرداخت کشور مشاهده می‌گردد که در بانک‌های کشور همچنان بیشترین پذیرش تراکنش از طریق ابزار کارتخوان فروشگاهی انجام گرفته است.

شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های "ابزار پذیرش موبایلی" همچنان نشان‌دهنده تمرکز بالا، میزان این شاخص در بازار "ابزار پذیرش اینترنتی" همچنان مبین وجود تمرکز ملایم در بین بانک‌های پذیرنده و میزان این شاخص در ابزار "کارتخوان فروشگاهی" مبین قرار گرفتن در طبقه رقابتی بوده که این نشان دهنده رقابت صحیح در بازار این ابزار در بین بانک‌های پذیرنده می باشد. میزان شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های کارت‌ی، در حوزه دو دسته ابزار پذیرش موبایلی و کارتخوان فروشگاهی با رشد منفی مواجه بوده است.

در بحث صادرکنندگی کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سوییچ شاپرک تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در مهرماه ۹۹ نسبت به شهریور ماه ۹۹ رشد منفی ۰/۹۱ درصدی داشته است و نرخ رشد در هر سه دسته کارت منفی بوده است.

در بررسی سهم بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در مهر ماه ۱۳۹۹، بانک "ملی ایران" بیشترین سهم از تعداد کارت‌های بانکی صادر شده تراکنش‌دار در شبکه شاپرک را داشته و نتایج حاکی از آن بوده که بیشترین کارت "برداشت"، "کارت هدیه و بن کارت" و "کارت اعتباری" تراکنش‌دار نیز متعلق به بانک "ملی ایران" بوده است.

در بررسی شاخص سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارت‌های بانک صادرکننده بیشترین سهم از تعداد کارت تراکنش‌دار در هر بانکی به "کارت برداشت" و پس از آن "کارت هدیه و بن کارت" اختصاص داشته و "کارت اعتباری" کمترین سهم (در بیشتر بانک‌ها سهم صفر) را در این بین داشته است.

شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار صادر کنندگی در دسته کارت "برداشت" با رشد منفی مواجه بوده است. "کارت هدیه و بن کارت" همچنان در طبقه "رقابتی" (کمتر از ۱۰۰۰)، "کارت برداشت" و "کارت اعتباری" در طبقه تمرکز ملایم قرار گرفته اند.

در مقایسه ای آماری بین تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادرکنندگی و پذیرندگی به تفکیک هر بانک، بیشترین سهم از تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادرشده و پذیرش شده در مهر ماه ۹۹ به بانک‌های "ملی ایران" و "ملت" و "صادرات ایران" اختصاص یافته است.

در محاسبه شاخص اختلاف تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک جهت نشان دادن برتری عملکرد هر بانک از نظر پذیرش یا صدور تراکنش‌های شاپرک، مشاهده می‌گردد که سه بانک "ملت"، "پارسیان" و "قرض الحسنه رسالت" بیشترین اختلاف مثبت در تعداد تراکنش‌های پذیرش شده و بانک‌های "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "رفاه کارگران" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را داشته اند. این بدین معناست که در سه بانک نخست ورود منابع مالی بیشتر از میزان خروج آن از بانک و در سه بانک دیگر برعکس است.

در راستای بررسی سهم هر بانک از کل تعداد تراکنش‌ها برای رسیدن به دید کاملی از عملکرد هر یک از بانک‌ها در هر دو نقش صادرکنندگی و پذیرندگی در نظام پرداخت الکترونیکی کشور مجموع تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک با تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک محاسبه گردیده است. این شاخص نشان می‌دهد که به ترتیب بانک‌های "ملی ایران"، "ملت" و "صادرات ایران" بیشترین سهم تعدادی از کل تراکنش‌های شاپرکی در شبکه پرداخت را از آن خود کرده‌اند و کمترین سهم به بانک‌های "مشترک ایران-ونزوئلا"، "توسعه صادرات ایران" و "موسسه اعتباری توسعه" تعلق گرفته است.

در بررسی گردش مالی شاپرکی که مجموع مبالغ صادرکنندگی و پذیرندگی هر بانک است، بانک‌های "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" بیشترین گردش مالی شاپرکی و بانک "مسترک ایران-ونزوئلا" کمترین گردش مالی شاپرکی را در اختیار دارند.

در بررسی اختلاف ارزش ریالی بین تراکنش‌های پذیرش شده هر بانک با تراکنش‌های صادر شده توسط آن بانک، سه بانک "ملت"، "سامان" و "خاورمیانه" بیشترین اختلاف مثبت در مبلغ تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده را دارا بوده و بانک‌های "ملی ایران"، "مسکن" و "صادرات ایران" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را دارند.

در بخش آخر از بررسی بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها برای ترسیم وضعیت کلی صنعت و محاسبه برآوردی از میزان کارمزدهای پرداختی بانک‌های پذیرنده و حفظ تعادل بین رسوب ناشی از جذب وجوهای تراکنش‌ها و کارمزدهای پرداختی به شبکه پرداخت، همانند ماه‌های گذشته به محاسبه "میزان کارمزد پرداخت شده بانک پذیرنده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ تراکنش خرید پذیرش شده" برای بانک‌های پذیرنده پرداخته شده است. به طور متوسط در مهر ماه ۱۳۹۹، بانک‌های پذیرنده با ۳/۳۷ درصد رشد منفی نسبت به ماه گذشته (شهریور ۹۹) میزان ۸۶ ریال از هر صدهزار ریال مبلغ جذب شده را به عنوان کارمزد پرداخت کرده‌اند. در میان بانک‌های پذیرنده، بانک "ایران-ونزوئلا" با مبلغ ۵ ریال از هر صدهزار ریال مبالغ جذب شده کمترین و بانک "پارسیان" با مبلغ ۱۷۷ ریال بیشترین مبلغ کارمزد را به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ جذب شده، پرداخت کرده‌اند.

از آنجایی که کارمزد پرداختی، تنها هزینه‌ای نیست که بانک پذیرنده متقبل می‌شود. این بانک در ازای نصب هر ابزار کارتخوان فروشگاه‌های نیز مبلغی را به عنوان اجاره بها و پرستاری ابزار کارتخوان به شرکت PSP پرداخت می‌نماید. این مبلغ به ازای ابزارهای مختلف متفاوت است. به جهت اینکه برآوردی از میزان هزینه‌های بانک به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش پذیرش شده با توجه به میزان اجاره پرداختی نیز ارائه گردد، با فرض اجاره متوسط ۳۰۰,۰۰۰ ریال (سی هزار تومان به ازای هر ابزار کارتخوان در ماه)، هزینه‌های پرداختی بانک‌ها به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ پذیرش شده محاسبه و عامل اجاره پرداختی هر بانک نیز به میزان کارمزد پرداختی در بانک‌ها اضافه گردیده و شاخص جدید "کارمزد پرداختی به ازای هر صدهزار ریال تراکنش خرید

با احتساب هزینه اجاره بها" تعریف شده است. به طور متوسط کل بانک‌ها مبلغ جمع کل اجاره و کارمزد پرداختی ۱۶۶ ریال را در مهر ماه ۹۹ به ازای هر صدهزار ریال مبلغ پذیرش شده را پرداخت کرده‌اند. در مهرماه ۹۹ بانک "توسعه صادرات ایران" با پرداخت ۴۶ ریال و پس از آن بانک "صنعت و معدن" با پرداخت ۶۱ ریال، کمترین هزینه را به ازای جذب هر صد هزار ریال تراکنش خرید پذیرش شده و "بانک سپه- حکمت سابق" با ۷۸۸ ریال و پس از آن به ترتیب "بانک اقتصاد نوین" با مبلغ ۳۹۱ ریال و "بانک پارسیان" با مبلغ ۳۹۰ ریال، بیشترین هزینه را به ازای جذب هر صدهزار ریال تراکنش خرید پذیرش شده پرداخت کرده‌اند.

بر اساس ابلاغیه‌های بانک مرکزی مبنی بر تعیین کارمزدهای ارائه خدمات پرداخت کارت، در این بخش کارمزدی که توسط بانک‌های صادرکننده به تراکنش‌های کارتی تعلق می‌گیرد، برای تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ تعریف شده است که در بخش آخر گزارش شاخص "میزان کارمزد پرداخت شده توسط بانک صادرکننده به ازای هر ۱۰۰.۰۰۰ ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ"، برای این دوره زمانی محاسبه گردیده است. با توجه به اطلاعات داده‌های موجود مشخص می‌گردد که در کل بانک‌های صادرکننده در این ماه به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ مبلغ ۱۶۷ ریال (۵/۰۳ درصد نرخ رشد منفی نسبت به ماه قبل) کارمزد پرداخت نموده‌اند. در این بین، در مهر ماه ۹۹، بانک "پارسیان" با ۲۳ ریال و پس از آن بانک‌های "مسکن" و "خاورمیانه" به ترتیب با ۳۸ و ۵۳ ریال، پایین‌ترین مبلغ کارمزد را برای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ در شبکه پرداخت کارتی و بانک "شرکت دولتی پست بانک" با مبلغ ۵۶۴ ریال و پس از آن به ترتیب بانک‌های "کشاورزی" با مبلغ ۳۸۴ ریال و بانک "موسسه اعتباری ملل" با مبلغ ۳۳۱ ریال بالاترین مبلغ کارمزد را به ازای هر صدهزار ریال تراکنش پرداخت و قبض و خرید شارژ، پرداخت کرده‌اند.

۷- واژه‌نامه

در این بخش انواع واژگان به کار برده شده در متن گزارش شاپرک در دو بخش واژگان تخصصی شبکه الکترونیک پرداخت کارتی بر اساس "مستند تعاریف پایه شبکه الکترونیک پرداخت کارت" و اصطلاحات و شاخص‌های تخصصی اقتصادی و فرمول‌های نحوه محاسبه این شاخص‌ها بیان می‌شود.

شبکه الکترونیکی پرداخت کارت شاپرک

شبکه الکترونیکی پرداخت کارت یا شاپرک، شبکه‌ای است که به منظور ساماندهی نظام پرداخت الکترونیک کشور ایجاد شده و کلیه تراکنش‌های حاصل از «ابزار پذیرش» توسط این شبکه نظارت و کنترل می‌شود و به طور کلی نظارت بر عملکرد فنی و اجرایی و انجام عملیات تسویه را بر عهده دارد.

شرکت ارائه‌دهنده خدمات پرداخت (PSP)

شرکت ارائه‌دهنده خدمات پرداخت^{۳۸}؛ شخصیت حقوقی است که در جمهوری اسلامی ایران در قالب شرکت سهامی به ثبت رسیده و بر اساس مجوزی که از بانک مرکزی ج.ا.ا. و شاپرک دریافت می‌نماید و بر طبق مقررات ناظر بر شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت، و الزامات و دستورالعمل‌های ابلاغی شاپرک فعالیت می‌نماید. در حال حاضر ۱۲ شرکت ارائه‌دهنده خدمت پرداخت از بانک مرکزی مجوز فعالیت دریافت کرده‌اند که در فصل مربوطه از این گزارش به تفصیل مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

بانک صادرکننده^{۳۹}

بانکی است که انواع کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید. این بانک‌ها همه انواع کارت پرداخت را با مجوز بانک مرکزی صادر می‌نمایند.

بانک پذیرنده^{۴۰}

بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است. شبکه پرداخت اطلاعات حساب پذیرنده را از طریق "شماره شبا"^{۴۱} پذیرندگان دریافت می‌نماید.

انواع خدمات^{۴۲} شبکه پرداخت

خدمت اصلی شبکه پرداخت کارت، انتقال وجوه ناشی از خرید کالا و خدمات از حساب خریدار به حساب فروشنده است. البته خدمات ارزش افزوده دیگری نظیر پرداخت قبوض شناسه دار خدمات شهری و خرید شارژهای تلفن همراه و نهایتاً تراکنش‌های مانده‌گیری نیز در این شبکه ارائه می‌شوند که به خدمات اصلی شبکه تبدیل شده‌اند.

خرید کالا و خدمات^{۴۳}

خدمتی است که دارنده کارت هزینه کالا و خدمات دریافتی را از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیکی پرداخت، می‌پردازد. این ابزارها شامل ابزار پذیرش

^{۳۸} IBAN: International Bank Account Number

^{۳۹} Service Type

^{۴۰} Purchasing Good/Services

^{۳۸} Payment Service Provider

^{۳۹} Issuer Bank

^{۴۰} Acquirer Bank Acquirer

کارتخوان فروشگاه‌های و همچنین ابزار پذیرش اینترنتی یا اصطلاحاً درگاه‌های پرداخت اینترنتی هستند. در حال حاضر به دلایل امنیتی ارائه خرید کالا و خدمات بر روی درگاه‌های پرداخت موبایلی مسدود می‌باشد.

پرداخت قبض^{۴۴}

خدمتی است که با استفاده از آن دارنده کارت هزینه پرداخت‌های شناسه دار (شامل شناسه پرداخت و شناسه قبض) خود را از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیکی پرداخت، می‌پردازد. پرداخت قبض بر روی همه ابزارهای پذیرش قابل اجراست.

خرید شارژ تلفن همراه^{۴۵}

خدمتی است که دارنده کارت با استفاده از آن اقدام به خرید شارژ تلفن همراه از طریق شبکه پرداخت می‌نماید. این خدمت در زمره خریدهای شناسه‌دار می‌باشد و می‌تواند به دو صورت خرید و شارژ هم‌زمان^{۴۶} و خرید و شارژ غیر هم‌زمان انجام شود.

مانده‌گیری^{۴۷}

خدمتی است که دارنده کارت جهت کسب اطلاع از میزان موجودی حساب متصل به ابزار پرداخت خود، از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیکی پرداخت دریافت می‌نماید.

وضعیت تراکنش‌ها^{۴۸}

منظور از وضعیت تراکنش‌ها، بررسی موفقیت یا عدم موفقیت تراکنش و در صورت عدم موفقیت دلیل آن

می‌باشد. در حال حاضر ۵ گروه مختلف از خطاها شناسایی شده‌اند و تعداد ۱۱۰ کد پاسخ برای انواع خطاهای شناخته شده مطابق استاندارد ISO۸۵۸۳:۲۰۰۳ گزارش‌گیری می‌گردد.

تراکنش موفق کاربری

تراکنشی است که از دید کاربر نهایی موفق بوده است. این تراکنش‌ها با کد پاسخ صفر در سامانه مشخص می‌شوند. هر تراکنش موفق بسته به نوع تراکنش از تعدادی پیام مشخص و مستقل تشکیل شده است که موفق بودن تراکنش حاصل موفقیت در ارسال و دریافت همه این پیام‌هاست.

تراکنش خطای صادرکنندگی و شتابی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا، بانک صادرکننده‌ی کارت یا سامانه‌ی شتاب می‌باشد. به این معنا که بانک صادرکننده در زمان مورد نظر قادر به انجام تراکنش نبوده و پیام خطای مرتبط، در شبکه تولید می‌گردد.

تراکنش خطای پذیرندگی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا، سوئیچ شرکت ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت می‌باشد. این خطاها در هر مرحله از چرخه عمر تراکنش ممکن است که رخ بدهد. در حال حاضر دسترسی پذیری شرکت ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت از طریق تراکنش‌های خطا محاسبه می‌گردد.

تراکنش خطای شاپرکی

^{۴۷} Balance Inquiry

^{۴۸} Transaction Status

^{۴۴} Bill Payment

^{۴۵} Reload

^{۴۶} Top-up

علت اشتباه کاربران یا انجام عملیات روزانه‌ی سیستم رخ داده‌اند.

تراکنش ناموفق سیستمی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای صادرکنندگی و شتاب، خطاهای شاپرکی و خطاهای پذیرندگی می‌باشند.

تراکنش موفق سیستمی شاپرکی

تراکنشی است که از دید سوئیچ شاپرک موفق است و کل تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارت به جز تراکنش‌های خطای شاپرکی را شامل می‌شود.

ابزار پذیرش تراکنش

عبارت است از سخت‌افزار و نرم‌افزاری که امکان تراکنش را برای دارنده کارت فراهم می‌سازد. انواع ابزارهای موجود در شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت شامل دستگاه‌های کارتخوان فروشگاهی، ابزار پذیرش اینترنتی، ابزار پذیرش موبایلی، و کیوسک پرداخت است.

کارتخوان فروشگاهی^{۴۹}

ابزاری است سیار و یا غیر سیار که با پذیرش کارت بانکی می‌تواند امکانی را فراهم کند تا وجه به صورت الکترونیکی از حساب دارنده کارت به حساب پذیرنده منتقل شود. این ابزار هم به صورت مستقل و هم به صورت متصل به کامپیوتر^{۵۰} در ایران مورد استفاده قرار می‌گیرد. بیشتر کاربرد این ابزار در ایران مربوط به خرید کالا و خدمات است.

کارتخوان فعال سیستمی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا سوئیچ یکپارچه‌ساز شاپرک می‌باشد.

تراکنش خطای کاربری

خطاهای کاربری به دلیل مشکلات دارنده کارت نظیر کمبود موجودی و یا رمز اشتباه پدید می‌آیند. علت بروز این خطاها، اشتباهات کاربر (دارنده کارت) می‌باشد. گرچه این تراکنش از دید کاربر نهایی ناموفق است اما از منظر و دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده و شبکه پرداخت، خدمات خود را به این تراکنش به انجام رسانده است.

تراکنش خطای کسب و کار

تراکنشی است که بر اثر راهبری سیستم و بدون دخالت ذینفعان مختلف شبکه پرداخت الکترونیک کارت پدید می‌آید و عملاً هیچ یک از شرکت‌های PSP، شاپرک، بانک‌های صادرکننده و پذیرنده در وقوع آن نقش ندارند. طبیعتاً لحاظ این نوع خطا به حساب هر یک از ذینفعان مزبور به لحاظ فنی قابل پذیرش نمی‌باشد و لذا به طور جداگانه، تحت عنوان خطای کسب و کار معرفی می‌شود؛ خطاهایی از جمله "عملیات اصلاحیه این تراکنش، قبلاً با موفقیت صورت پذیرفته است" و غیره.

تراکنش موفق سیستمی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای کاربری و تراکنش‌های موفق کاربری هستند. خطاهای کاربری، تراکنش موفق سیستمی محسوب می‌شوند؛ چرا که نمایش دهنده‌ی نقصی در شبکه نیستند و به

^{۵۰} PC-POS / IPOS(Integrated POS)

^{۴۹} EFTPOS

کارتخوان بدون تراکنش

کارتخوان فاقد تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه‌ی زمانی ماهانه حتی یک عدد تراکنش مالی نداشته باشد.

کارتخوان دارای تراکنش (تراکنش‌دار)

کارتخوان تراکنش دار، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه‌ی زمانی ماهانه حداقل یک تراکنش مالی داشته باشد.

ابزار پذیرش اینترنتی

ابزاری است که امکان انجام هرگونه عملیات پرداخت را بدون حضور کارت از طریق اینترنت و درگاه پرداخت اینترنتی^{۵۱}، فراهم می‌نماید. ساختار تعامل وبسایت‌های فروشندگان با درگاه پرداخت اینترنتی که از طریق شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت ارائه می‌شود، از طریق اتصال امن اینترنتی بر مبنای پروتکل TCP/IP در لایه شبکه اتفاق می‌افتد.

ابزار پذیرش موبایلی

ابزاری است که امکان انجام هرگونه عملیات پرداخت را بدون حضور کارت از طریق تلفن همراه و درگاه پرداخت موبایلی^{۵۲}، فراهم می‌آورد. ابزار موبایل قابلیت‌های فراوانی در صنعت پرداخت داشته و می‌تواند هم به عنوان کارت و هم به عنوان ترمینال ایفای نقش کند. کانال‌های مختلف پرداخت بر روی موبایل قابل تعریف هستند، از جمله کانال پرداخت‌های داخل فروشگاه^{۵۳} نظیر NFC، پرداخت‌های برخط از طریق USSD، پرداخت‌های از طریق وب از روی موبایل^{۵۴} و همچنین پرداخت‌های از طریق اپلیکیشن‌های موبایلی^{۵۵}. اما آنچه در حال حاضر در شبکه

کارتخوان فعال سیستمی، ابزار پذیرشی است که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی پرداخت در پایگاه داده پذیرندگان ثبت شده و وضعیت فعالیت این ابزار در پایگاه اطلاعات "Y" ذکر شده است که بدان معناست که این ابزار آمادگی ارسال تراکنش به شبکه پرداخت را دارد.

کارتخوان غیر فعال سیستمی

کارتخوان فعال سیستمی، ابزار پذیرشی است که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی پرداخت در پایگاه داده پذیرندگان ثبت شده اما وضعیت فعالیت این ابزار در پایگاه اطلاعات "N" ذکر شده است که بدان معناست که این ابزار آمادگی ارسال تراکنش به شبکه پرداخت را ندارد و به هر دلیل فاقد تراکنش خواهد بود.

کارتخوان پر تراکنش

با توجه به تعریف شاپرک در سنجش کارایی ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشنده‌ای، کارتخوان پر تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در هر ماه، ۶۰ یا بیش از ۶۰ تراکنش داشته یا مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در هر ماه حداقل ۲۰ میلیون ریال باشد.

کارتخوان کم تراکنش

با توجه به تعریف شاپرک در سنجش کارایی ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشنده‌ای، کارتخوان کم تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه زمانی دو ماه متوالی، کمتر از ۶۰ تراکنش مالی در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در دو ماه کمتر از ۲۰ میلیون ریال در ماه باشد. این سنج به جهت شناسایی ابزارهایی است که در شبکه پرداخت از کارایی مناسب برخوردار نیستند.

^{۵۴} Web-Mobile

^{۵۵} In-App Purchase

^{۵۱} Internet Payment Gateway

^{۵۲} Mobile Payment Gateway

^{۵۳} In-Store

مستلزم تایید توسط سامانه‌های متمرکز کارت است. کد محصول این کارت‌ها، ۲X، ۳X و ۴X می‌باشد و کارت‌های برون خط^{۶۰} نظیر کارت‌های کیف پول الکترونیکی (کارت هوشمند) که انجام تراکنش توسط آن‌ها می‌تواند بدون نیاز به تعامل با سامانه‌های متمرکز کارت صورت پذیرد. در این گونه کارت‌ها، ارزش پولی مستقلاً بر روی فیزیک کارت و در تراشه ذخیره می‌شود. کد محصول این نوع کارت ۵X می‌باشد. کارت‌های بی‌نام فاقد سوابق هویتی، در حکم پول نقد بوده و با توجه به اینکه همانند اسکناس و مسکوک ردیابی تراکنش‌ها و تشخیص هویت دارنده آن میسر نیست، در صورت مفقود شدن یا سرقت این کارت‌ها، دارنده کارت و رمز مربوط به آن صاحب کارت شناخته می‌شود. با این وجود بانک‌ها مکلفند برای این قبیل کارت‌ها-نظیر سایر کارت‌های پرداخت-حداقل خدمات مانده‌گیری و تغییر رمز را تعریف کنند.

کارت اعتباری^{۶۱}

عبارت است از هر نوع کارت متصل به یک خط اعتباری با سقف معین تخصیص یافته از طرف بانک به دارنده کارت، که او را قادر می‌سازد بدون داشتن سپرده نسبت به پرداخت وجه کالا و خدمات مبادرت کند. کد محصول این نوع کارت ۶X می‌باشد. این کارت‌ها در شبکه شاپرک پذیرفته شده و چارچوب کارمزدی مستقل خود را دارند. مسئولیت مدیریت ریسک اعتباری دارندگان این کارت به عهده بانک صادرکننده می‌باشد.

تراکنش دارنده‌ی کارت

یکی از انواع تراکنش است و به تراکنش‌های ارسالی از طرف دارنده‌ی کارت گفته می‌شود که با شناسه‌ی ۲۲۰۰ و

پرداخت کشور مجوز فعالیت دارد، کانال USSD فقط برای تراکنش‌های خرید شارژ و پرداخت قبض و همچنین کاربرد NFC از طریق گوشی‌های تلفن همراه است.

انواع کارت‌های رایج در شبکه^{۵۶}

انواع کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سوییچ شاپرک، از نظر کاربری شامل کارت برداشت، کارت پیش پرداخته و کارت اعتباری می‌باشد.

کارت برداشت (بدهی)^{۵۷}

عبارت است از هر نوع کارت متصل به یک یا چند حساب سپرده‌ای نزد بانک‌ها و جزء رایج‌ترین کارت‌های مورد استفاده می‌باشد که کد محصول ۱X دارد. مشتری می‌تواند با افتتاح یکی از سپرده‌های قرض‌الحسنه، جاری یا مدت دار، تا سقف وجهی که نزد بانک سپرده‌گذاری کرده است برداشت وجه و خرید کالا و خدمات را از درگاه‌های بانکداری الکترونیک به عمل آورد.

کارت پیش پرداخته (بی‌نام)^{۵۸}

مشخصات دارنده این نوع کارت بر روی جسم کارت درج نمی‌شود، این کارت‌ها به انواع زیر تقسیم می‌شوند. کارت‌های بی‌نام دارای سوابق هویتی در سامانه متمرکز کارت، نظیر کارت‌های خرید بی‌نام و برخی بن کارت‌ها که معمولاً به صورت گروهی صادر می‌شوند. کارت‌های بی‌نام فاقد سوابق هویتی در سامانه متمرکز کارت، که ماهیتاً قابل انتقال به غیر بوده و به دو دسته تقسیم می‌شوند؛ کارت‌های بر خط^{۵۹} نظیر کارت هدیه که انجام تراکنش توسط آن‌ها

^{۵۹} online

^{۶۰} offline

^{۶۱} Credit card

^{۵۶} بانک مرکزی (۱۳۸۶) اعلام مشخصات انواع ابزارهای پرداخت کارتی در نظام بانکی کشور.

^{۵۷} Debit card

^{۵۸} prepaid

تراکنش‌های با شناسه‌ی ۴۰۰ و ۴۲۰ قبل از اجرایی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰).

تراکنش ناتمام^{۶۲}

تراکنش دارنده‌ی کارت که از نظر کاربری موفق بوده است و به ازای آن تراکنش درخواست واریز تا ۴۸ ساعت به سویچ شاپرک ارسال نشده است را تراکنش ناتمام می‌گویند (معادل تراکنش موفق کاربری با شناسه‌ی ۲۲۰۰ که تراکنش ۲۲۲۰ آن در مدت مجاز ارسال نشده است). وجود تراکنش‌های ناتمام به نوعی مشکل کیفی قلمداد می‌گردد.

تراکنش مالی

تراکنشی است که نوع خدمت آن خرید کالا و خدمات یا پرداخت قبض می‌باشد. در این تراکنش‌ها پول از دارنده‌ی کارت کسر می‌شود و عملیات مالی انجام می‌پذیرد. طبیعتاً تراکنش مانده‌گیری از زمره تراکنش‌های غیر مالی است.

اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌ی

این شاخص یکی از روش‌های سنجش و مقایسه شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت در فرآیند بازاریابی و نصب ابزار در بازار است. این شاخص برابر با نسبت سهم تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاه‌ی فعال سیستمی هر شرکت از کل، به سهم تعداد کارتخوان‌های فعال سیستمی هر شرکت از کل است. به عبارت دیگر:

$$\text{تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ی فعال سیستمی هر شرکت} \\ = \frac{\text{تعداد تراکنش‌های کل کارتخوان‌های فروشگاه‌ی فعال سیستمی}}{\text{تعداد کارتخوان فروشگاه‌ی فعال سیستمی هر شرکت}} \times \text{تعداد کل کارتخوان‌های فروشگاه‌ی فعال سیستمی}$$

۲۱۰۰ وارد شبکه‌ی پرداخت (شاپرک) می‌شوند (لازم به ذکر است با عملیاتی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰ در تاریخ ۱۳۹۳/۰۴/۰۶ در سویچ شاپرک، تراکنش‌های با شناسه‌ی ۲۰۰ به ۲۲۰۰ و تراکنش‌های با شناسه‌ی ۱۰۰ به ۲۱۰۰ تبدیل شدند. این تغییرات مطابق با استاندارد ISO ۸۵۸۳ نسخه‌ی ۲۰۰۳ می‌باشد). در این تراکنش‌ها با شناسه‌ی ۲۲۰۰ عملیات برداشت از کارت انجام می‌شود ولی با شناسه‌ی ۲۱۰۰ عملیات مالی انجام نشده و تنها خدمت مانده‌گیری ارائه می‌شود.

تراکنش تأییدیه انجام تراکنش

به تراکنش‌هایی گفته می‌شود که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت ارسال می‌شود. هدف از این تراکنش‌ها تأییدیه انجام تراکنش و درخواست برای واریز مبلغ برداشتی از کارت به حساب پذیرنده است. مطابق این درخواست‌ها عملیات واریز به حساب پذیرنده در سیکل‌های زمانی مشخص انجام می‌گیرد. شناسه‌ی این تراکنش‌ها ۲۲۲۰ است (معادل تراکنش‌های با شناسه‌ی ۲۲۰ قبل از اجرایی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰). شرکت‌های ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت تا حداکثر ۴۸ ساعت فرصت دارند (معادل یک cut-off یا تغییر روز مالی) این تراکنش را به ازای هر تراکنش دارنده‌ی کارت ارسال کنند. برخی خطاهای پذیرندگی رخ داده در تراکنش‌ها، مربوط به عدم ارسال تأییدیه تراکنش به شبکه است.

تراکنش اصلاحیه

اگر تراکنش دارنده‌ی کارت دچار خطا شود ولی برداشت از کارت انجام شده باشد، یک تراکنش اصلاحیه در شبکه تولید می‌شود تا متعاقب آن، مبلغ برداشت شده به دارنده‌ی کارت بازگردد. شناسه‌ی این تراکنش‌ها ۲۴۲۰ است (معادل

^{۶۲} Reconciliation Account (RA)

دیداری، سپرده‌های قابل چک کشیدن بدون بهره‌ی بخش خصوصی در بانک‌های تجاری است. منظور از شبه پول یا سپرده‌های غیر دیداری، انواع سپرده‌های قرض الحسنه پس انداز و سپرده‌های مدت دار هستند که به نسبت پول سرعت نقدشوندگی کمتری دارند.

سهم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از نقدینگی

این شاخص، به عنوان یک شاخص هادی، نسبت فیمابین اسکناس و مسکوک و میزان نقدینگی را بررسی می‌کند. با توجه به رقابت ابزارهای پرداخت الکترونیک و اسکناس و مسکوک، بررسی این شاخص می‌تواند به عنوان راهنمایی در جهت شناخت میزان استقبال عمومی از شبکه پرداخت در نظر گرفته شود.

$$100 \times \frac{\text{اسکناس و مسکوک در دست اشخاص}}{\text{نقدینگی}} =$$

تولید ناخالص داخلی

بنا به تعریف بانک مرکزی ج.ا.ا، کل ارزش ریالی محصولات نهایی تولیدشده توسط واحدهای اقتصادی مقیم کشور در دوره زمانی معین (سالانه یا فصلی) را تولید ناخالص داخلی یا GDP می‌نامند شایان توجه است که صرفاً مبادلات کالاهای نهایی در محاسبات GDP لحاظ می‌شوند.

تولید ناخالص داخلی به قیمت جاری

اگر در دوره ای تولید ناخالص داخلی با قیمت‌های همان سال مورد نظر بررسی و اندازه‌گیری شود به آن تولید ناخالص داخلی به قیمت جاری گویند.

تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت

عدد حاصل میزان اثربخشی کارت‌خوان‌های یک شرکت در شبکه پرداخت الکترونیکی را نشان می‌دهد و مقدار آن بیانگر میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌های کارت‌خوان‌های فروشگاه‌های شبکه شاپرک است. مثلاً اگر این شاخص برای شرکتی یک باشد، یعنی سهم آن شرکت از کل تراکنش‌های کارت‌خوان‌های شبکه شاپرک به اندازه سهم تعداد کارت‌خوان‌های آن شرکت از کل کارت‌خوان‌های کشور است. چنانچه این شاخص برای شرکتی بالاتر از یک باشد یعنی جذب تراکنش‌های آن بانک روی کارت‌خوان‌هایش بیش از سهم تعداد کارت‌خوان‌های آن شرکت از کل کارت‌خوان‌های کشور است. بالاتر بودن این شاخص، به معنی کم بازده‌تر بودن ابزارهای شرکت و طبیعتاً کاهش درآمد متصور از ابزارهای فروش است.

نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی

منظور از این شاخص، محاسبه نسبت ارزش کل تراکنش‌های شاپرکی به نقدینگی کشور است و به شرح زیر محاسبه می‌شود:

$$100 \times \frac{\text{ارزش کل تراکنش‌های شاپرکی}}{\text{نقدینگی}} =$$

این نسبت، به عنوان شاخصی در جهت نمایش اندازه اقتصادی شبکه پرداخت مورد استفاده قرار می‌گیرد.

نقدینگی و حجم پول

در اقتصاد، نقدینگی به مجموع حجم پول و شبه پول^{۶۳} اطلاق می‌شود. حجم پول، اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به اضافه‌ی مانده سپرده‌های دیداری بخش خصوصی نزد بانک‌ها^{۶۴} تعریف می‌شود. سپرده‌های

^{۶۳} Demand deposits

^{۶۴} Quasi money

شاخص هرفیندال-هیرشمن

شاخص هرفیندال - هیرشمن یکی از شاخص‌های مهم و کاربردی برای بیان مفهوم تمرکز است. این شاخص از اطلاعات همه بنگاه‌های صنعت برای اندازه‌گیری تمرکز و نیز قدرت رقابتی صنعت استفاده می‌کند. کاربرد اصلی این شاخص در نظارت و مراقبت از بازار انحصارات خصوصی، ادغام‌ها و تبنی بخش‌های خصوصی در بازار و نیز انجام روندهای اصلاحی رفع این مشکلات برای دستیابی به بازار رقابتی است. برای به دست آوردن این شاخص از مجموع مربع سهم در بازار صنایع مختلف، اندازه‌های تولید، فروش، نیروی کار و مانند آن برای همه بنگاه‌ها در صنعت یا بازار استفاده می‌شود. در واقع این شاخص به هر بنگاه به اندازه سهم آن در بازار وزن می‌دهد. شاخص هرفیندال - هیرشمن (HHI) به صورت زیر تعریف می‌شود.

$$HHI = \sum_{i=1}^N S_i^2$$

که S_i^2 مربع سهم بازار بنگاه (شرکت) i و N تعداد بنگاه‌های موجود در صنعت یا بازار است. بر اساس مقادیر مختلف شاخص هرفیندال-هیرشمن، می‌توان در خصوص تمرکز بازار به شرح جدول زیر قضاوت نمود. وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال-هیرشمن، از مقیاس کمتر از ۱۰۰۰ آغاز می‌گردد. در صورتیکه عدد به دست آمده کمتر از ۱۰۰۰ باشد نشانه رقابتی بودن محیط و در صورتیکه بالاتر از ۱۰۰۰ باشد یعنی محیط رقابت به سوی تمرکز حرکت کرده است. تمرکز می‌تواند به صورت ملایم یعنی تا اندازه ۱۸۰۰ و حتی به صورت تمرکز شدید و بالا نمود کند که بالاتر از ۱۸۰۰ است.

در بررسی روند تولید ناخالص ملی، یکی از سال‌هایی که کشور در آن از لحاظ بیکاری، تورم و تولید در وضعیت خوبی قرار دارد، را به عنوان سال پایه انتخاب می‌کنند. اگر تولید ناخالص داخلی بر حسب قیمت‌ها در سال پایه اندازه‌گیری شود، به آن تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت (حقیقی) گویند.

ارزش اسمی تراکنش‌ها^{۶۵}

منظور از ارزش اسمی تراکنش‌ها، همان مبالغ معمول گزارش شده تراکنش‌هاست که هیچ عملیات خاصی بر روی آن صورت نگرفته است.

ارزش حقیقی تراکنش‌ها

اگر در دوره‌ای، ارزش تراکنش‌ها بر حسب قیمت‌های سال پایه اندازه‌گیری شود و اثرات تورم از آن حذف شود، به آن ارزش حقیقی تراکنش‌ها گویند. نحوه محاسبه ارزش حقیقی تراکنش به این صورت است:

$$= \frac{\text{مبلغ اسمی تراکنش‌ها در ماه } t}{\text{شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در ماه } t}$$

شاخص دهکی توزیع مبالغ تراکنش‌ها

برای تعیین دهک‌ها، تراکنش‌ها را به ترتیب ارزش مبالغ دسته‌بندی کرده و به ۱۰ قسمت برابر به لحاظ تعدادی، تقسیم می‌نماییم که یک دهم از تراکنش‌های با پایین‌ترین مبالغ، دهک اول و یک دهم تراکنش‌های با بالاترین مبالغ دهک دهم نامیده می‌شود.

$$= \frac{\text{متوسط ارزش دهک دهم تراکنش‌ها}}{\text{متوسط ارزش دهک اول تراکنش‌ها}} = \text{شاخص توزیع مبلغی دهکی}$$

3

The quality of card e-payment services

Quality of services		
The ratio of successful transactions to total	% 92/01	▲
The ratio of successful transactions to total shaparak switch's transactions	% 99/98	▲
The share of each types of errors in transactions		
Acquirer error	% 0/62	▼
Shaparak network error	% 0/20	▼
Issuer error	% 11/28	▼
Cardholder Error	% 87/36	▲
Business error	% 0/55	▼
Services sensed availability		
Network sensed availability	% 98/99	▲
Shaparak sensed availability	% 99/98	▲
Reconciliation account (RA) transactions		
Ratio of reconciliation account transactions to total transactions	% 0/025	▲
percent change of reconciliation account transactions	% 11/57	▼

4

Electronic card payment network market indices in Oct 2020

Active EFTPOS effectiveness			
The highest effectiveness	Beh pardakht Mollat	1/701	▼
The lowest effectiveness	Sayan Card	0/307	▼
The ratio of number of acquiring errors to total number of transactions			
The highest ratio	Electronic card Damavand	% 0/108	▼
The lowest ratio	Pardakht Electronic Sepahr	% 0/004	▼
The ratio of Low Transaction to active EFTPOS			
The Highest ratio	Fan Ava card	% 28/25	▼
The Lowest ratio	Pardakht Electronic Sepahr	% 5/38	▼

(The first column is for PSP's data and the second one is for acquiring banks)

The highest market share				
The highest value share of transactions	% 21/88 Behpardakht Market	▲	% 21/45 Bank Mellat	▼
The highest numerical share of transactions	% 21/27 Behpardakht Market	▼	% 20/67 Bank Mellat	▼
The highest value share of transactions in each terminal				
Internet Payment Gateway	% 34/19 Pardakht Electronic Saman	▼	% 27/02 Bank Mellat	▼
Mobile Payment Gateway	% 32/77 Pardakht Electronic Saman	▲	% 25/49 Bank Mellat	▼
EFTPOS	% 20/78 Behpardakht Market	▼	% 20/81 Bank Mellat	▼
The highest numerical share of transactions in each of terminals				
Internet Payment Gateway	% 30/59 Tajir Electronic Persian	▲	% 22/04 Bank Mellat	▲
Mobile Payment Gateway	% 29/29 Pardakht Electronic Saman	▲	% 30/45 Bank Mellat	▼
EFTPOS	% 21/90 Behpardakht Market	▼	% 20/42 Bank Mellat	▼
Herfindahl-Hirschman Index				
Internet Payment Gateway	2,180	▲	1,332	▲
Mobile Payment Gateway	2,101	▲	2,130	▼
EFTPOS	1,451	▼	915	▼
The highest share of issuing banks in number of active cards				
Prepaid card	Bank Mellat Iran	% 15/33	▲	
Credit card	Bank Mellat Iran	% 27/83	▲	
Debit card	Bank Mellat Iran	% 22/51	▼	

Summary of key payment statistics

1

The importance of card payment network in national economy
Respect to the last published statistics

the share of liquidity

The ratio of total value of transactions to liquidity	% 14/63	▼
The ratio of coins and paper currency in the hands of the public to liquidity	% 2/18	▼
Value of transactions as a percentage of GDP	% 158/91	▲

2

shaparak performance indices

Number & value of transactions

Number of transactions	2,801,624,965	▼
Value of transactions	4,839,194,768 mill IRR	▼

Nominal and real growth rate of value of transactions

Monthly nominal growth of value of transactions (Oct compared to Sep)	% -0/74	▼
Monthly real growth of value of transactions (Oct compared to Sep)	% -7/27	▼
Point-to-point nominal growth of the value of transactions	% 90/90	▼
Point-to-point real growth of the value of transactions		▼

Numerical share of transactions for each of terminals

Internet Payment Gateway	% 5/66	▼
Mobile Payment Gateway	% 3/96	▼
EFTPOS	% 90/38	▲

The value share of transactions for each types of payment services

Purchasing Goods & Services	% 97/76	▲
Bill payment & purchase mobile charge	% 2/24	▼

Numerical share of transactions for each types of payment services

The purchase of goods and services	% 86/98	▼
Bill payment & purchase mobile charge	% 8/29	▼
Balance Inquiry	% 4/73	▲

The regional penetration rate

Number of active acceptance instruments per 10,000 over 20 years old inhabitants

All of acceptance instruments	1,930/32	▲
EFTPOS	1,476/86	▲
Mobile Payment Gateway	232/43	▲
Internet Payment Gateway	221/03	▼

Number of transactions Per over 20 years old inhabitants for each of terminals

All of acceptance instruments	46/13	▼
EFTPOS	41/69	▼
Mobile Payment Gateway	1/83	▼
Internet Payment Gateway	2/61	▼

Regional penetration rate of active EFTPOS

The most number of active EFTPOS terminals	1,859,100 Tehran	▲
The most change in the number of active EFTPOS terminals	47,013 Tehran	▲
The most number of active EFTPOS terminals per capita	0/193 Yazd	▲
The most number of EFTPOS transactions per capita	55/51 Hormozgân	▲

Decile ratio

The ratio of average value of the tenth decile transactions to the first decile	803/56	▲
---	--------	---

شرکت مبادلات الکترونیکی پرداخت کارت «شاپراک»

آدرس وب گاه شاپراک:

www.shaparak.com

آدرس پست الکترونیک:

Info@shaparak.com

شماره تلفن:

۰۲۱-۲۶۴۰۴۹۰۱-۱۵

شماره دورنگار:

۰۲۱-۲۳۳۲۸۱۲۱

نشانی پستی:

تهران، بلوار میرداماد،

خیابان شهید شاهنظری،

کوچه دوم، پلاک ۱۴

کد پستی: ۱۵۴۷۹۱۴۸۱۱

صندوق پستی: ۸۱۳۴ - ۱۵۸۷۵

کلیه حقوق معنوی این اثر، متعلق به شرکت شبکه الکترونیکی پرداخت کارت شاپراک بوده و هرگونه استفاده، چاپ، پخش و رونوشت، با ذکر منبع بلامانع است.

